

Sammanträdesprotokoll Barn- och utbildningsnämnden

Sammanträdesdatum	2024-03-27
Plats och tid	Strandbacken, sammanträdesrum Saga kl. 08:30-14:00
Beslutande	Se sida 2
Övriga deltagare	Se sida 2
Sekreterare	Mona Öman Blylod

Protokolljustering

Följande parter justerar detta protokoll genom digital signering.

Justeringens plats och tid	Digital justering 2024-03-28
Paragrafer	§§17-28
Ordförande	Anton Li Nilsson (C)
Justerare	Veronica Wahlström (M)

Tillkännagivande

Protokollet är justerat. Justeringen tillkännages på kommunens digitala anslagstavla.

Beslutsinstans	Barn- och utbildningsnämnden
Sammanträdesdatum	2024-03-27
Publiceras	2024-04-02
Avpubliceras	2024-04-24
Protokollets förvaringsplats	Utbildningsförvaltningen
Tillkännages av	Mona Öman Blylod

Närvarande på sammanträdet

Beslutande

Anton Li Nilsson (C) (ordförande) (tillförordnad)

Marita Björkman Forsman (S) (vice ordförande)

Malin Stenvall Viksten (M)

Massoud Sari Aslani (S)

Carola Bergman (S)

Veronica Wahlström (M)

Peter Eriksson (S)

Jonas Vikström (S)

Maria Platni (V)

Eila Stenvall (KD) §§17-22

Tommy Lindström (M) ersätter Håkan Johansson (M)

Gun Jonsson (S) §17 ersätter Anne-Christine Esberg (SD), §§23-28 ersätter Eila Stenvall (KD)

Lottie Almqvist (C)

Ulf Lindeberg (SD) §§18-28 ersätter Anne-Christine Esberg (SD)

Övriga deltagare

Malin Westling (förvaltningschef)

Mona Öman Blylod (nämndsekreterare)

Stefan Bengtsson (lokalstrateg) §18

Peter Andersson (avdelningschef elevhälsan) §19

Marianne Rova Eriksson (medicinskt ledningsansvarig sjuksköterska) §19

Elina Hortlund (psykologiskt ledningsansvarig skolkurator) §19

Elisabeth Fjällström (avdelningschef förskola) §§20-22

Åsa Sandberg Pihl (rektor) §22

Maria Johansson Norberg (kommunikatör) §§23-28

Innehållsförteckning	sid
§ 17 Val av justerare	4
§ 18 Mark för ny förskola i Jävre	5
§ 19 Patientsäkerhetsberättelse 2023	7
§ 20 Utredningsuppdrag - Kvalitetsrapport Personal Läsåret 2022/2023	9
§ 21 Tillsyn Lyckobackens fristående förskola 2023	11
§ 22 Nationella minoriteter	13
§ 23 Kvalitetsrapport Utbildning, arbete och näringsliv	14
§ 24 Mottagna anmälningar om kränkande behandling, trakasserier, diskriminering	17
§ 25 Delegationsbeslut	19
§ 26 Redovisning av anmälda handlingar	20
§ 27 Förvaltningschefen informerar	21
§ 28 Rapporter	22

§ 17 Val av justerare

Diariernr 24BUN8

Beslut

Barn- och utbildningsnämnden utser Veronica Wahlström (M) som justerare.

Ärendebeskrivning

Barn- och utbildningsnämnden väljer justerare till dagens sammanträde.

§ 18 Mark för ny förskola i Jävre

Diariernr 24BUN66

Beslut

Barn- och utbildningsnämnden beslutar att skicka in ansökan om planbesked för del av Jävre 46:3>2.

Ärendebeskrivning

Jävre är ett av Piteå Kommuns utpekade landsbygdscentra där kommunal service bör finnas i form av bland annat skola och förskola. Skolan och förskolan finns idag i samma byggnad. För att klara av ett ökat elevantal i skolan så hyrdes en modul in 2022, modulen används än idag av en skolklass. Därmed frigjordes yta i skolbyggnaden så att förskolan kunde expandera.

Jävre ligger strategiskt bra till för att kunna växa, samtidigt som utrymme finns. Med den närhet som idag finns till växande Skellefteå samt att nya bostäder planeras i Jävre så är behovet att säkra mark för att kunna bygga en ny förskola i byn.

Genom att flytta ut nuvarande förskola (tre avdelningar) från skolbyggnaden så skapas mer utrymme för skolans verksamhet och modulen kan avvecklas.

En dialog har genomförts med representanter från byn samt Samhällsbyggnadsförvaltningen. Vid mötet pekades ett antal tänkbara områden ut. Samhällsbyggnadsförvaltningen har genomfört en lokaliseringsstudie och pekat ut ett område som är lämpligt. Verksamheten har även de bedömt området som lämpligt.

För att komma vidare i processen så måste förvaltningen skicka in en ansökan om att få göra en detaljplan (ansökan om planbesked). Det utpekade området ligger i anslutning till det nya bostadsområdet på Lekattheden. I två av alternativen på området är Piteå Kommun markägare, det som anges som alternativ 3 i bifogad lokaliseringsstudie med tomterna Jävre 46:27, 46:28 och 46:30 samt det alternativa förslaget som samhällsbyggnad har presenterat om Jävre 46:3>2.

Yrkanden

Barn- och utbildningsnämndens arbetsutskott föreslår att Barn- och utbildningsnämnden beslutar att skicka in ansökan om planbesked för del av Jävre 46:3>2.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition och finner att nämnden beslutar enligt arbetsutskottets förslag.

Beslutsunderlag

- §21 BUN AU Mark för ny förskola i Jävre
- Bilaga 1 karta över området
- Bilaga 2 Lokaliseringsstudie fsk Jävre

§ 19 Patientsäkerhetsberättelse 2023

Diariernr 24BUN63

Beslut

Barn- och utbildningsnämnden godkänner rapporten.

Ärendebeskrivning

Enligt patientsäkerhetslagen ska vårdgivaren varje år upprätta en patientsäkerhetsberättelse. Syftet med patientsäkerhetsberättelsen är att öppet och tydligt redovisa strategier, mål och resultat av arbetet med att förbättra patientsäkerheten.

Patientsäkerhetsberättelsen ska ha en sådan detaljeringsgrad att det går att bedöma hur arbetet med att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra kvaliteten har bedrivits i verksamhetens olika delar samt att informationsbehovet hos externa intressenter tillgodoses.

Patientsäkerhetsberättelsen ska vara färdig senast den 1 mars varje år, finnas tillgänglig för den som vill ta del av den och den bör utformas så att den kan ingå i vårdgivarens ledningssystem för patientsäkerhet (PSL 2010:659, SOSFS 2011:9 7 kap. 3 §).

Medicinskt ledningsansvarig skolsköterska, psykologiskt ledningsansvarig psykolog samt avdelningschef elevhälsa föredrar ärendet.

Yrkanden

Barn och utbildningsnämndens arbetsutskott föreslår att Barn- och utbildningsnämnden godkänner rapporten.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition och finner att nämnden beslutar enligt arbetsutskottets förslag.

Beslutsunderlag

- §20 BUN AU Patientsäkerhetsberättelse 2023
- Patientsäkerhetsberättelse 2023

§ 20 Utredningsuppdrag - Kvalitetsrapport Personal Lsååret 2022/2023

Diariennr 23BUN269

Beslut

Barn och utbildningsnämnden godkänner återrapport – Kvalitetsrapport Personal låsåret 2022/2023.

Barn- och utbildningsnämnden ger förvaltningen i uppdrag, att återrapportera HR-avdelningens fortsatta arbete med att utreda möjligheter att påverka förutsättningar för anställningar i kommunens ytterområden, senast i samband med redovisning av Kvalitetsrapport Personal 2025.

Ärendebeskrivning

Bakgrund och beskrivning av uppdraget

I samband med Barn- och utbildningsnämndens möte 2023-11-29, där förvaltningschef presenterade årets kvalitetsrapport Personal, gav nämnden förvaltningen i uppdrag att utreda möjligheten att påverka förutsättningarna för anställningar i kommunens ytterområden för att nå en mer likvärdig fördelning av behörig personal i förskolan och skolan (§ 120 BUN 2023-11-29, dnr 23BUN269).

Förvaltningschef gav avdelningschef i förskolan uppdrag att utreda möjligheterna att påverka förutsättningarna för anställningar i kommunens ytterområden.

Utredaren skulle beakta följande frågeställningar:

- Är det förenligt med Piteås personalpolicy m.m. att skapa incitament för att fördela behörig personal specifikt till vissa områden (dvs. flytta personal)?
- Vilka incitament skulle i så fall kunna nyttjas?
- Hur ställer sig HR-avdelningen till att incitament för att fördela behörig personal skapas?
- Omvärldsbevakning: Hur gör andra kommuner för att fördela behörig personal på ett likvärdigt sätt? Hur hanterar socialtjänsten i Piteå frågan (förutsatt att även de har svårigheter att trygga kompetensförsörjningen av behörig personal i ytterområdena)?
- Behöver vi hantera förutsättningarna på olika sätt i förskolan jämfört med grundskolan?
- Övriga synpunkter att beakta?

Uppdragsbeskrivningen från förvaltningschef har utmynnats i en rapport.

Utredaren har i samverkan med HR-avdelning och avdelningschef i grundskola tagit emot synpunkter från dem utifrån frågeställningarna. Synpunkterna redovisas i rapporten.

Yrkanden

Barn och utbildningsnämndens arbetsutskott föreslår att nämnden godkänner återrapport – Kvalitetsrapport Personal läsåret 2022/2023.

Barn- och utbildningsnämndens AU föreslår nämnden att ge förvaltningen i uppdrag, att återrapportera HR-avdelningens fortsatta arbete med att utreda möjligheter att påverka förutsättningar för anställningar i kommunens ytterområden, senast i samband med redovisning av Kvalitetsrapport Personal 2025.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition och finner att nämnden beslutar enligt arbetsutskottets förslag.

Beslutsunderlag

- §23 BUN AU Utredningsuppdrag - Kvalitetsrapport Personal Läsåret 2022/2023
- Uppdragsbeskrivning personalrapport 24.docx slut

§ 21 Tillsyn Lyckobackens fristående förskola 2023

Diariernr 24BUN68

Beslut

Barn- och utbildningsnämnden godkänner Lyckobackens fristående förskola utifrån att de uppfyller skollagens krav efter tillsyn.

Ärendebeskrivning

Avdelningschef tillsammans med Miljö- och tillsynsnämnden har genomfört en flygande tillsyn vid Lyckobackens fristående förskola 2023-06-08.

Information ges vid Barn- och utbildningsnämndens möte avseende tillsynsbesöket och dess verksamhet.

De avvikelser som noterats vid tillsynsbesöket har åtgärdats.

Yrkanden

Barn- och utbildningsnämndens arbetsutskott föreslår att Barn- och utbildningsnämnden godkänner Lyckobackens fristående förskola utifrån att de uppfyller skollagens krav efter tillsyn.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition och finner att nämnden beslutar enligt arbetsutskottets förslag.

Beslutsunderlag

- §24 BUN AU Tillsyn Lyckobackens fristående förskola 2023
- Rapportskrivning - Lyckobacken 2023-06-08
- 2 LB Systematiskt kvalitetsarbete
- 3 LB- Plan mot diskriminering och kränkande behandling 24-02
- 10- LB Ekonomisk redovisning 24-02
- 13 LB - Pedagogisk dokumentation 24-02
- 15- LB- Övergångsplan till förskoleklass 24-02

§ 22 Nationella minoriteter

Diariernr 24BUN67

Beslut

Barn- och utbildningsnämnden godkänner rapporten.

Ärendebeskrivning

De nationella minoriteterna är en del av Sveriges gemensamma kulturarv och har enligt läroplanen ett särskilt viktigt uppdrag i att skydda och främja de nationella minoriteternas språk och kulturer i Piteå Kommun

Beslutsunderlag

- Nationella minoriteter

§ 23 Kvalitetsrapport Utbildning, arbete och näringsliv

Diariernr 24BUN69

Beslut

Barn- och utbildningsnämnden godkänner kvalitetsrapporten Utbildning, arbete och näringsliv, Läsåret 2022–2023 samt ger förvaltningschef i uppdrag att inom ramen för Skolverkets kvalitetsdialog djupare analysera flickornas försämrade resultat samt utifrån analysen utarbeta en handlingsplan för att vända den negativa trenden.

Barn- och utbildningsnämnden föreslår att Barn- och utbildningsnämnden beslutar att godkänna återrapporten av uppdraget kopplat till förra årets kvalitetsrapport (BUN 2023-09-08, §76).

Ärendebeskrivning

Enligt skollagstiftningen ansvarar Piteå kommun som huvudman för att planera, följa upp och utveckla utbildningen, vilket också ska göras på enhetsnivå. Kvalitetsrapport Utbildning, arbete och näringsliv skrivs i syfte att bidra till att ge goda förutsättningar för barnens och elevernas lärande. Den presenterar skolväsendets resultat och processer inom målområdet och gör en sammanfattande och framåtblickande analys av vilka behov som finns. Den bidrar därigenom till att huvudmannen kan fatta informerade beslut för att fördela resurser efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.

Rapporten tar sin utgångspunkt i målen som Barn- och utbildningsnämnden har inom Piteås strategiska område Utbildning, arbete och näringsliv. För att skapa nulägesbedömningen analyseras tillgänglig statistik och avdelningschefernas rapporter om kvaliteten avseende kunskaper och utveckling, utvärdering och bedömning, omvärld och utbildningsval samt rektorns ansvar i förskolor, skolor och fritidshem.

Även om Piteås resultat fortfarande är mycket goda och i regel ligger över såväl rikets som jämförbara kommuners resultat visar årets kvalitetsrapport likafullt på en allmän negativ trend i resultatutvecklingen. Trenden blir synlig genom hela skolväsendet, från förskolornas verksamhet upp till och med gymnasiet resultat. Även om resultaten faller för såväl flickor som pojkar är det framför allt flickornas resultatutveckling som oroar då denna är anmärkningsvärt stor och även tycks präglade regionen som helhet.

Till årets kvalitetsrapport medföljer även återrapport från förra årets kvalitetsrapport och det uppdrag Barn- och utbildningsnämnden då gav förvaltningschef.

Återrapporten utgör Bilaga 1 till årets kvalitetsrapport. Återrapporten belyser

visserligen flickornas försämrade resultatutveckling till viss del, likafullt anser utbildningsförvaltningens ledningsgrupp att en djupare analys behöver göras som även kan leda fram till någon form av handlingsplan för att vända den negativa trenden. Ledningsgruppen tycker även att det vore önskvärt att denna analys och handlingsplan utarbetas i samråd med Skolverket i samband med vårens erbjudna kvalitetsdialog.

Utifrån ovanstående analys rekommenderar förvaltningens ledningsgrupp Barn- och utbildningsnämnden att utdela följande uppdrag till förvaltningschef:

Att inom ramen för Skolverkets kvalitetsdialog djupare analysera flickornas försämrade resultat samt utifrån analysen utarbeta en handlingsplan för att vända på den negativa trenden.

Uppdraget skall vara genomfört och redovisas nämnden i december månad 2024.

Förvaltningschef Malin Westling föredrar kvalitetsrapporten.

Yrkanden

Barn- och utbildningsnämndens arbetsutskott föreslår att Barn- och utbildningsnämnden godkänner kvalitetsrapporten Utbildning, arbete och näringsliv, Läsåret 2022–2023 samt ger förvaltningschef i uppdrag att inom ramen för Skolverkets kvalitetsdialog djupare analysera flickornas försämrade resultat samt utifrån analysen utarbeta en handlingsplan för att vända den negativa trenden.

Barn- och utbildningsnämndens arbetsutskott föreslår att Barn- och utbildningsnämnden beslutar att godkänna åiterrapporten av uppdraget kopplat till förra årets kvalitetsrapport (BUN 2023-09-08, §76).

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition och finner att nämnden beslutar enligt arbetsutskottets förslag.

Beslutsunderlag

- §22 BUN AU Kvalitetsrapport Utbildning, arbete och näringsliv
- Kvalitetsrapport_Utbildning, arbete, näringsliv Lå 2022-2023 2024-02-26
- Bilaga 1_ Åiterrapport på uppdrag från kvalitetsrapport Utbildning, arbete och näringsliv, Läsåret 21-22

§ 24 Mottagna anmälningar om kränkande behandling, trakasserier, diskriminering

Diariernr 24BUN1

Beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av anmälningar och avslutade kränkningsärenden.

Avdelningschef grundskola informerar ledamöterna om tre kränkningsärenden.

Ärendebeskrivning

Barn- och utbildningsnämnden antog 18 januari 2012 riktlinjer för att anmäla, utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling, trakasserier och diskriminering. Senaste revideringen av rutinerna genomfördes 2014-12-10.

Den nya skollagen har tydliga bestämmelser om huvudmannens ansvar.

- Skapa system och rutiner för att förebygga och förhindra att kränkningar, trakasserier och diskriminering förekommer.
- Skyldighet att upprätta rutiner för att säkerställa att uppgifter om kränkningar utreds tillräckligt, åtgärder vidtas och följs upp.
- Har det juridiska och ekonomiska ansvaret om barn och elever far illa.

Bakgrunden till skärpningen i lagstiftningen är att myndigheter och frivilligorganisationer uppmärksammat att kränkningar i skolmiljön är ett stort problem. Det har gjorts flera skadeståndsprocesser där elever blivit utsatta för kränkningar och försökt få rätt mot skolhuvudmannen men misslyckats. Ett annat skäl till lagändringen är att huvudmannen vid skadeståndskrav inte känt till missförhållandena i skolan. Därför har kravet på att huvudmannen ska informeras om incidenter införts.

Arbetsgång för systematiskt arbete, skollagen 6 kap 10 § - handlingsplikten:

Steg 1 Upptäcka och anmäla till förskolechef, rektor och barn- och utbildningsnämnden

Steg 2 Utreda och analysera

Steg 3 Åtgärda, vidta verkningsfulla åtgärder

Steg 4 Följa upp och utvärdera regelbundet

Steg 5 Ärendet avslutas

Steg 6 Skicka återrapport till barn- och utbildningsnämnden

Ärendet är inte öppet för allmänheten.

Ärendet kan flyttas om i dagordningen.

Beslutsunderlag

- Sammanställning

§ 25 Delegationsbeslut

Diariernr 24BUN2

Beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av tagna delegationsbeslut.

Ärendebeskrivning

Enligt kommunallagen 6 kap får en nämnd uppdra till ett utskott, åt en ledamot, ersättare eller åt en anställd hos kommunen att besluta på nämndens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden.

Det är inte möjligt att delegera ärenden som gäller verksamhetens mål, inriktning, omfattning, kvalitet, yttranden till kommunfullmäktige, myndighetsutövning av principiell beskaffenhet eller större vikt.

Beslut dokumenteras och skickas till nämndsekreterare för anmälan till barn- och utbildningsnämnden senast följande månad. Beslut vinner laga kraft 21 dagar efter protokollets justering.

Ärendet kan flyttas om i dagordningen.

Beslutsunderlag

- Sammanställning delegationsbeslut

§ 26 Redovisning av anmälda handlingar

Beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av anmälda handlingar.

Anmälda handlingar

- Delegationsbeslut Val av ordförande i Barn- och utbildningsnämnden, arbetsutskottet och antagningsorganisation för gymnasiet(*dnr 23BUN54-4*)
- §1 KF Nationella minoriteter och samiskt förvaltningsområde(*dnr 24BUN64-1*)
- Beslut på överklagat skolbyte(*dnr 24ELEV39-1*)
- Statsbidrag för handledare i Läslyftet för 2024/2025. Dnr 8.1.2-2024:0006261(*dnr 24BUN9-3*)
- Protokollsutdrag KS § 33 SCBs medborgarundersökning 2023(*dnr 24BUN83-1*)
- SCB Medborgarundersökning 2023(*dnr 24BUN83-2*)
- Stadsbidrag Bidragsramar för maxtaxa 2024(*dnr 24BUN9-1*)
- Stadsbidrag Bidragsramar för maxtaxa 2024(*dnr 24BUN9-2*)
- Statsbidrag för handledare i Läslyftet för 2024/2025. Dnr 8.1.2-2024:0006261(*dnr 24BUN9-3*)
- Beslut Anvisning för visselblåsarfunktion(*dnr 24BUN29-1*)
- Anvisning för visselblåsarfunktion(*dnr 24BUN29-2*)

§ 27 Förvaltningschefen informerar

Diariernr 24BUN5

Ärendebeskrivning

Förvaltningschef svarar på övriga frågor.

§ 28 **Rapporter**

Diarienumr 24BUN6

Beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av rapporter från skolbesök.

Ärendebeskrivning

Ledamot Veronica Wahlström (M) informerar från kontaktpolitikerbesök vid Infjärdenområdets skolor samt Strömbackaskolans rektorsområde Munin.

Ordförande Anton Li Nilsson (C) och vice ordförande Marita Björkman Forman (S) informerar från besök vid Bergsvikens förskola

Vice ordförande Marita Björkman Forman (S) informerar från besök vid Björklunda skolan

Ordförande Anton Li Nilsson informerar från

- Kontaktpolitikerbesök vid Backgårdsskolan och Sjulsmarks skola
- Gemensam nämnddag med Socialnämnden och Kultur- och fritidsnämnden.
- Preliminära antagningen till Strömbackaskolan.

Val av justerare
§17
24BUN8

...

Mark för ny förskola i
Jävre
§18
24BUN66

...

§ 21 Mark för ny förskola i Jävre

Diarienumr 24BUN66

Beslut

Barn- och utbildningsnämndens arbetsutskott föreslår att Barn- och utbildningsnämnden beslutar att skicka in ansökan om planbesked för del av Jävre 46:3>2.

Ärendebeskrivning

Jävre är ett av Piteå Kommuns utpekade landsbygdscentra där kommunal service bör finnas i form av bland annat skola och förskola. Skolan och förskolna finns idag i samma byggnad. För att klara av ett ökat elevantal i skolan så hyrdes en modul in 2022, modulen används än idag av en skolklass. Därmed frigjordes yta i skolbyggnaden så att förskolan kunde expandera.

Jävre ligger strategiskt bra till för att kunna växa, samtidigt som utrymme finns. Med den närhet som idag finns till växande Skellefteå samt att nya bostäder planeras i Jävre så är behovet att säkra mark för att kunna bygga en ny förskola i byn.

Genom att flytta ut nuvarande förskola (tre avdelningar) från skolbyggnaden så skapas mer utrymme för skolans verksamhet och modulen kan avvecklas.

En dialog har genomförts med representanter från byn samt samhällsbyggnadsförvaltningen. Vid mötet pekades ett antal tänkbara områden ut. Samhällsbyggnadsförvaltningen har genomfört en lokaliseringsstudie och pekat ut ett område som är lämpligt. Verksamheten har även de bedömt området som lämpligt.

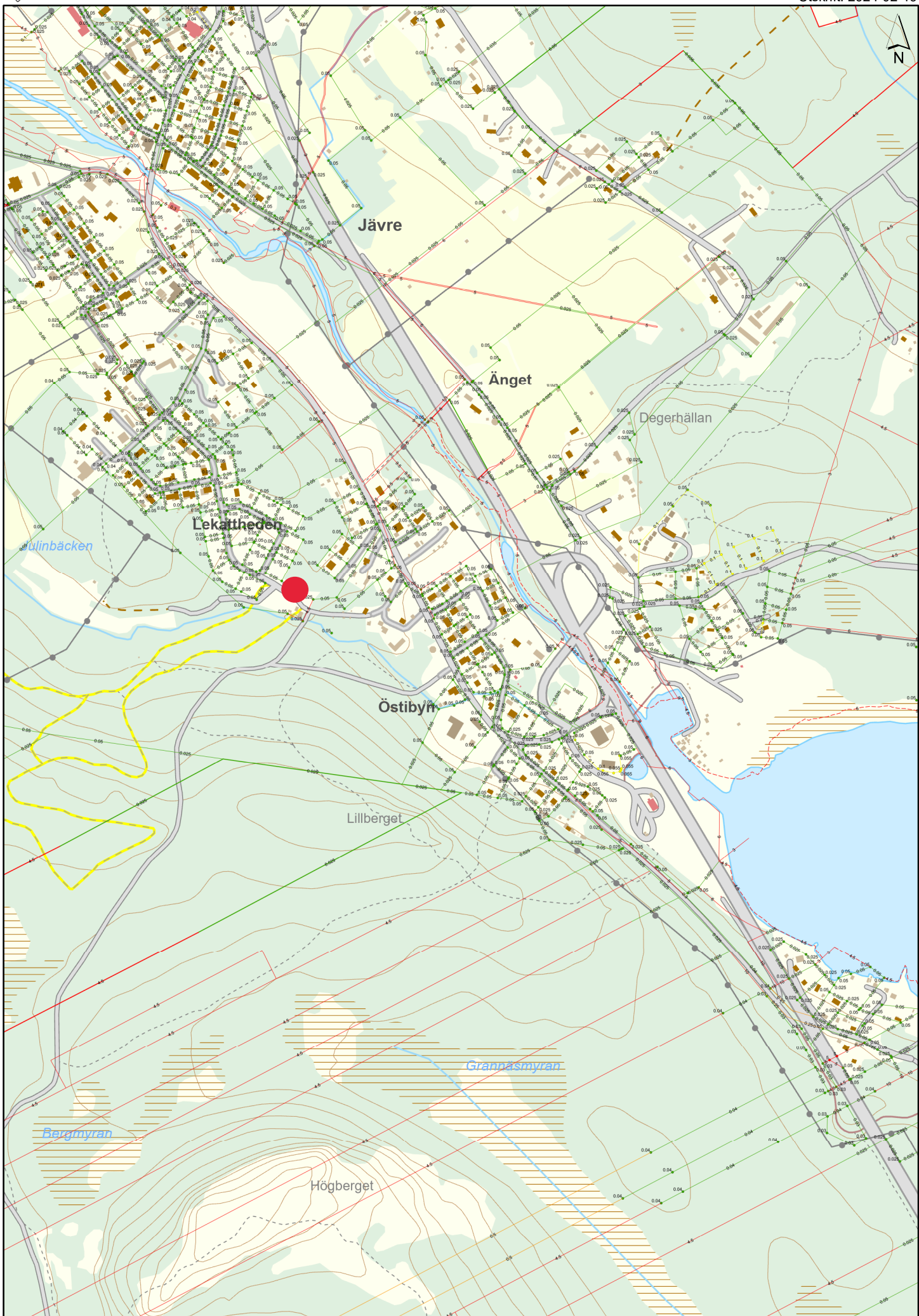
För att komma vidare i processen så måste förvaltningen skicka in en ansökan om att få göra en detaljplan (ansökan om planbesked). Det utpekade området ligger i anslutning till det nya bostadsområdet på Lekatheden. I två av alternativen på området är Piteå Kommun markägare, det som anges som alternativ 3 i bifogad lokaliseringsstudie med tomterna

Jävre 46:27, 46:28 och 46:30 samt det alternativa förslaget som samhällsbyggnad har presenterat om Jävre 46:3>2.

Beslutsunderlag

- Bilaga 1 karta över området
- Bilaga 2 Lokaliseringsstudie fsk Jävre

Utskriftsformat: A4

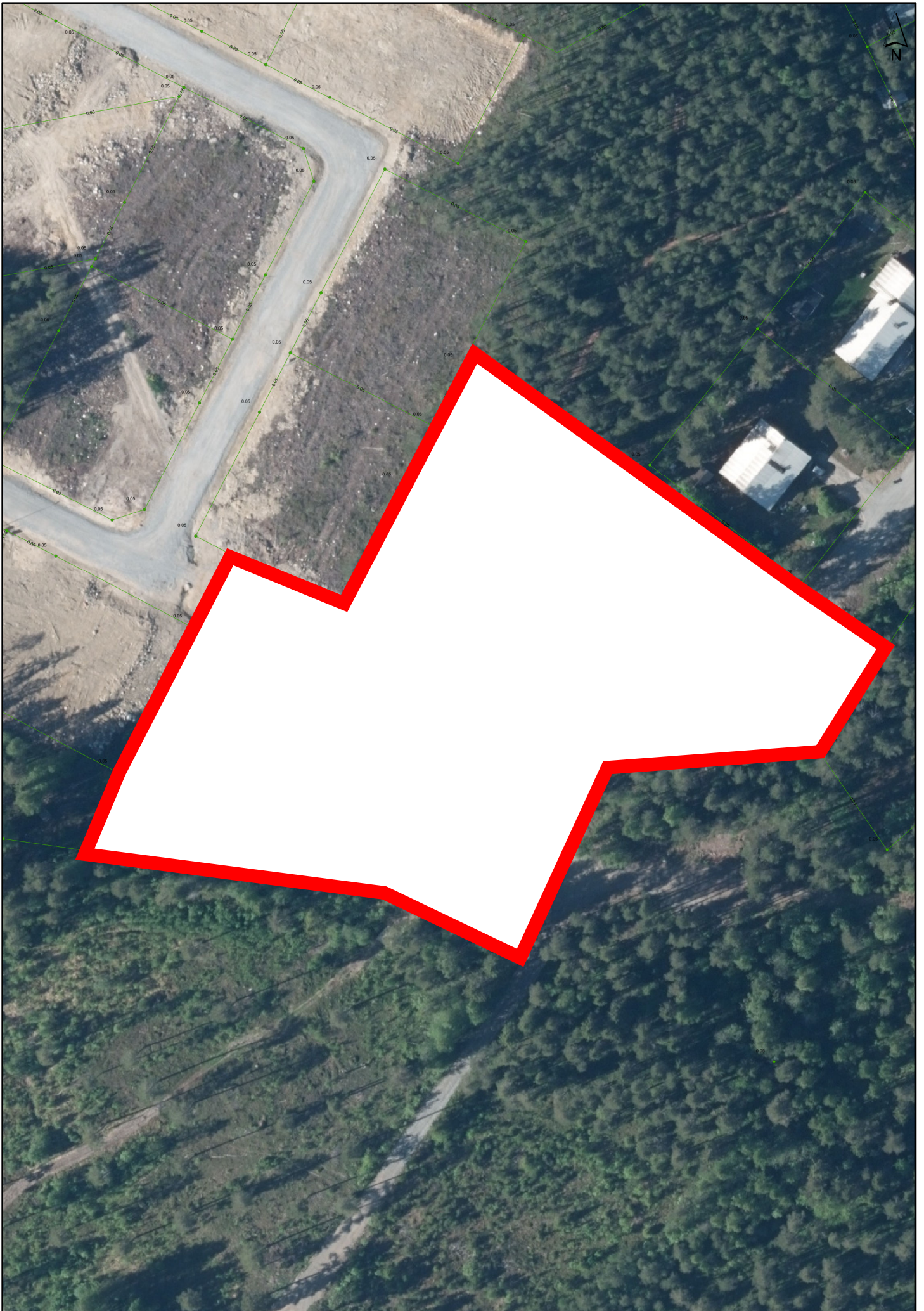
Skala 1:8 787

0 112,5 225 450 meter

Text

© Lantmäteriet, Geodatasamverkan

Bakgrund

Jävre är en av Piteå kommuns utpekade landsbygdscentra. Jävre ligger strategiskt bra till för att kunna växa samtidigt som utrymme finns.

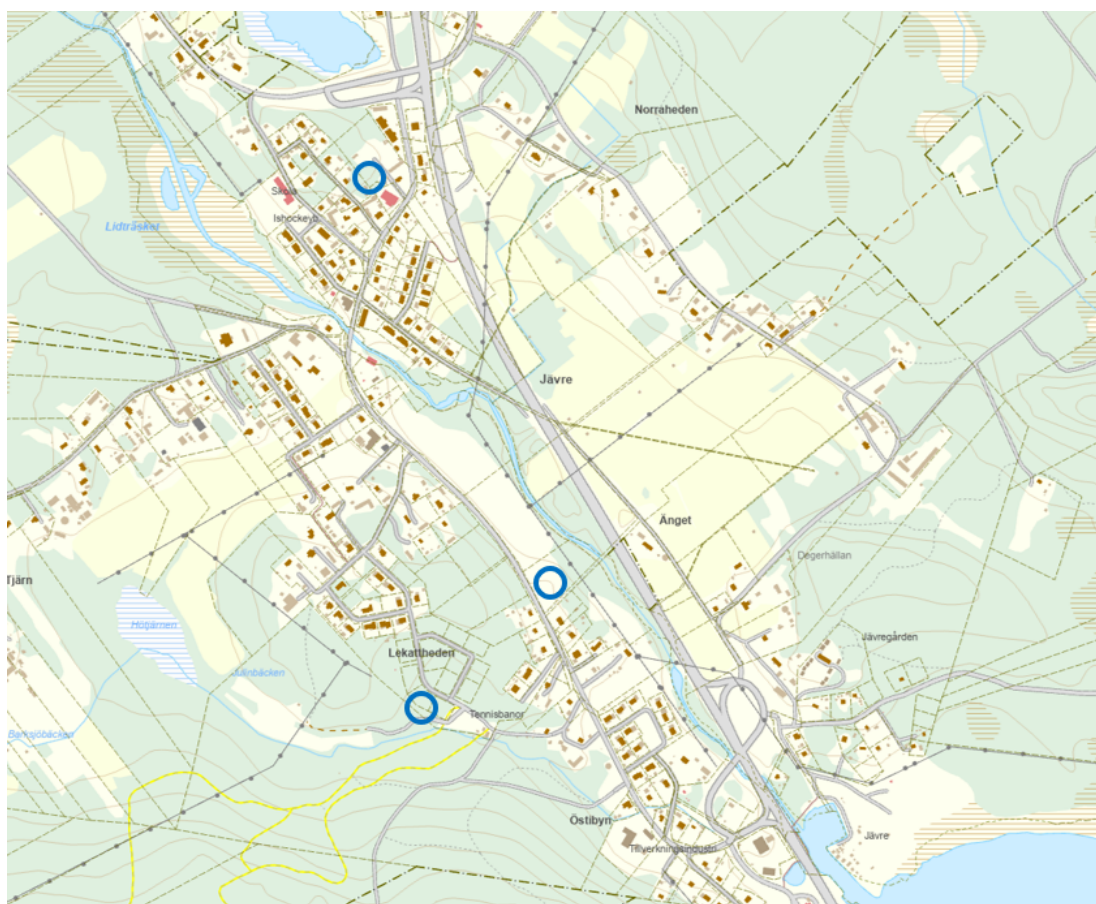
Förskola och skola är idag på samma tomt men med ett växande antal barn samt intresse av tomter bör en ny förskola byggas.

Utbildningsförvaltningens behov är 4 avdelningar med 16 barn på varje avdelning. De beräknar ett ytbehov på totalt 7-8000 m² för att en utbyggnation ryms i ramen.

Lokalisering

Tre stycken tomter har blivit utpekade som eventuellt lämpliga för att bygga en ny förskola i Jävre.

1. Ebensesertomten Jävre 38:1
2. Medborgarplatsen Jävre 21:1
3. Lekatheden 46:27, 46:28, 46:30

Ebensertomten Jävre 38:1

Markägare: Privat

Yta: Finns möjlighet upp till 9000 m²

Området ligger i närheten till nuvarande skola samt i närhet till Norra infarten till Jävre. Området är idag i närhet till nuvarande skolområdet vilket betyder att det eventuellt skulle kunna gå att samnyttja resurser och lokaler i befintlig skola.

För att en förskola ska kunna byggas på området behöver en ny infart till området byggas från Röddingsvägen/Jävrevägen. Då detta är i anslutning till E4:an behöver samråd med Trafikverket för att se möjligheter.

Närheten till E4:an kan kräva både bulleruträkning samt en utredning om föroreningar.

Idag finns ingen anslutande GC-väg.

Samråd med närliggande fastigheter då området går från en tyst yta till verksamhetsyta.

Medborgarplatsen Jävre 21:1

Markägare: Hellströms

Yta: 10 323 m² övre delen 5000 m²

Marken är sluttande ner mot Jävreån, det är även blötmarker i området. Delar av området är idag under strandskydd, dock inga speciella naturvärden i området. Den övre delen av området anses mer lämplig för bebyggelse, ca 5000 m²

Bulleruträkning krävs då E4:an är nära. Finns även en kraftledning som går över området som behöver tas i beaktande.

Infart från Trafikverkets väg, idag finns ingen anslutande GC-väg men området finns med i Piteå kommuns GC-plan.

Marken ser ut att vara utfylld, här bör man säkerställa om det varit en verksamhet tidigare och vilken slags verksamhet och vilken massa som platsen blivit utfyllt med.

Lekattheden 46:27, 46:28, 46:30

Markägare: Piteå kommun

Yta: 8000 m²

Lekattheden är ett detaljplanerat område för 13 tomter. Att ta tre tomter i anspråk samt närliggande tennisbana skulle ge en yta på ca 8000 m². Tennisbanan skulle i detta fall kunna flyttas till Jullevallen där det idag är ett samlat område för idrott.

Området ligger i direkt anslutning till ett område för nybyggnation av bostäder dock skulle en ny infartsväg från Jävrevägen in till förskola behövas. Platsen har fina naturvärden för området i direktanslutning till skogen. Direkt söder om området verkar idag finnas ett vattendrag, betyder detta att förskolan blir begränsad? Lekattheden är idag detaljplanerat för 13 tomter, en förskola skulle betyda tre tomter mindre.

Alternativa tomter

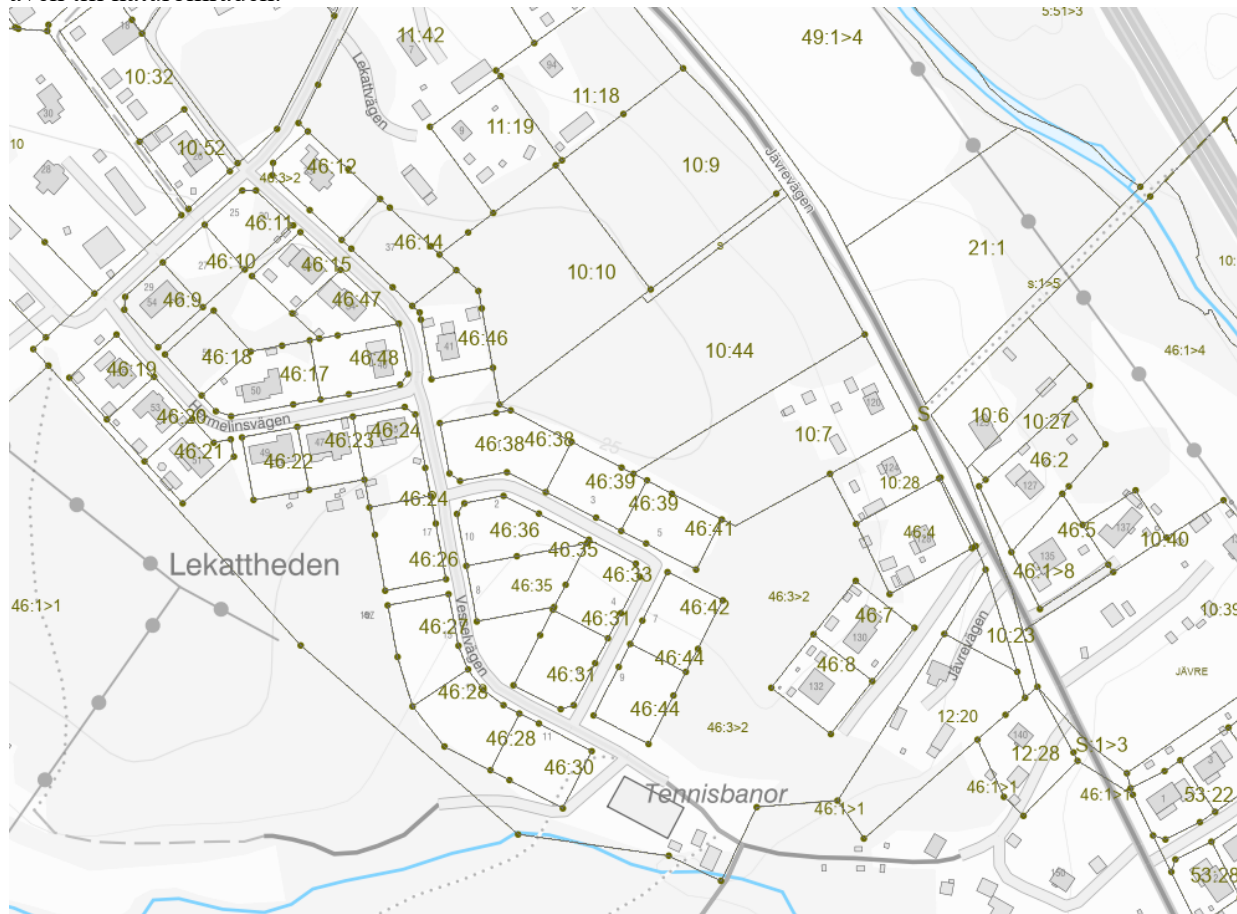
För att inte ta av idag detaljplanerade tomterna på lekatheden finns tre alternativa lösningar för området.

Jävre 10:44, Markägare privat

Jävre 10:9, Markägare privat

Dessa områden skulle kunna vara alternativ till både Lekatheden och Medborgarplatsen. Infart till förskola skulle kunna vara från dels Jävrevägen men även från områdena längs Hermelinsvägen och Vesselvägen.

Dessa tomter ligger centralt i byn och har inte bara närhet till bostadskvarteren vid Lekatheden utan även till naturområden.

Jävre 46: 3>2

Yta: ungefär 10 000 m².

Kommunägd mark i direkt anslutning till Lekattheden. Istället för att ta i anspråk tre av tomterna kan förskola byggas vid gamla tennisbanan samt lektytor och skolskog i anslutning till området. Ny infart från Järevägen.

Detta förslag ligger centralt i byn och nära två bostadsområden varav det nya området Lekattheden är ett av dem. Detta förslag gör heller inte anspråk på några av tomterna på Lekattheden.

Sammanfattning

Av de olika tomterna som har pekats ut tror vi att tomterna i närheten av Lekattheden blir de bästa att bygga en ny förskola. Det är kommunen som är markägare på två av förslagen och det skulle vara i direkt kontakt med det nya området som Piteå kommun planlagd.

Utifrån hänsyn till bl a buller bör det vara de mest fördelaktiga områdena. Det negativa blir att det blir längre från nuvarande verksamhet för eventuella samplaneringar av resurser.

En fråga att utgå från är också om det behöver samplaneras något av kommunens andra verksamheter.

Kommer Socialtjänsten att vilja ha lokaler i anslutning till dessa. Det är en fråga som bör utredas tillsammans med Socialtjänsten.

Patientsäkerhetsberättels
e 2023
§19
24BUN63

...

§ 20 Patientsäkerhetsberättelse 2023

Diariernr 24BUN63

Beslut

Barn och utbildningsnämndens arbetsutskott föreslår att Barn- och utbildningsnämnden godkänner rapporten.

Ärendebeskrivning

Enligt patientsäkerhetslagen ska vårdgivaren varje år upprätta en patientsäkerhetsberättelse. Syftet med patientsäkerhetsberättelsen är att öppet och tydligt redovisa strategier, mål och resultat av arbetet med att förbättra patientsäkerheten.

Patientsäkerhetsberättelsen ska ha en sådan detaljeringsgrad att det går att bedöma hur arbetet med att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra kvaliteten har bedrivits i verksamhetens olika delar samt att informationsbehovet hos externa intressenter tillgodoses.

Patientsäkerhetsberättelsen ska vara färdig senast den 1 mars varje år, finnas tillgänglig för den som vill ta del av den och den bör utformas så att den kan ingå i vårdgivarens ledningssystem för patientsäkerhet (PSL 2010:659, SOSFS 2011:9 7 kap. 3 §).

Medicinskt ledningsansvarig skolsköterska, psykologiskt ledningsansvarig psykolog samt avdelningschef elevhälsa föredrar ärendet.

Beslutsunderlag

- Patientsäkerhetsberättelse 2023

Patientsäkerhetsberättelse för Utbildningsförvaltningen, Piteå Kommun 2023

2023-12-15

Ansvarig för innehållet:

Peter Andersson, verksamhetschef

Monica Blomberg, verksamhetschef Grans Naturbruksgymnasium

Marianne Rova Eriksson MLA

Elina Hortlund PLA

Inledning

PSL 2010:659, SOSFS 2011:9 7 kap. 3 §

Enligt Patientsäkerhetslagen ska vårdgivaren varje år upprätta en patientsäkerhetsberättelse. Syftet med patientsäkerhetsberättelsen är att öppet och tydligt redovisa strategier, mål och resultat av arbetet med att förbättra patientsäkerheten.

Patientsäkerhetsberättelsen ska ha en sådan detaljeringsgrad att det går att bedöma hur arbetet med att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra kvaliteten har bedrivits i verksamhetens olika delar samt att informationsbehovet hos externa intressenter tillgodoses.

Patientsäkerhetsberättelsen ska vara färdig senast den 1 mars varje år, finnas tillgänglig för den som vill ta del av den och den bör utformas så att den kan ingå i vårdgivarens ledningssystem för patientsäkerhet.

Källa:

Socialstyrelsen "Nationell handlingsplan för ökad patientsäkerhet i hälso- och sjukvården 2020–2024"

Innehållsförteckning

SAMMANFATTNING	4
GRUNDLÄGGANDE FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR SÄKER VÅRD	5
Engagerad ledning och tydlig styrning	5
Övergripande mål och strategier	5
Organisation och ansvar	6
Samverkan för att förebygga vårdskador	7
Extern samverkan	7
Intern samverkan	7
Informationssäkerhet	8
En god säkerhetskultur	8
Adekvat kunskap och kompetens	9
Patienten som medskapare	9
AGERA FÖR SÄKER VÅRD	9
Öka kunskap om inträffade vårdskador	10
Har vården varit säker.....	10
Tillförlitliga och säkra system och processer	10
Hur tillförlitliga är arbetsprocesser och system	10
Säker vård här och nu	11
Är vården säker idag	11
Stärka analys, lärande och utveckling.....	11
I vilken mån förbättras system och arbetssätt utifrån tillgänglig information	11
Avvikelse	12
Klagomål och synpunkter.....	12
Öka riskmedvetenhet och beredskap	12
MÅL, STRATEGIER OCH UTMANINGAR FÖR KOMMANDE ÅR.....	12

SAMMANFATTNING

Under verksamhetsåret 2023 har ett aktivt patientsäkerhetsarbete skett hos elevhälsans medicinska insats (EMI) och övrig hälso- och sjukvårdspersonal (HSL) och arbetet har styrts av ledningsgruppen för hälso- och sjukvårdspersonal. Ledningsgruppen består av verksamhetschef, enhetschef, medicinskt ledningsansvarig skolsköterska (MLA) och psykologisk ledningsansvarig skolpsykolog (PLA). Under året har följande aktiviteter skett:

- Ledningsgruppen för hälso- och sjukvårdspersonal har avsatt tid för hälso- och sjukvårdsfrågor
- MLA och PLA har under året implementerat en regelbunden dialog kring avvikelser, risker och klagomål i respektive yrkesgrupp
- MLA och PLA har identifierat och utformat rutiner för avvikelser, risker och klagomål i respektive yrkesgrupp
- I syfte att öka medvetenheten om innehållet i ledningssystemet har regelbundna träffar med hälso- och sjukvårdspersonal genomförts
- Systematisk egenkontroll utförs kontinuerligt för skolsköterskor och skolpsykologer

I målsättningen för året 2023 fanns även att påbörja arbetet med en digital metodbok för skolsköterskor och skolpsykologer. Detta har dock inte varit möjligt med anledning av hög arbetsbelastning.

Identifierade aktiviteter under 2024 är:

- Implementera ett nytt elevhälsosystem, ProRenata
- Uppdatera dokumenthanteringsplanen för skolsköterskor och skolpsykologer
- Upparbeta ett systematiskt arbete med egenkontroller

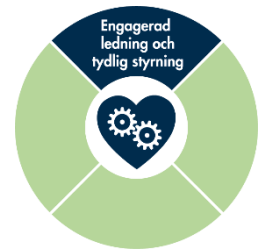
GRUNDLÄGGANDE FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR SÄKER VÅRD

Nedan beskrivs mål och strategier, organisation och struktur för arbetet med att minska antalet vårdskador.

För att kunna nå den nationella visionen ”God och säker vård – överallt och alltid” och det nationella målet ”ingen patient ska behöva drabbas av vårdskada”, har fyra grundläggande förutsättningar identifierats i den nationella handlingsplanen för ökad patientsäkerhet.

Engagerad ledning och tydlig styrning

En grundläggande förutsättning för en säker vård är en engagerad och kompetent ledning och tydlig styrning av hälso- och sjukvården på alla nivåer.

Övergripande mål och strategier

PSL 2010:659, 3 kap. 1 §, SOSFS 2011:9, 3 kap. 1-3 §

Elevhälsans hälso- och sjukvårdspersonal i Piteå kommun:

- Ska erbjuda säker vård av god kvalitet och tillgodose patientens/elevens behov av trygghet i vården och i behandlingen, samt följa de lagar och riktlinjer som finns
- Ska vara lättillgänglig
- Genomsyras av en säkerhetskultur där det finns gemensamma förhållningssätt och normer hos medarbetarna i organisationen, vad gäller risker och säkerhet. Detta för att uppnå hög tillförlitlighet för verksamheten
- Bygger på respekt för patientens självbestämmande och integritet
- Arbetar med säker läkemedelsanvändning genom tydliga rutiner och riktlinjer, gäller elevhälsans medicinska insats (EMI)
- Dokumenterar i journalsystemet på ett likvärdigt sätt i enlighet med de lagar och riktlinjer som finns
- Arbetar utifrån tydliga rutiner vid remissförfarande
- Arbetar utifrån rutiner för hantering av klagomål
- Efterföljer ledningssystemets systematiska kvalitetsarbete
- Följer årshjulet för elevhälsans hälso- och sjukvårdspersonal. Årshjulet beskriver arbetet under året och kvalitetssäkrar processerna
- Fortsätter att stimulera till avvikelserapportering för att synliggöra förbättringsområden
- Utbildar årligen personal i riskbedömning och avvikelser
- Återkopplar avvikelser till verksamheten så att ett lärande och ett utvecklande kvalitetsarbete kan ske kring de avvikelser som redovisats.
- Ska ledningsgruppen för hälso- och sjukvårdspersonal arbetar med ledningssystem och patientsäkerhetsberättelse
- Ska hälso- och sjukvårdsinsatserna utvärderas, vilket innebär uppföljning av resultat från egenkontroller samt genomgång av avvikelser, risker och klagomål.
- Ska säkerställa att ingen obehörig tar del av journalhandlingar, loggkontroller ska utföras kontinuerligt för all hälso- och sjukvårdspersonal i journalsystemet

Organisation och ansvar

PSL 2010:659, 3 kap. 1 § och 9 §, SOSFS 2011:9, 7 kap. 2 § p 1

Elevhälsans hälso- och sjukvårdspersonal består av:

- Skolsköterskor
- Skolläkare
- Skolpsykolog
- Logoped

Verksamhetschefen är ytterst ansvarig för all hälso- och sjukvårdspersonal. Det finns en verksamhetschef för grundskolan och Strömbackaskolan och en verksamhetschef för Grans Naturbruksgymnasium.

Skolsköterska

I grundskola, anpassad grundskola, Strömbackaskolans gymnasieskola och anpassad gymnasieskola finns totalt 14 skolsköterskor. Av dessa finns tre skolsköterskor i gymnasieskolan. En skolsköterska arbetar med MLA motsvarande 30% av 100% tjänst. Antalet elever/skolsköterska är i snitt 470.

Vid Grans Naturbruksgymnasium finns skolsköterska 20h/vecka. Antalet elever vid skolan är 149.

Skolläkare

Skolläkare arbetar på konsultbasis motsvarande ca 20%.

Skolpsykolog

Vid centrala elevhälsan finns 4 skolpsykologer, varav två finansieras via statsbidrag Likvärdig skola. Skolpsykologerna finns i grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola och anpassad gymnasieskola. Antalet elever/skolpsykolog är i snitt 1700.

Barn- och utbildningsnämnden (BUN)

BUN är ansvarig vårdgivare och beslutar om hälso- och sjukvårdsarbetet samt uppsatta mål. BUN delegerar uppdrag till verksamhetschefen för elevhälsans hälso- och sjukvårdspersonal. BUN har det övergripande ansvaret för patientsäkerheten.

Verksamhetschef

Verksamhetschef ansvarar för en säker hälso- och sjukvård genom ett aktivt patientsäkerhetsarbete inom sin verksamhet. Verksamhetschefen ska säkerställa att patientens behov av trygghet, kontinuitet, samordning och säkerhet i vården tillgodoses.

MLA/PLA

Medicinskt ledningsansvarig skolsköterska (MLA) och psykologiskt ledningsansvarig skolpsykolog (PLA) är rådgivare i patientsäkerhetsfrågor till verksamhetschefen i hälso- och sjukvårdsarbete inom skolan. Verksamhetschefen har också genom beslutad delegation uppdragit åt *MLA* och *PLA* att utföra vissa arbetsuppgifter som rör patientsäkerhetsarbetet. *MLA* och *PLA* deltar i och följer det övergripande patientsäkerhetsarbetet och det systematiska kvalitetsarbetet.

MLA är anmälningsansvarig i ärenden enligt lex Maria till Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Anmälan sker i samverkan med ansvarig verksamhetschef för hälso- och sjukvård (*HSL*).

Hälso- och sjukvårdspersonal inom barn- och utbildningsförvaltningen (skolsköterskor, skolläkare, psykologer och logoped)

HSL-personal är skyldiga att bidra till att hög patientsäkerhet upprätthålls. Personalen ska i detta syfte rapportera avvikelser och risker för vårdskador till vårdgivaren samt händelser som har medfört eller hade kunnat medföra vårdskada.

Patientnämnd

Patientnämnden är en oberoende instans med uppgift att hjälpa patienter med information och stöd för att kunna ta vara på sina intressen i hälso- och sjukvården. I uppgiften ingår även att främja kontakten mellan patienter och hälso- och sjukvårdspersonal. Region Norrbotten och Norrbottens Kommuner har gemensam patientnämnd och den administreras av Region Norrbotten.

Samverkan för att förebygga vårdskador

SOSFS 2011:9 4 kap. 6 § och 7 kap. 2 § p 3

Extern samverkan

En gemensam samverkansrutin har funnits mellan Regionen och skolsköterskor/skolläkare gällande remittering till BUP-linjen med frågeställning neuropsykiatrisk diagnos. Samverkansrutinen har avslutats av Region Norrbotten under 2023.

Samverkan med barnhälsovården i Region Norrbotten finns angående de barn som övergår från barnhälsovården till EMI. Överrapportering sker under tidig höst mellan barnhälsovårdens sjuksköterska och skolsköterska.

För att säkerställa att barn får de vaccinationer de har rätt till finns samverkansavtal mellan Norrbottens Kommuner och Region Norrbotten angående barnvaccinationsprogrammet. I avtalet framgår vilken part som ansvarar för vaccinering i olika åldrar.

Samverkan mellan skolpsykologerna och personal vid habiliteringen sker en gång per termin.

Intern samverkan

Skolpsykologerna inom elevhälsan har regelbundna professionsträffar var tredje vecka. Syftet är informations- och erfarenhetsutbyte samt ökad samverkan och kompetens. Samverkan sker även med länets skolpsykologer terminsvis. PLA medverkar en gång per termin vid nätverksträffar för PLA i Norrland.

Skolsköterskorna har regelbundna professionsträffar var tredje vecka. Syftet med detta är att öka kompetensen, öka samverkan och delge information och utbyta erfarenheter.

Samverkan sker regelbundet mellan MLA-verksamma i Norrbottens kommuner, med syfte att utbyta erfarenheter och att öka likvärdigheten i länet för arbetet i den medicinska insatsen inom elevhälsan.

Ett nära samarbete bedrivs mellan elevhälsans samtliga professioner vid lokala elevhälsoteamträffar. Detta i syfte att elever i behov av stöd fångas upp genom tvärprofessionell samverkan. Skolsköterskor medverkar regelbundet vid dessa träffar.

Informationssäkerhet

HSLF-FS 2016:40, 7 kap. 1 §

För att säkra informationssäkerhet i verksamheten har följande åtgärder vidtagits:

- Varje skolsköterska tilldelas en individuell behörighet för åtkomst till den digitala patientjournalen och har enbart behörighet till den/de skolenhet/er där man verkar.
- Varje skolpsykolog tilldelas en individuell behörighet för åtkomst till den digitala patientjournalen och har åtkomst till samtliga skolenheter.
- Logopeden tilldelas en individuell behörighet för åtkomst till den digitala patientjournalen och har åtkomst till samtliga skolenheter.
- Utifrån rådande lagstiftning har professionerna skilda patientjournaler.
- MLA är ansvarig för att journalsystemet uppdateras så att den senaste tillgängliga versionen används. Denne ansvarar även för att journalsystemet regelbundet uppdateras med nyinskrivna elever.
- Journalsystemet är GDPR-säkert.
- Rutiner finns för elever med skyddad ID.
- Patientjournalens struktur bygger på gemensamma sökord och dokumentmallar för respektive professionsgrupp.
- Journalkopior utlämnas enligt strikta rutiner efter samtycke och sker elektroniskt till samarbetspartners som har journalsystemet och med papperskopior av journal till vårdgivare utan elektronisk kompatibelt system.
- För att säkerställa att ingen obehörigt tar del av journalhandlingar, genomförs enligt rutin loggkontroller för skolsköterskor, skolpsykologer och skolläkare i journalsystemet. Resultat återkopplas till verksamhetschef som vid behov vidtar åtgärder.

En god säkerhetskultur

En grundläggande förutsättning för en säker vård är en god säkerhetskultur.

Organisationen ger då förutsättningar för en kultur som främjar säkerhet.

De åtgärder som genomförts under året för att stärka säkerhetskulturen är:

- MLA och PLA har ansvarat för att informera och redogöra inkomna avvikelser och avvikelsearbetet vid professionsträffar. Syftet är att skapa ett gemensamt lärande kring inträffade händelser och att stärka en god patientsäkerhetskultur där man öppet diskuterar inträffade händelser, orsaker och förbättringar ur ett organisatoriskt perspektiv.
- MLA och PLA har presenterat ledningssystemet för hälso- och sjukvårdspersonal i elevhälsan.
- PLA och MLA har implementerat arbetet med systematisk egenkontroll.
- Verksamhetschef, PLA och MLA går årligen igenom ledningssystemet för all hälso- och sjukvårdspersonal.

Adekvat kunskap och kompetens

En grundläggande förutsättning för en säker vård är att det finns tillräckligt med personal som har adekvat kompetens och goda förutsättningar för att utföra sitt arbete.

Samtlig hälso- och sjukvårdspersonal i grundskolan och Strömbacka gymnasium har adekvat utbildning. Det innebär för skolsköterskorna specialistutbildning distriktssköterska, barnsjuksköterska eller skolsköterska. Skolsköterskan vid Grans Naturbruksgymnasium är grundutbildad sjuksköterska.

Patienten som medskapare

PSL 2010:659 3 kap. 4 §

En grundläggande förutsättning för en säker vård är patientens och de närståendes delaktighet. Vården blir säkrare om patienten är välinformerad, deltar aktivt i sin vård och ska så långt som möjligt utformas och genomföras i samråd med patienten. Att patienten bemöts med respekt skapar tillit och förtroende.

Ett nära samarbete pågår ständigt med elevernas vårdnadshavare när det gäller samtycke till vård samt för att optimera vård och kontakt med eleverna. Exempel på detta är samtycke till vaccinationer, information och medverkan vid hälsosamtal och vid skolformsutredningar.

Samarbetet med vårdnadshavare är nästan alltid en förutsättning för att det ska bli en bra kontakt mellan elev och skolsköterska, skolläkare, skolpsykolog och logoped. Eleven själv ska ha medinflytande i sin vård genom att vårdgivaren tar hänsyn till barnets ålder och mognad. Utifrån detta anpassas delaktighet och självbestämmande med hänsyn till elevens integritet. Vårdnadshavares rätt till delaktighet ska också beaktas och anpassas utifrån barnets ålder och mognad liksom den information som barnet får. Barnets bästa ska särskilt beaktas.

AGERA FÖR SÄKER VÅRD

SOSFS 2011:9, 5 kap. 2 §, 7 §, 8 §, 7 kap. 2 § p 2, PSL 2010:659, 3 kap. 10 §

Vårdgivaren ska utöva egenkontroll, vilket ska göras med den frekvens och i den omfattning som krävs för att vårdgivaren ska kunna säkra verksamhetens kvalitet. Egenkontrollen kan innefatta jämförelser av verksamhetens nuvarande resultat med tidigare resultat, i jämförelse med andra verksamheter, nationella och regionala uppgifter.

Egenkontroller gällande rutiner och processer i arbetet utförs regelbundet under ledning av MLA och PLA. Resultaten återförs till medarbetarna och vid behov sker en genomgång eller uppdatering av gällande rutiner.

Exempel på egenkontroller är:

- Loggkontroller
- Vaccinationssäkring
- Journalgranskning

Öka kunskap om inträffade vårdskador

SOSFS 2011:9 7 kap. 2 § sista stycket, HSLF-FS 2017:40 3 kap. 1 §, PSL 2010:659 3 kap. 3 §
Genom identifiering, utredning samt mätning av skador och vårdskador ökar kunskapen om vad som drabbar patienterna när resultatet av vården inte blivit det som avsetts. Kunskap om bakomliggande orsaker och konsekvenser för patienterna ger underlag för utformning av åtgärder och prioritering av insatser.

Har vården varit säker

Inträffade avvikelser/risker rapporteras in på en för ändamålet, avsedd blankett ”Avvikelse- och riskhantering”. Rapportering av inträffade händelser ska ske för skolsköterskor/skolläkare till MLA och verksamhetschefen och för skolpsykologer till PLA och verksamhetschef. Rapportören ansvarar själv för att göra en analys till varför händelsen inträffat, reflektera kring påverkansfaktorer, sätta in adekvata åtgärder som behöver tas i direkt samband till händelsen, ge förslag på förbättringar. Inkommen avvikelse/risk analyseras sedan av MLA/PLA och verksamhetschefen. Adekvata åtgärder vidtas och rutiner uppdateras och implementeras i verksamheten.

Under 2023 rapporterades 19 avvikelser från EMI. Dessa har bl.a. handlat om remissvar från vårdgrannar, läkemedelshantering, nyanlända då de får fullständiga personnummer och skolpsykologernas rutiner angående ansökan till Strandbackens resursskola. Samtliga avvikelser är hanterade av MLA eller PLA och verksamhetschef enligt rutin. Efter hantering har rutiner uppdaterats och implementerats i verksamheten. MLA har varit i kontakt med berörda verksamheter gällande avvikelser som berört deras verksamheter.

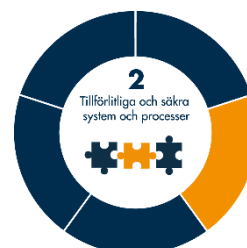
Ett ärende har inkommit via patientnämnden. Ärendet är handlagt av verksamhetschef och skolläkare. Ärendet har lett till genomgång av rutiner samt påminnelse att följa dessa.

Ingen Lex Maria anmälan är gjord under året.

Den sammantagna bedömningen av arbetet med avvikelser och risker är att inrapportering samt återkoppling, diskussioner och utbildning med professionsgrupperna har möjliggjort identifiering av eventuella vårdskador i rimlig tid.

Tillförlitliga och säkra system och processer

Genom att inkludera systematiskt patientsäkerhetsarbete som en naturlig del av verksamhetsutvecklingen kan både de reaktiva och proaktiva perspektiven på patientsäkerhet bejaktas. Genom att minska oönskade variationer stärks patientsäkerheten.

Hur tillförlitliga är arbetsprocesser och system

Skolsköterskorna följer en utformad metodbok som beskriver processer och rutiner för samtliga arbetsuppgifter de bedriver inom ramen för HSL. I metodboken för skolsköterskorna finns bland annat tydliga processer för vaccinering av elever, för hälsosamtalen och för remiss till annan vårdgivare. Det finns även processer för de undersökningar som skolsköterskan utför, till exempel syn- och hörselundersökning, ryggscreening och tillväxtmätning.

PLA har upprättat en metodbok för skolpsykologerna. Där beskrivs identifierade processer och rutiner för yrkesgruppen.

Säker vård här och nu

Hälsa- och sjukvården präglas av ständiga interaktioner mellan människor, teknik och organisation. Förutsättningarna för säkerhet förändras snabbt och det är viktigt att agera på störningar i närtid.

Är vården säker idag

Vid elevhälsan i Piteå kommun är det ledningssystemet tillsammans med aktuell patientsäkerhetsberättelse som ska säkerställa god och säker vård. Utmaningen i verksamheten är att implementera de patientsäkerhetsdokument som är upprättade och att de efterföljs, framför allt gällande avvikelser och risker. Rapportering av avvikelser och risker är en viktig del för patientsäkerhetsarbetet.

Riskhantering

SOSFS 2011:9, 5 kap. 1 §, 7 kap. 2 § p 4

Vårdgivare ska fortlöpande bedöma om det finns risk för att händelser skulle kunna inträffa som kan medföra brister i verksamhetens kvalitet. För varje sådan händelse ska vårdgivare uppskatta sannolikheten för att händelsen inträffar, och bedöma vilka negativa konsekvenser som skulle kunna bli följden av händelsen.

Skolsköterskan och eller skolläkaren rapporterar händelser som har kunnat medföra skada för elev. Rapporteringen sker enligt riktlinjer som finns i metodboken. Verksamhetschef och MLA ansvarar för bedömning av händelse- och riskanalys. I de fall det bedöms att det ska göras en Lex Maria anmälan, görs denna av MLA och verksamhetschef och vårdgivaren delges. Alla rapporterade risker återförs oidentifierade till verksamheten. Vid behov uppdateras eller skapas riktlinjer. Uppföljning sker i samband med genomgång av riktlinjer.

Stärka analys, lärande och utveckling

Analys och lärande av erfarenheter är en del av det fortlöpande arbetet inom hälso- och sjukvården. När resultaten används för att förstå vad som bidrar till säkerhet, hållbarhet, önskvärd flexibilitet och goda resultat, kan verksamheten utvecklas så att kvaliteten och säkerheten ökar och risken för vårdskador minskar.

I vilken mån förbättras system och arbetsätt utifrån tillgänglig information

Alla vaccinationer som ges inom EMI registreras i det Nationella Vaccinationsregistret hos Folkhälsomyndigheten. Det möjliggör en analys av vaccinationstäckningen i kommunen som kan användas i jämförelse med andra kommuner och andra delar av landet. I hälsosamtalet i åk 4, 7 och år 1 på gymnasiet ingår en hälsoenkät där resultatet samlas i en databas i kommunen. Resultatet från hälsoenkäterna används för att identifiera bland annat hälsoläge gällande fysiskt och psykiskt mående, stress och skolsituation. Detta sker på individ-, grupp- och organisationsnivå.

Avvikelser

PSL 2010:659, 6 kap. 4 §, SOSFS 2011:9 5 kap. 5 §, 7 kap. 2 § p 5

Avvikelsehantering utförs fortlöpande i verksamheten.

Klagomål och synpunkter

SOSFS 2011:9, 5 kap. 3 §, 3 a § och 6 §, 7 kap. 2 § p 6

Information om hur patienter (vårdnadshavare och elever) framför klagomål och synpunkter på elevhälsans hälso- och sjukvårdspersonal finns vid varje mottagning. Verksamheten saknar digitalt system för hantering av klagomål och synpunkter, och frågan om e-tjänst är under utredning.

Klagomål och synpunkter ska hanteras i förbättringsarbetet och analyseras tillsammans med avvikelser och risker.

Öka riskmedvetenhet och beredskap

Alla delar av vården behöver planera för en hälso- och sjukvård som flexibelt kan anpassas till kortsiktigt eller långsiktigt förändrade förhållanden med bibehållen funktionalitet, även under oväntade förhållanden. I patientsäkerhetssammanhang beskrivs detta som resiliens.

Vid frånvaro av personal ansvarar verksamhetschef för att säkra grundläggande bemanning som krävs för arbetsuppgifterna.

MÅL, STRATEGIER OCH UTMANINGAR FÖR KOMMANDE ÅR

Utifrån behoven i vår verksamhet har vi skapat mål för kommande år. Målen är baserade på de mål som Socialstyrelsen tagit fram i sin handlingsplan “Nationell handlingsplan för ökad patientsäkerhet i hälso- och sjukvården 2020–2024”. Målen är baserade på fem prioriterade fokusområden som utgår från de huvudsakliga utmaningarna inom patientsäkerhetsarbetet och utgör en struktur för handlingsplanens nationella åtgärder.

- Prioriterade fokusområden:
- Öka kunskap om inträffade vårdskador
- Tillförlitliga och säkra system och processer
- Säker vård här och nu
- Stärka analys, lärande och utveckling
- Öka riskmedvetenhet och beredskap

I linje med de nationella målen ska verksamheten arbeta framåt och utveckla patientsäkerheten på ett strategiskt och systematiskt sätt.

Mål: Tillförlitliga och säkra system och processer/ökad kunskap och medvetenhet om kvalitetshöjande faktorer som krävs för att bedriva patientsäker vård.

Aktivitet, ansvar och tidplan för uppsatta målet

”Tillförlitliga och säkra system och processer samt ökad kunskap och medvetenhet om kvalitetshöjande faktorer som krävs för att bedriva patientsäker vård”

Införandet av elevhälsosystemet ProRenata är prioriterat och en del i att nå målsättningen.

Aktivitet	Ansvarig	Tidplan
Byte av journalsystem till Pro Renata	Verksamhetschef, MLA och PLA	Uppstart våren 2024
Uppdatering av dokumenthanteringsplan i samband med övergång till Pro Renata	PLA, MLA och verksamhetschef	Påbörjas våren 2024
Systematiskt arbete med resultat från egenkontroller	PLA och MLA	Fortlöpande under år 2024

Utredningsuppdrag -
Kvalitetsrapport Personal
Läsåret 2022/2023
§20
23BUN269

...

§ 23 Utredningsuppdrag - Kvalitetsrapport Personal Lsåret 2022/2023

Diari nr 23BUN269

Beslut

Barn och utbildningsnämndens arbetsutskott föreslår att nämnden godkänner återrapport – Kvalitetsrapport Personal låsåret 2022/2023.

Barn- och utbildningsnämndens AU föreslår nämnden att ge förvaltningen i uppdrag, att återrapportera HR-avdelningens fortsatta arbete med att utreda möjligheter att påverka förutsättningar för anställningar i kommunens ytterområden, senast i samband med redovisning av Kvalitetsrapport Personal 2025.

Ärendebeskrivning

Bakgrund och beskrivning av uppdraget

I samband med Barn- och utbildningsnämndens möte 2023-11-29, där förvaltningschef presenterade årets kvalitetsrapport Personal, gav nämnden förvaltningen i uppdrag att utreda möjligheten att påverka förutsättningarna för anställningar i kommunens ytterområden för att nå en mer likvärdig fördelning av behörig personal i förskolan och skolan (§ 120 BUN 2023-11-29, dnr 23BUN269).

Förvaltningschef gav avdelningschef i förskolan uppdrag att utreda möjligheterna att påverka förutsättningarna för anställningar i kommunens ytterområden.

Utredaren skulle beakta följande frågeställningar:

- Är det förenligt med Piteås personalpolicy m.m. att skapa incitament för att fördela behörig personal specifikt till vissa områden (dvs. flytta personal)?
- Vilka incitament skulle i så fall kunna nyttjas?
- Hur ställer sig HR-avdelningen till att incitament för att fördela behörig personal skapas?
- Omvärldsbevakning: Hur gör andra kommuner för att fördela behörig personal på ett likvärdigt sätt? Hur hanterar socialtjänsten i Piteå frågan

(förutsatt att även de har svårigheter att trygga kompetensförsörjningen av
behörig personal i ytterområdena)?

-Behöver vi hantera förutsättningarna på olika sätt i förskolan jämfört med
grundskolan?

-Övriga synpunkter att beakta?

Uppdragsbeskrivningen från förvaltningschef har utmynnat i en rapport.

Utredaren har i samverkan med HR-avdelning och avdelningschef i
grundskola tagit emot synpunkter från dem utifrån frågeställningarna.
Synpunkterna redovisas i rapporten.

Beslutsunderlag

- Uppdragsbeskrivning personalrapport 24.docx slut

**Underlag till återrapport _
kvalitetsrapport Personal
Läsåret 2022/2023**

(§ 120 BUN 2023-11-29, dnr 23BUN269)

Elisabeth Fjällström

24-02-14

Piteå kommun

Innehållsförteckning.....	2
Bakgrund och beskrivning av uppdraget.....	3
Svar på frågor utifrån uppdrag.....	4-6

Underlag till återrapport - kvalitetsrapport Personal Läsåret 2022/2023

Bakgrund och beskrivning av uppdraget

I samband med Barn- och utbildningsnämndens möte 2023-11-29, där förvaltningschef presenterade årets kvalitetsrapport Personal, gav nämnden förvaltningen i uppdrag att utreda möjligheten att påverka förutsättningarna för anställningar i kommunens ytterområden för att nå en mer likvärdig fördelning av behörig personal i förskolan och skolan (§ 120 BUN 2023-11-29, dnr 23BUN269).

Förvaltningschef ger därför avdelningschef **Elisabeth Fjällström** i uppdrag att utreda möjligheterna att påverka förutsättningarna för anställningar i kommunens ytterområden. I utredningen bör bl a följande frågor beaktas:

Är det förenligt med Piteås personalpolicy m.m. att skapa incitament för att fördela behörig personal specifikt till vissa områden (dvs. flytta personal)?

Vilka incitament skulle i så fall kunna nyttjas?

Hur ställer sig HR-avdelningen till att incitament för att fördela behörig personal skapas?

Omvärldsbevakning: Hur gör andra kommuner för att fördela behörig personal på ett likvärdigt sätt? Hur hanterar socialtjänsten i Piteå frågan (förutsatt att även de har svårigheter att trygga kompetensförsörjningen av behörig personal i ytterområdena)?

Behöver vi hantera förutsättningarna på olika sätt i förskolan jämfört med grundskolan?

Övriga synpunkter att beakta?

Svar på frågor utifrån uppdrag:

Enligt uppdrag från Förvaltningschef har utredaren förankrat frågorna med HR-avdelningen samt avdelningschef för grundskolan.

Svar angivet med kursiv stil är kommentarer från HR-avdelningen

Svar angivet med rak stil är utredarens samt synpunkter från avdelningschef i grundskolan.

Är det förenligt med Piteås personalpolicy m.m. att skapa incitament för att fördela behörig personal specifikt till vissa områden (dvs. flytta personal)

Det finns inget som i grunden går emot våra styrande dokument, däremot behöver utgångspunkten i alla lägen vara att vi ska vara en attraktiv arbetsgivare. Därför blir frågan huruvida vi tänker att man ska fördela och placera en medarbetare eller attrahera/locka och rekrytera för att frivilligt välja att flytta på sig.

Utifrån ovanstående är bedömningen från Utbildningsförvaltningen att det är omöjligt att flytta personal mot deras vilja utan någon form av kompensation.

Vilka incitament skulle i så fall kunna nyttjas?

HR-avdelningen tror framför allt på lönetillägg som är så pass stort att det ses som ett incitament och inte äts upp av resekostnader och skatter. Däremot kan/får man inte glömma arbetet med arbetsmiljön och kultur... vilket i grunden är det som det oftast handlar om. Har man en verksamhet med världens bästa arbetsmiljö och kultur är det i sig ett incitament.

Erfarenhetsmässigt instämmer utredaren med ovanstående, en god kultur och en bra arbetsmiljö kan kompensera att personal väljer att arbetspendla till ytterområden.

Lönetillägg kan vara ett incitament för att öka attraktiviteten i ytterområden, men för att det ska vara genomförbart behöver det regleras med tydliga förutsättningar.

Hur ställer sig HR-avdelningen till att incitament för att fördela behörig personal skapas?

Absolut positivt, men då detta är en fråga som även berör socialtjänsten i hög grad är det viktigt att skapa en samsyn för hur vi ska hantera denna fråga. HR-avdelningen tar på sig uppdraget att driva en sådan utredning tillsammans med, sedan tidigare, utsedda personer från förvaltningarna.

*Men, man måste förstå att det kommer "utmaningar" med denna typ av tillägg. Ett exempel är **hur** man och **när** man ska avyttra ett tillägg. Vad händer om en utsatt verksamhet helt plötsligt är helt fungerande och inte har några problem med att rekrytera... vad gör man då med de som arbetar där med lönetillägg?*

Utredaren gör bedömningen att utifrån ovanstående är detta en fråga som ska hanteras på övergripande nivå av HR-avdelningen. Utbildningsförvaltningen kan inte på egen hand driva frågan och fatta beslut.

Omvärldsbevakning: Hur gör andra kommuner för att fördela behörig personal på ett likvärdigt sätt? Hur hanterar socialtjänsten i Piteå frågan (förutsatt att även de har svårigheter att trygga kompetensförsörjningen av behörig personal i ytterområdena)?

Socialtjänsten i Piteå

Socialtjänsten i Piteå har haft tillägg för sommarvikarier som varit anställda på enheter där det varit särskilt svårt att rekrytera.

Bodens kommun

Bodens kommun har lönetillägg för legitimerade lärare med 3000 kr och för rektorer 5000 kr. För de som har anställning längst bort har de även ett kollektivavtal kring arbetstiden eftersom de börjar 07:30 och åker kollektivt i en bil som förvaltningen köpt. Restiden är arbetstid för gemensam planering.

Örnsköldsvik kommun

Örnsköldsvik kommun har lönetillägg beroende på avstånd upp till 3000 kr. Ledningsgruppen beslutar vilka orter det gäller och tillägget utgår så länge personal har sin arbetsplats på de svårrekryterade arbetsplatserna. Om personal flyttar till annat arbetsställe avslutas tillägget. Tillägget omprövas inte årligen.

Luleå kommun

Luleå kommun tillämpar inget lönetillägg. Deras bedömning är att de i dagsläget inte har stora utmaningar avseende rekryteringar i ytterområden jämförelsevis med stadsnära verksamheter. För korttidsbemanning köper de en tjänst av Student Consulting som innebär att Utbildningsförvaltningen har en hög tillsättningsgrad på vikariebeställningar vid korttidsfrånvaro. Nära nog lika hög i alla delar av Luleå

Skellefteå kommun

Skellefteå kommun har haft lönetillägg som har varit tidsbestämt och omprövats kontinuerligt. Men förnärvarande håller de på att göra ett omtag med en målsättning där de ska ha en gemensam strategi för alla verksamheter.

Kalix kommun

Kalix kommun tillämpar inget lönetillägg,

Det finns ett undantag och det är under sommaren när de bedriver jourförskola, då får all personal som ska jobba i en jourförskola en placering i centrum. Den personal som hänvisas att jobba i ett ytterområde får då reseersättning till sin arbetsplats.

Älvsbyn kommun

Älvsbyn kommun tillämpar inget lönetillägg.

Behöver vi hantera förutsättningarna på olika sätt i förskolan jämfört med grundskolan?

HR-avdelningen ser ingen anledning till det, tvärtom. OM det ska vara olika nivåer för incitamentet måste det finnas ett bra argument för varför det ska vara olika belopp.

Nej, utredaren tillsammans med avdelningschef i grundskolan ser ingen anledning att det ska göras olika mellan avdelningarna.

Övriga synpunkter att beakta?

Hur ska förvaltningarna förhålla sig till andra orsaker som till exempel om personal inte vill arbeta inom vissa områden på grund av (ex. arbetsmiljö och kultur) – Hur hanterar man det?

Hur ska man definiera utsatta områden, bara geografiskt eller finns det andra faktorer som gör att det är svårt att rekrytera?

Hur ska man tänka i det längre perspektivet? Hur ska förvaltningarna hantera ett lönetillägg om det plötsligt blir en fungerande verksamhet utan problem att rekrytera... tar man bort lönetillägget eller har man det för evigt? Hur motiverar man då befintlig personal att stanna kvar om man tar bort tillägget?

”Utsatta områden” kan endast bedömas utifrån geografiska avstånd

Lönetillägget ska tidsbestämmas och årligen omprövas.

Det måste finnas tydliga riktlinjer för villkor och vilka som ska erhålla ett lönetillägg med formella beslut, tex. avstånd från hemmet till arbetsplatsen samt vilka ytterområden/enheter det gäller

Sammanfattning

HR-avdelningen kommer att prioritera detta område avseende hur kommunen ska hantera rekryteringssvårigheter under våren 2024. Ambitionen är att utarbeta en gemensam riktning för anställda i ytterområden.

Tillsyn Lyckobackens
fristående förskola 2023

§21

24BUN68

...

§ 24 Tillsyn Lyckobackens fristående förskola 2023

Diarienumr 24BUN68

Beslut

Barn- och utbildningsnämndens arbetsutskott föreslår att Barn- och utbildningsnämnden godkänner Lyckobackens fristående förskola utifrån att de uppfyller skollagens krav efter tillsyn.

Ärendebeskrivning

Avdelningschef tillsammans med Miljö- och tillsynsnämnden har genomfört en flygande tillsyn vid Lyckobackens fristående förskola 2023-06-08.

Information ges vid Barn- och utbildningsnämndens möte avseende tillsynsbesöket och dess verksamhet.

De avvikelser som noterats vid tillsynsbesöket har åtgärdats.

Beslutsunderlag

- Rappportskrivning - Lyckobacken 2023-06-08
- 1-LB - huvudmannens systematiska kvalitetsarbete 24-02
- 2 LB Systematiskt kvalitetsarbete
- 3 LB- Plan mot diskriminering och kränkande behandling 24-02
- 4 LB Rutiner för klagomls hantering 24-02
- 5a- LB- Barnsäkerhetsrond 24-02
- 5b-LB Barnsäkerhetsrond 24-02
- 6 LB- Brandskyddsarbete 24-02
- 7 LB-Stadgar 24-02
- 8 LB-Registerringsbevis 24-02
- 9 LB-F-skattebevis 24-02
- 10- LB Ekonomisk redovisning 24-02
- 11 LB- Legitimation förskollärare 24-02

- 12 LB- Mall utvecklingssamtal 24-02
- 13 LB - Pedagogisk dokumentation 24-02
- 14- LB Underlag kartläggning 24-02
- 15- LB- Övergångsplan till förskoleklass 24-02
- 16 LB- Tillsynsrapport Miljö- och tillsynsnämnden 24-02
- 17- LB GDPR-TYRA
- 18- LB Säkerhet IT 24-02

Tillsyn – Lyckobacken

Utbildningsförvaltningen

2023-02-21

Elisabeth Fjällström

Piteå kommun

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Frågor till huvudman.....	3-6
Frågor till huvudman införtillsynsbesöket.....	6-7
Frågor till rektor.....	7-10
Inför beslut efter tillsyn.....	10-14
Övrigt material.....	14
Sammanfattande bedömning.....	15

Inledning

2023-05-15 fick avdelningschef in synpunkter om Lyckobackens fristående förskolas verksamhet. Det fanns även synpunkter på städbarheten samt hur verksamheten förhåller sig utifrån de krav som livsmedelslagen ställer till verksamheten för att den ska vara godkänd.

Tidigare har andra synpunkter inkommit där vårdnadshavare har flyttat barn från verksamheten till kommunala verksamheter utifrån missnöje av olika karaktär.

2023-06-08 genomfördes en flygande tillsyn av avdelningschef i förskolan för den pedagogiska verksamheten. Två miljöinspektörer deltog vid tillsynen utifrån kontroll av städbarhet och om livsmedelslag följs.

2023-06-08 Inspektionsrapport inkommer från miljö och tillsynsnämnden

2023-09-01 Rapportering inkommer utifrån den pedagogiska verksamheten

2024-02-16 genomförs ett verksamhetsbesök av avdelningschef i förskolan samt säkerhetsansvarig för Utbildningsförvaltningen för att kontrollera vilka system som används för GDPR

TILLSYN AV FRISTÅENDE FÖRSOLA O ENLIGHET MED 26 KAP. SKOLLAGEN (2010:800)

FRÅGOR TILL HUVUDMAN

Förskolans namn: Lyckobacken	Huvudman: Lyckobackens ekonomiska förening
Startdatum: 2008-01-07	Inriktning: Allmän
Rektor: Lena Sehlkvist	
Ange antal barn enligt tillstånd: 30	Ange antal inskrivna barn:26
Ange antal avdelningar enligt tillstånd: 2	Ange datum: 23-09-01
Taxa som tillämpas: Piteå kommuns taxa	Tar förskolan ut några andra avgifter än maxtaxa? T.ex. frukt varje dag, årsavgift etc. Nej
Hur fördelas barnen på förskolan avseende avdelningar och åldrar?	Fröet 11 barn 1-3 år Blomman 15 barn 3-5 år
Hur organiseras personalen avseende avdelningar och tjänstgöringsgrad?	Fröet 2 personer med annan utbildning Fröet och Blomman 2 personer varav en förskollärare och en med annan utbildning Blomman 2 personer med annan utbildning

Vilken utbildning och erfarenhet har rektor?	Rektor har gått utbildning till förskolechef via FSO (Folkhögskolornas serviceorganisation)
Arbetar rektor i barngrupp	Ja
Hur många timmar per vecka har rektor till sitt förfogande för uppdraget som rektor+	20%
Får förskolan tilläggsbelopp för något barn?	Nej
HUVUDMAN	
Redogör för hur huvudmannen a) planerar	Lyckobackens förskola är en ekonomisk förening och styrelsen är således huvudman. Styrelsens medlemmar arbetar i barngrupp och har därför en nära relation till förskolan, personalen, barnen och vårdnadshavarna. Huvudmannen har styrelsemöten där visioner för förskolan lyfts, förutsättningar och ekonomi. Styrelsen går igenom dokumentation för att skapa sig en bild av verksamhetens framgångsfaktorer och utmaningar. Utifrån detta planerarhuvudmannen för det kommande året.
b) följer upp	Huvudmannen följer upp arbetet med utvecklingen av verksamheten och hur arbetet med det uppsatta fokusområdet fortlöper en gång per termin genom att inhämta dokumentation från rektor.
c) analyserar	Huvudmannen granskar dokumentationen för det verksamhetsåret. Analyseringen av dokumentationen syftar till att säkerställa att förskolan har arbetat mot de uppsatta mål och fokusområden som arbetats fram av huvudmannen. Analysen syftar även till att förstå varför arbetet med fokusområde inte har uppnått önskvärt resultat om så var fallet. Analyseringen av den inkomna dokumentationen ska säkerställa att förskolan arbetar utifrån de regleringar och styrdokument som förskolan ska förhålla sig till.
d) utvecklar verksamheten	Genom att granska den egna verksamheten får huvudmannen syn på brister och

	<p>potentiella utvecklingsområden. Huvudmannen gör en plan för kommande år och vilka utvecklingsinsatser som förskolan är i behov av</p>
<p>Redogör för hur huvudmannen säkerställer att det i förskolan serveras varierade och näringsriktiga måltider jämnt fördelade över dagen?</p> <p>Huvudmannen har tillsammans med arbetslaget bestämda rutiner kring måltiderna i förskolan. Till frukost serveras gröt och hårdbröd i enlighet med vad Livsmedelsverket anser vara en näringsrik och mättande frukost. Lunchen tillagas i restaurangkök och körs ut till förskolan. De använder Framnäs folkhögskola som leverantör av färdiga måltider. Till mellanmålet serveras hårt och mjukt bröd med pålägg, fil/yoghurt samt kräm. Under dagen erbjuds också barnen frukt. Huvudmannen använder Livsmedelsverkets måltidsmodell för att följa upp måltiderna i förskolan. Vid problem kring lunchen kontaktas Framnäs av rektor.</p>	
<p>Redovisa förskolans rutiner avseende anmälningsskyldighet till socialtjänsten.</p> <p>All personal inom förskolan lyder under anmälningsskyldigheten till socialnämnden. Vid misstanke om att ett barn far illa. Det är inte upp till personal eller rektor att göra en bedömning av ärendet, detta ansvar tillfaller Socialnämnden Om personal får vetskap om att ett barn misstänks fara illa ska rektor kontaktas och en anmälan till socialnämnden ska upprättas. Rektor står för anmälan för att inte enskild person ska pekats ut som anmälare. Förskolan kallar vårdnadshavare till möte för att informera om att en anmälan har upprättats. Vid dessa möten medverkar personal som vårdnadshavare har förtroende för. Id misstanke om sexuella övergrepp och eller våld ska vårdnadshavare inte informeras om att en anmälan upprättats.</p>	
<p>Redovisa hur lagen om registerkontroll vid anställning av personal tillämpas</p> <p>Ny personal informeras direkt om lagen om registerkontroll vid arbete på förskolan. Personal ombeds att begära utdrag från belastningsregistret omgående vid ny anställning och ska kunna uppvisa utdraget innan anställningens startdatum.</p>	
<p>Redovisa hur huvudmannen säkerställer att förskolans arbete sker i ett nära förtroendefullt samarbete med hemmen. Ge exempel på hur vårdnadshavare och barn ges möjlighet att påverka verksamheten.</p> <p>Rektor för dialog med personalen angående föräldraenkäter och barnintervjuer för att säkerställa att dessa genomförs. Rektor begär också in enkäter och intervjuer för att sammanställa dessa. Resultatet tas tillbaka till personalen för att gåsigenom i arbetslaget. Rektorn arbetar också i barngruppen och möter därav både barn och vårdnadshavare och får också nära till dialogerna med dem samt personalen. Vid brister i dessa samarbeten upptäcks det snabbt då kedjan mellan vårdnadshavare, barn, personal och rektor är väldigt kort.</p>	
<p>Redovisa hur huvudmannen säkerställer att förskolan erbjuder en trygg omsorg.</p> <p>Huvudmannen har tillsammans med personalen arbetat för att implementera anknytningsteorin hos vårdnadshavare. Att ge barnen och personalen tid och ro för att knyta an till varandra och skapa förutsättningar för en tillitsfull relation. I praktiken betyder detta</p>	

att huvudmannen har säkerställt att inskolningar av nya barn planeras så att barn och vårdnadshavare får en nära introduktion till förskolan och där förskolans personal får tid att ägna till anknytning. Personalen arbetar för att en daglig kontakt med vårdnadshavare ska vara etablerad. Vårdnadshavare informeras löpande om vikten av dialog och förtroende inom förskolan och att dessa saker väger tungt hos personal, rektor och huvudman. Huvudmannen finns på plats i barngruppen och får därför en daglig kontakt med vårdnadshavare.

Redovisa vilken kompetensutveckling personalen har erbjudits de senaste två åren.

Junis-vägledning i arbetet med barn vars vårdnadshavare lider av missbruk

Webinar- Systematiskt kvalitetsarbete i förskolan – hur och varför?

Föreläsning: Språk och läsning i förskolan

Kvalitetsdialoger med Skolverket och SPSM

Skolverket: Specialpedagogik för lärande

Frågor till huvudman inför tillsynsbesök enligt 26 kap. skollagen.

Undervisning

Hur planeras och organiseras undervisningen med utgångspunkt i läroplanens mål?

Personalen utgår från barnens intressen för att utifrån dessa planera för undervisningen i förskolan med utgångspunkt från läroplanen. Hela arbetslaget nyttjas där deras kompetenser är som starkast och personalen arbetar tätt med varandra. Personal kan således snabbt rotera för att bäst lämpad person närvarar vid de olika undervisningssituationerna och lärprocesserna.

Finns det en pedagogisk planering med mål, syfte, reflektion för undervisningen?

Planering för undervisning sker alltid enligt de didaktiska frågorna. Förskolan har tidigare arbetat utifrån en planeringsmall som går att fylla ifrån dator eller för hand. Denna mall används inte i samma utsträckning längre då TYRA numera förenklat dokumentationen av undervisningen i applikationen. Detta verktyg går också enkelt att gå tillbaka till för vidare analyser och planering. Den tidigare mallen finns tillgänglig vid behov. Den pedagogiska planeringen i TYRA utgår också från de didaktiska frågeställningarna.

Finns det någon analys av hur den undervisning/utbildning som erbjudits barnen har lett till ett förändrat kunnande?

För att synliggöra och vidareutveckla utbildningen på förskolan utformas varje år ett systematiskt kvalitetsarbete som lyfter förskolans utmaningar och framgångar. Här får pedagogerna möjlighet att synliggöra och granska verksamheten, för att kunna fortsätta utveckla den. Inom det systematiska kvalitetsarbetet synliggörs hur barnen har tillägnat sig utbildningen som bedrivs på förskolan.

Finns det en plan för hur förskolan arbetar med målen i läroplanen?

Förskolan använder TYRA för att löpande dokumentera barnens utbildning i förskolan. Via TYRA kan vi enkelt lägga in vilka läroplansmål som har arbetats med i såväl planerad som spontan undervisning. Via TYRA kan pedagogerna sedan få en enkel överblick över vilka mål som har berörts och vilka barn som tagit del av dessa. På så vis kan förskolans personal enkelt

planera för de målområden som inte berörts, eller vidare analysera varför dessa mål inte synliggörs i undervisningen.

Hur ser uppföljningen ut över hur förskolan har arbetat med samtliga läroplansmål?

Arbetet med läroplanens samtliga läroplansmål är ett långsiktigt arbete, där barnen under sin tid hos oss ska ha fått möjlighet att utvecklas individuellt mot målen. Genom arbetet med förskolans systematiska kvalitetsarbete får personalen på förskolan en överskådlig syn på hur arbetet med läroplansmålen följs. Här ges också möjlighet att upptäcka områden inom läroplanens mål som av någon anledning inte arbetas med i tillräcklig utsträckning och fokus kan då riktas mot dessa.

Frågor till rektor inför tillsyn av fristående förskola enligt 26 kap. i skollagen

Redogör för hur du som rektor

a) planerar

Lyckobackens förskola är en liten fristående förskola med två avdelningar. Rektor arbetar i barngrupp och är alltså med genom hela organisationen, från arbete på golvet till huvudmannanivå. Detta underlättar för rektor att ha nära dialoger till resterade delar av arbetslaget samt till vårdnadshavare. Rektor träffar arbetslaget och vårdnadshavare löpande under veckorna och finns nära tillhands för dialoger. Rektor bokar in personal för arbetsplatsträffar, där frågor och tankar kring verksamheten lufts som kräver djupare samtal. I början av höstterminen planerar rektor för det kommande året. Inom denna planering finns exempel på utvecklingssamtal, föräldramöte, studiedagar, utbildningar, den pedagogiska miljön, inskolning, barngruppens sammansättning och behov. Rektor går igenom förskolans prioriterade mål med arbetslaget för att säkerställa att alla är väl förankrade i arbetet och driver mot samma mål.

b) följer upp

Vid arbetsplatsträffarna följer rektor upp arbetet med förskolan med personalen. Det sker kontinuerliga samtal dagligen som säkerställer att all personal är medvetna om hur arbetet på förskolan bedrivs och utvecklas. Detta är möjligt då det är en liten verksamhet med en personalgrupp som arbetar nära varandra.

c) analysera

Rektor samlar dokumentation för att kunna analysera verksamheten. Exempel på sådan dokumentation är hämtade planeringar och inlägg från TYRA, samtal med personalen, personliga samtal med personal, föräldraenkäter och barnintervjuer.

d) utvecklar verksamheten

Rektor arbetar i barngruppen och finns därav nära till hands för personal, vårdnadshavare och barn. Rektor får således ständiga uppdateringar om verksamhetens framgångsfaktorer och dess utmaningar och kan snabbt ge feedback till personalgruppen. Detta medför att rektor har en stor förståelse för vilka utmaningar som finns inom verksamheten och snabbt kan samla personalen för att ta fram strategier för att arbeta med utmaningarna.

Beskriv hur du som rektor identifierar behov av utveckling av undervisningen på förskolan

Då rektor arbetar i barngruppen blir beslutsvägarna korta. Rektor närvarar vid undervisning och får därmed en direkt inblick i verksamhetens utmaningar och behov av utveckling. I nära samråd med övrig personal för rektor dialoger om vilka utvecklingsbehov som finns och hur dessa ska gå att genomföra. Exempelvis kan det röra sig om att personal uppmärksammas på brister kunskapsmässigt och kan ges möjlighet att tillgodoses med litteratur, forskning och utbildningar.

Ge exempel på konkreta åtgärder som vidtagits de senaste 12 månaderna i syfte att utveckla verksamheten i förskolan.

Rektor har lyssnat på personalens tankar om den barngrupp som fanns 12 månader tillbaka. Barngruppen bestod av många barn med annat modersmål samt olika socioekonomiska bakgrunder. Detta medförde att strukturen för hur undervisningen hade planerats under föregående år inte kunde implementeras på den befintliga barngruppen. Nivån på förväntningarna behövde sänkas och personalen behövde möta barngruppen där de var och det blev viktigt att arbeta ihop barnen och hitta deras gruppdynamik. Rektorn stöttade personal i att låta arbetet med barnen ta tid utan fokus på prestation. Rektor lyssnade också in behov av att omfördela personalen under undervisningssituationerna, då behovet av fler personal per barn såg annorlunda ut i jämförelse mot föregående år, till stor del på grund av att många barn var språksvaga. Pedagog såg också möjligheter i att erbjuda barnen ett rum att möta vatten i och hade då önskemål om att skapa en vatten ateljé. Rektor godkände att rummet tömdes och pedagogen fick fria händer att utforma rummet så att det kunde nyttjas på ett effektivare sätt.

Lär miljön- beskriv hur barnens lärmiljö planeras och organiseras avseende möblering, material och tankar kring progression i lärmiljöerna.

Miljön i förskolan ska vara föränderlig utifrån den barngrupp som finns inom förskolan just nu. Detta betyder att möbler och annan utrustning behöver kunna förflyttas och användas på flera sätt. Miljön i förskolan behöver vara tilltalande för barnen att leka och utvecklas i. Barnen observeras och dialoger förs med dem för att synliggöra hur miljön behöver följa den aktuella barngruppen. Exempelvis visar de yngre barnen stort intresse för fordon, därför valde personalen att lyfta in en rutschkana till lekrummet för att stimulera deras intresse att rulla bilar. Personalen för dialoger i arbetslaget för att få en samsyn över vilka miljöer som fungerar bra samt vilka som kräver förändring. Det kan handla om att byta plats på möbler eller att ställa möbler i olika riktningar, se vilket material som intresserar barnen och vilka material som behöver bytas ut. Beslutsvägarna är korta då vi är en fristående förskola.

Planering och genomförande av utbildningen- beskriv hur verksamheten utgår ifrån barnens erfarenheter, intressen, behov och åsikter.

Personalen gör observationer och för dialoger med barnen. Förskolan använder barnråd för att lyfta barnens tankar, idéer och önskemål samt ge dem inflytande. Personalen erbjuder barnen olika material och situationer och analyserar sedan resultatet av det barnen gjort för att urskilja vad som tycks intressera barnen och vad som fångar deras fokus. Utifrån detta planerar personalen för undervisningen. Observationerna och dialogerna med barnen är kärnan i att fånga upp barnens erfarenhet och bygga vidare på dessa samt få syn på vad barnen är intresserade av.

Beskriv hur förskolan arbetar för att undervisningen ska utmana och stimulera barns utvecklig och lärande

Förskolans personal arbetar nära barnen för att identifiera deras intressen, styrkor samt utmaningar. Utifrån dessa aspekter utmanas sedan barnen med utgångspunkt i läroplanen för förskolan. Det kan exempelvis handla om att personalen uppmärksammat att en del barn är intresserade av vatten, men barnen kanske behöver stärka gruppsammanhållningen och öva turtagande samtidigt som de är intresserade av att ösa och hälla. Utifrån detta planeras en undervisning av volym som syftar till den matematiska delen i läroplanen, men också förmågan att fungera i grupp och att samarbeta. Materialet för att nå den undervisande delen är vatten, i enlighet med barnens intresse.

Beskriv hur barnen får delaktighet i och inflytande över verksamheten

Barnen intervjuas inför utvecklingssamtal och avslutningssamtal. Det förs barnråd mellan barnen och personalen. Barnen rådfrågas om hur de vill att dagen ska se ut. En pågående lek avbryts till exempel inte om barnen önskar fortsätta leka, utan respekteras av personalen som en pågående lärprocess. Barnens önskemål fångas upp av personal och blir bemötta i den mån det är möjligt, exempelvis om barnen pratar om att de vill gå till fotbollsplanen. Personalen strävar efter att ge barnen mycket tid till det de visar intresse för. För att möta de yngre barnen krävs en finkänslighet och lyhördhet för barnens signaler och kroppsspråk. TAKK och bildstöd används som hjälpmedel för att förstärka det talade språket. Personalen samtalar löpande med varandra för att rådgöra och uppmärksamma varandra på barnens intressen, utveckling och behov.

Beskriv hur barn i behov av särskilt stöd identifieras och de rutiner som säkerställer att barnen ges det stöd och de utmaningar som de behöver.

Barn i behov av särskilt stöd identifieras via att personal uppmärksammar att saker i den dagliga verksamheten blir svåra för barnet. Det kan handla om övergångar mellan aktiviteter och byte av miljö, i interaktion med andra barn eller vid specifika situationer. Personalen uppmärksammar dessa situationer genom att de arbetar nära barnen och genom att de för dialoger mellan varandra. I dessa dialoger kan det framkomma om något verkar extra utmanande för något barn. Vid arbetsplatsträffar lyfts frågor som rör hela barngruppen och personalen får tillfälle att reflektera över det individuella barnets utveckling och utmaningar med hela arbetslaget. Vid misstanke om att det finns behov att rikta ett särskilt stöd mot ett barn görs en kartläggning av barnets stödbehov. Kartläggningen syftar till att synliggöra exakt inom vilka områden, situationer och miljöer som barnet kan behöva särskilt stöd. Kartläggningen ska fungera som en startpunkt att gå tillbaka till och analysera hur väl en viss anpassning eller ett stöd har fungerat. Kartläggningen revideras och anpassningarna samt stödet kan därav förändras om barnet visar behov av detta. Behov av särskilt stöd uppmärksammas också tillsammans med vårdnadshavare, där förskolan bjuder in till samtal. Vid behov söks tilläggsbelopp för barn med extraordinärt behov av särskilt stöd om behov finns i barngruppen.

Beskriv hur flerspråkiga barn ges möjlighet att utveckla det svenska språket och sitt modersmål samt hur ni arbetar språkfrämjande med teckenspråk.

Förskolan tar stöd i digitala hjälpmedel för att arbeta med flerspråkighet på förskolan. Via översättningsprogram kan barnen öva begrepp på svenska samt sitt modersmål. Många applikationer finns på flera språk och det går enkelt att redigera detta i inställningarna. I den mån personalens språkkunskaper kan användas så nyttjas detta till barnens utveckling av både svenskan och det egna modersmålet. Böcker på dubbla språk finns att använda på förskolan och får lånas hem av vårdnadshavare. Förskolan använder också tjänsten POLLYGLUTT för bokläsning, då möjligheten att få böcker upplästa på olika språk finns. BILDSTÖD och TAKK används för att förstärka det talade språket. För barn vars svenska är svagt görs en särskild övervägning vid exempelvis bokläsning för att bokläsningen ska gynna barnets språkutveckling. Det kan handla om att välja böcker med färre ord och då fokusera mer på samtalet utifrån bilderna. I böckerna än på själva ordet. Ett stort fokus hos personalen är det dagliga samtalet, att använda förstärkningar via kroppsspråket och att benämna tingen runt barnet.

Information till hemmet och övergångar- beskriv hur barnens vårdnadshavare får information om verksamheten

Information delas via förskole applikationen TYRA. Vårdnadshavare informeras löpande via applikationen om händelser på förskolan via applikationens funktioner blogg och portfolio. Information om kläder, planeringsdagar, utflykter, föräldramöten, utvecklingssamtal etc. delas via applikationen. Föräldraenkäter går också att besvara via applikationen. Information delas också via en kalender som finns tillgänglig i hallen. Personal samtalar också med vårdnadshavare vid lämning och hämtning.

Vilka forum för samråd finns för barnens vårdnadshavare

Förskolan bjuder in vårdnadshavare till föräldramöte. Föräldramötet syftar till att ge information om pågående arbeten och förändringar i verksamheten. Mötet syftar också till att samla vårdnadshavare och ge dem möjlighet att påverka verksamheten och komma med förslag på förändringar. Inför föräldramötet skickas frågor ut. För att ge vårdnadshavare tid att fundera om det finns något de vill lyfta till personalen. Förskolan inhämtar också vårdnadshavares åsikter, tankar, idéer och önskemål.

Redogör för hur förskolan arbetar med övergångar och skapar samsyn med förskoleklass

Förskolan använder Piteå kommuns ”övergångsplan för samverkan mellan förskola och förskoleklass” i Öjebyn. Lärare från skolorna tar kontakt med förskolan under våren för att planera för övergången. Personal från förskolan följer barnen i mötena med den blivande förskoleklassen. Barnen intervjuas också inför skolstarten och dessa intervjuer lämnas till skolan i fall vårdnadshavare ger samtycke. Vårdnadshavare bjuds även in till avslutningssamtal

Inför beslut efter tillsyn av förskolan

Systematiskt kvalitetsarbete

Enligt 4 kap. 3-8 §§ skollagen ska varje huvudman inom skolväsendet på huvudmannivå systematisk och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Sådan planering,

uppföljning och utveckling av utbildningen ska också genomföras på enhetsnivå. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de nationella målen uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumentera

Efterfrågad och inskickad dokumentation	Kommentar
Dokumentation av systematiskt kvalitetsarbete från huvudman	Huvudmannen har ett dokumenterat systematiskt kvalitetsarbete som är godkänt
Dokumentation av systematiskt kvalitetsarbete	Förskolan har ett systematiskt kvalitetsarbete som är godkänt.
GDPR	Säkerhetsansvarig på utbildningsförvaltningen har gett skriftligt yttrande

Organisation och undervisning

I skollagen definieras undervisning som målstyrda processer som under ledning av förskollärare syftar till utveckling och lärande genom inhämtande av kunskaper och värden (1 kap. 3 § skollagen). I förarbetena till skollagen anges att undervisning i förskolan innebär att legitimerade förskollärare ska leda de målstyrda processerna så att läroplanens mål och intentioner uppfylls. Förskollärare ska ansvara för det pedagogiska innehållet och för att det målinriktade arbetet främjar varje barns utveckling och lärande. Förskollärare har därmed ett särskilt ansvar i den verksamhet som arbetslaget genomför gemensamt. För att vara kvalificerad för att ansvara för undervisningen i förskolan krävs att förskollärarna har en specifik utbildning (Prop. 2009/10:165, s. 218).

Utbildningsbevis för rektor	Rektor har skickat in förskollärlägarlegitimation
Legitimationer för anställda förskollärare	Det finns inga fler förskollärare i verksamheten
Frågor till rektor	En av personalen håller på att utbilda sig till förskollärare

Exempel på pedagogisk dokumentation	Det finns bifogat en pedagogisk planering avseende undervisningssituationer Det finns bifogat observationsmall som utarbetats av Skolverket och SPSM
-------------------------------------	---

Åtgärder mot kränkande behandling

Enligt 6 kapitlet i skollagen ska huvudmannen se till att förskolan bedriver ett målmedvetet arbete mot kränkande behandling. Varje år ska en plan mot kränkande behandling upprättas. Den ska till exempel innehålla en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Dessutom ska barnen engageras i arbetet med att ta fram planen. Huvudmannens arbete mot kränkande behandling enligt 6 kap. skollagen tillsynas av Skolinspektionen, varför ingen vidare återkoppling angående *plan mot kränkande behandling* kommer att vidtas från kommunen.

Plan mot diskriminering och kränkande behandling.	Diskrimineringsplan mot kränkande behandling är upprättad 2022–2023
---	---

Trygghet och säkerhet

Protokoll från senaste genomförda barnsäkerhetsrund	Protokoll är bifogat från brandskydds rond
Rutiner vid brandskyddsarbete och Utrymningar	Rutiner är upprättade avseende brandskyddsarbete

Huvudmannen

Organisation: Huvudmannens namn.	Lyckobackens förskola ekonomisk förening
Föreningens/organisationens stadgar.	769607–2292
Aktuellt registreringsbevis.	Aktuellt registreringsbevis finns bifogat från 2023-08-30

F-skattebevis.	Godkänd för F-skatt from 2001-06-19
Årsredovisning/ekonomisk redovisning från senaste verksamhetsår.	Årsredovisning för räkenskapsåret 2021-09-01-2022-08-30 Resultatdisposition 351 949 tkr
Rektor	Lena Sehlkvist
Kunskap om skollagen	Ja
Kunskap om arbetsmiljölagstiftning	Ja
Kunskap om ekonomi	Ja
Utdrag ur belastningsregistret, lämplighet.	Ja

Arbete med barn i behov av särskilt stöd och modersmål

Frågor till rektor – Modersmål	Har samverkan med SPSM
Frågor till rektor – Särskilt stöd	Har samverkan med SPSM
Frågor till rektor – Teckenspråk	Lyckobacken använder tecken som stöd

Arbete med övergångar

Frågor till rektor – Övergångar	Lyckobacken har samma planering för övergångar som den kommunala planeringen i Öjebyn
---------------------------------	---

Forum för samråd och information till hemmet

Frågor till rektor – Samråd	Daglig kontakt med vårdnadshavarna vid hämtning och lämning. Utvecklingssamtal genomförs
Frågor till rektor – Information till hemmet.	Föräldraenkät är genomförd Förskolan använder ett närvarosystem som heter TYRA där information ges till vårdnadshavarna.

Mallar för utvecklingssamtal	Mall finns för utvecklingssamtal
------------------------------	----------------------------------

Övrigt material

Dokumentation	Bilaga nr
Huvudmannens systematiska kvalitetsarbete	1
Förskolans systematiska kvalitetsarbete	2
Plan mot diskriminering och kränkande behandling.	3
Rutiner för klagomålshantering	4
Protokoll från senast genomförda barnsäkerhetsrund.	5
Rutiner vid brandskyddsarbete och utrymningar.	6
Föreningens/organisationens stadgar	7
Aktuellt registreringsbevis.	8
F-skattebevis.	9
Årsredovisning/ekonomisk redovisning från senaste verksamhetsår.	10
Utbildningsbevis för rektor.	11
Legitimationer för anställda förskollärare.	Finns inga ytterligare förskollärare i verksamheten
Mallar för utvecklingssamtal (om sådana finns).	12
Exempel på pedagogisk dokumentation.	13
Underlag kartläggning	14
Övergångsplan till förskoleklass	15
Inspektionsrapport Miljö- och tillsynsnämnd	16
GDPR-TYRA	17
Yttrande från säkerhetsansvarig avseende IT-säkerhet	18

Sammanfattande bedömning av tillsynsbesöket

Lyckobackens fristående förskola håller en god kvalitet i sin verksamhet.

Huvudman som genomfört tillsynen:

Elisabeth Fjällström

Avdelningschef

Förskola

Systematiskt kvalitetsarbete Lyckobäckens förskola

2022/2023

Förskolan ska kontinuerligt planera, utvärdera och följa upp utbildningen för att den ska utvecklas och hålla hög kvalite. Det systematiska kvalitetsarbetet ska vara ett levande arbete där all personal inom förskolan medverkar för att systematiskt planer, analysera och följa upp förskolans utveckling. Vårdnadshavare och barn ska ges möjlighet att delta vid det systematiska kvalitetsarbetet.

Lyckobackens förskola är en fristående förskola för barn 1 – 5 år. Förskolan har två avdelningar och barnen delas in efter ålder men förskolan är till stor del åldersintegrerad.

	Antal barn	Annat modersmål	Förskollärare	Barnskötare, annan personal
HT 2022	17	10	1	4
VT 2022	26	14	1	4,3

Lyckobackens fokusområde 22/23

Normer och värden:

Öppenhet, respekt, solidaritet och ansvarstagande,

• **Omsorg, utveckling och lärande:**

Ett nyanserat talspråk och ordförråd samt förmåga att leka med ord, berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra i olika sammanhang och med skilda syften,

• **Barns delaktighet och inflytande:**

Intresse för och förmåga att uttrycka tankar och åsikter så att de kan påverka sin situation,

• **Förskola och hem:**

Förskolan ska ta ansvar för att utveckla en tillitsfull relation mellan förskolan och hemmen.

• **Övergång och samverkan:**

I samverkan med förskollärare och lärare i förskoleklassen, skolan och fritidshemmet förbereda barnen och dess vårdnadshavare inför övergångar.

• **Uppföljning, utvärdering och utveckling:**

Kontinuerligt och systematiskt följa, dokumentera och analysera varje barns utveckling och lärande för att göra det möjligt att följa barns förändrade kunnande samt utvärdera hur förskolan tillgodoser barnens möjligheter att utvecklas och lära i enlighet med läroplanens mål.

NORMER OCH VÄRDEN

Prioriterat område: Öppenhet, respekt, solidaritet och ansvarstagande,

Beskriv vilka underlag ni har använt för er bedömning: Målen i Lpfö18, dialoger i arbetslaget och tidigare dokumentation.

Har ni nått de mål ni satte upp för arbetet och vad var det som påverkade att ni fick de resultat ni fick? Vilka åtgärder har ni gjort? För oss är det viktigt att barnen tillägnar sig en accepterande världssyn där mångfald är det normala. Vi har naturligt en mångfald bland barnen på förskolan och barnen möter många människor från olika bakgrunder. Vi arbetar aktivt med samvaron i barngruppen och att barnen kan hitta likheter i varandra trots att alla är unika. Alla har något att tillföra och pedagogerna har arbetat aktivt för att hitta en bra gruppdynamik i barngruppen. Genom att införa aktiva lekgrupper har barnen blandats med andra kamrater än dem de valt i den fria leken. Detta medförde att barnen efter en tid hittade varandra på nya sätt och kunde välja olika lekkamrater i olika situationer där de kompletterade varandra mest.

Vilka effekter såg ni? Hur ser ni att åtgärderna har gjort skillnad? Barnen leker i större utsträckning med varandra och roterar i sina val av lek. Olika kamrater kan öppna upp för olika aktiviteter. Barnen lekte också mer i helgrupp och kunde bjuda in och anpassa leken efter kamraters förutsättningar i högre utsträckning än tidigare. Som pedagoger har vi arbetat nära barnen för att kunna lotsa och stödja dem i vårt gemensamma arbete med klimatet i barngruppen. Vi har arbetat aktivt för att barnen ska kunna se tillgångarna i olikheterna hos våra medmänniskor och aktivt arbetat med sammanhållningen i barngruppen.

Vilka är framgångsfaktorerna? Att barnen ges tid till att leka på barnens premisser. Att vi bland personalen planerar utifrån barnens intressen för att skapa lustfylldhet. När vi har roligt tillsammans stärker vi banden till varandra.

Hur ska ni säkra dessa? Vi planerar undervisningen och aktiviteter efter den aktuella barngruppen och dennes behov.

Vilka är utvecklingsområdena? Vilka åtgärder krävs för att förbättra resultaten? Hitta gemensamma intressen som kan stärka sammanhållningen i barngruppen och utmana dem på en rimlig nivå. Fortsätta arbeta relationsstärkande för att som pedagoger känna barnen och deras behov.

Målet är till stor del uppfyllt.

OMSORG, UTVECKLING OCH LÄRANDE

Prioriterat område: ett nyanserat talspråk och ordförråd samt förmåga att leka med ord, berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra i olika sammanhang och med skilda syften,

Beskriv vilka underlag ni har använt för er bedömning: Målen i Lpfö18, dialoger i arbetslaget och tidigare dokumentation.

Har ni nått de mål ni satte upp för arbetet och vad var det som påverkade att ni fick de resultat ni fick? Vilka åtgärder har ni gjort? Vår barngrupp bestod av många yngre barn som var i starten till att utveckla det verbala språket. Samtidigt tillkom äldre barn som saknade grunderna i svenska. Utmaningen blev att ta ner nivån hos de äldre och fokusera på basen i språkutvecklingen. Det blev mycket fokus på begreppsförståelse, tydlighet och förenklingar, visuellt stöd och kroppsspråk. Vi arbetade nära barnen och var noga med att föra dialoger kring

Vilka effekter såg ni? Hur ser ni att åtgärderna har gjort skillnad? Barnen har fått större förståelse och vi ser stor

skillnad när materialet anpassats efter barnens intressen. Barnen tillägnade sig språket på ett tydligt sätt och vi kunde se hur de flerspråkiga barnen fann svenskan som en gemensam mötesplats. Språket arbetade gruppstärkande och barnens olika kunskaper inom språket stöttade och inspirerade varandra.

Vilka är framgångsfaktorerna? Vi har gett barnen mycket tid för samtal och lek. Pedagogerna har arbetet nära barnen för att kunna språkberika deras vardag på förskolan. Bokläsning har i större utsträckning fokuserat på att reflektera över bilderna i böckerna och att föra dialoger kring vad vi kan se, för att skapa ordförståelse.

Hur ska ni säkra dessa? Fortsätta ge leken ett stort inflytande i förskolan och använda leken som ett språkstärkande verktyg. Vi kommer att arbeta för att låta saker inom förskolan ta tid.

Vilka är utvecklingsområdena? Vilka åtgärder krävs för att förbättra resultaten? Utveckla användandet av Polyglutt för flerspråkigheten och möjligheten till att läsa digitalt.

Målet är till stor del uppfyllt.

BARNES DELAKTIGHET OCH INFLYTANDE

Prioriterat område: Intresse för och förmåga att uttrycka tankar och åsikter så att de kan påverka sin situation,

Beskriv vilka underlag ni har använt för er bedömning: Målen i Lpfö18, dialoger i arbetslaget och tidigare dokumentation.

Har ni nått de mål ni satte upp för arbetet och vad var det som påverkade att ni fick de resultat ni fick? Vilka åtgärder har ni gjort? Vi strävar efter att barnen ska få känna att förskolan är deras arena och att de får ha möjlighet att påverka den. Genom att föra dialoger med barnen syftar vi till att visa barnen att deras åsikter och idéer och tankar är efterfrågade. Vi låter barnen aktivt vara med och bestämma i mindre, vardagliga saker på förskolan men försöker även ta fasta på mer långsiktiga tankar hos barnen. Exempel på detta kan vara att barnen rådfrågas om vilka som vill gå ut eller att ta fasta på saker i samtal och planera för undervisningen utifrån samtalet. Det kan också innebära inköp av material eller förändringar i miljön.

Vilka effekter såg ni? Hur ser ni att åtgärderna har gjort skillnad? Barnen vågar ta plats och komma med förslag. De har en känsla av att de kan påverka sin vardag på förskolan och att vuxna lyssnar in deras tankar. Barnen svarade via barnintervjuer att barnen tyckte att de ibland får bestämma på förskolan.

Vilka är framgångsfaktorerna? Vi strävar efter att vara lyhörda inför barnens förväntningar på förskolan och att möta dessa så långt det går. I de fall något inte kan genomföras förklaras detta för barnen så att de ska få känna att pedagogerna tar deras åsikter på allvar. Vi arbetar för ett demokratiskt och tillåtande klimat där vi vuxna inom förskolan agerar som aktiva förebilder.

Hur ska ni säkra dessa? Ständigt föra dialoger mellan personalen för att få ett levande demokratiskt förhållningssätt där barnens önskemål och idéer ses som en resurs inom förskolan.

Vilka är utvecklingsområdena? Vilka åtgärder krävs för att förbättra resultaten? Att lyckas fånga alla barn och få alla barn att känna att deras åsikter är viktiga. Det finns de tysta barnen som behöver fångas upp och utmanas att våga ta plats.

Målet är till stor del uppfyllt.

FÖRSKOLA OCH HEM

Prioriterat område: Förskolan ska ta ansvar för att utveckla en tillitsfull relation mellan förskolan och hemmen.

Beskriv vilka underlag ni har använt för er bedömning: Utvecklingssamtal, föräldraenkät, föräldramöte, personalnoteringar.

Har ni nått de mål ni satte upp för arbetet och vad var det som påverkade att ni fick de resultat ni fick? Vilka åtgärder har ni gjort? Vi har en nära kontakt till vårdnadshavare och för kontinuerliga tambursamtal vid lämning och hämtning där vi återberättar om barnets dag. Vi strävar efter att skapa en trygg och nära relation till våra vårdnadshavare för att arbeta för långsiktiga relationer. Vårdnadshavare ska få känna att de kan anförtro sig till personalen om vårdnadshavaren har frågor eller känner oro. Personal stämmer av med vårdnadshavare hur allting känns kring förskolan och är snabba på att ge vårdnadshavare tid för dagliga samtal. De vårdnadshavare som vi haft en längre tid hos oss upplever förskolan och förskolans personal som en trygg plats där de blir väl bemötta. Vi ser att relationsbygget är ett långsiktigt och ständigt pågående arbete.

Vilka effekter såg ni? Hur ser ni att åtgärderna har gjort skillnad? Föräldrarna upplever att personalen finns tillgängliga för samtal. Vi har tagit fram en ny föräldraenkät och även en inskolningsenkät för att förbättra möjligheterna att snabbt knyta kontakt till nya vårdnadshavare. Vårdnadshavarna uppskattade inskolningsenkäten och vid föräldraenkäten svarade vårdnadshavare att de kände sig väl bemötta av personal. Vi ser också att vårdnadshavare gärna stannar upp för att samtala med pedagogerna och ger barnets lämning och hämtning tid.

Vilka är framgångsfaktorerna? Personalstyrkan har varit intakt och vårdnadshavarna får tid att skapa relationer till personalen.

Hur ska ni säkra dessa? Fortsätta med det befintliga arbetssättet.

Vilka är utvecklingsområdena? Vilka åtgärder krävs för att förbättra resultaten? Svarefrekvensen i föräldraenkäten har varit svag speciellt hos de utlandsfödda vårdnadshavarna. Vi har tagit fram en enkät som går att besvara direkt via Tyra och hoppas att detta gör att vi når ut till vårdnadshavarna i större utsträckning än via pappersformulär.

Målet är till stor del uppfyllt.

ÖVERGÅNG OCH SAMVERKAN

Prioriterat område: I samverkan med förskollärare och lärare i förskoleklassen, skolan och fritidshemmet förbereda barnen och dess vårdnadshavare inför övergångar.

Beskriv vilka underlag ni har använt för er bedömning: Barnintervjuer och överskolningssamtal.

Har ni nått de mål ni satte upp för arbetet och vad var det som påverkade att ni fick de resultat ni fick? Vilka åtgärder har ni gjort? Vi har arbetat efter kommunens plan för övergångar till förskoleklass och personalen har frigjort tid för att kunna följa barnen till skolan för lekträffar med kommande förskoleklass. Vi har haft kontakt med skolan och säkerställt att vårdnadshavare med annat modersmål är införstådda i informationen de fått. Barnen har fått arbete med en skolförberedande arbetsbok som är utformad för att introducera barnen till förskoleklass. Vi har samtalat med barnen om förväntningar och oro och bemött barnens funderingar. Stort fokus har legat värdegrund och språket för att ge barnen en så stor språkväska som möjligt att ta med sig till kommande skolstart.

Vilka effekter såg ni? Hur ser ni att åtgärderna har gjort skillnad? Vissa barn kände oro inför skolstarten medan andra kände förväntningar. Genom att vara aktiva i övergången till förskoleklass och finnas som stöd för barnen och deras vårdnadshavare infann sig ett större lugn hos barnen som tidigare känt oro.

Vilka är framgångsfaktorerna? Vi har haft möjlighet att arbeta nära barnen i övergångarna och avsätta personal för att följa dem till lekträffar.

Hur ska ni säkra dessa? Anpassar övergångar efter barnens behov.

Vilka är utvecklingsområdena? Vilka åtgärder krävs för att förbättra resultaten? Öka vårdnadshavares engagemang för överskolningssamtal, speciellt hos vårdnadshavare med annat modersmål.

Målet är delvis uppfyllt.

UPPFÖLJNING, UTVÄRDERING OCH UTVECKLING

Prioriterat mål: Som en del av det systematiska kvalitetsarbetet ska arbetslaget kontinuerligt och systematiskt följa, dokumentera och analysera varje barns utveckling och lärande samt analysera resultaten av uppföljningar och utvärderingar i syfte att utveckla förskolans kvalitet.

Hur har ni arbetat med uppföljning, utvärdering och utveckling? Vi har använt Tyra som ett av våra dokumentationsverktyg och som kanal för att nå ut till vårdnadshavare för att göra dem delaktiga i barnens utbildning. Barnen är också i stor uträkning med i dokumentationen i Tyra genom att de medverkar i vad som publiceras, vi blickar tillbaka och reflekterar ihop. Vid sidan om Tyra används också väggarna i lokalen för att synliggöra barnens processer och göra dem tillgängliga för barnen. Dokumentations klämmor finns också uppsatta i barnens höjd för att de självständigt ska kunna gå tillbaka och se vad vi arbetat med. Personalen frågar också barnen om vad de tycker om Tyra och hur de använder den hemma med vårdnadshavare. Personalen har använt Tyra som ett verktyg i sina analyser och under apt går vi gemensamt igenom de inlägg som publicerats och utkast från utbildningen.

Vilka effekter såg ni? Barnen efterfrågar att få titta på sig själv i Tyra, de är intresserad av bilderna och videorna som finns i deras portfolio och intresserar sig också för när pedagogerna arbetar i verktyget. Tyra gör att dokumentationen finns lättillgänglig att hämta för att kunna analysera och planera ifrån.

Vilka är framgångsfaktorerna? Dokumentationen finns i olika former och spridd på förskolan. Barnen kan följa sina processer i olika sammanhang och visar intresse för att samtala om den. Personalen får också en snabb översyn över dokumentationen genom Tyra

Hur ska ni säkra dessa? Fortsätta fånga barnen i deras intresse för dokumentationen. Utöka användandet av Tyra för personalen.

Vilka är utvecklingsområdena? Alla ska känna sig delaktiga och känna att de behärskar Tyra. Vi ska även ta kontakt med produktutvecklarna och lämna önskemål om att undervisningsplaneringar enkelt ska gå att spara ner från lärplattan och kunna skrivas ut för att göra dessa tillgängliga för vårdnadshavare via anslagstavla i hallen.

Målet är till stor del uppfyllt.

PRIORITERADE UTVECKLINGSOMRÅDEN KOMMANDE LÄSÅR

- *Hållbar utveckling*
- *Aktivt arbeta för samvaron i barngruppen*
- *Förankra lekreglerna i barngruppen*

Plan mot diskriminering
&
kränkande behandling
Lyckobackens förskola
2022-2023

Inledning

Varje år ska förskolan upprätta två planer för likabehandlingsarbetet, en *likabehandlingsplan* (enligt 3 kap.16§ diskrimineringslagen) och en *plan mot kränkande behandling* (enligt 6:e kap. 8§ skollagen). I denna plan är dessa två sammanförda.

De sju diskrimineringsgrunderna – vad står begreppen för

Trakasserier är ett uppträdande som kränker ett barns värdighet och kan ha samband med diskrimineringsgrunderna. Gemensamt för trakasserier är att man kränker ett barns värdighet genom slag, knuffar, hot, utfrysning och teckningar.

Diskriminering är när förskolan på osakliga grunder behandlar ett barn eller vuxna sämre än andra barn och missgynnandet har samband med:

- **Kön**

Förskolan ska förebygga och förhindra könsdiskriminering. Förskolan ska också förebygga och förhindra trakasserier som har samband med kön liksom sexuella trakasserier.

Trakasserier som har samband med kön kan vara utfrysning, förlöjliganden och skämt kopplade till ett barns könstillhörighet.

Sexuella trakasserier är av sexuell natur. Det kan dock vara svårt att identifiera sexuella trakasserier bland barn i förskoleålder. Vuxna måste vara uppmärksamma på och agera i situationer där barnens lek inte präglas av frivillighet, ömsesidig nyfikenhet och intresse, exempelvis när de leker doktorslekar.

- **Etnisk tillhörighet**

Med etnisk tillhörighet menas att någon tillhör en grupp personer med samma nationella eller etniska ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. Om du är född i Sverige kan du vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. Du kan också ha flera etniska tillhörigheter. Var och en har rätt att definiera sin egen tillhörighet.

Förskolan har också ett ansvar att arbeta mot rasism och främlingsfientlighet enligt skollagen.

- **Religion eller annan trosuppfattning**

Enligt läroplanen ska alla föräldrar kunna lämna sina barn till förskolan förvissade om att barnen inte blir ensidigt påverkade till förmån för den ena eller den andra åskådningen. Förskolan är skyldig att se till barnets bästa och alla barn har rätt att uppfostra sina barn i enlighet med sin tro. Det gäller för förskolan att respektera alla dessa rättigheter.

Begreppet annan trosuppfattning innefattar uppfattningar som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning, till exempel buddism och ateism. De anses ha ett naturligt samband med eller vara jämförbara med religion.

- **Funktionshinder**

Funktionshinder är varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga. De kan bero på skador eller sjukdomar som fanns vid födseln, har uppstått senare i livet eller förväntas uppstå. Begränsningen av

funktionsförmågan måste bestå över en längre tid. Graden av funktionshinder har däremot ingen betydelse.

Exempel på funktionshinder som kan märkas mer eller mindre i olika situationer är allergier, dyslexi, hörsel- och synskador. Det kan också vara neuropsykiatriska funktionshinder som till exempel ADHD eller Aspegrens syndrom.

- **Sexuell läggning**

Med sexuell läggning menas homosexualitet, bisexualitet och heterosexuallitet. Förskolan har ett särskilt ansvar att förmedla samhällets gemensamma värdegrund till barnen. Det inkluderar arbetet mot homofobi och rätten till likabehandling oavsett sexuell läggning.

Homofobi är en ideologi, en uppfattning eller en medveten värdering hos en individ, en grupp eller ett samhälle som ger uttryck för en starkt negativ syn på homosexualitet eller på homo- och bisexuella människor. En homofobisk hållning strider mot principen om att alla människors lika värde och allas lika rättigheter.

- **Könsöverskridande identitet**

Diskrimineringsgrunden könsöverskridande identitet eller uttryck omfattar de flesta transpersoner. Transpersonen är ett paraplybegrepp som används om människor som på olika sätt bryter mot samhällets normer kring könsidentitet och könsuttryck. De bryter föreställningar om hur pojkar och flickor förväntas vara och se ut. Transpersoner kan till exempel vara transvestiter, intersexuella (personer som fötts med oklar könstillhörighet) eller inter- och transgenderpersoner (personer som definierar sig bortom kön eller utanför de traditionella könsidentiteterna). För att omfattas av diskrimineringskyddet måste den könsöverskridande identiteten eller uttrycket uppfattas av andra, men det krävs inte att den som diskriminerar känner till begreppen.

Diskrimineringsgrunden har inget samband med sexuell läggning. Personer med könsöverskridande identitet eller uttryck kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

- **Ålder**

Barn får inte diskrimineras eller trakasseras i förskolan på grund av ålder. Det är tillåtet att särbehandla i förskolan på grund av ålder om

- Särbehandlingen gäller tillämpning av en bestämmelse som rör ålder. En sådan bestämmelse kan exempelvis finnas i skollagen eller någon förordning som rör förskolan.
- Särbehandlingen har ett berättigat syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga.

Både barn och förskolepersonal kan göra sig skyldiga till kränkande behandling och trakasserier. Man behöver inte ha haft någon elak avsikt för att göra sig skyldig till diskriminering eller trakasserier. Det är effekten som avgör.

Trygghet (kränkningar, trakasserier, etnisk tillhörighet, funktionshinder, ålder)

Vi arbetar aktivt för en trygg förskola och barngrupp, men också för att det ska finnas en trygghet bland personalen. Tryggheten är ett ständigt pågående arbete då det tillkommer nya barn under hela året och barngruppen behöver jobbas ihop i och med att nya barn släpps in. Vi arbetar förebyggande genom att skapa samhörighet mellan barnen och lägger stor vikt vid samarbete och konflikthantering.

Språkbruk (kränkningar, trakasserier, tänka på alla diskrimineringsgrunder)

Pedagogerna i förskolan för löpande dialoger med barnen om hur vi låter mot varandra. Att vi som pedagoger är språkliga förebilder är ett ledande begrepp inom arbetslaget. Vid incidenter där någon blir kränkt eller diskriminerad verbalt tas detta på största allvar av pedagogerna. Vi pratar med barnen om hur ord kan användas och hur de kan påverka vår omgivning och oss själva.

Tillgänglighet (funktionshinder, ålder)

Lyckobackens förskola vill vara en tillgänglig förskola för alla barn och vårdnadshavare. Vill arbeta för att alla ska känna sig välkomna och för att alla barn, vårdnadshavare och personal har en plats hos oss.

Mångfald (alla diskrimineringsgrunder)

Lyckobackens förskola är en förskola för mångfald. Vi arbetar aktivt för en acceptans mot olikheter och en bred förståelse för att vi alla ser olika ut kan olika saker. Hos oss är vi vana att arbeta med barn och vårdnadshavare från olika kulturer och olikheter hör till vardagen. Att vi har mångfald hos oss som ett naturligt inslag i förskolan hjälper oss i arbetet för allas lika värde.

Mat

Alla barn får den mat de äter utifrån, allergier eller religion eller vid specifika behov kopplat till diagnos. Vid frågor förklaras detta på ett naturligt vis för barnen och det har visat sig vara ett framgångsrikt arbetssätt. Barnen visar stor förståelse för varandras olikheter i matsituationerna.

Utflykter, fester och andra aktiviteter (funktionshinder, religion etnicitet, ålder)

Vid utflykter, teater, besök av bibliotek eller andra händelser i närområdet närvarar de barn som är på förskolan och som aktiviteten är planerad för. Vi för nära dialoger med vårdnadshavare om det som planeras på förskolan och medvetandegör vårdnadshavare om förskolans värdegrund. Inget barn ska känna sig exkluderad. Vid önskemål från vårdnadshavare gör förskolan upp en individuell planering för det enskilda barnet i samråd med vårdnadshavare.

Utifrån ovanstående kartläggning skrivs mål och åtgärder för ett likabehandlingsarbete på förskolan.

3 Främja och förebygga arbete

Personalen i förskolan är avgörande förebilder för det förebyggande arbetet mot kränkande behandling och diskriminering. Därför måste personalen vara väl förtrogna med sitt uppdrag att aktivt motverka att kränkningar och diskrimineringar sker. Personalens förhållningssätt gentemot barn, vårdnadshavare och pedagogerna emellan går således hand i hand med att föra det vidare till barnen. Pedagoger arbetar för att:

- Det finns en bas för barn och vårdnadshavare att bygga långsiktiga relationer på.
- Ett positivt förhållningssätt.
- En känsla av samhörighet bland barnen på förskolan.
- Att alla får känna sig sedda och lyssnade till.
- Att barn och vårdnadshavare känner att deras åsikter är viktiga.
- Barnen får vara delaktiga i trivselregler som upprättas på förskolan.
- Täta dialoger om vikten av att alla får vara den de är.
- Täta dialoger om vikten av att alla får känna att de duger som de är.
- Det ska finnas ett välkomnade för mångfald.
- Vi stärker relationerna inom förskolan genom att ha roligt tillsammans.
- Vara föredömen för att belysa och uppmärksamma tröst, empati och omtanke.

3 Delaktighet

För att barn och föräldrar ska känna sig delaktiga jobbar vi så här.

- Vi planerar för den barngrupp som finns, både i verksamheten men också just för dagen, så att planeringen blir givande för alla barn.
- Veckovis planering finns tillgänglig för vårdnadshavare i hallen.
- Löpande blogg och portfolioinlägg via Tyra.
- Vid föräldramöte informeras vårdnadshavare om handlingsplanen mot kränkande behandling.
- Reviderad plan finns tillgänglig i hallen och vårdnadshavare informeras om detta via Tyra.

4 Ansvar

Huvudansvarig för arbetet med likabehandling och lagens tillämpning på förskolan är rektor.

Rektor

- Ansvarar för händelser där personal kränker barn
- Ser till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att främja barnens lika rättigheter samt motverka diskriminering och annan kränkande behandling
- Ansvarar för att arbeta fram rutiner för utredning, åtgärder och dokumentation av diskriminering, trakasserier eller annan kränkande behandling.

All personal

- Ansvarar för att upprätta och revidera aktuell handlingsplan mot diskriminering och kränkande behandling samt implementera handlingsplanen i arbetslaget.
- Är uppmärksam på när diskriminering och kränkande behandling sker eller riskerar att ske och agerar utifrån situationen.
- Ska få information och kunskap om hur de arbetar förebyggande mot diskriminering och kränkande behandling.

4:1 Rutiner vid incidenter

Om personal eller förälder får kännedom att ett barn blivit utsatt för kränkning eller trakasserier av någon personal ska detta anmälas till rektor.

- Rektor utreder händelsen i samråd med personal.
- Vidtar åtgärder för att det inte ska hända igen
- Rektor ansvarar för uppföljning och dokumentation. Dokumentet förvaras hos rektor och raderas i samband med att barnet slutar vid förskolan.

Om det framkommer att ett barn utsatts för kränkning eller trakasserats av annat barn på förskolan ska

- Personal utreda vad som har hänt
- Arbeta fram åtgärder för att förhindra att kränkningen upprepas
- Informera berörda vårdnadshavare
- Pedagogerna som uppmärksammade kränkningen ansvarar för att dokumentera händelsen och lämnar till rektor. dokumentation sparas tills att barnet slutar på förskolan.

4:2 Incidentrapport

Incidentrapport bör upprättas vid allvarigare händelser av kränkande behandling eller diskriminering och som kräver mer ingripande åtgärder än tillsägelser och samtal med berörda barn. Det kan exempelvis handla om de fall då pedagoger kallar vårdnadshavare till möte. Det kan röra sig om upprepade händelser där det går att se ett mönster av exempelvis avståndstagande pga något av diskrimineringsgrunderna eller upprepade kränkningar mot ett och samma barn.

5 Handlingsplan

Om ett barn eller vårdnadshavare berättar något som hänt, eller om en vuxen ser eller hör något som inte överensstämmer med förskolans nolltollerans mot kränkningar och diskriminering ska den vuxne:

- Föra en dialog med berört barn/vuxen för att skapa sig en bild av vad som hänt.
- Inleda samtal med den som blivit utsatt för att sedan föra dialog med den som utsatt annat barn för kränkning eller diskriminering.
- Tydligt genom samtal påvisa för berörda barn att det inte är accepterat att kränka eller diskriminera inom förskolan.
- Vid behov kontakta vårdnadshavare. Kontakt ska ske samma dag som det inträffade, om detta inte är möjligt ska kontakt tas så snart som möjligt.
- Informera kollegor och rektor om vad som hänt.
- Dokumentera kränkningen/diskrimineringen för att kunna följa upp och upptäcka mönster om sådana finns.
- Vid behov följa upp händelsen.

6 Uppföljning, utvärdering och revidering

- Observationer av barngruppen och löpande samtal i arbetslaget.
- Samtal med barnen.
- dokumentera och löpande analysera tillsammans i arbetslaget.
- Föräldrautvärdering och utvecklingssamtal
- Revidering sker gemensamt i arbetslaget.

7 Information

Förskolans plan mot diskriminering och kränkande behandling ska finnas på förskolans anslagstavla väl synlig så att vårdnadshavare enkelt kan ta del av denna.

Vårdnadshavare informeras om detta via Tyra. Ansvarig personal informerar vikarier samt nyanställd personal. Vid föräldramöten informeras de om att det finns en likabehandlingsplan och presenterar den kort.

Föregående års åtgärder mot diskriminering och kränkande behandling

- *Acceptans mot varandras bakgrund och att den kan påverka hur vi fungerar i grupp.*
Vi har aktivt arbetat för att barnen ska få en förståelse för att alla människor är olika. Då vi har haft många barn med andra nationaliteter hos oss i blandade åldrar har det varit av stor vikt för oss att prata om språkbarriärer. Vi har arbetat för att det ska finnas en acceptans mot att människor kan behöva stöd i exempelvis kommunikation genom att vi vuxna har arbetat som språkliga förebilder.
- *Att människor ser olika ut.*
Arbetslaget har aktivt fört dialoger med barngruppen och belyst olikheter hos barnen såväl som hos de vuxna. Vi har också läst böcker som syftar till att skapa dialoger som ska locka till olik tänkande och förståelse för att förutsättningarna inte är lika för alla.
- *Alla ska få möjlighet att känna gemenskap och att dagen på förskolan är lustfylld.*
Vi har arbetat för att samvaron i barngruppen ska vara god där alla barn känner sig trygga med varandra och med personalen. Barnen ska känna sig välkomnade av varandra och få möjlighet till utforskande och lek. Genom lekgrupper har vi hjälpt barnen att upptäcka varandra och barn som tidigare valde bort varandra hittade gemensamma intressen.

Kommande års arbete för att motverka diskriminering och kränkande behandling

- *Arbeta nära barnen för att kunna föra dialoger kring likabehandlingsarbetet på förskolan.*
- *Arbeta för samvaron i barngruppen och förståelsen för det egna ansvaret för klimatet på förskolan.*
- *Aktivt arbeta för att barnen får en nära förståelse för sina och kamraters känslor.*

Årsredovisning för
Lyckobackens Förskola Ekonomisk förening
769607-2292

Räkenskapsåret
2021-09-01 - 2022-08-31

Innehållsförteckning:

Sida

Förvaltningsberättelse	1
Resultaträkning	2
Balansräkning	3-4
Noter	5
Underskrifter	6

Förvaltningsberättelse

Styrelsen för Lyckobäckens Förskola Ekonomisk förening, 769607-2292, får härmed avge årsredovisning för räkenskapsåret 2021-09-01 - 2022-08-31.

Verksamheten

Allmänt om verksamheten

Föreningen har bedrivit förskoleverksamhet i linje med de direktiv som Piteå Kommun har för sin egen kommunala förskoleverksamhet.

Flerårsöversikt

	2021/2022	2020/2021	2019/2020	Belopp i kr 2018/2019
Nettoomsättning	4 042 293	3 223 755	3 247 429	3 865 708
Resultat efter finansiella poster	291 539	-115 140	28 494	387 863
Soliditet, %	44	20	31	25

Förändringar i eget kapital

	Medlems- insatser	Fritt eget kapital
Vid årets början	800	155 727
Disposition enl årsstämmobeslut		
Årets resultat		196 222
Vid årets slut	800	351 949

Resultatdisposition

Styrelsen föreslår att till förfogande stående vinstmedel, kronor 351 949, disponeras enligt följande:

	Belopp i kr
Balanseras i ny räkning	351 949
Summa	351 949

Bolagets resultat och ställning framgår av efterföljande resultat- och balansräkningar med noter.

Resultaträkning

Belopp i kr	Not	2021-09-01- 2022-08-31	2020-09-01- 2021-08-31
Rörelseintäkter, lagerförändring m.m.			
Nettoomsättning		4 042 293	3 223 755
Summa rörelseintäkter, lagerförändring m.m.		4 042 293	3 223 755
Rörelsekostnader			
Råvaror och förnödenheter		-180 421	-182 201
Övriga externa kostnader		-730 325	-546 247
Personalkostnader	2	-2 836 227	-2 606 567
Summa rörelsekostnader		-3 746 973	-3 335 015
Rörelseresultat		295 320	-111 260
Finansiella poster			
Räntekostnader och liknande resultatposter		-3 781	-3 880
Summa finansiella poster		-3 781	-3 880
Resultat efter finansiella poster		291 539	-115 140
Bokslutsdispositioner			
Förändring av periodiseringsfonder		-58 911	31 000
Summa bokslutsdispositioner		-58 911	31 000
Resultat före skatt		232 628	-84 140
Skatter			
Skatt på årets resultat		-36 406	-
Årets resultat		196 222	-84 140

Balansräkning

Belopp i kr	Not	2022-08-31	2021-08-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Inventarier, verktyg och installationer		-	-
Summa materiella anläggningstillgångar		-	-
Summa anläggningstillgångar		-	-
Omsättningstillgångar			
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Övriga fordringar		8 779	20 608
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		46 742	129 123
Summa kortfristiga fordringar		55 521	149 731
<i>Kassa och bank</i>			
Kassa och bank		854 721	649 942
Summa kassa och bank		854 721	649 942
Summa omsättningstillgångar		910 242	799 673
SUMMA TILLGÅNGAR		910 242	799 673

Balansräkning

<i>Belopp i kr</i>	<i>Not</i>	<i>2022-08-31</i>	<i>2021-08-31</i>
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
<i>Eget kapital</i>			
<i>Bundet eget kapital</i>			
Eget kapital		800	800
Summa bundet eget kapital		800	800
<i>Fritt eget kapital</i>			
Balanserat resultat		351 949	155 727
Summa fritt eget kapital		351 949	155 727
Summa eget kapital		352 749	156 527
<i>Obeskattade reserver</i>			
Periodiseringsfonder		58 911	-
Summa obeskattade reserver		58 911	-
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Leverantörsskulder		-	22 526
Skatteskulder		24 834	-
Övriga skulder		97 007	97 523
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		376 741	523 097
Summa kortfristiga skulder		498 582	643 146
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		910 242	799 673

Noter

Belopp i kr om inget annat anges.

Not 1 Redovisningsprinciper

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med Årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd BFAR 2016:10 Årsredovisning i mindre företag.

Avskrivningsprinciper för anläggningstillgångar

Avskrivningar enligt plan baseras på ursprungliga anskaffningsvärden och beräknad nyttjandeperiod. Följande avskrivningstider tillämpas:

<i>Anläggningstillgångar</i>	<i>År</i>
Immateriella anläggningstillgångar:	
Materiella anläggningstillgångar:	
-Inventarier, verktyg och installationer	5

Skillnaden mellan ovan nämnda avskrivningar och skattemässigt gjorda avskrivningar redovisas som ackumulerade överavskrivningar, vilka ingår i obeskattade reserver.

Not 2 Personal

Personal

	2021-09-01- 2022-08-31	2020-09-01- 2021-08-31
Medelantalet anställda	9	9
Summa	9	9

Underskrifter

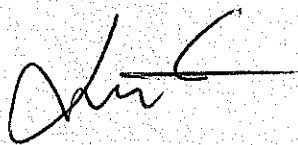
Piteå 9 / 1 2023

Lena Nilsson Sehlkvist
Medlem

2023-0109

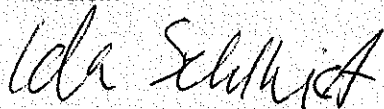
Carina Westman
Medlem

2023-0109

Ida Sehlkvist
Medlem

2023-0109

Ordförande

Vid protokollet:

Justeras:

Ida Sehlkvist

Ida Sehlkvist

Carina Westman

Carina Westman

Antalsuppfattning/symboler

benämnde de fargerna på engelska och svenska. Ett barn tog initiativ till att namna bollar som hade likadan färg som den vi ritade med och barnen hämtade sedan bollar utifrån färgen vi ritade med. Barnen benämnde bollens färg som i "En röd boll" och höll fram den mot projiceringen. Efter en stund tog barnen nya initiativ och började använda bollarna mot projiceringen och körde med bollen efter det ritade. Vi ritade då banor som barnen fick följa.

Analys:

Barnen uppskattade att få använda kroppen vid undervisningen, det gav ett annat fokus att få vara uppe och röra sig medan de utförde uppgifter. Att använda projektorn som verktyg medförde att alla barnen kunde delta i högre utsträckning vilket medförde att övningarna fick bli något gemensamt. Att arbeta truppstyrkans är något vi kommer att fortsätta med då det stärker samvaron i barngruppen. Barnen behövde inte konkurrera om uppmärksamheten utan kunde tillsammans följa vad som hände och gå fram till väggen. De tyckte att det var spännande när siffror dök upp och var snabba med att vilja börja räkna. När någon hade svårt med antalet bollar hjälptes barnen åt att få fram rätt antal. Vi kommer att fortsätta nyttja projektor vid barnens lärtillfällen för att utforska detta hjälpmedel mer tillsammans med barnen.

LÄROPLANSMÅL (4)

4 mål från läroplanen

LPFÖ 18

BILDER (3)

BILDER (4)

Planering antalsuppfattning och symbolkännedom

Vad/Syfte:

Syftet med undervisningen är att ge barnen möjlighet att utforska siffror och tillsammans träna sin antalsuppfattning. Dvs att förstå att tre är ett värde av ett visst antal saker, exempelvis tre bollar och att siffran 3 symboliserar dessa tre bollar.

Varför?

Se kopplingar

Vem?

3 - 4 år

Hur?

Barnen har visat ett stort intresse för skuggor och projicering. Genom att ta fasta på deras intresse hoppas vi att barnen finner det lustfyllt att möta matematiken. Genom att använda digitala hjälpmedel som projektor och lärplatta kan alla barn vara med samtidigt och tillsammans möta siffrorna och antalen. Bollar används för att konkret kunna visa barnen antal.

Pedagog ritar en siffra på lärplattan, barnen får sedan berätta om de vet vilken siffra det är. Efteråt ritar pedagogen cirklar och barnen hjälps åt att räkna antalet prickar så att det stämmer överens med den ritade siffran. Efteråt får barnen i uppgift att hämta antalet bollar som de räknat. Här får barnen också möjlighet att röra på sig och undervisningen sker med hjälp av hela kroppen.

När?

Efter läsvilan

Material/hjälpmedel?

Projektor, läsplatta och bollar

Vad hände?

Responsen hos barnen var god och de tycktes uppskatta att använda projektorn under arbetets gång. Barnen var ivriga på att hämta bollar och gick fram till väggen för att kunna peka på cirklarna. Barnen tyckte att det var spännande att arbeta med projektorn och var ivriga varje gång en ny siffra dök upp på väggen. Tillsammans hjälptes de åt att räkna, ibland med stöd av vuxen. Efter en stund uppmärksammade barnen färger i ritprogrammet och fokus landade istället i att utforska färgerna. Vi benämnde då färgerna på engelska och svenska. Ett barn tog initiativ till att hämta bollar som hade likadan färg som den vi ritade med och barnen hämtade sedan bollar utifrån färgen vi ritade med. Barnen benämnde bollens färg som i "En röd boll" och höll fram den mot projiceringen. Efter en stund tog barnen nya initiativ och började använda bollarna mot projiceringen och körde med bollen efter det ritade. Vi ritade då banor som barnen fick följa.

Läroplansmål

LPFÖ 18

Matematik

Förståelse för rum, tid och form, och grundläggande egenskaper hos mängder, mönster, antal, ordning, tal, mätning och förändring, samt att resonera matematiskt om detta

Matematik

Förmåga att urskilja, uttrycka, undersöka och använda matematiska begrepp och samband mellan begrepp

Utmana barnens nyfikenhet och förståelse för språk och kommunikation samt för matematik, naturvetenskap och teknik

Tillämpa ett demokratiskt arbetssätt där barnen aktivt deltar

Övergångsplan för samverkan mellan förskola och förskoleklass i Öjebyn

Datum	Insats	Ansvarig	Innehåll
November/ December	Samtal med vårdnadshavare till barn i behov av särskilt stöd (femåring).	Förskolans specialpedagog, pedagog och eventuellt rektor.	Prata om kommande övergång för barn i behov av särskilt stöd.
Januari	Specialpedagog från skolan, specialpedagog från förskolan.	Specialpedagogen för skolan är sammankallande. Specialpedagog i förskolan återkopplar till pedagogerna i förskolan.	* Återkoppling till förskolan av Skolverkets kartläggningmaterial (gjort på nuvarande sexåringar).
Februari	Barnantalet på Kullenskolan och Björklundaskolan sammanställs.	Rektorer på skola och förskola.	Ge informationen till förskoleklassernas pedagoger.
Mars	Information till fristående förskola, Lyckobacken.	Specialpedagog i förskolan.	Information om träffar mellan förskolorna, samt inom förskolorna för femåringarna.
April	Blivande sexåringar besöker skolgården. Om möjligt vid flertalet tillfällen.	Förskolans pedagoger.	Barnen får bekanta sig med skolgården och varandra i blivande förskoleklass.
April/ Maj	Besök av förskoleklassens personal på förskolan.	Pedagog från förskoleklass.	Blivande förskoleklasseläver och förskoleklassens pedagoger får ett första möte.
April/ Maj	Inbjudan till föräldra-/ informationsmöte skickas ut till samtliga blivande sexåringars vårdnadshavare samt till förskolorna.	Förskoleklassens personal.	Där presenteras tidsplanen för blivande sexåringarnas besök i förskoleklassen samt förskoleklass eventuellt fritidspersonals besök i förskolan under våren.
Maj	Föräldra-/ informationsmöte på skolan för vårdnadshavare till blivande sexåringar.	Förskoleklass och fritidspersonal.	Presentation av förskoleklassens/ fritidspersonal och lokalerna. Information om skolplikt. Föräldrarna har också möjlighet att träffa varandra.
Maj	En kväll i maj får	Förskoleklass- och	Skapa trygghet genom att

	vårdnadshavare och blivande elever besöka skolan.	fritidspersonal.	lära känna varandra och titta på lokalerna.
Maj	Blivande sexåringar besöker skolan vid ett tillfälle under dagtid.	Förskoleklassens personal. Vårdnadshavare eller förskolans pedagoger lämnar och hämtar barnen.	Barnen har en aktivitet och äter lunch i skolan.
Maj/ Juni	Vi har överföringssamtal kring elever i behov av särskilt stöd, tillsammans med vårdnadshavare, specialpedagog från förskola och skola, personal från förskola, förskoleklass samt andra eventuella stödaktörer.	Specialpedagog från förskola.	Överföra viktig sekretessbelagd information tillsammans med vårdnadshavarna kring barnet för att underlätta övergång till förskoleklass.
Juni	Förskolans personal lämnar samtliga dokument till förskolans specialpedagog som lämnar till förskoleklassernas pedagoger.	Förskolornas pedagoger och specialpedagog.	Förskoleklassen läser och lämnar sedan till specialpedagogen för arkivering.
Juni	Överlämningssamtal från förskolans pedagoger till förskoleklassens pedagoger.	Förskoleklassens pedagoger bjuder in till möte.	Kort information om vad barnen arbetat med på förskolan och information om socialt samspel på individ och gruppnivå. Eventuella allergier, behovskost och så vidare.
September	Föräldramöte för nya sexåringar.	Pedagoger i förskoleklass	Presentation av rektor och elevhälsan. Information om skolnärvaro, innehåll och arbetssätt.
Oktober	Förskoleklassens elever gör ett återbesök i förskolan.	Förskolans personal bjuder in.	Syfte; att förskoleklassens elever gör ett avslut i förskolan samt start inför skolan för blivande elever.

Deltagare: Mona Backeström (specialpedagog skolan), Åsa Berggren (specialpedagog förskolan) Sandra Fältmark (Björklunda förskola), Maria Lidström (Fagottens förskola), Ingmari Nordberg (Kullens förskola), Veronica Wiking (Myrans förskola), Anneli Lindkvist (Björklunda förskoleklass), Katarina Lundberg (Björklunda förskoleklass), Stina Isaksson och Sandra Bergström (Kullens förskoleklass). Reviderad 2022-10-20.

Nationella minoriteter

§22

24BUN67

...

Projektrapport

Nationella minoriteter i Piteå
kommuns förskolor och skolor

Inga Johansson

Datum 240101

Piteå kommun

Innehåll

Bakgrund.....	2
Vad innebär minoritetslagen i korthet?.....	2
Vilka nationella minoriteter är erkända i Sverige?	2
Vilka konventioner utgör grund för minoritetspolitiken?	2
Varför är just de här grupperna erkända som nationella minoriteter?	2
Bakgrund till projektet	3
Mål och syfte.....	4
Projekt mål	4
Målgrupp för projektresultatet	4
Projektets organisation.....	5
Beställare.....	5
Styrgrupp.....	5
Projektledare	5
Projektgrupp.....	5
Metod	6
Enkäten	6
Genomförandet	6
Resultat med kommentarer	7
Övergripande organisation.....	7
Förskolan.....	7
Grundskola/anpassad grundskola/fritids	8
Gymnasiet/anpassat gymnasium.....	10
Språkundervisning i de nationella minoritetsspråken	12
Analys med handlingsplan.....	13
Handlingsplan	15
Ekonomisk redovisning	19
Sammanfattning och slutord	20
Projektledarens slutord.....	20
Bilagor.....	21

Bakgrund

Vad innebär minoritetslagen i korthet?

Lagen (2009:724) om nationella minoriteter (minoritetslagen) och minoritetsspråk har gällt i Sverige sedan januari 2010. Lagen beskriver vilka rättigheter som minoriteterna har i hela landet och inom de speciella förvaltningsområden som finns för finska, meänkieli och samiska. Samtliga kommuner och andra myndigheter ska informera minoriteterna om deras rättigheter. De är också skyldiga att skydda minoriteternas språk och kultur och särskilt viktigt är barns och ungas rätt att få utveckla sitt språk och sin kultur (2009:600). Lagen säger att de nationella minoritetsspråken ska skyddas och främjas. Den som tillhör en nationell minoritet ska ha rätt att lära sig, utveckla och använda sitt minoritetsspråk. Myndigheterna ska lyssna på de nationella minoriteterna och ta hänsyn till deras behov. Dessutom ska kommuner och andra myndigheter ge minoriteterna inflytande över frågor som berör dem.

Den 1 januari 2019 reviderades lagen så att rättigheter och skyldigheter stärktes ytterligare. Kommuner och regioner är nu t.ex. skyldiga att anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete och dessa ska på begäran kunna lämnas ut till den myndighet som har uppföljningsansvar för lagen. I Sverige tillämpas principen om självidentifikation för att avgöra vilka som ingår i en nationell minoritet. Enligt den svenska minoritetspolitiken betyder det att det är individen själv som bestämmer om hen vill ingå i en nationell minoritetsgrupp eller inte.

Vilka nationella minoriteter är erkända i Sverige?

I Sverige finns fem erkända nationella minoriteter, judar, romer, samer, (som dessutom är Sveriges urfolk), sverigefinnar och tornedalingar. Detta innebär bland annat att individer som tillhör dessa minoriteter har särskilda rättigheter som rör språk, kultur och inflytande. Sverige har alltid varit ett mångkulturellt och flerspråkigt land. Erkännandet av Sveriges historiska nationella minoriteter är en viktig demokratisk princip som utgår från internationella konventioner och i grunden handlar det om mänskliga rättigheter.

Vilka konventioner utgör grund för minoritetspolitiken?

Minoritetspolitiken vilar på två internationella konventioner som trädde i kraft i Sverige år 2000.

- Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter (ramkonventionen)
- Europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk (språkstadgan)

Konventionerna ger ett kulturellt och språkligt skydd för nationella minoriteter och minoritetsspråk i de länder som undertecknat dem. Detta innebär till exempel att länderna ska höja statusen på minoriteternas språk och kultur och skydda minoriteterna mot alla åtgärder som syftar till assimilering.

Varför är just de här grupperna erkända som nationella minoriteter?

Enligt konventionerna som rör nationella minoriteters rättigheter är det upp till de undertecknande länderna att bestämma enligt vilka kriterier minoriteterna ska utses. I Sverige har riksdagen bestämt att man för att få status som nationell minoritet ska:

- vara en grupp med en uttalad samhörighet, som går att urskilja från den övriga befolkningen.
- ha en religiös, språklig, traditionell eller kulturell särart, som den inte delar med andra.
- ha en uttalad vilja att behålla sin identitet.
- ha historiska eller långvariga band med Sverige

Nationella minoriteter ska ha rätt att använda sina språk både privat och i offentliga sammanhang och under vissa förutsättningar i kontakter med myndigheter. Minoriteterna har också rätt att lära sig sitt minoritetsspråk och staterna som undertecknat konventionerna är skyldiga att erbjuda undervisning i minoritetsspråken.

Bakgrund till projektet

Sveriges minoritetspolitik syftar till att stärka de nationella minoriteternas rättigheter och ge stöd till minoritetsspråken så att de hålls levande. Förskolor, förskoleklasser och skolor har ansvar och spelar en viktig roll för att främja de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska. Skolan ansvarar också för att varje elev efter genomgången grundskola, anpassad grundskola, sameskola eller specialskola har fått kunskaper om de nationella minoriteternas kultur, språk, religion och historia¹.

Skolinspektionens kvalitetsgranskning 2012 ”I marginalen” konstaterade att det saknades tillräcklig kunskap om och intresse för de nationella minoriteterna och deras språkutveckling hos de granskade skolhuvudmännen, vilket leder till bristande möjligheter för många elever att få undervisning i de nationella minoritetsspråken. Granskningen konstaterade även att svårigheten att få tag på lärare i nationella minoritetsspråk är ett stort problem i många kommuner². Skolinspektionen förklarar kommunernas och skolornas brister med att många kommuner saknar kunskap om de nationella minoriteterna vilket i sin tur leder till att frågan ofta är lågt prioriterad och ansvarsfördelningen oklar. Lärarbristen i de fem officiella nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska är stor och många kommuner och skolor brister dessutom i att fullgöra sin skyldighet att informera om och erbjuda undervisning i de nationella minoritetsspråken.

Även om ansvaret för att bidra till att stärka de nationella minoriteternas rättigheter är känt för de som tjänstgör inom utbildningsförvaltningen i Piteå kommun finns en osäkerhet om hur omfattande kunskapsnivån är hos alla som tjänstgör. Därför vore det önskvärt att ett tydligare helhetsgrepp tas kring frågan, dels för att säkra att styrdokumenterna efterlevs dels för att stötta de verksamma ute på kommunens förskole- och skolenheter att efterleva uppdraget. Av den anledningen kommer projektet ”Nationella minoriteter i Piteås förskolor och skolor genomförs under åren 2023-2024, något som även ligger väl i linje med Piteå kommuns prioriterade mål ”Piteå präglas av en samhällsgemenskap med jämställdhet och mångfald som grund³”.

---

¹ Nationella minoriteter i förskola, förskoleklass och skola, Skolverket 2015.

² I marginalen, Kvalitetsgranskning Rapport 2012:2, Skolinspektionen 2012, sid 5.

³ Verksamhetsplan 2021-2023, KF2020-06-22§119, sid 8

Mål och syfte

Den övergripande målsättningen är att de nationella minoriteternas närvaro i Piteås förskolor och skolor ska vara en självklar och synliggjord del i alla verksamheter. Projektet ska ge nämnden samt all personal inom förskola och skola en grundläggande kunskap om styrdokumentens uppdrag kring de nationella minoriteterna. Projektet ska även leda till att utveckla undervisningsmaterial, läromedel samt övrigt stödmaterial som kan användas gemensamt i kommunens förskolor och skolor.

Projektmål

Projektet ska:

- Utarbeta en struktur för arbetet med att stärka de nationella minoriteternas rättigheter. Strukturen kan exempelvis innebära att varje förskole- och skolområde ska ha en minoritetsspråksansvarig pedagog som stöttar verksamheternas undervisning och säkerställer att de nationella minoriteterna är synliga i verksamheterna.
- Projektet skall ta fram en handlingsplan som tydliggör hur arbetet ska bedrivas i Piteås förskolor och skolor med att stärka de nationella minoriteternas rättigheter och ge stöd till minoritetsspråken så att de hålls levande.
- Projektet ska säkerställa att nämndens ledamöter samt all personal erhåller en grundläggande kunskap om de nationella minoriteterna och vilket ansvar som åligger förskola och skola för att stärka de nationella minoriteternas rättigheter.
- Projektet ska utarbeta ett metodstöd som inkluderar undervisningsmaterial, läromedel, tips samt övrigt stödmaterial som kan lånas av enheter för att efterleva arbetet.

Målgrupp för projektresultatet

I första hand är det politiker i Barn- och utbildningsnämnden samt all personal inom utbildningsförvaltningen som är målgrupp för projektet och dess resultat. I förlängningen är dock målsättningen att detta ska komma kommunens barn- och elever till godo och höja kvaliteten inom barn- och utbildningsnämndens ansvarsområde. Resultaten från projektet kan även användas som grund för fortbildning bland kommunens övriga förvaltningar om intresse av detta skulle finnas, och kan på så sätt bli en del av kommunens MR-arbete (mänskliga rättigheter).

Projektets organisation

Beställare

Beställaren – Barn- och utbildningsnämnden - har verksamhetsansvar för projektresultatet och finansierar projektet. Beställaren ansvarar för att beställa projektet genom projektdirektivet och besluta om de mätbara effektmålen. Beställaren ansvarar även för att tilldela medel och resurser till projektet samt säkerställa att projektets resultat tas om hand i den löpande verksamheten och där ger avsedd effekt. Beställaren mäter och följer upp effektmålen viss tid efter projektets avslut. Beställaren tar emot projektets slutrapport och stänger formellt projektet.

Styrgrupp

Styrgruppen – utbildningsförvaltningens ledningsgrupp - har det övergripande ansvaret för att de medel som projektet tilldelas används på det mest effektiva sättet. Projektledaren ingår som föredragande i styrgruppen men har ingen beslutsrätt. Styrgruppen ansvarar för att godkänna projektmålen, avgränsningarna, budget, resursplan och arbetsplan (projektplan). Styrgruppen fattar även beslut om övergripande prioriteringar samt förändringar i den beslutade projektplanen och ändringar avseende projektets målsättning, tidsplan eller budget. Styrgruppen ska slutligen godkänna projektets resultat.

Projektledare

Projektledaren är den person som operativt ansvarar för att driva projektet mot angivet mål och som rapporterar till styrgruppen. Projektledaren leder projektgruppen som består av projektledaren och projektmedlemmar. En av de viktigaste uppgifterna för projektledaren är att säkerställa att alla projektmedlemmar förstått projektets mål, innehåll och tidsplan samt vilka aktiviteter de ansvarar för. Projektledaren ansvarar för att löpande följa upp projektets framåtskridande i enlighet med planen samt löpande uppdatera aktivitetsplanen, bryta ner aktiviteter i mer detaljerade sådana, ta bort och lägga till aktiviteter. Projektledaren styr, leder och kontrollerar projektarbetet samt rapporterar regelbundet till styrgrupp via lägesrapporter, ändringsbegäran och styrgruppsmöten. Projektledaren skall även skapa förståelse och acceptans för projektet internt och externt samt ansvara för att projektmålen nås i tid och till fastställd budget.

Projektgrupp

En projektgrupp med deltagare från olika verksamheter inom förskola/skola har deltagit i projektet. Medlemmarna i projektgruppen har bestått av förskollärare från förskolan, en rektor, en lärare från lågstadiet, en fritidspedagog och en pedagog från familjens hus. Gymnasieskolan valde att inte ha någon aktiv deltagare i projektgruppen men en kontaktperson har funnits för mottagande av information. Projektgruppen har träffats regelbundet åtta gånger under 2023 samt genomfört ett studiebesök under juni månad vid Charlottendals minoritetsförskola i Luleå. Förskolan har avdelningar för tre nationella minoriteter. Studiebesöket gav mycket inspiration och kunskap. Projektgruppen har även haft fortbildning med Ulla-Maija Pesula, minoritetssamordnare inom Skellefteå kommun, som föreläsare. Projektgruppen har diskuterat mycket inom många områden kring projektets fortlöpande arbete samt planering av aktiviteter/metoder. Medlemmarna i gruppen har bidragit med sin kompetens, kunskap, erfarenhet samt engagemang för de olika frågeställningar som behandlas under året. De har även tillfört projektarbetet förslag på olika aktiviteter samt om möjligheten att praktiskt utföra dessa aktiviteter i verksamheterna. Med sina erfarenheter har de bidragit till att projektets handlingsplan är konkret och genomförbar. Projektgruppen har kommunicerat via Teams eller mejlkontakt.

Metod

Projektet har använt enkätform⁴ som metod och enkätundersökningen skulle omfatta utbildningsförvaltningens 1801 anställda. För att möjliggöra detta beslutades att en enkät skulle skickas ut till alla under våren 2023. Förvaltningen indelades i grupperna:

- Förvaltningsövergripande stödfunktion inklusive elevhälsan
- Förskola
- Grundskola/fritids/anpassad grundskola
- Gymnasiet/anpassad gymnasieskola

Enkäten

Enkäten delades in i fyra delar, se ovan. Enkäten första del bestod av fem frågor som alla inom förvaltningen svarade på och innehöll frågor av övergripande karaktär om vilka de fem nationella minoriteterna är och dess särskilda rättigheter. Efter den övergripande delen var enkäten uppdelade i de olika skolformerna, det vill säga; de pedagoger som arbetar inom förskolan svarade på frågor angående förskolans arbete med de nationella minoriteterna osv. Denna uppdelning av enkäten gjordes bland annat av skälen att enkäten, förutom svar på projektets frågor, skulle hållas överskådlig, kort och lättillgänglig för alla. Varje skolform fick specifika frågor utifrån deras uppdrag.

Genomförandet

Enkäten skickades ut under april månad 2023 till hela utbildningsförvaltningens anställda och 491 svarade på enkäten, alltså cirka en tredjedel. Resultatet få anses som goda då svarsfrekvenser på enkäter oftast är ganska låga. Under maj och juni månad gjordes genomlysning av resultaten, svaren kategoriserades för de olika skolformerna och en första analys fastställdes. Resultaten av enkäten presenterades för styrgruppen.

Under hösten 2023 har olika insatser planerats och genomförts för att nå projektets mål, med fortsättning av projektarbetet under 2024.

---

⁴ Jan Håkansson, docent i pedagogik vid Linnéuniversitetet, menar att enkäter används när man vill få in svar från ett stort antal människor. Han menar även att det är viktigt att komma ihåg att svaren ofta är subjektiva uppfattningar och baseras på personers erfarenheter eller förväntningar. Från boken ”Systematisk kvalitetsarbete i förskola, skola och fritidshem. (2017)

Resultat med kommentarer

I denna rapportdel kommer resultatet av den enkät som genomfördes med utbildningsförvaltningens personal våren 2023 att presenteras mer i övergripande text då enkäten som helhet med diagram och staplar finns som bilaga i slutet av denna rapport.

Övergripande organisation

Av 1801 utskick till hela utbildningsförvaltningen (UBF) var det 491 svarande. Förskolan hade flest svar, 182 st, fritids 20 st, grundskolan/anpassad grundskola 159, övergripande administration och elevhälsan 45 st och gymnasiet/anpassat gymnasium 85.

Av resultatet på frågorna som riktat sig till alla inom utbildningsförvaltningen kan utläsas att det är ca 50 procent av de svaranden som känner till den fem nationella minoriteterna. 22 procent känner inte till dessa och av de 22 procent som känner till några framkom i de många kommentarerna att alla visste att samer tillhör denna grupp. I övrigt var svaren väldigt olika. Det kom många olika förslag och i kommentarerna under ”övrigt” finns bland annat jiddisch, muslimer, romani chib och kväner som förslag.

Att många kände till samer kan till viss del bero på att samer och dess frågor får ett visst utrymme inom media och kultur just nu. Övriga grupper inom nationella minoriteter får i dagsläget inte samma uppmärksamhet rent allmänt och kanske därför inte är lika kända.

Det var något färre, 40 procent, som kände till minoritetslagen och de särskilda rättigheterna som denna grupp har. 23 procent kände inte till detta och 37 procent kände till det till viss del.

Att det är färre som svarat att man inte känner till minoritetslagen och de särskilda rättigheter som de nationella minoriteterna har kan bero på att lagen och rättigheterna sällan är uppmärksammade inom olika sammanhang och därför inte får den genomslagskraft som behövs för att lagen ska bli mer känd och förhoppningsvis kunna möjliggöra en skillnad för grupperna.

Det är ungefär samma fördelning av svarsalternativen (se ovan) på frågan om de svarande känner till att samer, tornedalingar och sverigefinnar har särskilda rättigheter för tillgång till deras språk och kultur.

Att känna till att det finns ett uppdrag och är reglerat i skollagen (2010:800) att arbeta med de fem nationella minoriteterna kände färre än hälften till 45 procent, 25 procent kände inte till det och 30 procent till viss del.

Det får väl anses lite oväntat att de som arbetar inom UBF inte känner till det tydliga uppdraget som finns via olika styrdokument. En möjlig anledning till detta kan vara att många svaranden inte har ett direkt undervisningsuppdrag utan har administrativa arbetsuppgifter och därför inte känner till uppdraget via styrdokument.

Förskolan:

Inom förskolan känner ca 87 procent till väl eller till viss del att förskolan har ett uppdrag via förskolans läroplan, (Lpfö 2018).

Det får anses som en hög kännedom om förskolans uppdrag från pedagoger. En förklaring kan vara att alla pedagoger arbetar inom ramen för läroplanen. Dock kan det nog skilja mycket på kännedomen av uppdraget mellan förskoleområden beroende på många anledningar till exempel; enskilda pedagogers intresse, har man barn från de olika nationella minoriteterna, har man vårdnadshavare som efterfrågar läroplanens intentioner eller har man en rektor som möjliggör arbetet.

På frågan om uppdraget uppmärksammas på enheten svarar endast 9 procent tydligt ja det gör det, 52 procent till viss del och 38 procent anser att det inte uppmärksammas alls.

Svaren i kommentarerna visar på brist på kunskap, kompetens samt en osäkerhet kring uppdraget. Dessutom svarar pedagogerna att man inte har några barn från minoritetsgrupperna och det finns ingen efterfrågan från vårdnadshavare och då finns heller inget behov att arbeta med uppdraget.

Svaren att det inte finns barn från minoritetsgrupperna och ingen tydlig efterfrågan från vårdnadshavare anses som de främsta anledningarna till att förskolan inte arbetar med uppdraget. Läroplanen säger att oavsett om det finns barn från minoritetsgrupperna ska alla barn ändå få kunskap om Sveriges minoritetsgrupper. (Lpfö2018)⁵

På frågan om pedagogerna anser sig ha tillräckligt med kunskaper inom området svarar hela 72 procent att det har de inte, endast fem procent anser att det har de. Det är även utbildningsinsatser som de flesta inom förskolan anser sig behöva för att öka både kompetens och intresse för området. Därefter kommer material, mer tid för uppdraget, större efterfrågan från vårdnadshavare. I kommentarerna kan även utläsas att för att öka intresset behöver frågan komma som ett prioriterat uppdrag central ifrån och/ eller att det ska finnas barn i gruppen som tillhör de nationella minoriteterna.

Utbildning och kompetenshöjande insatser är viktiga för att skapa kunskap och intresse för uppdraget. Det är det som pedagogerna efterfrågade mest som svar på en direkt fråga och därefter efterfrågats material. Dessa insatser skapar sannolikt en större säkerhet för pedagoger och med det mer säkra på sitt uppdrag. Det kan medföra att de vågar synliggöra uppdraget på ett tydligare sätt.

Hela 74 procent som svarat ja eller till viss del anser sig ha möjlighet att praktiskt arbeta med nationella minoriteter.

Det är intressant att så många anser sig ha möjligheten att arbeta med uppdraget. Kanske ligger en del av förklaringen i kommentarerna att uppdraget skiljer sig inte mycket från övrig pedagogisk verksamhet och att förskolans arbetssätt är väl utformat för att kunna arbeta med nationella minoriteter. Att man inte kan minoritetsspråken är naturligtvis en nackdel anser många men det går ändå att arbeta med uppdraget på många andra sätt. Men för de som svarat att man inte arbetar med uppdraget är anledningen bland annat att området inte är prioriterat och man har inte barn från minoritetsgrupperna och ingen efterfrågan från vårdnadshavare.

På frågan om pedagogerna inom de senaste fem åren träffat vårdnadshavare som begärt eller krävt att förskolan ska arbeta enligt styrdokumentet är det hela 86 procent som svarar att de inte träffat på en enda. Endast 14 procent har träffat på en till fem stycken under de senaste fem åren.

Att så få har fått frågan från vårdnadshavare om att förskolan ska arbeta med deras barn som har rätt till insatser för att främja minoritetsspråk och kulturell identitet får anses som lite uppseendeväckande. Varför det är så kan bero på att uppdraget inte synliggörs ute i förskolorna och därmed känner inte vårdnadshavare till sina rättigheter? Det är svårt att be om något som inte finns synliggjort.

På frågan om det finns någon kontinuerlig plan att arbeta med de nationella minoriteterna svarar hälften att de inte vet om det finns någon, 36 procent svarar nej på frågan och 14 procent svarar att det finns det. *Att det finns lättillgängligt material skulle kunna vara en framgångsfaktor för att det ska vara lätt att arbeta med frågan. De som svarar att det inte finns någon plan menar även att då det inte finns några barn som tillhör minoritetsgrupperna finns inget behov och därmed ingen plan.*

Grundskola/ anpassad grundskola/fritids

Av de svarande från denna grupp var det flest svarande från högstadiet och minst antal svaranden från fritids.

På frågan om pedagogerna känner till det förstärkta uppdraget via Lgr 22 med att arbeta med nationella minoriteter svarade 68,6 procent att de känner till det eller till viss del. 31, 5 procent svarade att de inte kände till det förstärkta uppdraget.

Det är cirka en tredjedel som inte känner till det förstärkta uppdraget. Svaren i den fria texten visar på att det är lärare som undervisar i vissa ämnen som känner till detta. Det var få kommentarer i den fria texten men något fritids arbetar med temaveckor runt de nationella minoriteterna samt någon svarar att hen är själv och berättar gärna om sin kultur.

---

⁵ "Utbildningen i förskolan ska lägga grunden för barnens förståelse för olika språk och kulturer inklusive nationella minoriteters språk och kultur. (Lpfö 2018, sid 6)

På frågan om deras skola uppfyller kraven på att varje elev ska ha kunskap om de nationella minoriteterna svarar 66,1 procent ja på frågan. 33,9 svarar nej.

Utifrån många svar i fritext visar svaren på att det är via undervisning och på lektioner som eleverna får kunskap om de nationella minoriteterna. Kulturella inslag används ibland för att synliggöra minoriteterna till exempel några uppmärksammar olika nationaldagar och några arbetar med temaveckor. Det är väldigt tydligt att inom skolan är det främst via skolans kursplaner som elever får kännedom om nationella minoriteter. Något fritids arbetar med temaveckor. Det kan vara en anledning till att svaren i många frågor om möjligheten att arbeta med nationella minoriteter hänvisas till undervisning inom ämnesområdet. Utifrån svaren är det svårt att veta om alla elever får kunskap om de nationella minoriteterna då det är få pedagoger som svarat från förskoleklass och de lägre åldrarna inom skolan. Då det är flest som svarat från högstadiet är det rimligt att svaren synliggör deras arbete. Då det är få svarande från fritids är det svårt att veta hur fritids arbetar med dessa frågor.

Svaren på frågan om pedagoger anser sig ha tillräcklig kompetens inom minoritetsområdet svarar 61,8 procent att det har de eller till viss del. Endast 38,2 procent anser att de har för lite kunskaper.

Av de pedagoger som svarat är det ändå en hel del som anser sig ha tillräckligt med kunskap om de nationella minoriteterna. De flesta svaranden undervisar inom ämnet och det kan vara en anledning till att de anser sig ha kompetens i ämnet.

Då frågas ställs om pedagoger har kunskaper att undervisa i språk eller kulturella ämnen riktat mot de fem minoriteterna är svaren lite annorlunda än ovan. Endast 7, 9 procent anser sig ha någon av dessa kompetenser, 15,3 procent till viss del och hela 76,8 procent anser sig inte ha kunskaper i språk eller kunna ha kulturella ämnen riktat mot denna målgrupp.

Av svaren kan tydas att det finns behov av kompetensinsatser på olika sätt. Olika kompetenshöjande insatser kan bidra med att alla inom skolan kan på många sätt arbeta inom det kulturella området. Lära sig ett minoritetsspråk kan vara svårt, men att skapa intresse för minoritetsgrupperna via synliggörande av deras språk och kultur skulle kunna bidra till ökad förståelse.

Skolans pedagoger svarar att mer kunskap och utbildning skulle vara den prioriterade insatsen för att skapa ett ökat intresse för frågorna och för att höja kompetensen. Sedan rangordnades material, mer tid att arbeta med frågorna, samt ett ökat generellt intresse kring frågorna.

Insatserna är väldigt lika de svar som förskolans pedagoger efterfrågade. Några kommentarer är bland annat; att om det fanns ett tydligt uppdrag från politiken, elever från minoritetsgrupperna och mindre arbetsbelastning det skulle kunna bidra med ökat intresse i frågan.

Frågan om pedagoger har möjlighet att arbeta praktiskt med nationella minoriteter svarar 50 procent ja eller till viss del. 50 procent svarar nej det har de inte.

Många av de som svarat jakande på frågan har gjort det via sin undervisning, eller via sina temaarbeten. Det är dock 50 procent som inte anser sig ha praktisk möjlighet att arbeta med uppdraget. På lång sikt bör denna siffra minska och fler borde uppleva det praktiskt möjligt att arbeta med detta uppdrag.

Hela 91, 4 procent anser att uppdraget om nationella minoriteter är viktigt.

Ett sådant högt positivt svar indikerar att det finns mycket intresse kring frågan och att det är viktigt att möjliggöra för att fler pedagoger ska kunna och anse sig kunna arbeta med ämnet.

Hela 80,9 procent av pedagogerna har inte de senaste fem åren träffat på vårdnadshavare eller elever som begärt eller krävt att skolan ska arbeta efter sina styrdokument i frågan om nationella minoriteter, 18,5 procent har träffat en till fem vårdnadshavare och en pedagog har träffat sex-tio vårdnadshavare som frågat efter minoriteternas rättigheter för sina barn.

Av svaren kan utläsas att det är väldigt få vårdnadshavare som efterfrågar någon form av barnens rättigheter i fråga om att kräva modersmålsundervisning eller andra aktiviteter som stärker den kulturella identiteten för grupperna. Pedagogerna själva uttrycker i fri text att de tror att

vårdnadshavare inte känner till sina rättigheter eller också att det inte finns några barn som tillhör minoriteterna i skolan. Detta är ett dilemma att vårdnadshavare inte frågar efter sina barns rättigheter. Svaren vittnar tydligt att det måste till mer information och synliggörande till vårdnadshavare att skolan kan och ska erbjuda det stöd som styrdokumentet visar på.

På frågan om det idag finns någon plan på skolan för att arbeta kontinuerligt och framskridande med de nationella minoriteterna är svaren att 62,1 procent vet inte om det finns någon, 27,1 procent svarar att nej det finns inte och 10,7 procent svarar att ja, det finns en plan.

De pedagoger som svarar att det finns en plan skriver att de arbetar i teman, vissa har en plan för undervisningen och att det är uttalat att det ska jobbas med frågan i alla klasser. De som inte har någon plan hänvisar till att det finns så många planer att det räcker, det är få elever med minoritetsbakgrund, pedagoger arbetar efter sina kurs- och läroplaner och man måste prioritera samt att det är ingen prioriterad fråga i kommunen i stort.

Av svaren indikeras att det är få inom skolan idag som har ett kontinuerligt arbete med nationella minoriteter. Det behövs långsiktiga mål från politiken och/eller utbildningsförvaltningens ledning. Ska det kunna bli en långsiktighet och en prioriterad fråga behövs styrningen vara tydlig och målen kommunicerade. Det finns redan många områden och uppdrag inom skolan som ska utföras så för att det ska kunna bli en förändring inom detta område behöver ledningsorganisationen sätta upp mål över tid.

Gymnasiet/ anpassat gymnasium

Utifrån frågan om skolans ansvar att varje elev har kunskap om de nationella minoriteterna svarade pedagogerna 82,5 procent att det uppfyller skolan helt eller till viss del. 17,5 procent svarade nej på frågan.

Pedagogerna svarar i fritext att det är främst via undervisning i SO- ämnen samt andra kursplaner som eleverna får del av denna kunskap.

På frågan om frågor som rör de nationella minoriteterna behandlas i de kurser som pedagogerna undervisar i svarar 31,7 ja det gör det. 68,3 svarar nej det gör det inte.

Utifrån svaren är det i kurserna svenska, historia och samhällskunskap de flesta arbetar med området. Det är ändå ganska få som svarar jakande på denna fråga men på frågan ovan svarar en stor del av pedagogerna att skolan uppfyller sitt ansvar att ge elever kunskap i frågan.

57,1 procent svarar att de har tillräcklig eller viss kunskap om de nationella minoriteterna. 42,9 svarar nej det har de inte.

Troligt är att det är pedagoger som undervisar i samhällsämnen som anser sig ha tillräckligt med kunskap inom området. De som svarar nej det har de inte, är förmodligen pedagoger som inte undervisar i samhällsämnen.

Angående frågan om pedagoger har kompetens i språk eller kulturella ämnen som riktas mot någon av minoriteterna svarar 86,9 procent nekande i svaret. Endast 13,1 procent svarar ja eller till viss del. *Frågan är kanske lite otydligt ställd, men av svaren kan man utläsa att det saknas kompetens inom minoritetsspråken men att vissa upplever att de har en kompetens inom sina ämneskurser. Svaren kan nog tolkas så att det saknas allmän kunskap både om minoritetsspråken och minoritetskulturerna.*

Utbildning och mer kunskap ligger i topp på frågan om vad som skulle kunna öka intresset och öka kompetensen i frågan om de nationella minoriteterna och deras rättigheter. Ett mer generellt ökat intresse i frågorna kommer som andra viktiga insats, mer tid att arbeta med frågan samt material. *Pedagogerna svarar lite annorlunda än sina kollegor inom förskolan och grundskolan/ anpassad grundskola. Här i svaren kan man avläsa att fortfarande är utbildning överst på efterfrågande insatser. Ökat generellt intresse för frågan kommer sedan och det är intressant jämfört med de andra skolformerna.*

50 procent av pedagogerna anser att de har möjlighet att praktiskt arbeta med området nationella minoriteter. 50 procent anser det inte.

Det är pedagoger som har området i sina ämneskurser som anser att de har denna möjlighet. De som inte har det i sina ämneskurser arbetar inte med frågan. Det är rimliga svar att pedagoger som har möjlighet att arbeta med området även gör det i sina ämneskurser.

På frågan om uppdraget om nationella minoriteter är viktigt svarar hela 75 procent ja på frågan. 9,6 procent anser inte det.

Det är många som anser uppdraget som viktigt och det indikerar att det arbetas med frågan. De som svarat nej anser bland annat att de inte ha tid eller har det inte i sina yrkeskurser och några anser inte att det är viktigt. Utifrån de flera jakande svaren betyder det att frågan är viktig.

95,1 procent av pedagogerna har inte de senaste fem åren inte träffat på någon vårdnadshavare eller ungdom som efterfrågat sina rättigheter. Endast fyra pedagoger har inom de senaste tio åren fått frågan. *Det är väldigt få av pedagogerna som fått frågan från vårdnadshavare eller ungdomar som krävt att skolan ska arbeta efter de styrdokument som styr uppdraget. Att så få som efterfrågar detta kan troligen bero på att vårdnadshavare och de unga inte känner till sina rättigheter och att skolan heller inte synliggör uppdraget. Det är förmodligen svårt för vårdnadshavare och de unga att efterfråga något man inte känner till exempel undervisning inom minoritetsspråken.*

Pedagogerna svarade på frågan om det finns någon plan för att arbeta kontinuerligt med de nationella minoriteterna endast 2,4 procent ja. 23,8 procent svarade nej och 73,8 procent svarade vet ej. *Pedagogerna svarar i fritext att det inte varit ett prioriterat område och att man inte haft fokus på frågan. Det har även varit liten efterfrågan till ämnet. Svaren indikerar att om efterfrågan ökar kommer arbetet om de nationella minoriteterna få större utrymme. I dag upplevs det ingen efterfrågan- lågt arbete inom området.*

Språkundervisning i de nationella minoritetsspråken

I skollagen⁶ står det:

”En elev som tillhör någon av de nationella minoriteterna ska erbjudas modersmålsundervisning i elevens nationella minoritetsspråk”

I enkäten var det ingen fråga om språkundervisning i de nationella minoritetsspråken, hur många elever som läser ett språk eller hur undervisningen är organiserad eller uppfattas av pedagoger och rektorer. Det kan ändå finnas ett behov att visa på ett nuläge och på omfattningen av undervisningen. I Piteå idag finns det ingen modersmåls lärare som kan undervisa i något i de nationella minoritetsspråken. Detta är en stor nackdel men svårigheten delas av många kommuner. Av den anledningen sker all undervisningen via fjärrundervisning. Det finns några svårigheter i detta, dels är det svårt att organisera undervisningen då det är svårt att få till en bra tid under dagen, dels att det är väldigt dyrt. Sker undervisningen på ordinarie skoltid missar elever mycket av andra ämnen, sker det efter skoltid är det inte intressant för eleverna att stanna kvar samt att det även är svårt att kombinera med skolskjutsar. I dagsläget är det inte planerat någon förändring i fråga om språkundervisningen. Under hösten 2023 ser antalet elever ut i hela grundskolan enligt följande tabell:

Lulesamiska	2
Nordsamiska	6 som deltar nu. 3 nya ansökningar som inkommit men som inte har undervisning ännu.
Sydsamiska	1
Umesamiska	1
Finska	6
Meänkieli	1

⁶ Skollagen 2010:800. 10kap:7§

Analys med handlingsplan

Det finns ett tydligt uppdrag i skollag (2010:800), minoritetslag (SFS:2009:724), språklag (SFS;2009:600) samt läroplaner och kursplaner att alla stadier inom utbildningsorganisationen ska arbeta med att lära ut om de nationella minoriteterna. För att få en uppfattning hur det ser ut med det arbetet inom utbildningsförvaltningen inom Piteå kommuns förskolor och skolor skapades ett projekt med uppdraget att skapa ett nuläge. En enkät skickades ut till hela UBF, 1801st och 491 svarade. Projektmålen var tydliga och utifrån resultaten av svaren på enkäten skulle en handlings- och tidsplan presenteras för att nå projektmålen.

Den slutsats man kan dra av svaren är att den övergripande kännedomen om vilka de nationella minoriteterna är, är högre än den mer allmänna undersökning som Katar Sifo⁷ har genomfört på uppdrag av Länsstyrelsen Stockholm och Sametinget. I den undersökningen kunde en av fyra någon nationell minoritet. Inom utbildningsförvaltningen kände ca 77 procent till alla fem minoriteterna eller någon av dem, och endast ca 22 procent svarade att man inte kände till några. Det är ett betydligt högre resultat vid jämförelsen av den undersökning som hänvisas till ovan. Det var även många, fler än hälften, som kände till de nationella minoriteternas särskilda rättigheter samt även på frågan om tornedalingar, samer och sverigefinnars särskilda rättigheter. Att inte alla svarade ja på frågan om de känner till uppdraget via skollagen kan bero på att just denna fråga skickades ut till hela förvaltningen och där finns många som inte är pedagoger och arbetar direkt utifrån skollagen.

Det fanns några kommentarer som återkom ofta i många av frågeställningarna. De kommentarerna var:

- Vi har för lite kunskap inom området om nationella minoriteter och hur vi kan arbeta med det.
- Det finns ingen efterfrågan från vårdnadshavare.
- Vi har inte några barn/elever från minoritetsgrupperna.
- Detta uppdrag ingår inte i mina ämnen/arbetsuppgifter.
- Det är inte ett prioriterat område att arbeta med från politiken eller annan förvaltningsledning.
- Finns ingen långsiktig plan kring denna fråga och därför känns den inte aktuell.

Utifrån dessa kommentarer går att utläsa att många pedagoger sammankopplar uppdraget med att det ska finnas barn från minoritetsgrupperna i barngruppen eller klassen. Skollagen och läroplanen menar fastän det inte finns några barn eller elever från nationella minoritetsgrupperna ska barnen/eleverna få utbildning om Sveriges nationella minoriteter då det utgör en stor del av vår kulturhistoria och för att minoriteternas språk och kultur ska kunna leva vidare i Sverige.

I och med att väldigt få vårdnadshavare frågar efter språkundervisning eller kulturella insatser riktat till nationella minoriteter upplever pedagogerna att det inte finns några behov av att arbeta med uppdraget. Det som inte finns är svårt att efterfråga och uppdraget är inte synliggjort på de flesta förskolor och skolor. Detta kan det vara en anledning till att vårdnadshavare inte frågar efter sina barns rättigheter. Det är svårt att få tag på pedagoger som kan något minoritetsspråk och det kan delvis vara skäl till att många pedagoger anser det svårt att arbeta med uppdraget. Många pedagoger sammankopplar troligen uppdraget med språkundervisning och missar andra delar inom uppdraget. Det finns en viss osäkerhet kring vad uppdraget kan och ska innehålla. Det kan vara en anledning till att för- och skolenheter bister till vissa delar med uppdraget.

En anledning att det för många pedagoger inte är särskilt prioriterat att arbeta med uppdraget kopplat till nationella minoriteter är säkert många. En anledning är troligtvis att det finns ingen långsiktig målsättning från politiskt håll eller förvaltnings/kommunledning/rektorer. Många pedagoger anser sig även ha för lite kompetens och erfarenheter för att arbeta inom detta område. Däremot kan man utläsa i

---

⁷ Undersökningen gjordes år 2020 och undersökningen innehöll telefonintervjuer med 1000 slumpvalda personer i olika åldrar.

enkäten för skolan att de pedagoger som har det i sitt ämnesområde har undervisning i nationella minoriteter i enlighet med kursplanen. Inom förskolan anser pedagoger att det finns goda möjligheter att arbeta med uppdraget då det ligger nära det arbetssätt som förskolan redan har. Dock verkar det som om det ändå finns stora skillnader på förskolorna hur man arbetar då det ofta handlar om pedagogernas egna intressen eller efterfrågan från vårdnadshavare. Att det skulle ske någon generell utbildning inom detta område är svårt att utläsa av enkätsvaren.

Pedagoger har i alla skolformer uppgett att det inte finns tid och resurser att arbeta med nationella minoriteter och att det finns andra uppdrag som tar tid och arbetsinsatser och är mer i fokus. Det är viktigt att pedagogerna får hjälp och stöd av sin rektor för att hitta den tiden och för rektorerna att skapa förutsättningar samt styrning via det systematiska kvalitetsarbetet. En stor majoritet av pedagogerna anser att det är en viktig uppgift och skapas det rätt förutsättningar kommer utbildningen inom detta område förmodligen att öka. För pedagogerna kompetenshöjande insatser med syftet och varför det är viktigt att arbeta med frågan, skapas möjligheten att det kan bli ett mer aktivt uppdrag än vad det är idag på många ställen. Analysen är att förskole- och skolenheterna ska utveckla arbetet inom uppdraget och uppfylla kraven som finns i olika styrdokument behövs det konkreta insatser både kort och långsiktigt. Viktigt är en långsiktig styrning med en politisk målsättning och från förvaltningsledningen vilken riktning Piteå kommuns förskolor och skolor ska ta. För att möjliggöra detta bör uppdraget redovisas i kvalitetsrapporter på ett tydligare sätt än idag. Målen i arbetet med de nationella minoriteterna stämmer väl överens med Piteå kommuns övergripande mål: Piteå ska präglas av jämställdhet och mångfald som grund.

Handlingsplan

Uppdraget i projektet är att utifrån enkätsvaren skapa en struktur, handlingsplan samt tidsplan. Strukturen och handlingsplanen utgår från de övergripande rubrikerna:

- Kompetenshöjande insatser för alla inom utbildningsförvaltningen
- Synliggörande av uppdraget
- Konkret undervisningsmaterial samt digitalt stöd
- Upprätta långsiktiga mål för utbildningsförvaltningens systematiska kvalitetsarbete

Synliggörande av uppdraget

Samtliga förskolor
och skolor

Förskolan, skolor, fritidshem

Synliggöra bordsflaggor på alla enheter.

Inköp av flaggor skedde under 2023 och kommer att fördelas ut till samtliga förskolor/skolor under 2024 för att ställas synligt för de som besöker verksamheten.

Synliggörande av nationella minoriteter på Familjens hus.

Lekmiljöer och olika artefakter synliggör UBF:s arbete med uppdraget och skapar förhoppningsvis bra dialog tillsammans med vårdnadshavare.

Lekmiljöerna är på plats, men kommer att vidareutvecklas under 2024 (Se bilaga 1).

Planen är att det ska finnas ytterligare konkret material att låna om förskola/skola/fritids behöver mer material.

Våren 2024

Hela 2024

Konkret undervisningsmaterial samt digitalt stöd

Förskolans pedagoger, lärare och pedagoger i skolans lägre åldrar samt fritidspedagoger

Samtliga pedagoger i alla skolformer

Under 2024 skapas minoriteteslådor för respektive enhet. Dessa lådor kommer att innehålla material för undervisning i alla fem minoriteter, det vill säga fem lådor till varje enhet.

Detta material kommer även att innehålla en kort historiebereskrivning för varje minoritet samt arbetsmaterial (Se bilaga 2).

I lådorna kommer det även att medfölja boken "Nationella minoriteter - Språk och kultur i förskolan" som metodstöd. Detta är en bok som tar upp historien om varje minoritet samt flertalet konkreta tips på hur pedagoger kan arbeta.

Inom den nya guide- och utbildningsportalen "Digitala perspektiv - en sida för pedagoger", som Utvecklingsenheten inom UBF har skapat, finns möjligheten att hitta förslag på läromedel samt andra typer av stödmaterial kopplat till de nationella minoriteterna.

Utbildningsportalen finns tillgänglig från och med läsåret 2023/2024.

Våren 2024

Hela 2024

Långsiktiga mål för UBF:s systematiska kvalitetsarbete

För att skapa en struktur och långsiktighet för arbetet med de nationella minoriteterna behövs det:

Styrning och ledning från politiken, samt ledningen inom UBF.

Målen kan rymmas inom Piteå kommuns demokratiska målsättning:

"Piteå ska präglas av en samhällsgemenskap med jämställdhet och mångfald som grund."

Målsättning bör vara att resultatet över nämnda mål ska finnas med i kvalitetsrapporten.

En projektgrupp inom UBF.

En projektledare

En projektledare som har ansvaret för implementeringen av handlingsplanen och det övergripande arbetet med projektgruppen.

En övergripande arbetsgrupp.

En grupp bestående av pedagoger från UBF.

Arbetsgruppen kan tillsammans arbeta vidare med olika former av insatser.

Ekonomisk redovisning

Ekonomisk redovisning Nationella minoriteter

Beviljad budget	2 250 tkr
Förbrukat t.o.m. dec 2023	- 274 tkr
Beräknade kostnader framöver	- 112 tkr
Återstår att förbruka under 2024	1 865 tkr

Projektet beviljades en budget på 750 tkr per år i tre år, vilket innebär en totalbudget på 2 250 tkr. Per december har ca 12 procent av budget förbrukats och kostnad 2024 beräknas preliminärt till 112 tkr. Kostnaden avser lön för projektledare och projektgrupp samt inköp av material och läromedel såsom bland annat benämnt i avsnittet ”*Handlingsplan*”. Mer kostnader än beräknat kommer att tillkomma under 2024. Men är inte beslutade idag.

Syftet med projektet var att färdigställa en nulägesanalys tillsammans med en handlingsplan, vilket har kunnat uppfyllas till betydlig lägre kostnad än beräknat. Projektet förväntades ackumulera mer kostnader för bland annat föreläsningar, men faktisk kostnad har visat sig vara långt under prognos då exempelvis en föreläsning blev gratis.

Då rapporten är färdigställd och projektet fortlöper hela 2024 möjliggör detta överskott att implementeringen kan starta i verksamheterna och skapa en grund för nationella minoriteter att bli en del av utbildningsförvaltningens uppdrag.

Sammanfattning och slutord

Att arbeta med uppdraget om de nationella minoriteterna är ett viktigt område inom utbildningsförvaltningen. Det finns dock stora generella utmaningar:

- Språk och kulturer är hotade för minoritetsgrupperna
- Brist på kunskap hos många
- Brist på pedagoger som kan något minoritetsspråk
- Läromedelsbrist

En del inom förvaltningen har kännedom om de lagar och andra styrdokument som ska ligga till grund för arbetet, dock inte alla. Vad de som inte svarat på enkäten vet om minoritetsgrupperna är omöjligt att svara på. När man i olika sammanhang med pedagoger ställer frågan om de känner till vilka de fem nationella minoriteterna är får man sällan helt rätt svar. Det styrker även de undersökning som Katar Sifo gjort på uppdrag av Länsstyrelsen Stockholm och Samtinget gjort. Många känner till samer men i övrigt är okunskapen hög. Svaren i enkätens fritext i kommentatorsfältet styrker den bilden.

Projektet har möjliggjort att få ett nuläge inom utbildningsförvaltningen, samt möjlighet att starta upp vissa konkreta åtgärder utifrån behoven uttryckt i svaren. Planeringen är att under 2024 fortsätta att utveckla det pedagogiska arbetet. För att skapa en långsiktighet och ett mer genomgripande förändringsarbete visar arbetet i andra kommuner⁸ att det finns några tydliga framgångsfaktorer:

- En politisk ambition
- Hela styrkedjan måste vara involverad
- Organiserad och systematisk samordning
- Vilja och inställning är kostnadsfritt

I enkäten uttrycker pedagoger att det är viktigt att arbeta med uppdraget. Det är en god utgångspunkt för att kunna utveckla arbetet. Målet är att alla inom utbildningsförvaltningen ska få kunskap i och förstå varför arbetet är viktigt. Med vilja, kunskap och tålamod kommer man långt och alla som arbetar inom utbildningsförvaltningen har en stor uppgift och ett tydligt uppdrag att bidra till att de svenska nationella minoriteterna får möjlighet till sina språk och kulturer. Det är en del av det svenska kulturarvet.

Projektledarens slutord:

Det har varit ett stort och viktigt uppdrag att starta denna process för att utveckla arbetet med de nationella minoriteterna inom Piteå kommuns förskolor och skolor. Enkäten visar på att det finns mycket kvar att göra inom detta område men att det finns stora möjligheter att skapa något väldigt bra och långsiktigt då projektet fortsätter även under 2024.

Jag som projektledare vill säga tack till alla er som hjälpt mig med detta uppdrag. Det är många så jag kan inte här räkna upp alla. Stort tack för utan er skulle inte projektet ha tagit den form och fått det innehåll som har blivit. Lycka till i fortsättningen i detta viktiga arbete för demokrati och mänskliga rättigheter.

---

⁸ Kommunerna är Skellefteå och Luleå.

Bilagor

Bilaga 1 - Konkret synliggörande

För att synliggöra uppdraget avseende nationella minoriteter har inköp gjorts av bordsflaggor på de fem nationella minoriteterna. Dessa ska ställas på synlig plats ute i enheterna i förskola och skola. Bordsflaggor är redan inköpt och placerats ut på Familjens hus. Resultatet är att många ställer frågor och samtal kan startas kring nationella minoriteter. Helt enkelt en öppnare för frågor och för att uppdraget blir synligt för alla.

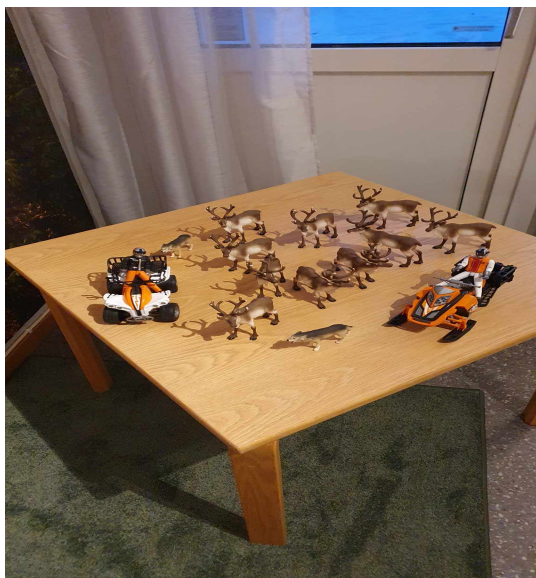
Pedagogerna på Familjens hus har även skapat lekmiljöer med fokus på nationella minoriteter. Även dessa miljöer ställer frågor från de som kommer dit. Många bra samtal skapas. Pedagogerna säger att det finns de som sagt att även de tillhör en nationell minoritet.

Bilaga 2 – Konkret undervisningsmaterial

Då konkret material var en viktig insats för att pedagoger ska ha möjlighet arbeta med utbildningen kommer det att skapas minoritetslådor för förskolan och de lägre årskurserna i skolan samt fritids. Varje enhet kommer att få en låda med material för undervisning i alla fem minoriteterna, det vill säga fem lådor till varje enhet. Detta material kommer även att innehålla en kort historiebereskrivning för varje minoritet samt arbetsmaterial.

Exempel:

Lite olika leksaker och annat material som är kännetecken för den specifika minoriteten.

I lådan medföljer även boken ”Nationella minoriteter-språk och kultur i förskolan” som metodstöd. En bok som tar upp historien om varje minoritet samt många konkreta tips på hur pedagoger kan arbeta:

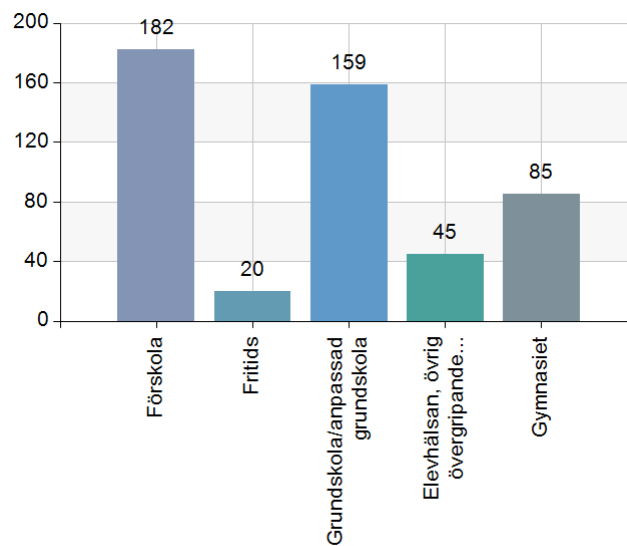
Bilaga 3 - Enkät svar

Enkät sammanställning om nationella minoriteter, administrativ personal

Var arbetar du inom utbildningsförvaltningen?

Namn	Antal	%
Förskola	182	37,1
Fritids	20	4,1
Grundskola/anpassad grundskola	159	32,4
Elevhälsan, övrig övergripande verksamhet	45	9,2
Gymnasiet	85	17,3
Total	491	100

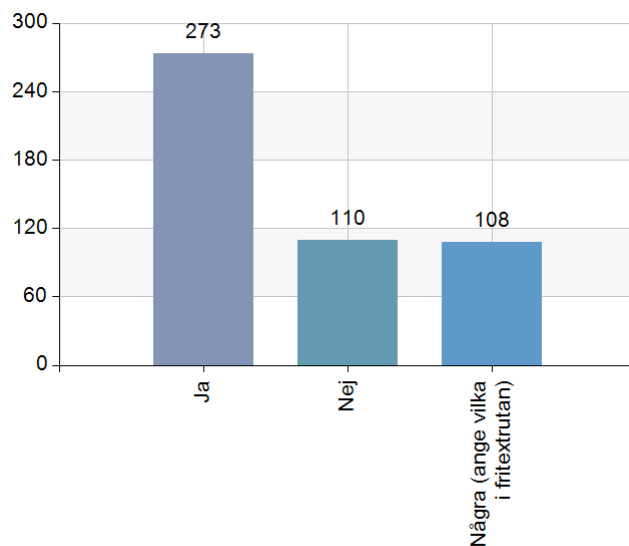
Svarsfrekvens
100% (491/491)

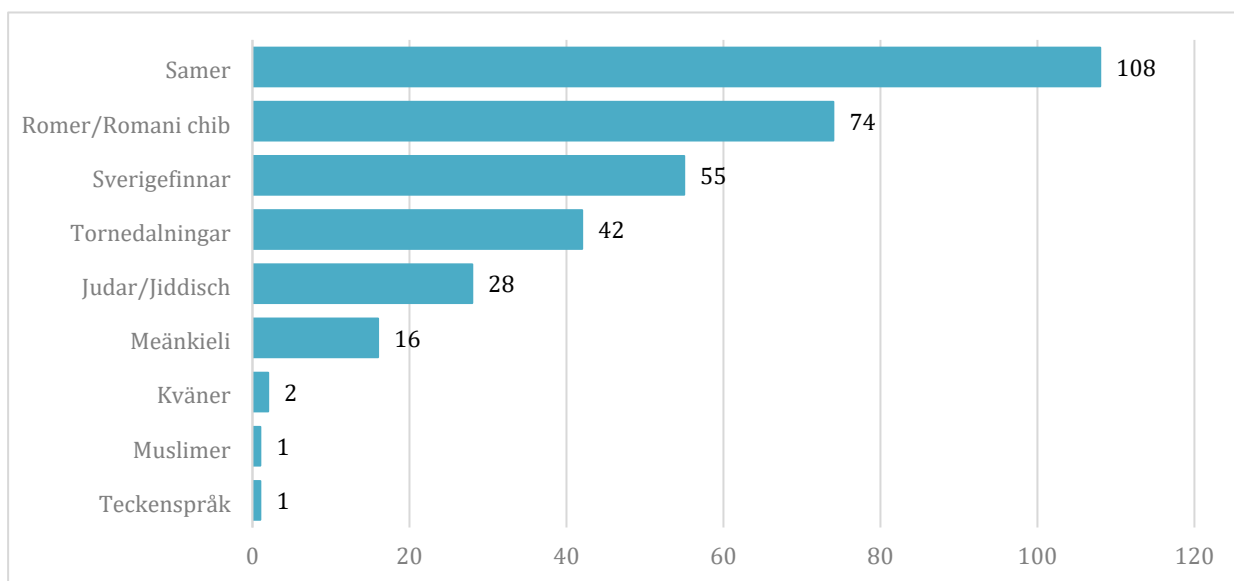
Känner du till vilka Sveriges fem minoriteter är?

Namn	Antal	%
Ja	273	55,6
Nej	110	22,4
Några (ange vilka i fritextrutan)	108	22
Total	491	100

Svarsfrekvens
100% (491/491)

Tabell över vilka svar som inkommit.

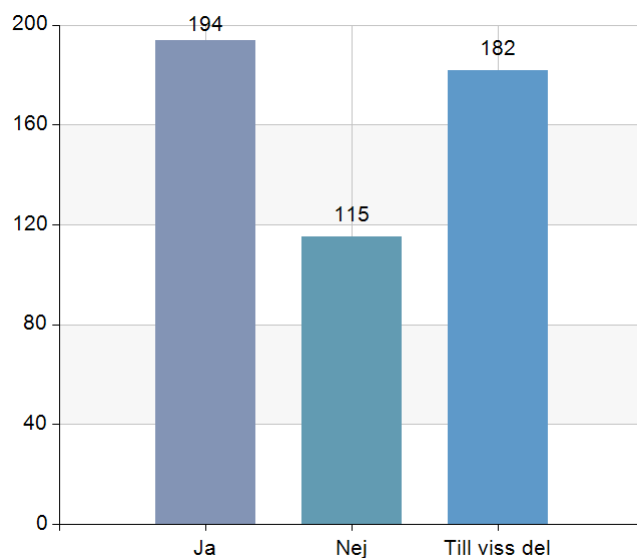

Känner du till att de fem minoriteterna har särskilda rättigheter via allmänna bestämmelser i lagen om nationella minoriteter (minoritetslagen) (2009:472 med förstärkning den 1 januari 2019), och i språklagen (2009:600)?

Namn	Antal	%
Ja	194	39,5
Nej	115	23,4
Till viss del	182	37,1
Total	491	100

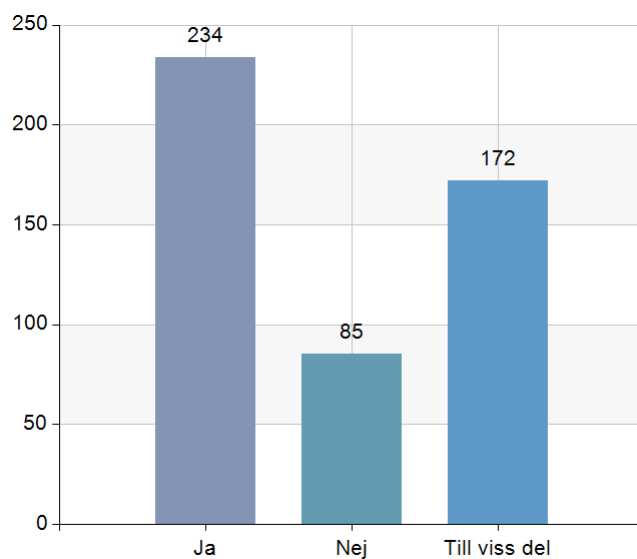
Svarsfrekvens
100% (491/491)

Känner du till att samer, tornedalingar och sverigefinnar har ytterligare förstärkta rättigheter vad gäller tillgång till deras språk och kultur?

Namn	Antal	%
Ja	234	47,7
Nej	85	17,3
Till viss del	172	35
Total	491	100

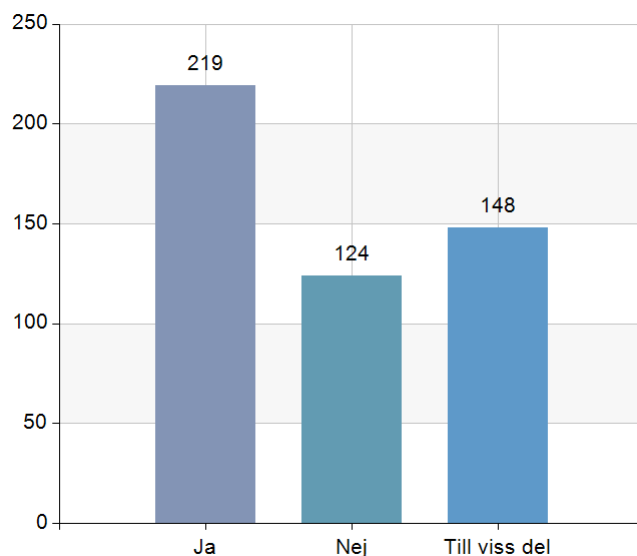
Svarsfrekvens
100% (491/491)

Känner du till att arbetet med de fem nationella minoriteterna är ett tydligt uppdrag via skollagen (2010:800)?

Namn	Antal	%
Ja	219	44,6
Nej	124	25,3
Till viss del	148	30,1
Total	491	100

Svarsfrekvens
100% (491/491)

Sammanställning av enkätsvaren:

Av 1801 utskick till alla anställda inom utbildningsförvaltningen kom 491 svar in. 182 svar från förskolan (37,1 procent), fritids 20 svar (4,1 procent), grundskola/anpassad grundskola 159 svar (32,4 procent), elevhälsan och övrig övergripande personal 45 svar (9,2 procent) och gymnasiet 85 svar (17,3 procent).

På frågan om vilken kännedom de svarande har om vilka som räknas som nationella minoriteter svarade 55,6 procent att de visste vilka det var, 22,4 procent visste det inte och 22 procent kände till det till viss del. Av de svar på vilka nationella minoriteter som var kända visste alla svarande att samer ingår. I övrigt kom många svar in och i gruppen ”övrigt” finns bland annat jiddisch, muslimer, romani chib och kväner. På frågan om det fanns kunskap i att de nationella minoriteterna har särskilda rättigheter via minoritetslagen och språklagen var svaren att 39,5 procent svarade ja, 23,4 procent svarade nej och 37,1 procent kände till det till viss del.

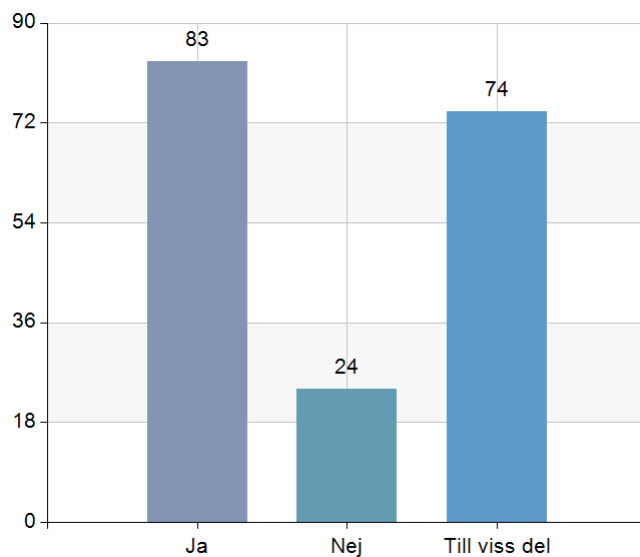
Att tornedalingar, samer och sverigefinnar har ytterligare förstärkta rättigheter för tillgång till sitt språk och kultur visste 47,7 procent. 17,3 procent kände inte till det och 35 procent kände till det till viss del. På frågan om det tydliga uppdraget via skollagen att arbeta med nationella minoriteter svarade 44,6 procent att de kände till det, 25,3 procent kände inte till det och 30,1 procent till viss del.

Enkätssammanställning nationella minoriteter förskolan

Känner du till förskolans uppdrag via läroplan för förskolan, (Lpfö2018) gällande nationella minoriteter?

Namn	Antal	%
Ja	83	45,9
Nej	24	13,3
Till viss del	74	40,9
Total	181	100

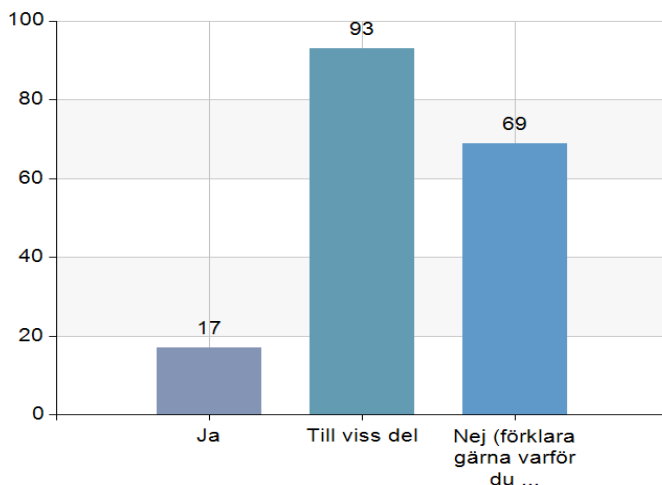
Svarsfrekvens
99,5% (181/182)

Anser du att detta uppdrag (Lpfö2018) uppmärksammas på din enhet?

Namn	Antal	%
Ja	17	9,5
Till viss del	93	52
Nej (förklara gärna varför du tror det är så i fritextfältet)	69	38,5
Total	179	100

Svarsfrekvens
98,4% (179/182)

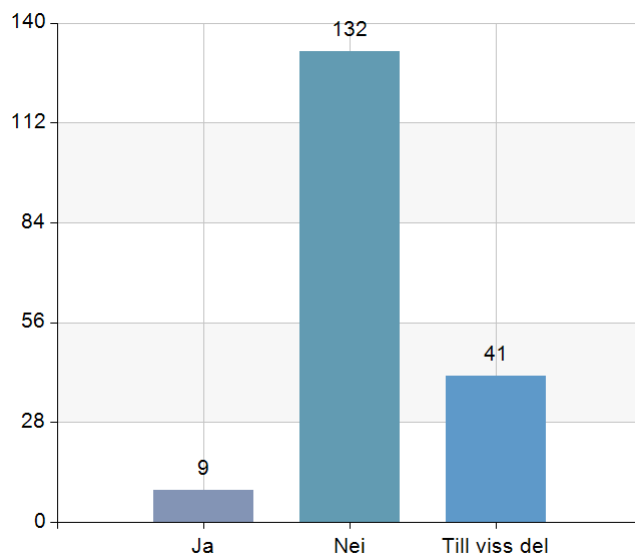
I kommenteraren i fritext utläses följande anledningar:

- Brist på kunskap, kompetens och en osäkerhet kring uppdraget
- Förskolan har inget barn från minoritetsgrupperna och därför arbetar personalen inte med uppdraget
- Det finns ingen efterfrågan och då ser personalen heller inget behov av att arbeta med uppdraget
- Någon enstaka har kommenterat att de arbetar som vikarie och ser inte att detta uppdrag uppmärksammas någonstans
- Någon enstaka har kommenterat att fokus ligger på att integrera grupper från andra länder.

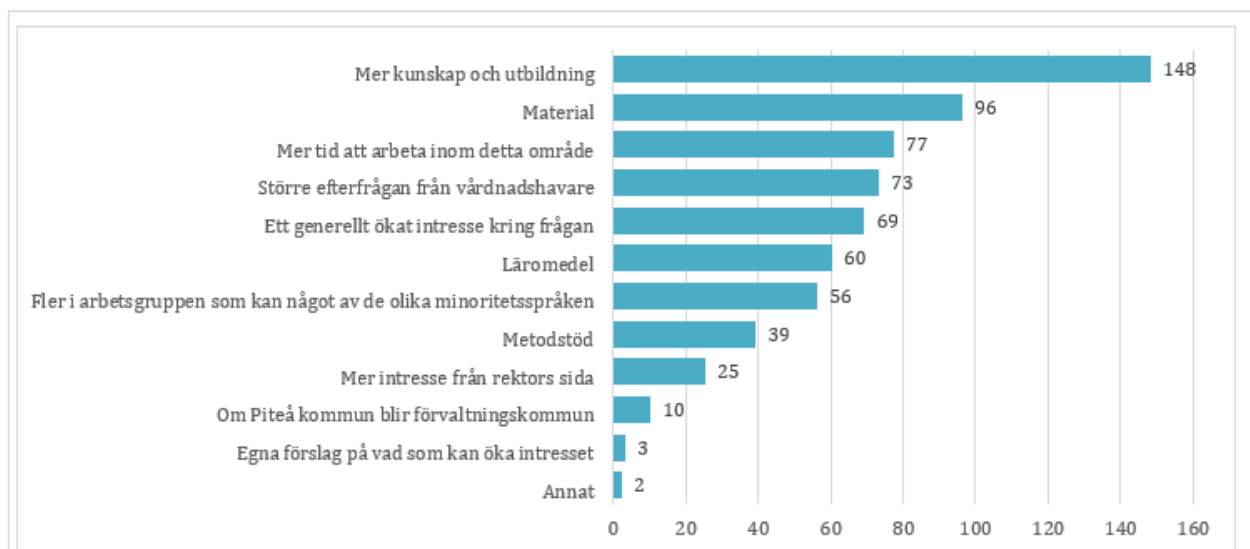
Anser du att du själv har tillräckligt med kunskaper om de nationella minoriteterna?

Namn	Antal	%
Ja	9	4,9
Nej	132	72,5
Till viss del	41	22,5
Total	182	100

Svarsfrekvens
100% (182/182)

Vilka insatser skulle öka kompetens och intresse för dig kring de nationella minoriteterna och deras rättigheter? (Flera svar kan väljas)

Svarsfrekvens
100% (182/182)

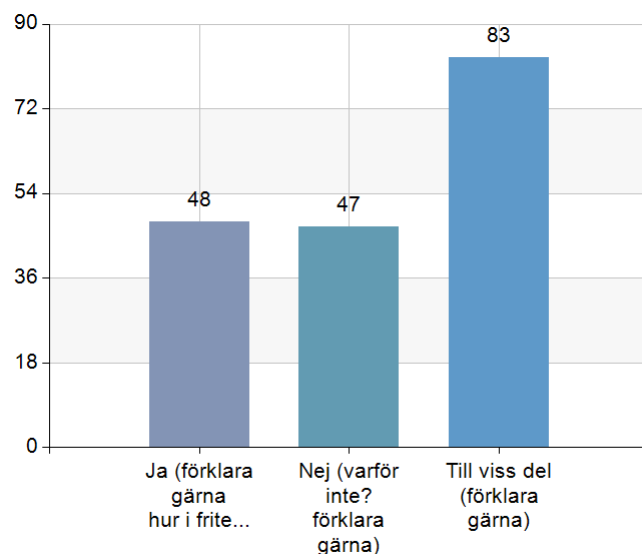
Under rubriken ”Egna förslag” framkom följande:

- Om området blir ett prioriterat område centralt sett kan det öka intresset för uppdraget. Det går dock inte att ha hur många fokusområden som helst.
- Om det finns barn i grupperna som tillhör minoriteterna.

Har du möjlighet att praktiskt arbeta med nationella minoriteter?

Namn	Antal	%
Ja (förklara gärna hur i fritextfältet)	48	27
Nej (varför inte? förklara gärna)	47	26,4
Till viss del (förklara gärna)	83	46,6
Total	178	100

Svarsfrekvens
97,8% (178/182)

Av de som svarat ja och kommenterat:

- Att arbeta med uppdraget skiljer sig inte så mycket från övrig pedagogisk verksamhet annat än kunskap om att kunna behärska minoritetsspråket. I övrigt kan personalen arbeta med språkundervisning även med övriga barn, arbeta med olika kulturer och på ett lustfyllt och lekfullt sätt ge barnen förståelse för de olika språken och omvärlden.
- Förskolans arbetssätt är väldigt väl utformat för att praktiskt kunna arbeta med nationella minoriteter.
- Några uppmärksammar redan till exempel samernas nationaldag.
- En del enheter har redan minoritetslådor som material i utbildningen kring nationella minoriteter.
- Någon enstaka har uppgett att de själva tillhör de nationella minoriteterna och att det gör att det känns naturligt att arbeta med uppdraget.

Av de som har svarat nej, arbetar inte alls med uppdraget:

- Saknas kunskap och material.
- Det finns inget behov från vårdnadshavare.
- Har inga barn som tillhör minoriteterna.
- Är inte prioriterat.

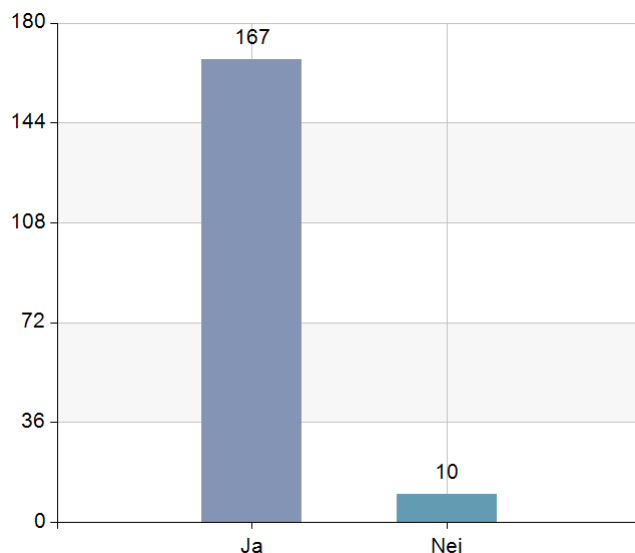
Av de som har svarat att de arbetar med uppdraget till viss del:

- Har en kollega som är insatt, därför blir det av.
- Många hänvisar till kunskapsluckor och därför blir det inte riktigt av.
- Som rektor kan du lyfta uppdraget samt erbjuda personalfortbildning.
- Om det fanns mer intresse från vårdnadshavare kanske det skulle bli mer aktuellt.
- Något svar menar på att temalådor, biblioteken, Polyglutt, Widget är bra metodstöd som bidrar till att de till viss del arbetar med uppdraget.
- Behöver prioriteras.
- Någon enstaka har uppgett att de själva tillhör de nationella minoriteterna och att det gör att det känns naturligt att arbeta med uppdraget.

Tycker du uppdraget om nationella minoriteter är viktigt?

Namn	Antal	%
Ja	167	94,4
Nej	10	5,6
Total	177	100

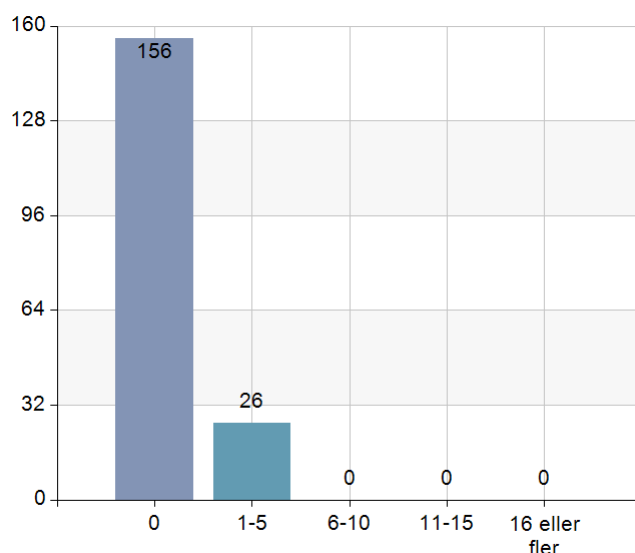
Svarsfrekvens
97,3% (177/182)

Hur många gånger de senaste fem åren har du träffat vårdnadshavare som begärt och krävt att förskolan ska arbeta efter de styrdokument som tydligt styr utbildningsförvaltningens uppdrag i denna fråga?

Namn	Antal	%
0	156	85,7
1-5	26	14,3
6-10	0	0
11-15	0	0
16 eller fler	0	0
Total	182	100

Svarsfrekvens
100% (182/182)

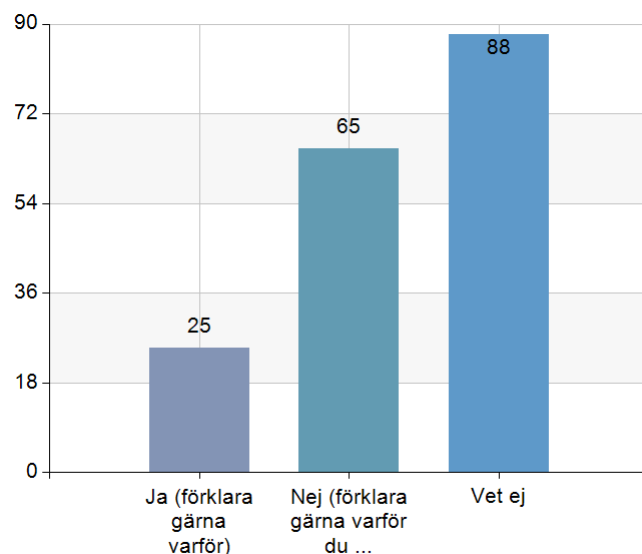
På frågan om varför de mött många eller få som begärt de särskilda rättigheterna inom förskolan framkommer två anledningar i fritext:

- Flera svarar att de tror det beror på att vårdnadshavare inte känner till sina rättigheter och därför inte efterfrågar detta. Vårdnadshavare vet inte och får heller inte information kring rättigheterna.
- Pedagogerna/förskolorna har inte några barn som tillhör de nationella minoriteterna och därför får de inte frågan från vårdnadshavare.

Finns det idag någon plan på din enhet för att arbeta kontinuerligt och framåtskridande med de nationella minoriteterna?

Namn	Antal	%
Ja (förklara gärna varför)	25	14
Nej (förklara gärna varför du tror att det är så)	65	36,5
Vet ej	88	49,4
Total	178	100

Svarsfrekvens
97,8% (178/182)

Av de som svarat ja:

- De som arbetar med uppdraget och har en plan för det har iordningställt minoritetslådor, det vill säga har ett tillrättalagt och lättillgängligt material att arbeta med för att synliggöra de olika nationella minoriteterna samt är lätta att ta fram och arbeta med.
- En svarar att de har en projektledare för detta arbete.

Av de som svarat nej:

- Inga barn som tillhör de nationella minoriteterna och därför finns inget behov.
- Mycket annat går före och finns inget behov i dagsläget.

Är det något extra du vill tillföra?

Jag tycker att det är otroligt viktigt att kompetensen ökar inom området hos förskolans personal
Spännande, denna enkät har väckt min nyfikenhet på minoritetsspråken. Känner jag vill veta mer.
Förskolan behöver både utbildning, material i allmänhet men också i våra minoritetskulturer i synnerhet. Bland annat för att vi ofta fastnat i det faktum att vi inte kan de olika språken. Men vi kan göra mycket ändå och lyfta mångkulturalitet i stort.
Tror att det faller sig mer naturligt om man har något barn i gruppen med annat ursprung att uppmärksamma det.
Vi har många andra språk som finns representerade i enheterna och då har det fallit sig mest naturligt att dessa vävs in i vardagen.
Idag pågår i förskolan ett digert arbete med att uppmärksamma en mängd olika kommunikations alternativ så som TAKK och bildstöd men även alla olika språk som ex våra nyanlända barn och berikar oss med. Att i detta läge be pedagogerna prioritera arbete med de nationella minoritetsspråken då intresset är så pass lågt från vårdnadshavares håll kan bli väl övermäktigt och riskerar att bli ett "enkelt skrapa på ytan arbete" så är jobbet gjort.
Synd att vi generellt kan så lite om vår närhet och mer om barn/språk fr länder långt bort ifrån.
Bra att ni lyfte frågan

Sammanfattning av enkätsvaren:

Många inom förskolan känner till uppdraget att arbeta med de nationella minoriteterna. Hela 86,8 procent av de som svarade enkäten känner ”väl till” eller ”till en viss del” uppdraget i Läroplan för förskolan, 2018 (Lpfö2018). Svaren på om området uppmärksammas på förskolornas enheter är svaren att 9,5 procent svarar att det uppmärksammas, 52 procent svarar till viss del och 38,5 procent svarar att det inte uppmärksammas.

På frågan om personalen anser sig ha tillräckligt med kunskap inom området nationella minoriteter är svaren att 4,9 procent anser att de har det, 72,5 procent anser att de inte har det och 22,5 procent att de har det till viss del. De insatser som personalen inom förskolan efterfrågar för att öka intresset i frågan är främst kompetensutbildning, därefter material och mer tid att arbeta med området. Även större efterfrågan och generellt mer intresse rent allmänt får också höga tal.

27 procent anser sig kunna arbeta praktisk med frågan om de nationella minoriteterna, 26,4 procent anser sig inte kunna det och 46,6 procent anser att de kan det till viss del. 94,4 procent anser att det är viktigt att arbeta med frågan om nationella minoriteter, 5,6 procent anser det är inte viktigt.

Under de senaste fem åren har 85,7 procent av förskolans personal aldrig fått frågan från vårdnadshavare om att de vill att förskolan ska arbeta med nationella minoriteter och krävt sina rättigheter i frågan för sina barn. 14,3 procent har fått frågan från vårdnadshavare en till fem gånger. På frågan om personalens enhet på förskolan har en plan att arbeta efter är svaren att 14 procent svarar ja det har de. 36,5 svarar nej och 49,5 procent svarar till viss del. De som svarat ja har i kommentarerna berättat att de har färdigt material och projektledare. De som svarar nej och till viss del menar att de har inga barn från minoriteterna och ingen vårdnadshavare har efterfrågat det.

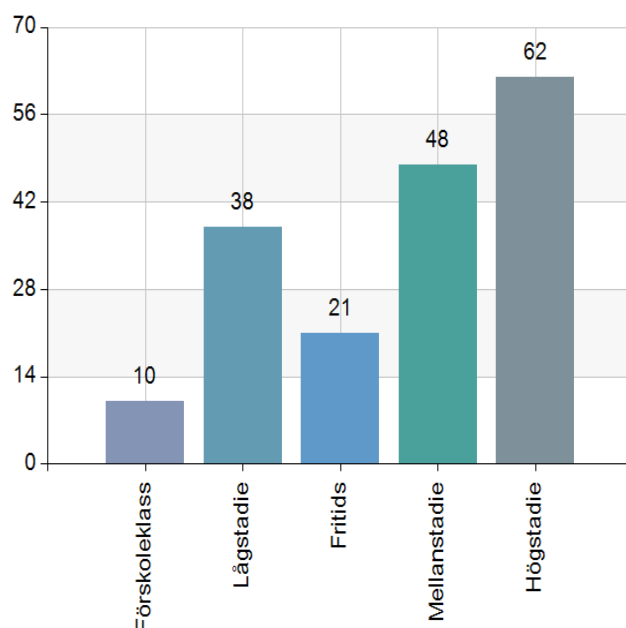
Enkätssammanställning grundskola/ anpassad grundskola/ fritids

Var inom grundskolan/anpassad grundskola arbetar du?

Namn	Antal	%
Förskoleklass	10	5,6
Lågstadiet	38	21,2
Fritids	21	11,7
Mellanstadiet	48	26,8
Högstadiet	62	34,6
Total	179	100

Svarsfrekvens

100% (179/179)

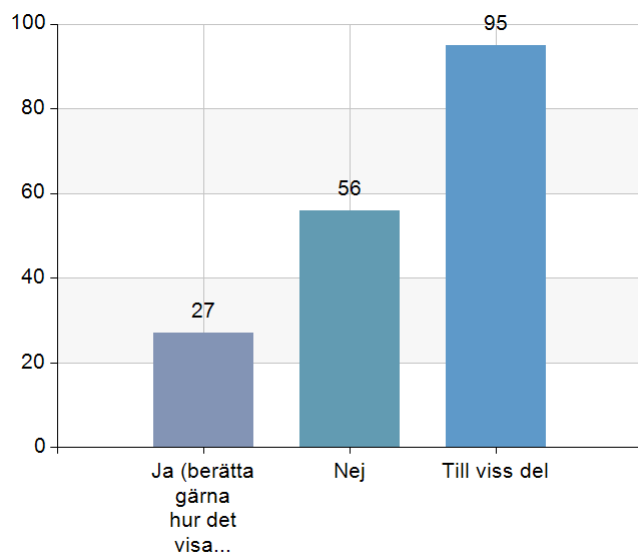

Känner du till fritids/grundskolans/anpassade grundskolans förstärkta uppdrag via Lgr22 gällande nationella minoriteter?

Namn	Antal	%
Ja (berätta gärna hur det visar sig)	27	15,2
Nej	56	31,5
Till viss del	95	53,4
Total	178	100

Svarsfrekvens

99,4% (178/179)

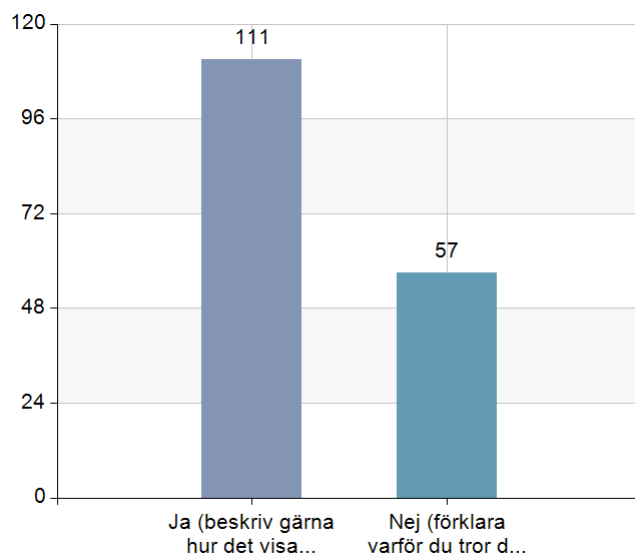
Utifrån de som har valt att skriva fritext går det att utläsa:

- någon pedagog har undervisning på ett minoritetsspråk 1 tim/ vecka.
- några undervisar i samhällskunskap
- något fritids har temaveckor om de nationella minoriteterna
- någon svarar att hen är same själv och berättar gärna om sin kultur.

Det är skolans ansvar att varje elev har kunskap om de nationella minoriteterna. Uppfyller din skola detta krav?

Namn	Antal	%
Ja (beskriv gärna hur det visar sig)	111	66,1
Nej (förklara varför du tror det är så)	57	33,9
Total	168	100

Svarsfrekvens
93,9% (168/179)

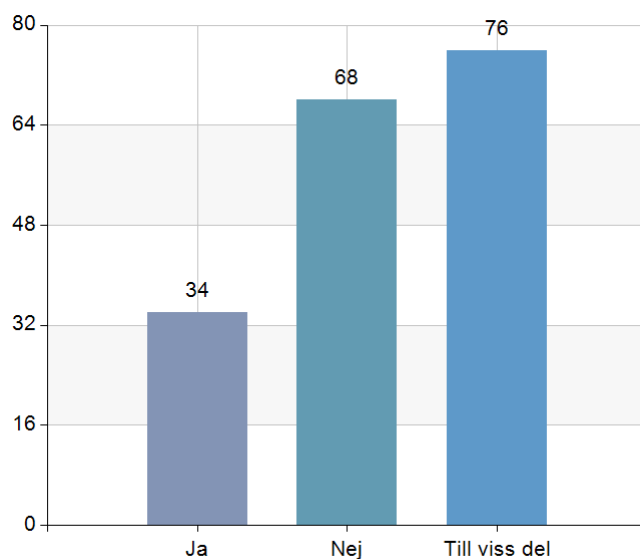
Av kommentarerna i fritext kan avläsas:

- Många anger undervisning och lektioner på olika sätt som den metod varav elever får kunskap om de nationella minoriteterna. Det är främst via SO- och svenska lektioner de svarande hänvisar till.
- En del svarar att de arbetar med kultur på olika sätt till exempel via film, böcker och andra kulturella inslag.
- Några uppger att de firar eller uppmärksammar de olika nationaldagarna för de nationella minoriteterna
- Någon uppger temaarbeten av olika slag.

Anser du att du själv har tillräckligt med kunskaper om de nationella minoriteterna?

Namn	Antal	%
Ja	34	19,1
Nej	68	38,2
Till viss del	76	42,7
Total	178	100

Svarsfrekvens
99,4% (178/179)

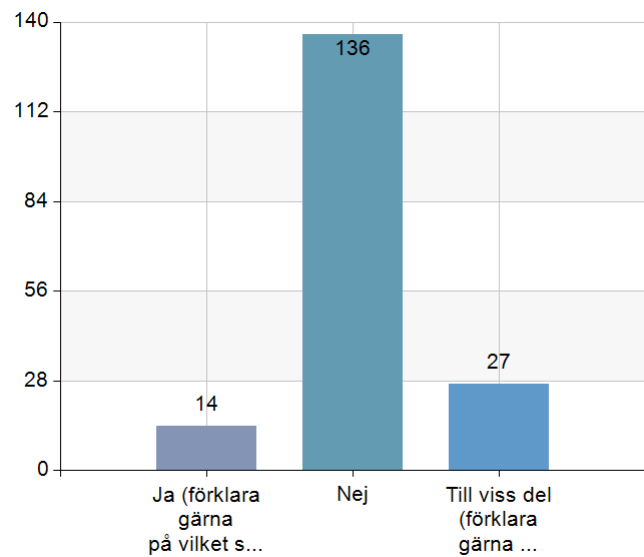

Har du kunskaper att undervisa i språk eller kulturella ämnen riktat mot någon av de fem minoriteterna?

Namn	Antal	%
Ja (förklara gärna på vilket sätt)	14	7,9
Nej	136	76,8
Till viss del (förklara gärna på vilket sätt)	27	15,3
Total	177	100

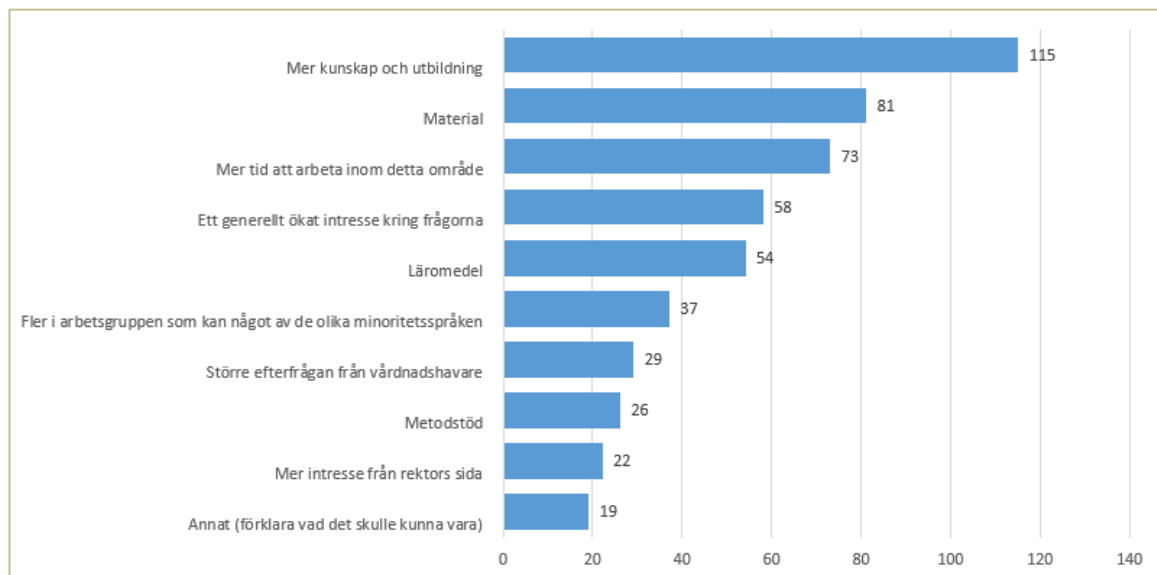
Svarsfrekvens

98,9% (177/179)

I de fritextsvar som har inkommit framgår det att de som har svarat att ”de har kunskaper” undervisar även i ämnen där de tar upp nationella minoriteter och ett fåtal svarar att de själva tillhör en nationell minoritet. De pedagoger som svarar att ”de har kunskaper till viss del” är svaren likartade att de undervisar i olika ämnen, men önskar mer kunskap. En pedagog anser sig bekant med kulturella frågor i över lag.

Vilka insatser skulle bidra till att ditt intresse och/eller din kompetens gällande de nationella minoriteterna och deras rättigheter ökade? (Flera svar kan väljas)

Svarsfrekvens

96,1% (172/179)

Under rubriken ”Annat”:

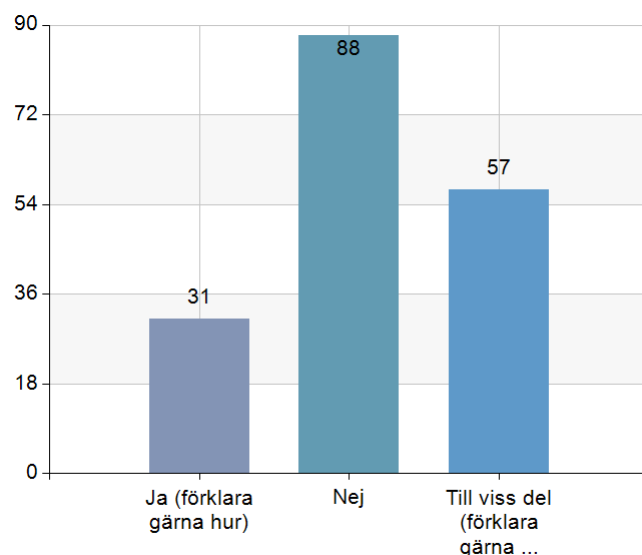
- om det fanns elever från minoriteterna,
- att det fanns ett tydligt uppdrag från politiker,
- mindre arbetsbelastning,
- besök från någon ur de nationella minoriteterna,
- någon form av resurser av lärartid från kommunen.

Har du möjlighet att praktiskt arbeta med nationella minoriteter?

Namn	Antal	%
Ja (förklara gärna hur)	31	17,6
Nej	88	50
Till viss del (förklara gärna hur)	57	32,4
Total	176	100

Svarsfrekvens

98,3% (176/179)

Av de som svarat att de praktiskt har möjlighet samt har möjlighet till viss del, går det i fritext att avläsa:

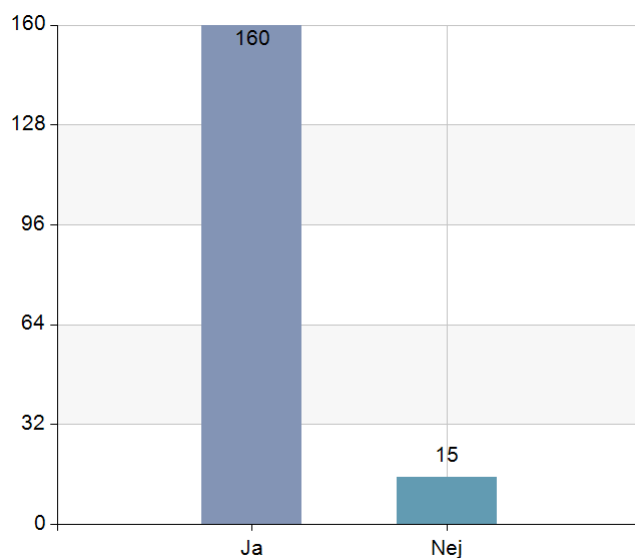
- via undervisningen i de flesta fall
- via temaarbeten av olika slag
- uppmärksamma olika nationaldagar
- någon svarar att samtala med elever

Tycker du att uppdraget om nationella minoriteter är viktigt?

Namn	Antal	%
Ja	160	91,4
Nej	15	8,6
Total	175	100

Svarsfrekvens

97,8% (175/179)

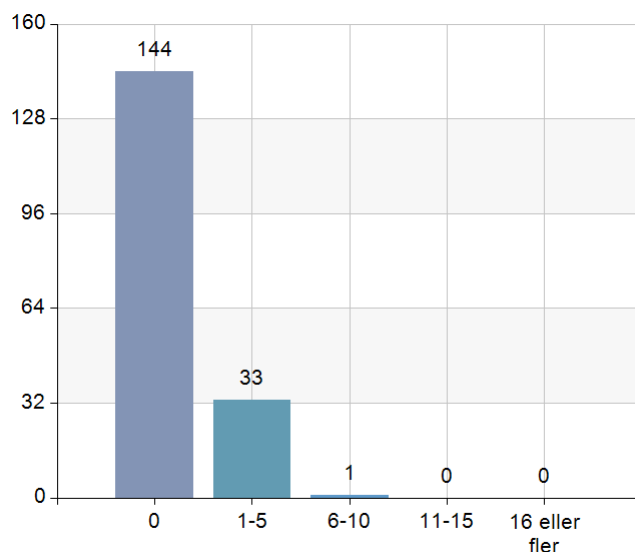

Hur ofta de senaste fem åren har du träffat på vårdnadshavare eller barn som begärt och krävt att skola ska arbeta efter de styrdokument som tydligt styr skolans uppdrag i denna fråga?

Namn	Antal	%
0	144	80,9
1-5	33	18,5
6-10	1	0,6
11-15	0	0
16 eller fler	0	0
Total	178	100

Svarsfrekvens

99,4% (178/179)

Beroende på ditt svar på frågan innan, vad tror du det beror på att du mött många eller få som begärt de särskilda rättigheterna?

Av svaren i fritext kan avläsas:

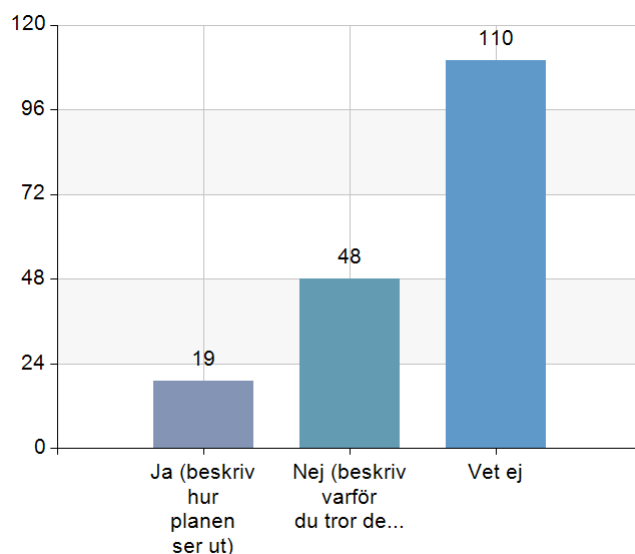
- det beror på att vårdnadshavare inte känner till sina rättigheter och därmed finns det ingen efterfrågan
- det kan bero på att det finns så få elever från minoriteterna inom skolan
- ett fåtal svarar att de inte vet varför
- ett fåtal svarar att det nog inte finns tillräckligt med intresse för frågan och att vårdnadshavare generellt sett är nöjda.

Finns det idag någon plan på din skola för att arbeta kontinuerligt och framåtskridande med de nationella minoriteterna?

Namn	Antal	%
Ja (beskriv hur planen ser ut)	19	10,7
Nej (beskriv varför du tror det är så)	48	27,1
Vet ej	110	62,1
Total	177	100

Svarsfrekvens

98,9% (177/179)

I svaren i fritext om det finns någon plan i skolan för arbetet med nationella minoriteter kan avläsas:

- att de skolor som har en plan arbetar pedagoger via undervisningen, i teman, med projekt och att det finns med i målsättningen samt att skolan har bestämt att det ska jobbas med i alla klasser.

I svaren varför skolan inte har någon plan svarar pedagoger:

- de som inte har någon plan hänvisar till att de har så många planer redan och att de inte kan göra fler.
- andra svar är att det är få elever som tillhör minoriteterna,
- pedagoger arbetar efter sina kurs- och läroplaner och de måste prioritera.
- inte heller prioriterat inom skolan eller kommunen.

Är det något du vill tillföra?

Ett viktigt och nyttigt ämne som behöver lyftas
Önskar mer material att arbeta med. Då man inte själv kan språket eller dess uttal.
Personligen så tror jag att anledningen till att det tas upp så lite om minoritetsspråk är just för att det är en liten del av hela kursplanen. Men inte desto mindre viktig. Dessutom behöver vi pedagoger mer konkret kunskap om det vi ska undervisa i (gärna från någon pedagog inom dessa områden) så att det vi lär ut kommer från hjärtat och inte bara blir staplad fakta.
bra att det finns men i dagsläget så ställs alla olika intressen mot varandra, så kommer det att vara så länge inte det kommer mer resurser till skolan och med resurser menar jag vuxna.
Jag hoppas att hela Sverige ska få leva. Det är så många som historiskt fått anpassa sig till makten, språk, seder och bruk, religion med mera har tagits ifrån folkgrupper. Man får lära sig alldeles för lite om Sveriges delvis tragiska historia i skolan.
Bra initiativ!
Jag har förslag på en person som skulle kunna tänkas vara med i ett samarbete/projekt för att bidra till att undervisning gen kring minoriteterna, främst samer, skulle kunna utvecklas här i Piteå kommun.
Samer lär sig eleverna mycket om men väldigt lite om de övriga minoriteterna om man jämför.
Det är bra att ha en plan
Nej, det har varit detaljerade frågor.
Det som är svårt, är att hitta samplaneringar i flera ämnen. I exempelvis SO finns inte tid att lägga ytterligare tid på vissa saker, då detta isf drabbar andra arbetsområden.
Spännande och viktigt arbete som påbörjats inom kommunen med både ansökan om samisk förvaltningskommun och projektgrupp nationella minoriteter
tycker att det räcker att påtala att dessa minoriteter finns och vilka de är.
Fråga 23: Både ja och nej, bör alla elever i Sverige ägna tid åt att lära sig om hur sametinget fungerar? Nej det tycker jag inte. Borde alla elever känna till den mörka historien om hur minoriteter behandlats så är svaret ja, det tycker jag. ja.
Har liten/dålig vetskap om hur denna skola fungerar inom området då jag är ny och inte hunnit sätta mig in i allt.
Använd kulturen i dessa frågor - ett samarbete med Kulturskolan ger mycket. Kulturen är tydlig när det gäller språk, konst osv.
Mina egna barn hade en samisk farmor. Hennes föräldrar var sista generationen som talade samiska. Ett av mina barn ville läsa samiska, men nekades, då samiska inte talades i hemmet. Hur definieras egentligen vem som tillhör en nationell minoritet?

Jag upplever att jag saknar stöd, bilder och sånger som man kan använda i lågstadiet. Jag har fått hjälp och stöd med samiska, lite finska men saknar info om romani, meänkieli och jiddish.

Sammanställning av enkätsvaren:

Inom denna grupp finns många olika verksamheter samlad; förskoleklass, grundskola/ anpassad grundskola och fritids (alla som arbetar inom dessa verksamheter benämns som pedagoger). 34,6 procent har svarat från högstadiet, mellanstadiet 26,8 procent, lågstadiet 21,2 procent, fritids 11,7 procent och förskoleklass 5,6 procent. 15,2 procent känner till grundskolans förstärkta uppdrag via Lgr22 gällande nationella minoriteter. 31,5 procent känner inte till det och 53,4 procent anser sig känna till det till viss del.

Svaren på frågan om skolans uppfyller sitt ansvar att varje elev har kunskap om de nationella minoriteterna svarar 66,1 procent ja, 33,9 procent nej och 33,9 procent till viss del. 19,1 procent av pedagogerna anser sig själv ha tillräckligt med kunskap kring nationella minoriteter, 38,2 procent svara nej på den frågan och 42,7 procent anser sig ha kunskap till viss del.

På frågan om pedagogerna har kunskap att undervisa i språk eller kulturella ämnen riktat mot någon av nationella minoriteterna svarar 7,9 procent ja, 76,8 procent nej och 15,3 procent till viss del. Kunskap och utbildning, material, mer tid att arbeta inom detta område, ett generellt ökat intresse samt läromedel är de högst skattade insatser som skulle kunna bidra till att öka pedagogernas intresse för området.

Svaren på frågan om pedagoger har möjlighet att praktiskt arbeta med nationella minoriteter svarar 17,6 procent att ja det har de. 50 procent svarar att de har ingen möjlighet och 32,4 procent svarar att möjligheten finns till viss del.

På frågan om pedagoger anser att uppdraget är viktigt svarar 91,4 procent att uppdraget är viktigt och 8,6 procent tycker inte det.

Svaret på frågan om pedagoger har fått frågan från vårdnadshavare om att arbeta med nationella minoriteter de senaste fem åren svarar 80,9 procent att de inte fått frågan, 18,5 procent har fått frågan 1-5 gånger under fem år.

Svaren om det finns någon plan i skolorna kring hur de ska arbeta med området nationella minoriteter svarar 10,7 procent ja, 27,1 procent har svarat nej och 62,1 procent vet inte/ känner inte till om det finns någon plan.

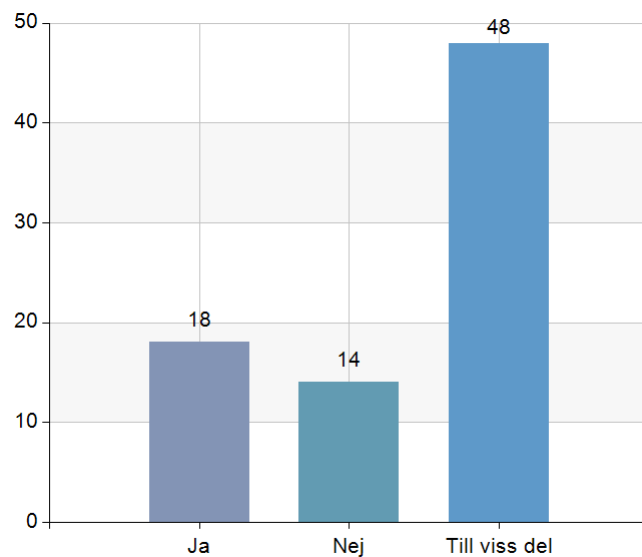
Enkätssammanställningen av svaren från gymnasiet/anpassat gymnasium

Det är skolans ansvar att varje elev har kunskap om de nationella minoriteterna. Uppfyller din skola upp till detta krav?

Namn	Antal	%
Ja	18	22,5
Nej	14	17,5
Till viss del	48	60
Total	80	100

Svarsfrekvens

94,1% (80/85)

På vilket sätt får eleverna på gymnasiet kunskap om de nationella minoriteterna?

Av kommentarerna i fritext kan avläsas:

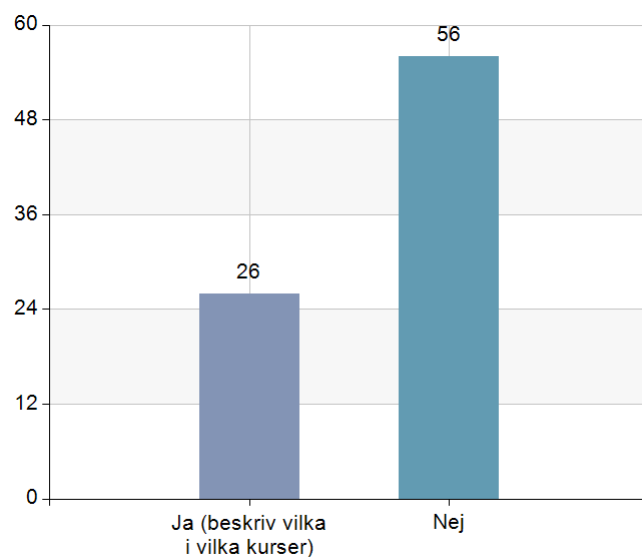
- De flesta pedagoger som skriver i fritext svarar att eleverna får det via SO- ämnen, svenska och i andra kursplaner.
- Någon enstaka svarar att de inte vet.

Behandlas frågor som rör våra nationella minoriteter i de kurser du undervisar i?

Namn	Antal	%
Ja (beskriv vilka i vilka kurser)	26	31,7
Nej	56	68,3
Total	82	100

Svarsfrekvens

96,5% (82/85)

I fritext är svaren:

- De kurser som nämns är svenska, historia och samhällskunskap.

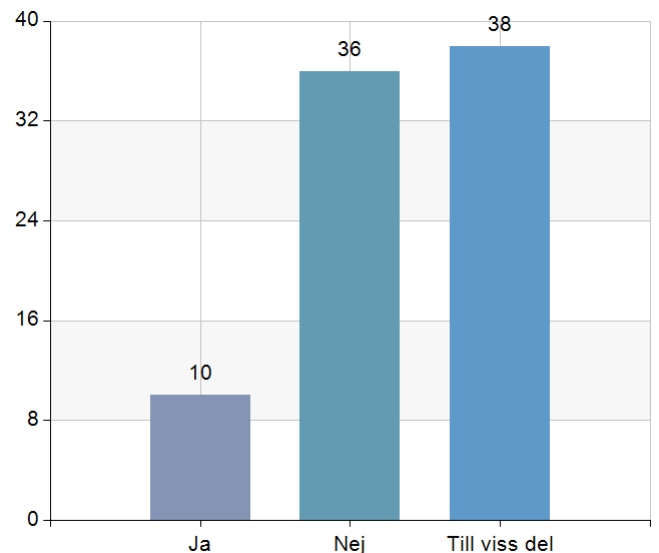

Anser du att du själv har tillräckligt med kunskaper om de nationella minoriteterna?

Namn	Antal	%
Ja	10	11,9
Nej	36	42,9
Till viss del	38	45,2
Total	84	100

Svarsfrekvens

98,8% (84/85)

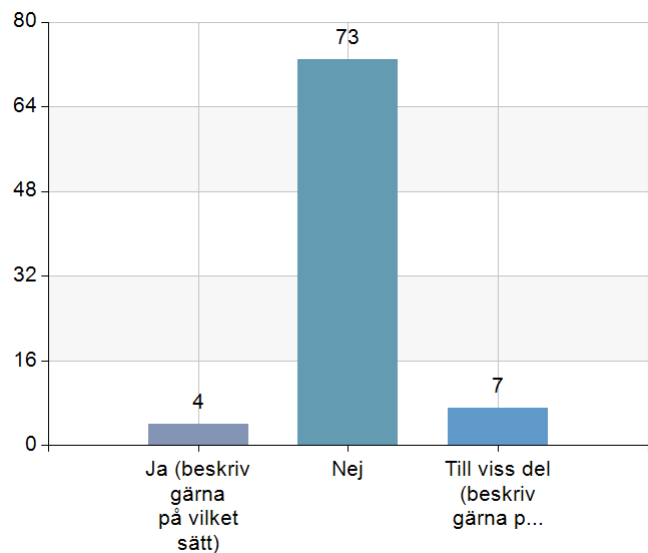

Har du kompetens att undervisa i språk eller kulturella ämnen riktat mot någon av de fem minoriteterna?

Namn	Antal	%
Ja (beskriv gärna på vilket sätt)	4	4,8
Nej	73	86,9
Till viss del (beskriv gärna på vilket sätt)	7	8,3
Total	84	100

Svarsfrekvens

98,8% (84/85)

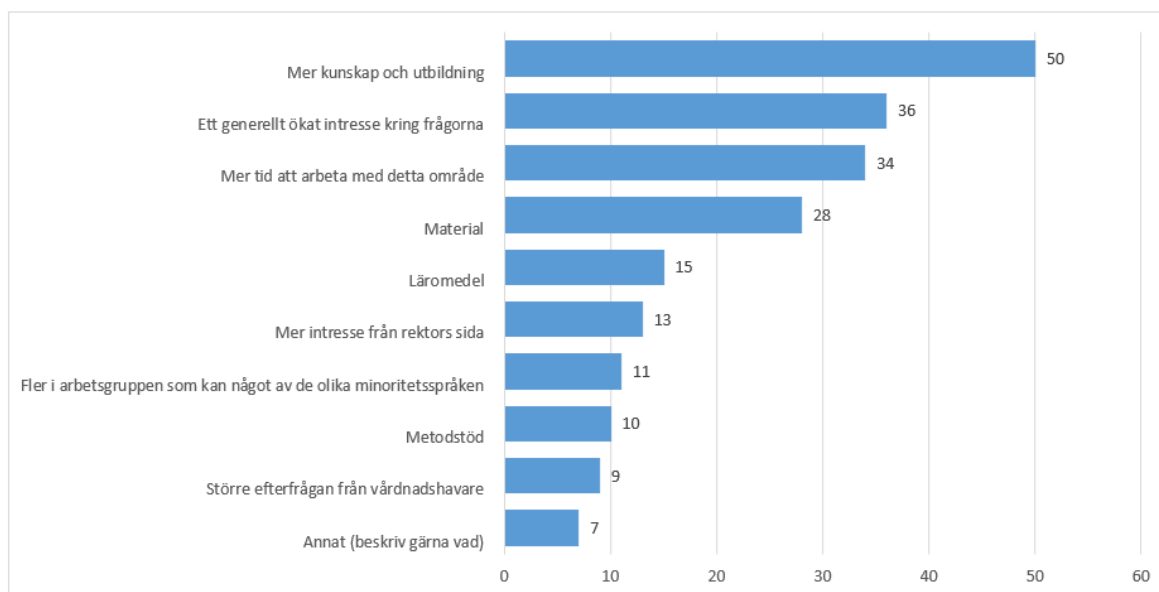
Svaren av de som svarat Ja på frågan:

- En svarar att hen har svenskutbildning och skaffat sig kompetens under åren på egen hand.
- Någon svarar att hen kan meänkieli.

Av svaren av de som anser sig ha kompetens till viss del kan avläsas:

- Några har läst svenska som andra språk där minoritetsspråk ingår, men anser sig inte kunna undervisa i det.
- Någon svarar att de inte kan minoritetsspråket men har en viss kompetens inom det kulturella området då de har läst kurser och gått på föreläsningar.
- Någon svarar att de undervisar i religion och där ingår judendomen.
- Någon har samiskt påbrå.

Vilka insatser skulle bidra till att ditt intresse och/eller din kompetens gällande de nationella minoriteterna och deras rättigheter ökade? Flera svar kan väljas.

Svarsfrekvens

95,3% (81/85)

Annat (beskriv gärna vad)

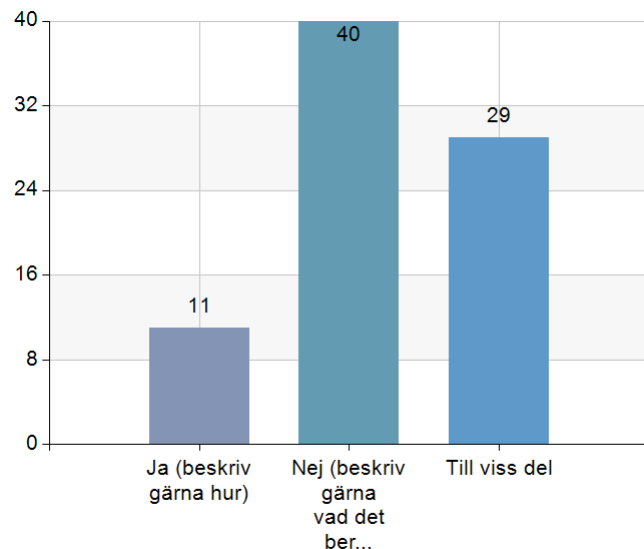
- Framför allt att romani/romani chib lyfts fram mer, eftersom detta språk saknar geografisk tillhörighet och eftersom fördomar mot romer är ett stort problem.
- Besöka/besök till/från olika minoriteter som har ett inifrånperspektiv.
- Att det lyfts fram i kursplaner
- Vet ej, vi har inte haft behov här, vad jag vet. är ej lärare
- Större efterfrågan från elever
- Utbildning om hur och var det är relevant till Teknikämnen ena till exempel om det ska tas upp inom teknikhistoria eller specifika teknikgrenar. Eller specifika teman
- Tips om sammanhang i undervisningen där minoritetsfolken och deras historia och situation kan vävas in i kortare sekvenser.

Har du möjlighet att praktiskt arbeta med nationella minoriteter?

Namn	Antal	%
Ja (beskriv gärna hur)	11	13,8
Nej (beskriv gärna vad det beror på)	40	50
Till viss del	29	36,2
Total	80	100

Svarsfrekvens

94,1% (80/85)

Av de pedagoger som svarar i fritext utläses:

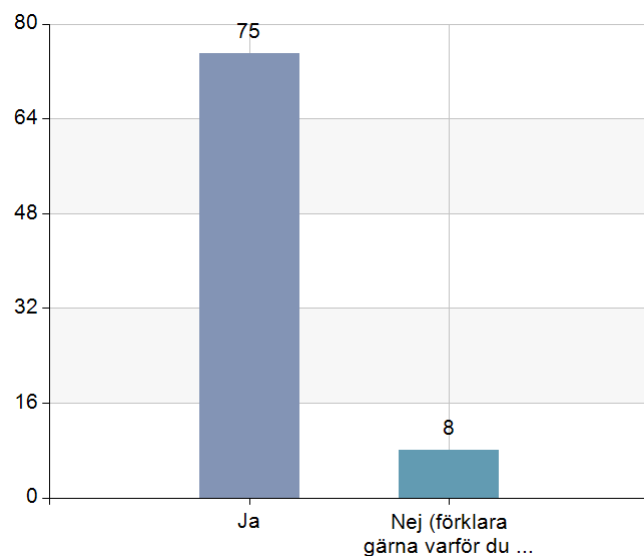
- att de som arbetar med ämneskurser där nationella minoriteter ingår i deras ämneskurser anser sig arbeta praktiskt.
- De som svarar nej har det inte i sina kurser och anser att de inte har tid med det heller.

Tycker du uppdraget om nationella minoriteter är viktigt?

Namn	Antal	%
Ja	75	90,4
Nej (förklara gärna varför du tycker det)	8	9,6
Total	83	100

Svarsfrekvens

97,6% (83/85)

Av svaren om pedagoger tycker att uppdraget inte är viktigt är kommentarerna:

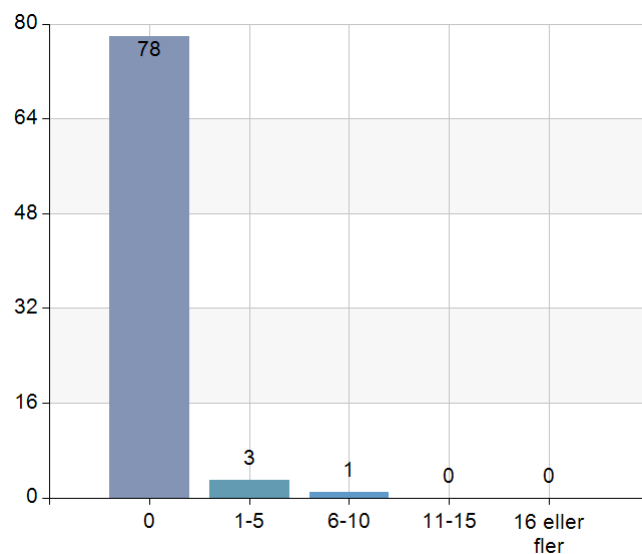
- Det finns för lite tid
- Hen har inte upplevt att det är något problem i den här frågan
- Assimilering är viktigare
- Har inget med yrkeskurser att göra

Hur ofta under de senaste fem åren har du träffat på vårdnadshavare eller unga som begärt och krävt att gymnasiet ska arbeta efter de styrdokument som tydligt styr gymnasiets uppdrag i denna fråga?

Namn	Antal	%
0	78	95,1
1-5	3	3,7
6-10	1	1,2
11-15	0	0
16 eller fler	0	0
Total	82	100

Svarsfrekvens

96,5% (82/85)

Beroende på ditt svar på frågan innan, vad tror du det beror på att du mött många eller få som begärt de särskilda rättigheterna?

De svar som inkommit är att:

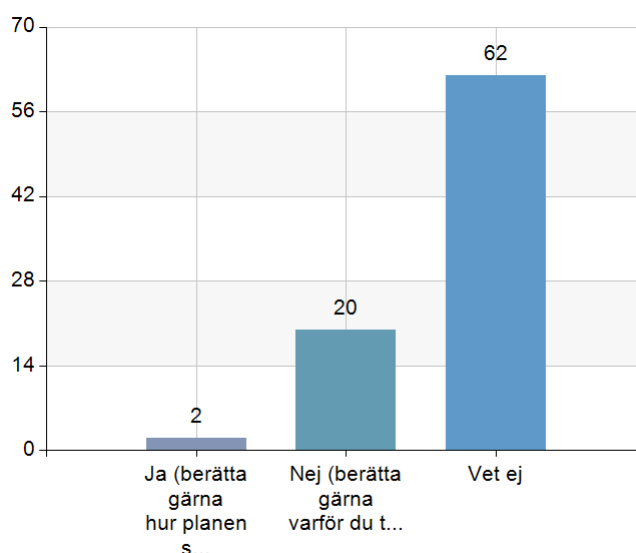
- Få vårdnadshavare känner till rättigheterna och de är inte så involverade i gymnasiet.
- Det finns inga elever inom gruppen nationella minoriteter.
- De unga känner kanske inte till att de har rättigheter i enlighet med styrdokumentet.
- Lite fokus på frågan i stort.

Finns det idag någon plan på din enhet för att arbeta kontinuerligt och framåtskridande med de nationella minoriteterna?

Namn	Antal	%
Ja (berätta gärna hur planen ser ut)	2	2,4
Nej (berätta gärna varför du tror det är så)	20	23,8
Vet ej	62	73,8
Total	84	100

Svarsfrekvens

98,8% (84/85)

I svaren i fritext som känner till en plan är kommentarerna:

- En svarar att hen har det i sina egna kursplaner.

I svaren i fritext svarar pedagoger som inte känner till någon plan:

- de menar att det hittills inte varit ett prioriterat område och inte haft fokus på detta
- det är liten efterfrågan.

I övrigt inte några kommentarer.

Är det något du vill tillföra?

Bra att kommunen jobbar med dessa viktiga frågor!
Vår tidigare historia/SH lärare undvek t.ex. frågan om samer då det är en känslig fråga ibland och hen tyckte hen hade för lite kunskap för att möta upp detta.
På gymnasiet känns det inte som att detta är ett prioriterat område att jobba med.
Den del av skolan där jag jobbar är duktig på att ta tag i situationer när elever tycks ha problem eller när studieresultat försämras eller närvaron minskar genom att personal kommunicerar med varandra och använder elevhälsoteamet. Därför tror jag att om det finns ett problem kopplat till att elev tillhörande en minoritet har problem på grund av att dennes rättigheter inte uppfyllts så skulle det komma fram och kunna rättas till.
Jag är rädd för att det kan vara mycket personbundet i fråga hur mycket vi arbetar med de nationella minoriteterna. Med det menar jag att jag själv är mycket intresserad av minoritetsperspektiv, vilket gör att jag prioriterar frågan, samtidigt som det inte finns något som säger att området avhandlas översiktligt "bara för att ha det gjort" av andra.
Denna enkät passade ej för mitt arbetsområde
Viktig undersökning som hoppas ska belysa tyngden av ett ökat arbete
enkäten var en tidstjuv
Kurserna är ansträngda med mycket stoff, det handlar om prioriteringar för majoriteten och inte en försummelse pga. något annat. Saknad av kunskap och utbildning, kompetensutveckling.
Ett utmanande ämne att vidare förädla till det "skolförordningen" påtalar ska genomföras på skolorna. Men ingenting är omöjligt, detta är en bra början genom kartläggning.
Lev i samförstånd utan att peka ut speciella folkslag som lever i samma land! Kallas att respektera varandra och våra olikheter.

Sammanställning av enkätsvaren:

I svaren går det att avläsa att 22,5 procent anser att skolan uppfyller sina krav enligt styrdokumentet att det är skolans ansvar att varje elev har kunskap om de nationella minoriteterna, 60 procent anser att skolan uppfyller kraven till viss del och 17,5 procent anser att skolan inte uppfyller dessa krav.

31,7 procent anser att frågor behandlas som rör de nationella minoriteterna i de kurser de undervisar i. 68,3 procent anser det inte.

Pedagogerna tycker i 11,9 procent att de har tillräckligt med kunskap om de nationella minoriteterna, 42,9 procent anser sig inte ha det och 45,2 procent anser sig ha det till viss del.

På frågan om pedagogerna anser sig ha kompetens att undervisa i minoritetsspråk eller kulturella ämnen riktat till de nationella minoriteterna anser 4,8 procent sig ha tillräckligt med kompetens, 86,9 procent som inte anser sig ha tillräckligt med kompetens och 8,3 procent anser sig ha kompetens till viss del.

Svaren på vilka insatser som skulle bidra med att öka intresset inom området blev svaren mer kunskap och utbildning högst, ett generellt ökat intresse i frågorna, mer tid att arbeta inom området samt material och läromedel.

På frågan om pedagoger har praktisk möjlighet att arbeta inom området nationella minoriteter är det 13,8 procent som anser sig ha det, 50 procent anser sig inte ha det samt 36,2 procent som anser sig ha det till viss del.

90,4 procent, har svarat ja på frågan om uppdraget är viktigt, 9,6 procent anser det inte viktigt.

Svaren på frågan om pedagogerna träffat någon vårdnadshavare eller unga som krävt eller begärt att skolan ska arbeta efter styrdokumentet svarar 95,1 procent har inte fått frågan alls under de senaste fem åren. 3,7 procent har fått frågan en till fem gånger. På frågan om det finns en plan att arbeta med nationella minoriteter kontinuerligt på sin enhet svarar 2,4 procent att det finns det, 23,8 procent svarar nej, 73,8 procent svarar att det finns till viss del.

Kvalitetsrapport
Utbildning, arbete och
näringsliv
§23
24BUN69

...

§ 22 **Kvalitetsrapport Utbildning, arbete och näringsliv**

Diarienumr 24BUN69

Beslut

Barn- och utbildningsnämndens arbetsutskott föreslår att Barn- och utbildningsnämnden godkänner kvalitetsrapporten Utbildning, arbete och näringsliv, Läsåret 2022–2023 samt ger förvaltningschef i uppdrag att inom ramen för Skolverkets kvalitetsdialog djupare analysera flickornas försämrade resultat samt utifrån analysen utarbeta en handlingsplan för att vända den negativa trenden.

Barn- och utbildningsnämndens arbetsutskott föreslår att Barn- och utbildningsnämnden beslutar att godkänna återrapporten av uppdraget kopplat till förra årets kvalitetsrapport (BUN 2023-09-08, §76).

Ärendebeskrivning

Enligt skollagstiftningen ansvarar Piteå kommun som huvudman för att planera, följa upp och utveckla utbildningen, vilket också ska göras på enhetsnivå. Kvalitetsrapport Utbildning, arbete och näringsliv skrivs i syfte att bidra till att ge goda förutsättningar för barnens och elevernas lärande. Den presenterar skolväsendets resultat och processer inom målområdet och gör en sammanfattande och framåtblickande analys av vilka behov som finns. Den bidrar därigenom till att huvudmannen kan fatta informerade beslut för att fördela resurser efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.

Rapporten tar sin utgångspunkt i målen som Barn- och utbildningsnämnden har inom Piteås strategiska område Utbildning, arbete och näringsliv. För att skapa nulägesbedömningen analyseras tillgänglig statistik och avdelningschefernas rapporter om kvaliteten avseende kunskaper och utveckling, utvärdering och bedömning, omvärld och utbildningsval samt rektorns ansvar i förskolor, skolor och fritidshem.

Även om Piteås resultat fortfarande är mycket goda och i regel ligger över

såväl rikets som jämförbara kommuners resultat visar årets kvalitetsrapport likafullt på en allmän negativ trend i resultatutvecklingen. Trenden blir synlig genom hela skolväsendet, från förskolornas verksamhet upp till och med gymnasiet resultat. Även om resultaten faller för såväl flickor som pojkar är det framför allt flickornas resultatutveckling som oroar då denna är anmärkningsvärt stor och även tycks prägla regionen som helhet.

Till årets kvalitetsrapport medföljer även återrapport från förra årets kvalitetsrapport och det uppdrag Barn- och utbildningsnämnden då gav förvaltningschef. Återrapporten utgör Bilaga 1 till årets kvalitetsrapport. Återrapporten belyser visserligen flickornas försämrade resultatutveckling till viss del, likafullt anser utbildningsförvaltningens ledningsgrupp att en djupare analys behöver göras som även kan leda fram till någon form av handlingsplan för att vända den negativa trenden. Ledningsgruppen tycker även att det vore önskvärt att denna analys och handlingsplan utarbetas i samråd med Skolverket i samband med vårens erbjudna kvalitetsdialog.

Utifrån ovanstående analys rekommenderar förvaltningens ledningsgrupp Barn- och utbildningsnämnden att utdela följande uppdrag till förvaltningschef:

Att inom ramen för Skolverkets kvalitetsdialog djupare analysera flickornas försämrade resultat samt utifrån analysen utarbeta en handlingsplan för att vända på den negativa trenden.

Uppdraget skall vara genomfört och redovisas nämnden i december månad 2024.

Förvaltningschef Malin Westling föredrar kvalitetsrapporten.

Beslutsunderlag

- Kvalitetsrapport_Utbildning, arbete, näringsliv Lå 2022-2023 2024-02-26
- Bilaga 1_ Återrapport på uppdrag från kvalitetsrapport Utbildning, arbete och näringsliv, Läsåret 21-22

Kvalitetsrapport

Utbildning, arbete och näringsliv

Läsåret 2022-2023

2024-02-26

	1
INLEDNING	4
FÖRSKOLAN	4
Intresse för berättelser, bilder och texter i olika medier	5
Nyanserat talspråk och ordförråd	6
Intresse för skriftspråk och förståelse för symboler	6
Förmåga att urskilja, uttrycka, undersöka och använda matematiska begrepp	7
Förmåga att utforska, beskriva och samtala om naturvetenskap och teknik	8
Uppföljning av förra årets utvecklingsområden, förskola	9
Utvecklingsområden inför läsåret 2024/2025	9
FÖRSKOLEKLASS	10
Uppskattad måluppfyllelse	10
Uppföljning av förra årets utvecklingsområden, förskoleklass	11
Utvecklingsområden inför läsåret 2024/2025	12
GRUNDSKOLA	12
Uppskattad måluppfyllelse	12
Resultat Nationella prov, åk 3	14
Uppföljning av förra årets utvecklingsområden, åk 3, grundskola	16
Utvecklingsområden inför läsåret 2024/2025, åk 3	17
Betygsresultat i svenska och matematik, åk 6	17
Nationella prov i svenska och svenska som andraspråk årskurs 6	19
Nationella prov i matematik, årskurs 6	19
Nationella prov i engelska årskurs 6	19
Relationen mellan nationella prov och terminsbetyg åk 6	20
Uppföljning av förra årets utvecklingsområden, åk 6, grundskola	20
Utvecklingsområden inför läsåret 2024/2025, åk 6	21
Nationella prov årskurs 9	21
Nationella prov i svenska och svenska som andraspråk årskurs 9	21
Nationella prov i matematik, årskurs 9	22
Nationella prov i engelska årskurs 9	22
Relationen mellan nationella prov och terminsbetyg åk 9	22
Gymnasiebehörighet, åk 9	25
Meritvärde, åk 9	26
Uppföljning av förra årets utvecklingsområden, åk 9, grundskola	29
Utvecklingsområden inför läsåret 2024/2025, åk 9	29
ANPASSAD GRUNDSKOLA	29
Måluppfyllelse hela den anpassade grundskolans verksamhet	29
Förskoleklass, anpassad grundskola	30

Anpassad grundskola	30
Fritidshem, anpassad grundskola	31
Uppföljning av förra årets utvecklingsområden, anpassad grundskola	31
Utvecklingsområden inför läsåret 2024/2025, anpassade grundskolan	32
FRITIDSHEM	32
Uppskattad måluppfyllelse	32
Uppföljning av förra årets utvecklingsområden, fritidshem	34
Utvecklingsområden inför läsåret 2024/2025, fritidshem	34
GYMNASIESKOLAN	35
Uppskattad måluppfyllelse	35
Gymnasieexamen inom tre år	37
Grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 3 år	39
Betygspoäng efter avslutad gymnasieutbildning	40
Gymnasieelever som gått över till universitet/högskola direkt efter avslutad gymnasieutbildning	43
Uppföljning av förra årets utvecklingsområden, gymnasieskolan	44
Utvecklingsområden inför läsåret 2024/2025	45
ANPASSAD GYMNASIESKOLA	46
Uppskattad måluppfyllelse	46
Uppföljning av förra årets utvecklingsområden, gymnasieskolan	47
Utvecklingsområden inför läsåret 2024/2025	48
LEDNINGSGRUPPENS REKOMMENDATION	48

Inledning

Enligt skollagstiftningen ansvarar Piteå kommun som huvudman för att planera, följa upp och utveckla utbildningen, vilket också ska göras på enhetsnivå.¹ Den här rapporten skrivs i syfte att bidra till att ge goda förutsättningar för barnens och elevernas lärande. Den presenterar skolväsendets resultat och processer inom målområdet och gör en sammanfattande och framåtblickande analys av vilka behov som finns. Den bidrar därigenom till att huvudmannen kan fatta informerade beslut för att fördela resurser efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.²

Rapporten tar sin utgångspunkt i målen som Barn- och utbildningsnämnden har inom Piteås strategiska område *Utbildning, arbete och näringsliv är grunden för all välfärd*. För att skapa nulägesbedömningen analyseras tillgänglig statistik och avdelningschefernas

---

¹ 4 kap. 3-4 § skollagen (2010: 800)

² 2 kap. 8b § skollagen (2018:608)

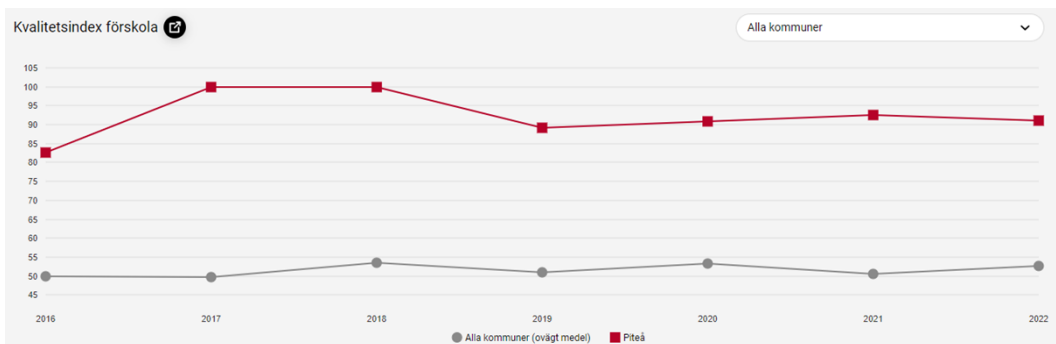
rapporter om kvaliteten avseende *kunskaper och utveckling, utvärdering och bedömning, omvärld och utbildningsval samt rektorns ansvar* i förskolor, skolor och fritidshem.

Kommunala strategiska områden och mål	Nationella målområden
Utbildning, arbete och näringsliv är grunden för all välfärd Piteå ska år 2030 ha 46 000 invånare och till 2050 ha 50 000 invånare Piteå ska erbjuda goda förutsättningar för ett livslångt lärande Piteå ska vara en attraktiv ort för näringsliv och företagande	- Kunskaper och utveckling - Utvärdering och bedömning - Omvärld och utbildningsval - Rektorns ansvar

Figur 1. Kommunala och nationella mål inom Utbildning, arbete och näringsliv

Förskolan

Piteås kommunala förskolor håller en hög kvalitet utifrån de kvalitetsindikatorer som RKA (Rådet för kommunala analyser) redovisat och har gjort så under de senaste sex åren³:

För 2022 låg Piteås kvalitetsindex i förskolan på 91, att jämföra med Rikets snitt på 53 och liknande kommuner (enligt Kolada) som låg på 79. Detta resultat placerar Piteå bland de 25 % kommuner i riket med bäst resultat:

Intresse för berättelser, bilder och texter i olika medier

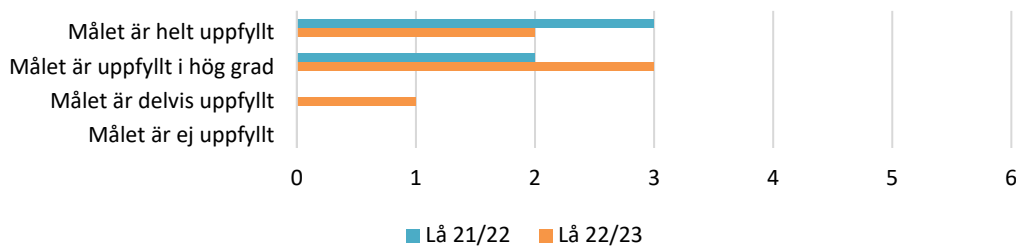
När det gäller läroplanens mål gällande barnens intresse för berättelser, bilder och texter i olika medier, såväl digitala som andra, samt förmågan att använda sig av, tolka, ifrågasätta

³ www.kolada.se, U11404, hämtad 2024-02-16

och samtala om dessa anser 33 % av rektorerna i förskolan att målet är helt uppfyllt medan 50 % anser att målet är uppfyllt i hög grad och resterande att målet endast är delvis uppfyllt.

Intresse för berättelser, bilder och texter i olika medier

I det dagliga arbetet används såväl digitala som analoga verktyg för att stärka barns språkutveckling. Vissa förskollärare har en högre pedagogisk skicklighet att iscensätta och strukturera aktiviteter, vilket gör att kvalitén blir hög, medan andra inte reflekterar och iscensätter aktiviteterna på samma sätt. Alla barn får stimulans att utveckla intresse för berättelser, bilder och texter men rektorerna ser en variation av kvalitén. För att stödja alla barns möjlighet till delaktighet används ett flertal olika alternativa kommunikationsformer som t ex bildstöd och TAKK (Tecken som alternativ och kompletterande kommunikation).

I samband med högläsning och berättande kan även estetiska uttrycksformer användas. Även aktiviteter som uppmuntrar till erfarenheter via rörelse har varit frekvent i olika verksamheter – inte minst vid utomhusundervisning. Pedagogerna har genom kollegiala processer med stöd i forskning utvecklat sina kunskaper och undervisningsformer i syfte att aktiviteterna man genomför ska leda till språklig utveckling hos barnen.

”Kommunikationen hos alla barn tycker vi oss se har ökat. De som hade ett verbalt språk vid uppstart har blivit bättre på att förmedla sina åsikter och önskemål. Flera av de som saknat verbalt språk har svarat otroligt bra på TAKK och bildstöd i form av först-sen. Vi ser ett ökat barninflytande tack vare detta.”

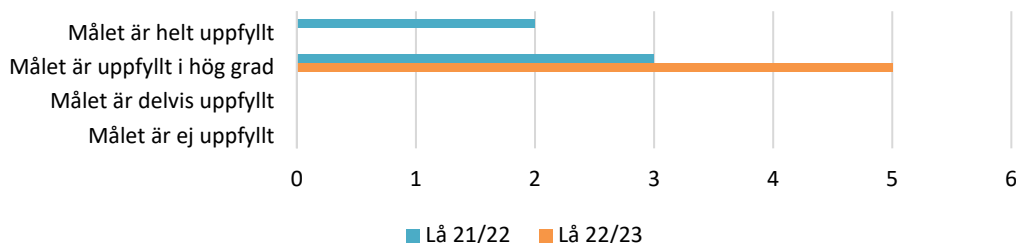
Nyanserat talspråk och ordföråd

När det gäller läroplanens mål gällande ett nyanserat språk hos barnen samt barnens förmåga att leka med ord, berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra i olika sammanhang och med skilda syften anser samtliga rektorer att målet är uppfyllt i hög grad.

⁴ Citat av en av kommunens rektorer

Talspråk och ordförråd

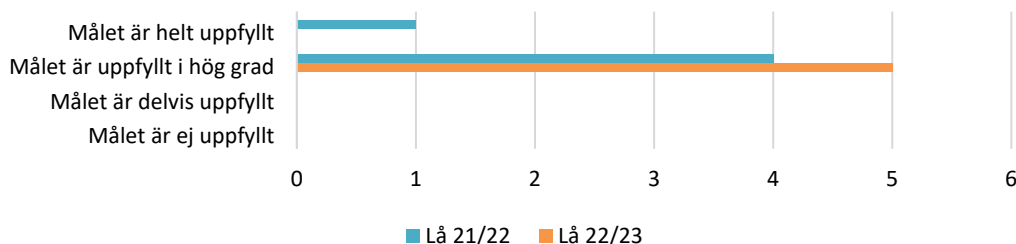
Pedagogerna använder språkutvecklande aktiviteter i sociala sammanhang samt i rutinsituationer i stor utsträckning vilket skapar goda förutsättningar för barn att utveckla ett nyanserat talspråk. I några förskoleområden har man även arbetat med fokusord där man aktivt arbetar med begreppsbyggnad och förståelse.

Pedagogerna har använt en bred palett av uttrycksformer så att alla barn ska kunna lyckas att ta plats i verbala och icke verbala aktiviteter och situationer. I de dagliga arbetet finns flera möjligheter till kommunikation utifrån barnens ålder och behov genom att de erbjuds TAKK, visuellt stöd samt kroppsspråk.

Intresse för skriftspråk och förståelse för symboler

När det gäller läroplanens mål gällande barnens intresse för skriftspråk samt förståelse för symboler och hur de används för att förmedla budskap anser samtliga rektorer att målet är uppfyllt i hög grad.

Skriftspråk och symboler

Det finns en bred grund med bildstöd och/eller objektstavla för att stötta barn i struktur och sammanhang över förskoledagen. I några grupper arbetar man med grunderna för skriftspråket och andra har jobbat lite mer med utgångspunkt från barnens intresse.

”Att teckna, använda bildstöd och rekvisita är ett vinnande koncept för att bibehålla barnens fokus. Även barnens delaktighet och inflytande är viktigt, att låta dem kommentera, vara med och berätta sagor eller låta dem titta och känna på det material vi använder.”⁵

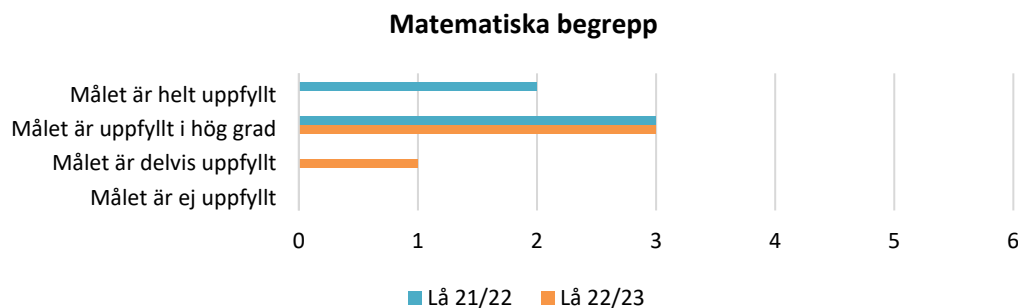
⁵ Citat av en av kommunens rektorer

Som en förlängning av det grundläggande språk- och kommunikationsarbete som lagts under barnens första år i förskolan sker en progression där förståelsen för symboler leder till nyfikenhet för skriftspråket och hur man kan använda det för att kommunicera. Utifrån ökad ålder samt individuell utveckling erbjuds stigande svårighetsgrader utifrån intresset för skriftspråk samt förståelse för symboler och hur de används för att förmedla budskap.

Förmåga att urskilja, uttrycka, undersöka och använda matematiska begrepp

När det gäller läroplanens mål gällande barnens förmåga att urskilja, uttrycka, undersöka och använda matematiska begrepp anser 75 % av rektorerna att målet är uppfyllt i hög grad medan 25 % anser att målet bara är delvis uppfyllt. Detta är en tydlig sänkning av rektorernas upplevda måluppfyllelse jämfört med föregående år.

Matematiska begrepp används ofta inom förskolans verksamheter, tex när barnen bygger samt vid olika aktiviteter där räkneord används. Pedagogerna är skickliga på att i olika sammanhang använda matematiska uttryck som blivit introducerade via Skolverkets matematikmodul och Bishops universella grunder i matematik.

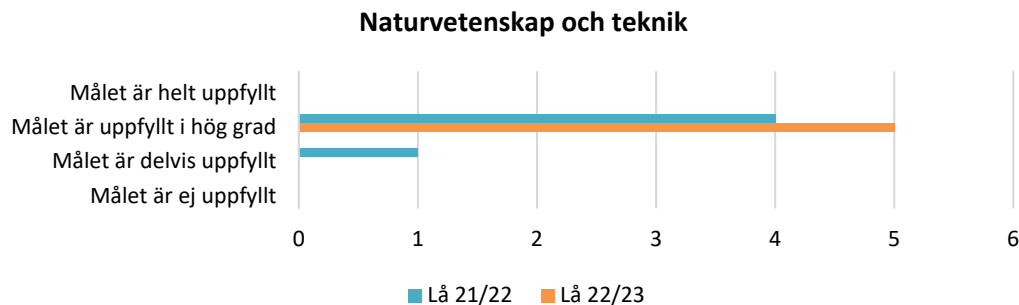
Några av rektorsområdena beskriver att matematik är ett område man arbetat med i vardagen men att det inte varit ett uttalat fokusområde denna termin. Detta kan vara en av orsakerna till den försämrade upplevda måluppfyllelsen.

Andra rektorsområden redogör dock för att de haft STEAM (ett pedagogiskt begrepp som står för Science, Technology, Engineering, Arts och Maths) som fokusområde där matematiska begrepp vävs samman med naturvetenskap, teknik och innovation. Arbetsmetoden är att använda olika uttrycksformer för att få en förståelse och insikt i hur allt hänger samman. Olika matematiska begrepp används på ett varierat sätt som förklaringsmodell för de aktiviteter som sker.

Förmåga att utforska, beskriva och samtala om naturvetenskap och teknik

När det gäller läroplanens mål gällande barnens förmåga att utforska, beskriva med olika uttrycksformer, ställa frågor om och samtala om naturvetenskap och teknik anser samtliga rektorer att målet är uppfyllt i hög grad vilket därmed är en förbättring i den upplevda måluppfyllelsen jämfört med föregående år.

I förskolorna har man arbetat mycket med naturvetenskap under året, kanske som ett resultat av föregående års kvalitetsrapport. Man har bland annat haft utbildningsmoduler i ämnet samt annan kompetensutveckling för all personal.

Mycket fokus har lagts på ett utforskande arbetssätt där barnen har stor delaktighet och inflytande i den pedagogiska processen. Arbetet med fokusord har tagits in för att lyfta in naturvetenskapsverb. Upplevelserna är att arbetsmetoden där fokus ligger på ett utforskande tillsammans med barnen har börjat landa på många enheter vilket skapar ett inflytande för barnen i sin utbildning.

Man har även arbetat aktivt med Hållbar utveckling ur olika perspektiv och haft detta som ett övergripande mål. Förskolorna har arbetat med projekt som handlat om återbruk, återvinning samt kroppen och dess funktioner. Rektorernas bedömning är att barnen fått insikter i hur människan påverkar naturen.

”Att bilar och flygplan släpper ut avgaser som är dåligt för miljön, att det är bättre att gå och cykla än att åka bil. De [barnen] vet att man skall vara rädd om papper för det görs av skog och skogen är viktig för både människor och djur. Man kan handla hållbart både skadad frukt och bra märken.”

Utifrån detta är de flesta barn även medvetna om att de själva och andra kan påverka och bidra till en hållbar utveckling. De sorterar och återvinner på förskolan och hemma, de använder ritböcker för att spara papper, de pratar om att föräldrar cyklar till jobbet istället för att köra bil och de plockar skräp på förskolegården. Rektorerna ser tydligt att de utvecklade kunskaperna om hållbar utveckling är förankrade hos barnen. Barnen har vidgat sina kunskaper och lagt grunden till en vidare förståelse som blir synlig under hela dagen i förskolan. De kan uttrycka och handla utifrån ett hållbarhetstänkande. Rektorerna i ett förskoleområde uppger att de aldrig tidigare varit med om att ett mål tagit fäste på detta sätt i både utbildning och undervisning.

Uppföljning av förra årets utvecklingsområden, förskola

- Utveckla material för dokumentation och reflektion

På vissa förskolor har man bland annat gjort nya mallar i en pedagogisk process. Tanken är att se dokumentationen som en process där olika delar bildar en helhet. Erfarenhetsutbyte

⁶ Citat av en av kommunens rektorer

gällande dokumentations- och reflektionsverktyg har skett mellan avdelningar och enheter. Man har även organiserat för kunskap och erfarenhetsutbyte mellan förskollärare inom enheterna.

- *Utveckla arbetet med naturvetenskap, teknik, utomhuspedagogik, språk och estetiska lärprocesser.*

Vissa rektorsområden har arbetat med Skolverkets moduler och all personal har haft kollegial fortbildning.

- *Förskollärares uppdrag*

Arbetet på förskola på vetenskaplig grund är påbörjat och utvecklingsprocessen fortsätter under läsåret 2023/2024 genom att djupdyka i de pedagogiska teorierna samt medverka i Skolverkets moduler avseende förskola på vetenskaplig grund.

Utvecklingsområden inför läsåret 2024/2025

- Utveckla arbetet med förskola på vetenskaplig grund
- Utveckla visionen med ”Barnet i centrum”
- Utveckla arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet

Förskoleklass

I läroplanen fastställs att undervisningen i förskoleklassen ska syfta till att stimulera elevernas allsidiga utveckling och lärande.⁷

Där anges att undervisningen ska utgå från elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper. Däremot ska undervisningen i förskoleklass även ta sin utgångspunkt i *elevernas intressen* och kontinuerligt utmana dem vidare genom att inspirera till nya upptäckter och kunskaper. Specifikt för förskoleklassen är även att utbildningen ska syfta till att *förbereda eleverna för fortsatt utbildning*.⁸

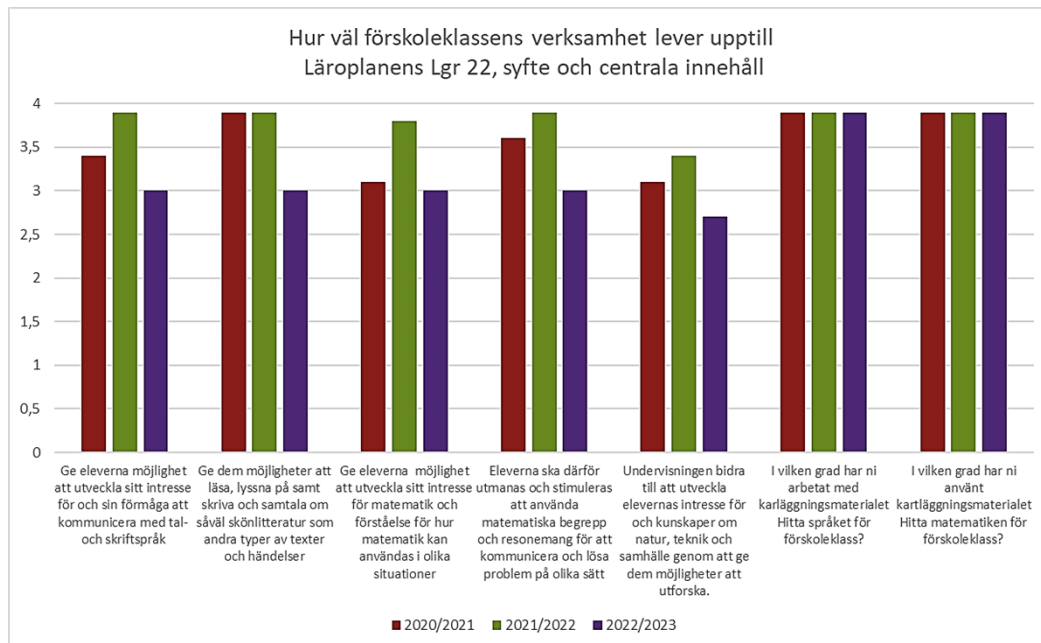
Uppskattad måluppfyllelse

Hur har förskoleklassens verksamhet i Piteå kommun lyckats leva upp till målen i läroplanen? När rektorerna gör en självskattning kring verksamheten och dess undervisning framkommer följande bild:

---

⁷ Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, reviderad 2022, sid. 21

⁸ Att lyckas med förskoleklass. En studie av hur rektorer hanterar förskoleklassens utmaningar och möjligheter, Annika Andréasson, Göteborgs Universitet rapport nr HT18 PDGX61:2, 2018, sid 5

Resultatet bygger på den självvärderingsenkät som avdelningschef lämnat till rektorerna för att skatta i vilken grad man arbetat med det centrala innehållet i Lgr 22. Skalan går från ”Inte uppfyllt” (1) till ”Helt uppfyllt” (4).

Inom alla besvarade områden är bedömningen att man uppfyllt målen 3,0 ”I hög grad”. Resultatet är något sämre jmf med året innan. På frågan *I vilken grad har ni använt er av kartläggningsmaterialet Hitta Språket, Hitta matematiken* skattar rektorerna 3,9 dvs ”Helt uppfyllt”. Sedan 2019 finns i skollagen bestämmelser om en garanti för tidiga stödinsatser. Syftet med garantin är att elever i behov av stöd tidigt ska få stöd utformat utifrån sina behov och kartläggningsmaterialen ska användas under höstterminen i förskoleklassen. Resultaten skall analyseras och sedan skall tidiga stödinsatser till elever sättas in. Insatserna kan vara på gruppnivå eller på individnivå och rektorerna har prioriterat att skolorna arbetar med svenska och matematik.

”I stort sett har alla förskoleklasser arbetat med kartläggningsmaterialet i förskoleklass. Vi tänker att det blir ett naturligt fokus på matematik och svenska.”⁹

Alla övriga självskattade delområden i läroplanen är uppfyllda i ”hög grad”.

”I Öjebyn har förskoleklassen jobbat med kooperativt lärande som metod. Mindfulness, avslappning och massage jobbar förskoleklassen med på Klubbgårdskolan och Munksundskolan. Stopp min kropp är ett bra material som används i förskoleklassen. På Norrbyskolan har man jobbat i nivåanpassade grupper med bokstavsarbete, vilket bidragit till en högre måluppfyllelse. Dagliga lässtunder och Bornholmsmodellen har också bidragit.”¹⁰

⁹ Citat av en av kommunens rektorer

¹⁰ Ibid.

I dag upplever skolenheterna att många elever i förskoleklass inte är vana att samlas och arbeta fokuserat tillsammans i större grupp. Det krävs mycket social träning för nya elever i förskoleklassen. Samtliga skolor prioriterar att få fungerade barngrupper, vilket är en förutsättning för fortsatt lärande. De får dagligen arbeta med regler, rutiner och struktur. Många använder sig av bildstöd och ”timetimer” för att eleverna ska kunna fokusera och skapa förutsättningar för arbetsstruktur och studiero. En god kommunikation med hemmet är också viktigt för måluppfyllelsen i förskoleklassens.

Det område som rektorerna fortsättningsvis skattar relativt lågt är området natur, teknik och samhälle. På frågan *I vilken grad behandlas Natur, teknik och samhälle från centrala innehållet för förskoleklass?* blir snittet 2,7 vilket är en försämring från föregående år (2022 3,4).

”Vi tänker att förskoleklassens prioritering inom undervisningen är bra. Att det är mindre fokus på natur och teknik är en konsekvens av att vi prioriterar matematik, svenska, estetiska ämnen samt socialt samspel i våra förskoleklasser.”¹¹

Grundskolan har under året erbjudit ytterligare förskollärare, till viss del inom ramen för sin anställning, att läsa behörighetsgivande utbildning i Läsinläring eller Matematik, för bli behöriga att undervisa i åk 1 och 2 inför införande av den 10-åriga grundskolan (2026).

Uppföljning av förra årets utvecklingsområden, förskoleklass

- *Fortsätta att utveckla en tillgänglig och inkluderande lärmiljö*

Flertalet grundskolor har under året genomfört projekt med ekonomiskt stöd av Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) med fokus elever med neuropsykiatriska funktionsvariationer (NPF) och inkluderande/tillgänglig lärmiljö. En del i projekten har varit att utbilda personal inom NPF och tillgängliga lärmiljöer. Man har bland annat kunnat se att det kooperativa lärandet både kring kunskaper och sociala mål har utvecklats. Skolan är lika tydlig kring de olika målsättningarna hos eleverna, där utvärdering med eleverna är central.

- *Förbereda verksamheten inför införandet av den 10-åriga grundskolan.*

Arbetsgivaren har fortsättningsvis erbjudit förskollärare att vidareutbilda sig för behörighet att undervisa i den 10-åriga grundskolan.

Utvecklingsområden inför läsåret 2024/2025

- Utveckla samarbete och övergången mellan förskola och förskoleklass. Både utifrån aspekten hur barnen förbereds och ges möjlighet att träna socialt samspel så som turtagning, vänta på sin tur, kompromissa mm i större grupp med jämnåriga kamrater samt hur vi tar emot dem.
- Stärka flickornas självkänsla och mående i tidig ålder.

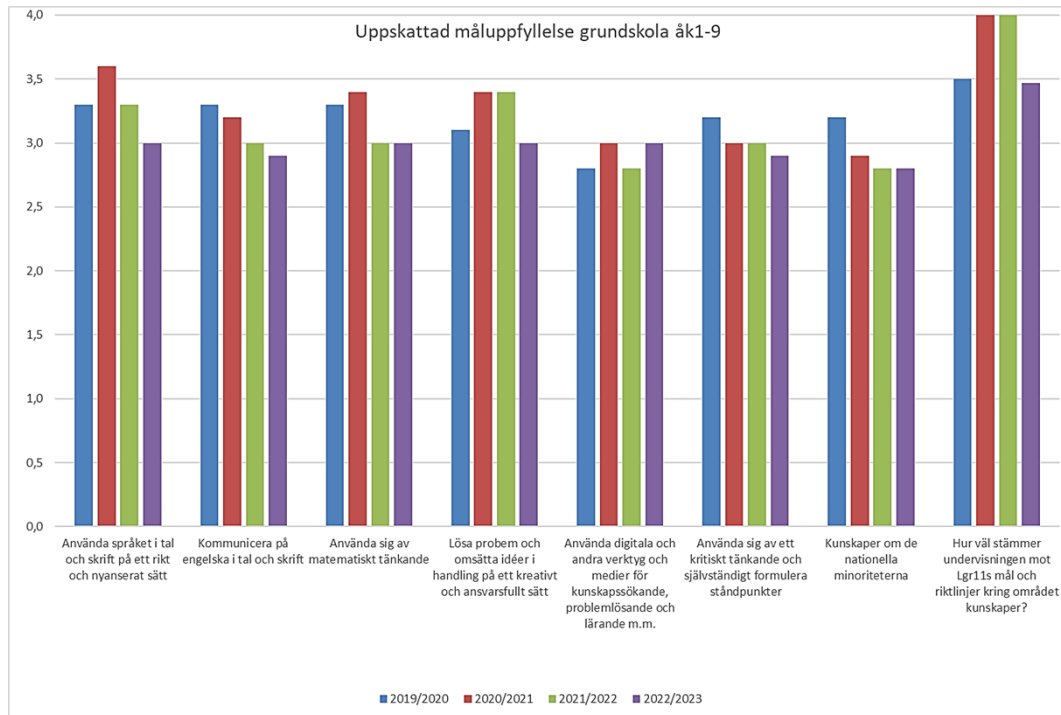
¹¹ Citat av en av kommunens rektorer

Grundskola

Uppskattad måluppfyllelse

Hur har verksamhet i Piteå kommuns grundskolor, åk 1-9, lyckats leva upp till målen i läroplanen? När rektorerna gör en självskattning kring sina verksamheter och dess undervisning framkommer följande bild:

Resultatet bygger på den enkät som avdelningschef lämnat till rektorerna för att skatta i vilken grad man arbetat mot att eleverna efter genomgången grundskola fått uppräknade kunskaper och förmågor, där skalan gått från "Inte uppfyllt" (1) till "Helt uppfyllt" (4).

På frågan *Hur väl anser du att grundskolans undervisning behandlar Lgr22s mål och riktlinjer kring området Kunskaper 2.2* blir den genomsnittliga bedömningen bland rektorerna för åk 7-9 4,0 dvs. "Helt uppfyllt" medan skolor åk f-6 bedömer att undervisningen motsvarar 3,3 "Uppfyllt i hög grad". Generellt uppfyller grundskolan i hög grad läroplanens mål när det gäller kunskaper. Trots att grundskolans resultat försämrats, vilken redovisas längre fram i rapporten står vi oss förhållandevis väl jämfört med riket. Lärarnas höga kompetens och behörighet är en avgörande faktor när det gäller undervisningens planering, genomförande, bedömning och uppföljning. Undervisningen utgår från att så många elever som möjligt ska kunna ta del av den inom klassrummets ram under ledning och stimulans.

"Många skolenheter har jobbat mycket med anpassningar och stöd på olika sätt, i klassrummen, fortbildning och särskilda undervisningsgrupper. Ett konkret arbete kring trygghet och studiero på flera skolor. Digitala verktyg som en del av stödet för elever i behov. Intensivinsatser inom främst läs- och skrivinläring har gett resultat på individnivå.

Utbildningen inom NPF har också bidragit till ökade kunskaper bland pedagoger. Det i sin tur har bidragit till ökade anpassningar i klassrummen. Via SPSM-projekt (specialpedagogiska skolmyndigheten) har någon enhet ökat resurserna för läsinläring vilket gett mycket goda resultat. Detta stärker vår övertygelse om vikten av tidiga insatser.¹²

Näst högst måluppfyllelse noteras på elevernas förmåga att använda det svenska språket i tal och skrift på ett rikt och nyanserat sätt, använda matematiska begrepp, lösa problem och användandet av digitala verktyg. Där landar genomsnittet på 3,0, dvs ”Uppfyllt i hög grad”. När det gäller användandet av digitala verktyg är resultatet bättre än 2021 och likvärdigt när det gäller användandet av matematiska begrepp. När det gäller användandet av det svenska språket och att lösa problem skattar rektorerna resultatet något sämre än året innan. Rektorernas självskattning är över lag något sämre än året innan. Detta kan till viss del bero på fortsatt hög personalfrånvaro, vilket medfört merarbete och sämre kontinuitet i undervisningen. Låg tillsättning av vikarier, mycket tid till bemanningsplanering och akuta lösningar. Samtidigt ser de en bättre närvaro bland elever generellt, det kan bero på att vi fokuserat på att arbeta främjande och förebyggande med närvaroarbetet.

”Elever i behov av stöd drabbas mycket negativt av hög personalfrånvaro och brist på vikarier. Som rektor måste jag alltid säkerställa att det finns en lärare i varje klassrum. Vid hög frånvaro behöver jag alltid flytta resurslärare och fritidspedagoger från ordinarie stödundervisning till klassundervisning. Elever som behöver individuellt stöd förlorar ständigt sitt stöd, vilket påverkar deras kunskapsutveckling och behov.¹³”

I arbetet med elevnärvaro har skolorna implementerat de nya gemensamma rutinerna och hittat den lokala organisationen för detta. En gemensam föreläsning arrangerades i augusti 2022 med Malin Green-Landell. Läsåret 2022/2023 anordnades även fortbildning kring NPF-elever och hur skolan kan anpassas för denna målgrupp. Många anpassningar har omsatts i praktiken för att skapa en tillgänglig lärmiljö, t ex NPF-lådor i klassrum, skärmväggar och annan fysisk utrustning, många klassrum har Time-timers, lektionsstruktur på tavlan. På flera enheter finns även särskild undervisningsgrupp. På lokal nivå har även ytterligare föreläsning anordnats kring just lärmiljön och hur det "vanliga" klassrummet kan anpassas. Förstelärarnas uppdrag har på olika sätt kopplats till elevernas lärande, motivation, lärmiljö etc. Även ämnesspecifik utveckling har förekommit inom ramen för försteläraryppdrag. Fortbildning kring traumamedveten omsorg (TMO) för elevhälsan har bidragit till perspektiv i bemötande.

”Vi har idag fler elever med psykisk ohälsa och fler som skulle behöva en plats på resursskola. Samtidigt aviseras nedskärningar. Detta gör oss än en gång bekymrade över skolans möjlighet att utvecklas i rätt riktning.¹⁴”

---

¹² Citat av en av kommunens rektorer

¹³ Ibid.

¹⁴ Ibid.

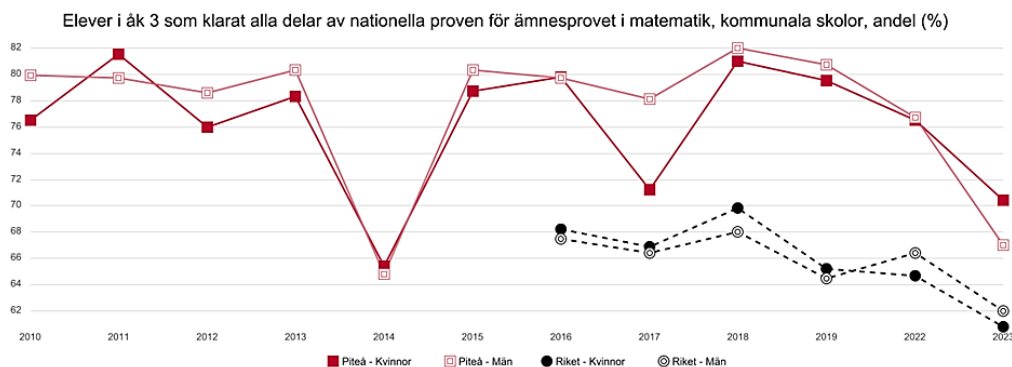

”Långsiktiga mål efterfrågas. Utvecklingsområden går ofta inte att utvärdera på kort tid utan behöver fokuseras under längre tid och prioriteras framför andra saker som också läggs på skolan.¹⁵”

Resultat Nationella prov, åk 3

I årskurs 3 består det nationella provet i matematik av flera olika delprov som omfattar åtta bedömningar med kravnivåer. Av de elever som deltagit i de olika delproven varierar andelen som uppnått kravnivån mellan 85% och 97% beroende på delprov. Av de elever som deltog i samtliga delprov för ämnesprovet i matematik 2023, åk 3, klarade 69% av Piteås elever alla delprov. I riket är motsvarande siffra 61%. Flickor klarar i högre utsträckning än pojkar alla delprov (se diagram nedan) och 2022 låg Piteås resultat 11 procentenheter högre än rikssnittet. 2023 är skillnaden bara 8 procentenheter. Den nedåtgående trenden fortsätter alltså.

Andel elever i åk 3 som klarat alla delprov i matematik (%)¹⁶

Andelen som uppnått kravnivån är, precis som i riket, störst i delprovet för *Muntlig kommunikation* (flickor 98%, pojkar 96%). Minst andel elever i kommunen har uppnått kravnivån i delprovet för *Uppdelning av tal, överslagsräkning och tal i bråkform*. Där uppnår 85% kravnivån, vilket är högre andel än snittet i riket. Pojkar klarar delprovet i högre grad än flickor (flickor 82%, pojkar 88%). Samma trend ses i riket. Delprovet för *Skriftliga räknemetoder - addition och subtraktion* är fortsatt ett delprov som en lägre del av eleverna klarar och det gäller även i riket. (79%). I Piteå är andelen som nått kravnivån 86% och det skiljer inte mycket mellan pojkar och flickor. Pojkar har i högre grad uppnått kravnivån i delproven för *Algebra, Huvudräkning och Uppdelning av tal*. Flickor uppnår i högre grad kravnivån i *Geometri och Muntlig kommunikation*.

Provet i svenska och svenska som andraspråk består av åtta delprov som prövar förmågorna att *tala/samtala, läsa och skriva*. Av de elever som deltog i alla delprov för ämnesprovet i svenska 2023 klarade 77 % av Piteås elever alla delprov. I riket är motsvarande siffra 72%. För riket har resultatet försämrats med 3 procentenheter sedan 2022 medan Piteås resultat försämrats med 2 procentenheter. Flickor klarar i högre utsträckning än pojkar alla delprov (flickor 85%, pojkar 67%) och det är andelen flickor som klarat alla delprov som står för

¹⁵ Citat av en av kommunens rektorer

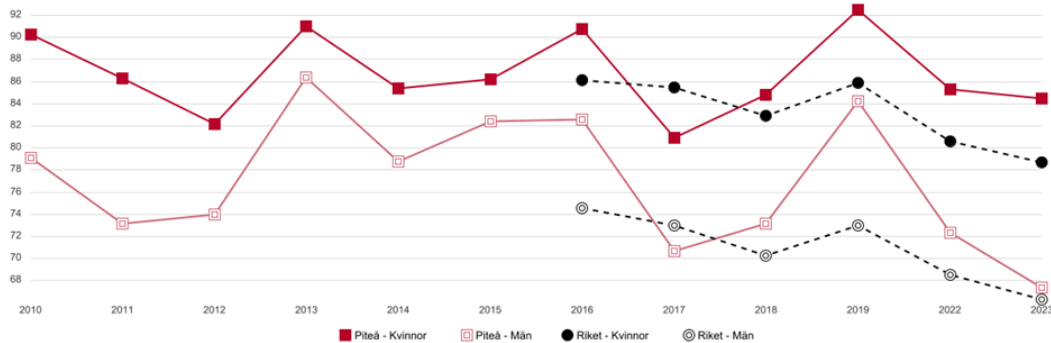
¹⁶ www.kolada.se, N15454, hämtad 2024-02-20

att minskningen i Piteå inte är lika stor som i riket. Andelen pojkar som klarar alla delprov sjunker mer i Piteå än i riket (se diagram nedan).

Elever som klarat alla delar för ämnesprovet i svenska uppdelat på kön:¹⁷

år i åk 3 som klarat alla delar av nationella proven för ämnesprovet i svenska (ej svenska som andraspråk), kommunala skolor, and

Av de elever som deltagit i de olika delproven för svenska varierar andelen som uppnått kravnivån mellan 89% och 98% beroende på delprov. Kommunen har precis som i riket högst andel elever som uppnått kravnivån i delproven som prövar *Muntlig förmåga* och minst andel elever som har uppnått kravnivån i delprovet för *Stavning och interpunktion*. Skillnaderna mellan kommunens skolor var dock stor och varierade från 68% till 100%.

”Tydligt målinriktat arbete med en god struktur är viktigt för att möjliggöra kvalitativ undervisning. Goda resultat kan tillskrivas lärmiljöer som möjliggör differentierad undervisning, där lärare både fokuserar på sociala- och kunskapsmål och ställer höga krav och förväntningar på eleverna. Undervisning som gett fina resultat på NP har fokuserat på att medvetandegöra elever kring hur man läser och närmar sig en text. Eleverna ställer då oftare frågor när de inte förstår en text, ord eller ett sammanhang. Undervisning som fokuserat på ökade kunskaper om systemisk funktionell grammatik av genrepedagogikens tre ben har varit effektivt. Ytterligare ett framgångsexempel är att eleverna har haft en mottagare för sina skrivna texter och att de funnits tillgängliga för att läsa i klassrummen. Analysen visar även vikten av att arbeta med språkstöttning, samt att vidga och medvetandegöra eleverna hur de kan vidareutveckla sina texter. Att modellera och sätta ord på själva skrivprocessen är ytterligare en framgångsfaktor. Frekventa biblioteksbesök är även betydelsefullt.”¹⁸”

När det gäller läsning håller trenden med sjunkande resultat i sig. Kommunens snitt på delproven för läsning är nu i paritet med rikets, från att tidigare legat 2–4 procent högre än riket. Pojkarna klarar i lägre utsträckning än flickor delproven som prövar läsning (berättelse, faktatext, högläsning). Tydligast skillnad ses i läsning av faktatext.

Av de 28 elever som deltagit i de olika delproven för svenska som andra språk varierar andelen som uppnått kravnivån mellan 64% och 96%. De delprov där högst andel elever har uppnått kravnivån är delproven som prövar muntlig förmåga. Minst andel elever har uppnått kravnivån i delprovet för Stavning och interpunktion där 64% når kravnivån. Det

¹⁷ www.kolada.se, N15450, hämtad 2024-02-20

¹⁸ Citat av en av kommunens rektorer

är lägre än snittet i riket (73%). Värt att notera är dock att andelen elever som klarat kravnivån för Läsa berättande text i Piteå är 76% jämfört med rikets 61%.

”Analysen av de tre senaste åren av NP pekar på utvecklingsbehov. Vi fortsätter att sjunka i både Ma och alla delprov i Sv förutom delprov A -Tala. Trots att analysen visar på försämrade resultat, presterar vi fortfarande högre resultat än riket. De försämrade resultaten behöver studeras och förstås utifrån flera samverkande faktorer. Både utifrån nya vanor p.g.a. postcovid med högre frånvaro av både personal och en tröttare arbetsorganisation och tillika individuella faktorer så som fler barn i behov av särskilt stöd. Skolan möter en mer heterogen elevgrupp som ställer andra krav på dagens skola. Flertalet av de elever som helt eller delvis inte uppnått godkända resultat i de nationella proven har hinder i form av NPF- eller ESSENCE problematik. Fler elever har idag även svårt att vistas i större sammanhang vilket påverkar möjlighet till inläring.¹⁹”

Uppföljning av förra årets utvecklingsområden, åk 3, grundskola

- *Mer tid med våra elevhälsoteam för att kunna arbeta främjande och förebyggande.* Skolorna har olika förutsättningar att jobba tillsammans med elevhälsoteamen främjande och förebyggande. (Det är beroende på om man har elevhälsopersonal som är på flera olika skolor och områden- dvs organisationen styr möjligheterna till samarbete). Någon skola har utökat den tid man sitter tillsammans. Olika skolor jobbar på olika sätt med det främjande och förebyggande arbetet, ett sätt är elevhälsomöte (EHM), ett annat är socionom i skolan.

- *Fortsätta arbetet med att främja närvaro tidigt genom arbetet med våra nya rutiner.*

Under de senaste åren har vi rektorer varit tydliga med vårdnadshavarna kring vikten av skolnärvaro. De rutiner som finns efterföljs och är implementerade.

Utvecklingsområden inför läsåret 2024/2025, åk 3

- Stärka flickornas självkänsla och mående i tidig ålder med olika insatser, exempelvis prova jobba med flick- och pojkgrupper under vissa stunder och ämnen under en skolvecka.
- Avdelningschef för grundskolan ger rektorer i uppdrag att lämna in en handlingsplan för hur skolan arbetar för att på bästa sätt stödja elevernas läsutveckling, samt vilka åtgärder man tänker vidta för att förbättra resultaten. Språk-, läs- och skrivutvecklaren tar del av planen och ger rektorerna återkoppling.

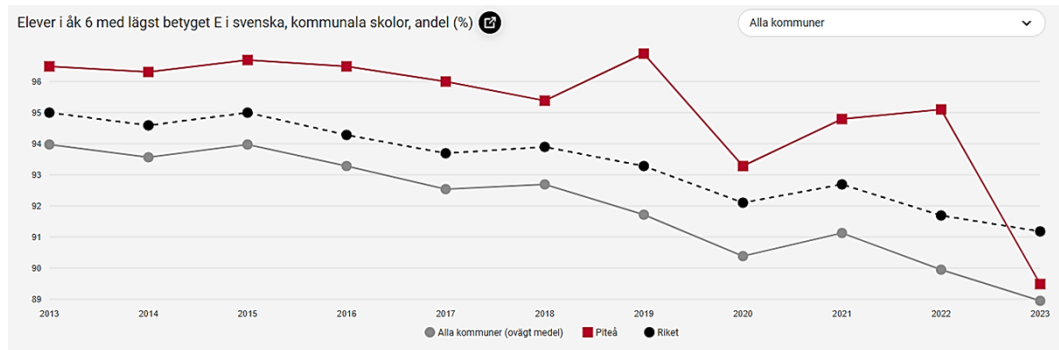
---

¹⁹ Citat av en av kommunens rektorer

Betygsresultat i svenska och matematik, åk 6

Elever i åk 6 med lägst betyget E i svenska, kommunala skolor, andel (%):²⁰

I Piteå har elever med lägst betyget E i svenska i åk 6 åter igen försämrats 2023 både när det gäller flickor (94%) och pojkar (85%). Den uppgång som kunde konstateras för 2022 i förhållande till 2021 har reducerats och även fortsatt nedåt. Piteå ligger för första gången under riket när det gäller andelen elever som blivit godkända i Svenska i åk 6, och det största nedgången är hos pojkarna.

"I Svenska har vi blivit bättre på att läsa vilket är positivt men vi sjunker ordentligt när det gäller skriva. (som i och för sig är en bedömning). Båda könen ökar i läsning, vilket är positivt. Satsningen på SKUA kan ha gett positiva effekter just på läsning. I SKUA har stort fokus varit på texter, ord, begrepp och förståelse.²¹"

"Motivation och förmågan att jobba och träna på lektionerna påverkar resultatet i skrivdelen. Elever med utmaningar som korttidsminne, motorik och uppmärksamhet har stora utmaningar när det gäller att träna sig både på att producera och skriva texter. Undervisningen för dessa elever fokuserar i större utsträckning på läsning och läsförståelse, för att kunna ta till sig av flera ämnen och av kunskapsstoff. I skolan får vi lägga tid på att de ska läsa under skoltid för att sen kunna bearbeta texten. Exempel på olika aktiviteter: "Läsdusch", medveten satsning på intensivperioder i läsning, Gemensamma planeringar för varje årskurs gällande arbetet med läsning, Läslistor, Boklådor, Läsprojekt, Läsutmaningar, Bokbuss, Högläsning, Parläsning m.m.²²"

I dag har man fler elever med sociala svårigheter i skolan. Man använder mycket resurser till att stötta elever i social interaktion och beteendeproblematik. Mindre resurs finns till att stötta eleverna i kunskapsinhämtning. Det har skett en förskjutning från kunskapsfokus till socialfostran (speciellt på lågstadiet och i förskoleklass) vilket påverkar resultaten både i åk 3, åk 6 och åk 9.

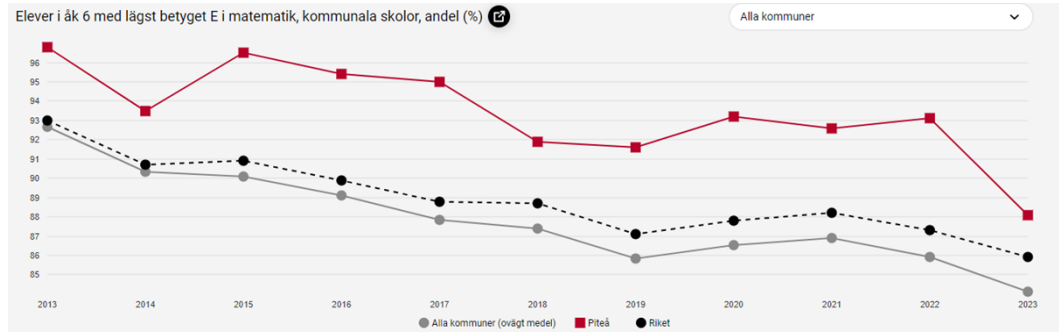
²⁰ www.kolada.se, N15488, hämtad 2024-02-20

²¹ Citat av en av kommunens rektorer

²² Ibid.

Elever i åk 6 med lägst betyget E i matematik, kommunala skolor, andel (%):²³

I Piteå har andelen elever i åk 6 med lägst betyget E i matematik försämrats från 93% (2022) till 88% (2023), trots att andelen som klarat nationella prov var 90%. För första gången ligger den genomsnittliga betygspoängen i matematik för pojkar och flickor på samma nivå 12,1. Det är något bättre än riket för båda könen men endast marginellt (0,1 resp. 0,2). När det gäller matematik är det flickorna som står för den största nedgången från 12,9 till 12,1.

”Svårigheter med arbetsminne, uthållighet och uppmärksamhet utmanar. Matematik som ämne kräver uthållighet och mycket färdighetsträning. Vi kan se att mellanstadiet har en traditionell undervisning där boken oftast är i centrum. Vi kan se att flickornas och pojkarnas resultat är likvärdiga men att flickornas resultat har försämrats mer än pojkarnas. Exempel från en av skolornas utvecklingsarbete i matematik.²⁴”

”Inom ämneslagets kvalitetsarbete fokuserar vi på ”från att hinna till att kunna”, för att säkerställa att eleverna förstår, och inte enbart gör/producerar i läromedlet. Vi strävar efter att elevernas kunskapsutveckling ska styra vår undervisning, mer än läromedlet.²⁵”

Nationella prov i svenska och svenska som andraspråk årskurs 6

För att eleven ska få ett provbetyg på de nationella proven behöver alla delprov vara genomförda. De består av tre delprov som prövar *muntlig förmåga*, *läsförmåga* och som *skriftlig förmåga*. 92% har uppnått kraven på provet och fått som lägst E i provbetyg (flickor 97%, pojkar 86 %). Snittet för riket är 93% och Piteå ligger sammantaget under snittet.

Flickor har alltså fått godkända delprovsbetyg i högre grad än pojkar. Störst skillnad mellan flickors och pojkars resultat är det i delprov C som prövar elevernas *skriftliga förmåga*. Bland eleverna som följer kursplanen i svenska är det 93 % av flickorna och 75% av pojkarna som klarat kraven för ett godkänt delprovsbetyg i skriftlig förmåga. Snittet i riket är 94 % för flickorna och 82% för pojkarna.²⁶

²³ www.kolada.se, N15485, hämtad 2024-02-20

²⁴ Citat av en av kommunens rektorer

²⁵ Ibid.

²⁶ siris.skolverket.se.xls (live.com)

Det är stor skillnad mellan flickors och pojkars provbetygspoäng. Flickornas snitt är 13,6 (riket 13,8) och pojkarnas 10,7 (riket 11,7).²⁷ De högsta provbetygspoängen har flickor i läsning. Där når de i snitt 14 poäng. De lägsta genomsnittliga provbetygspoängen återfinns hos pojkar i delprovet *Skriva*. Där når de i snitt 9,2 poäng. Flickornas genomsnittliga provbetygspoäng för samma prov är 13,0.

Nationella prov i matematik, årskurs 6

I årskurs 6 består det nationella provet i matematik av fem delprov som tillsammans prövar de förmågor som anges i kursplanen. De matematiska förmågorna prövas i samtliga delprov och därmed ges inga delprovsbetyg i ämnet. För att eleven ska få ett provbetyg behöver alla delprov vara genomförda. Av eleverna i årskurs 6 har 94% deltagit i alla delprov. 90% av dessa har uppnått kraven för provet i matematik och fått som lägst E i provbetyg. Det är över snittet i riket (86%).

Den genomsnittliga provbetygspoängen är 12,0, vilket är högre än snittet i riket (11,7). Det är ingen skillnad på provbetygspoängen mellan flickor och pojkar men däremot skiljer det från 9,9 till 14,2 mellan skolor i kommunen.

Nationella prov i engelska årskurs 6

I årskurs 6 består det nationella provet i engelska av tre delprov: delprov A som prövar muntlig förmåga, delprov B som prövar receptiv förmåga (att läsa och lyssna) och delprov C som prövar skriftlig förmåga. För att eleven ska få ett provbetyg behöver alla delprov vara genomförda. Av eleverna i årskurs 6 har 96% deltagit i alla delprov i engelska. Omkring 97% av eleverna som deltagit har uppnått kraven för provet i engelska och fått som lägst E i provbetyg. Det är högre än snittet i riket (95%).

Den genomsnittliga provbetygspoängen för Piteås elever är 15,6. I riket är motsvarande siffra 15,5. Piteå kommun ligger som förra året över riket i Läsa och lyssna samt Skriva. I delprovet Tala ligger vi som tidigare lägre med en snittpoäng på 14,5 jämfört med rikets 14,9.²⁸

Det är inte några större skillnader mellan flickors och pojkars resultat i de olika delproven i engelska förutom i delprov A som prövar Tala. Där har pojkarna i något högre grad uppnått godkända provresultat.

Relationen mellan nationella prov och terminsbetyg åk 6

De nationella proven i årskurs 6 är tänkta att vara ett stöd för lärarens bedömning och betygssättning, men de är inte helt avgörande för en elevs betyg. Läraren ska utnyttja all information hon eller han har om en elevs kunskaper. På alla skolor och i alla ämnen finns

---

²⁷ siris.skolverket.se.xls (live.com)

²⁸ siris.skolverket.se.xls (live.com)

elever som får lägre betyg än provresultatet, men också de som får högre betyg än provresultatet.

Piteå kommun följer samma mönster som riket i övrigt. 70-80 % av eleverna får samma betyg som provbetyget. Andelen som får ett högre betyg än provbetyget är högst i matematik och svenska (ca 15-20%). Fler flickor än pojkar får, precis som i riket, ett högre betyg än provbetyget i ämnet svenska. Andelen som får ett lägre betyg än provbetyget är störst i engelska (precis som i riket).

I vilken utsträckning låter skolorna nationella prov vara vägledande för betygen skiljer sig mycket åt.²⁹

Piteå utmärker sig på olika sätt i olika ämnen

- I svenska får 10% fler elever samma betyg som provbetyget.
- I matematik får något fler elever än snittet i riket ett lägre betyg och något färre elever än i riket får ett högre betyg.
- I engelska får cirka 23% ett lägre betyg jämfört med 15% i riket.

Uppföljning av förra årets utvecklingsområden, åk 6, grundskola

- *En hel del arbete återstår när det gäller att förankra den skolgemensamma handlingsplanen, och organisera lokalt så att den genomförs likvärdigt på samtliga skolor.*

Utvecklingsområdet är till stor del uppfyllt, den kommungemensamma handlingsplanen är implementerad och fungerar som ett bra stöd för det lokala frånvaroarbetet ute på skolorna. Vi ser att antalet elever med problematisk frånvaro sjunkit efter pandemin, men vi är inte riktigt tillbaka på samma nivå som innan den. Vi upplever att likvärdigheten har ökat i frånvaroarbetet över skolenheterna.

- *Ett utvecklingsområde är att jobba med uthållighet och tillgänglig lärmiljö för att stärka/fånga pojkarnas uthållighet.*

Tillgänglig lärmiljö är ett ständigt pågående utvecklingsområde vilket är viktigt att fortsätta med. Det pågår på samtliga enheter. När vi tittar på betygsresultaten ser vi att pojkarna i åk 6 fortfarande presterar sämre än flickorna. Tillgänglig lärmiljö för pojkarna innebär även att arbeta med normer som påverkar attityder till lärande/att vara duktig i skolan. Pojkar tar en social risk genom att prestera högt i skolan. En del av arbetet med tillgänglig lärmiljö innebär att arbeta med detta sociala tryck. Flickornas resultat sjunker och frånvaron ökar från åk 7, vilket är viktigt att fortsätta analysera.

---

²⁹ [Sök statistik om förskola, skola och vuxenutbildning - Skolverket](#)

Utvecklingsområden inför läsåret 2024/2025, åk 6

- Mer fokus på Läroplanens första kapitel för att bättra på inställningen till skolan och kunskaper och därigenom förbättra resultaten
- Skapa organisationer som ger trygghet och studiero, skolan måste vara en miljö där det är möjligt att må bra för samtliga.

Nationella prov årskurs 9

De nationella proven består av två till fem delprov. Eleverna får ett provbetyg i respektive ämne och i svenska/svenska som andraspråk och i engelska även delprovsbetyg. Delprovsbetygen får eleverna utifrån de förmågor som respektive delprov prövar. I matematik, naturorienterande- och samhällsorienterande ämnena prövas de olika förmågorna i flera delprov och därmed får eleverna inga delprovsbetyg, utan enbart provbetyg. För att få ett provbetyg i de olika ämnena måste eleven ha deltagit i alla delprov i ämnet.

Nationella prov i svenska och svenska som andraspråk årskurs 9

Det nationella provet i svenska och svenska som andraspråk i årskurs 9 består av tre delprov som prövar *mundlig förmåga, läsförmåga och skriftlig förmåga*. För att eleven ska få ett provbetyg behöver alla delprov vara genomförda. Bland eleverna som följer kursplanen i svenska har 89 % (94% 2022) deltagit i alla delprov. Bland eleverna som följer kursplanen i svenska har närmare 98 % (96% 2022) uppnått kraven på provet och fått som lägst E i provbetyg.

Av eleverna som följer kursplanen i svenska har störst andel uppnått A–E i delprov A som prövar den *mundliga förmågan*. I delprov B och C som prövar elevernas läs- och skrivförmåga har cirka 92% uppnått kravnivån (Flickor 95%, pojkar ca 90%). Det är en ökning med 10% från förra året och andelen som klarar kravnivåerna är fortsatt högre än snittet i riket.³⁰ Största ökningen står pojkarnas resultat i *läsning* för. Andelen pojkar som klarar kravnivån har ökat från 75% till 90%. Denna ökning följer trenden i riket och är till stor del kopplad till provets utformning.

Flickor har i något högre grad än pojkar uppnått godkända delprovsbetyg (A–E) i de olika delproven. Minst är skillnaden i delprovet som prövar den *mundliga förmågan*. Flickor har fortfarande högre genomsnittlig betygspoäng än pojkar, men skillnaderna minskar.

Endast 11 elever som följer kursplanen för svenska som andraspråk har gjort proven och underlaget är för litet för att generera underlag för vidare analys.

Nationella prov i matematik, årskurs 9

I årskurs 9 består det nationella provet i matematik av fyra delprov som tillsammans prövar de förmågor som anges i kursplanen. De matematiska förmågorna prövas i samtliga delprov

---

³⁰ siris.skolverket.se.xls (live.com)

och därmed ges inga delprovsbetyg i ämnet. För att eleven ska få ett provbetyg krävs att alla fyra delprov är genomförda. Omkring 94% (88% 2022) av eleverna har deltagit i alla delprov i matematik. Av de elever som deltagit har 94% av eleverna uppnått kraven för provet i matematik och som lägst fått E i provbetyg (riket 89%) Större andel pojkar än flickor uppnår kravnivån (pojkar 97% och flickor 90%). I riket som helhet är skillnaden mellan andelen pojkar och flickor mindre.³¹ Skillnaden mellan skolor i Piteå kommun är mindre än tidigare år. Skillnaden är störst för flickor. På en av kommunens skolor är flickornas genomsnittliga provpoäng 9 medan det på en annan skola är 13,1.³²

Nationella prov i engelska årskurs 9

Det nationella provet i engelska i årskurs 9 består av tre delprov: delprov A som prövar muntlig förmåga, delprov B som prövar receptiv förmåga (att läsa och lyssna) och delprov C som prövar skriftlig förmåga. För att eleven ska få ett provbetyg behöver alla delprov vara genomförda. Av eleverna i årskurs 9 har 95% (93% 2022) deltagit i alla delprov i engelska. 97% av eleverna i årskurs 9 har uppnått kraven för provet i engelska och fått som lägst E i provbetyg. Störst andel som uppnått kraven är det i delprovet som prövar elevernas muntliga förmåga, delprov A. Minst andel som uppnått kraven är det i delprov B, som prövar receptiv förmåga. Det är inte några större skillnader mellan hur stor andel flickor och pojkar som uppnår kravnivåerna. Det är inte heller någon nämnvärd skillnad mellan skolor i fråga om provbetygspoäng.

Relationen mellan nationella prov och terminsbetyg åk 9

De nationella proven i årskurs 9 är tänkta att vara ett stöd för lärarens bedömning och är viktiga för betygssättning, men de är inte helt avgörande för en elevs betyg. Läraren ska utnyttja all information hen har om en elevs kunskaper. På alla skolor och i alla ämnen finns elever som får lägre betyg än provresultatet, men också de som får högre betyg än provresultatet. I statistiken finns uppgifter om i hur hög grad en skola sätter högre, lägre eller lika betyg som övriga kommunala skolor i riket. Piteå kommun följer generellt samma mönster som riket i övrigt. Störst andel elever får lika betyg som provbetyget. Det är vanligare att få ett högre betyg än ett lägre i matematik och svenska och det är vanligast att få ett lägre betyg än provet i engelska. Går vi in närmare på just Piteås siffror så finns en stor variation mellan skolorna. Vissa tenderar att oftare ge ett högre betyg medan andra oftare ger ett lägre betyg.

Härnäst redovisas hur Piteås betygssättning i relation till provbetyget förändrats genom åren.

Svenska

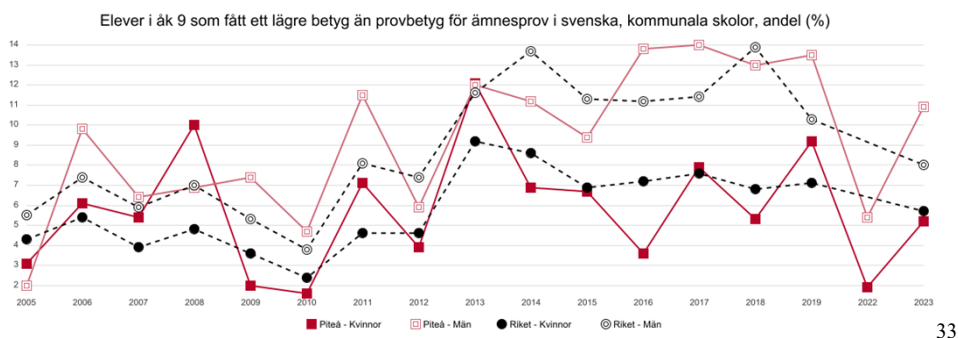
I svenska får pojkar i Piteå oftare än flickor ett lägre betyg än provbetyget. Så är det också i riket som helhet. Utmärkande för Piteå är att pojkarna oftare än i riket får ett lägre betyg än provbetyget och i mindre utsträckning får ett högre betyg än provbetyget. Kurvorna visar att Piteå som helhet tenderar att hålla ned slutbetyget i förhållande till provresultatet. I

³¹ [siris.skolverket.se.xls \(live.com\)](https://siris.skolverket.se.xls)

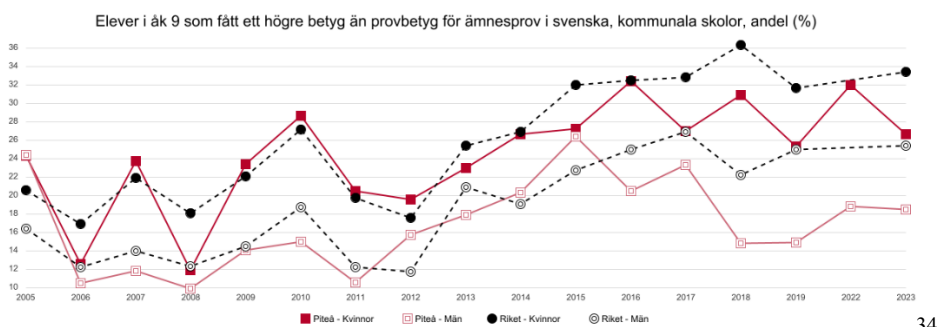
³² [Sök statistik om förskola, skola och vuxenutbildning - Skolverket](#)

synnerhet för pojkar. Viktigt att ha i åtanke att provets utformning varierar år från år och kan därför i högre eller lägre grad upplevas representera ämnets betygskriterier. Därför är trenden och relationen mellan Piteås betygssättning och rikets betygssättning mer intressant än i hur stor grad man ger högre och lägre betyg ett specifikt år.

33

34

Matematik

I matematik finns inga större skillnader mellan i vilken omfattning pojkar och flickor får ett annat betyg än provbetyget. Skillnaderna är något tydligare i riket som helhet. Kurvorna visar att Piteå 2023 marginellt gett ett lägre betyg än provbetyget. I riket har man i större utsträckning gett ett högre betyg än provbetyget. Kurvorna visar dock att i Piteå är matematik det ämne där betygssättning i förhållande till prov varierar mest mellan skolor.³⁵

Viktigt att ha i åtanke att provets utformning varierar år från år och kan därför i högre eller lägre grad upplevas representera ämnets betygskriterier. Därför är trenden och relationen mellan Piteås betygssättning och rikets betygssättning mer intressant än i hur stor grad man ger högre och lägre betyg ett specifikt år.

³³ www.kolada.se, N15569, hämtad 2024-02-20

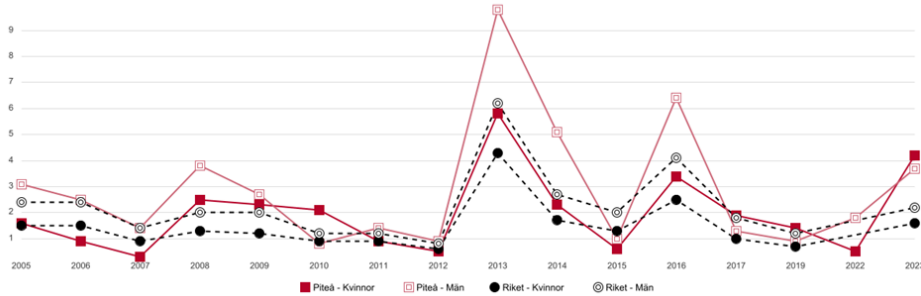
³⁴ www.kolada.se, N15570, hämtad 2024-02-20

³⁵ [Sök statistik om förskola, skola och vuxenutbildning - Skolverket](#)

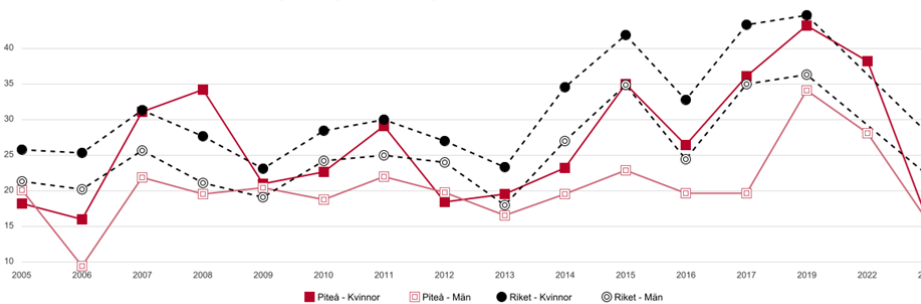

Elever i åk 9 som fått ett lägre betyg än provbetyg för ämnesprov i matematik, kommunala skolor, andel (%)

36

Elever i åk 9 som fått ett högre betyg än provbetyg för ämnesprov i matematik, kommunala skolor, andel (%)

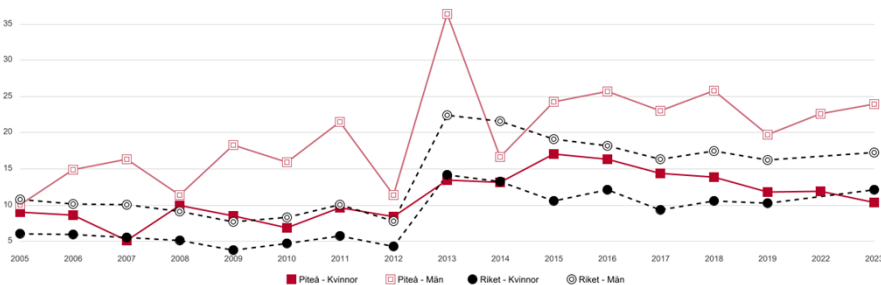

37

Engelska

I engelska får pojkar oftare än flickor ett lägre betyg än provbetyget. Så är det också i riket som helhet, men skillnaden är större i Piteå. Utmärkande för Piteå är att färre elever än i riket får ett högre betyg än provbetyget. Det gäller både för pojkar och flickor. Kurvorna visar att Piteå som helhet tenderar att hålla ned slutbetyget mer än riket som helhet i förhållande till provresultatet. I synnerhet för pojkar. Viktigt att ha i åtanke att provets utformning varierar år från år och kan därför i högre eller lägre grad upplevas representera ämnets betygskriterier. Därför är trenden och relationen mellan Piteås betygssättning och rikets betygssättning mer intressant än i hur stor grad man ger högre och lägre betyg ett specifikt år.

Elever i åk 9 som fått ett lägre betyg än provbetyg för ämnesprov i engelska, kommunala skolor, andel (%)

38

³⁶ www.kolada.se, N15571, hämtad 2024-02-20

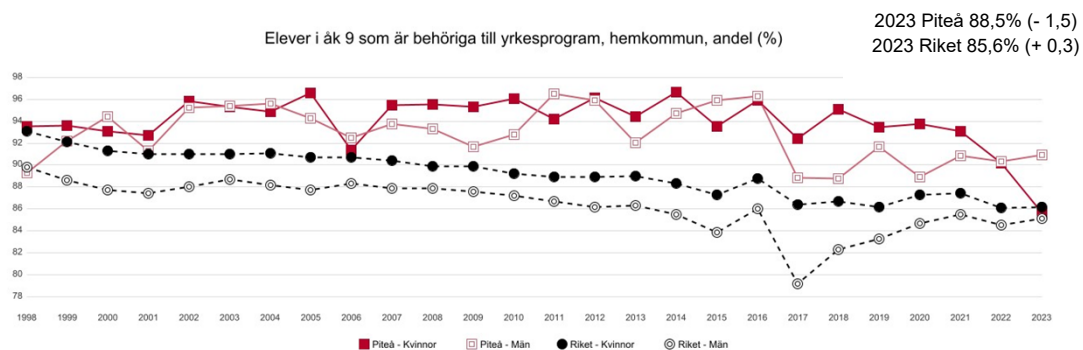
³⁷ www.kolada.se, N15572, hämtad 2024-02-20

³⁸ www.kolada.se, N15573, hämtad 2024-02-20

Gymnasiebehörighet, åk 9

Betygsstatistiken för riket våren 2023 visar att andelen elever som är behöriga att söka till yrkesprogrammen i gymnasieskolan åter ökar efter pandemin. På riksnivå ligger andelen elever med gymnasiebehörighet på 85%. Andelen elever i Piteå som är behöriga till ett yrkesprogram har däremot minskat ytterligare med 1,8 procentenheter till 88,5%, vilket innebär att Piteå nu ligger på en 64:e plats jämfört med fjolårets 41:a bland landets 290 kommuner. Könsuppdelat är 86% av flickorna och 91% av pojkarna i Piteå behöriga³⁹. Piteås elever har sammantaget fortsatt högre behörighet till gymnasiets yrkesprogram än riket i övrigt men avståndet minskar för fjärde året i rad och skillnaden är nu nere i endast 2,9 %. Såväl hela riket som kommunala huvudmän bröt den nedåtgående trenden 2023 medan Piteå kommuns negativa utveckling fortsätter. Andelen elever i Piteå som är behöriga till ett yrkesprogram då man bortser från nyanlända elever och elever med okänd bakgrund är 91% för våren 2023, vilket innebär en minskning med 3,6 procentenheter från året innan och det är flickornas försämrade resultat som står bakom minskningen. Flickorna tappar 4,3 procentenheter medan pojkarna ökar med en procentenhet från 2022.⁴⁰

I grafen ser man tydligt att andelen behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram sjunker drastiskt för båda könen efter 2016. Piteås pojkar passerade flickornas resultat för första gången under hela mätperioden 2022 och det skiljer i årets resultat 5,3 procentenheter mellan könen och till pojkarnas fördel. Flickornas tydliga nedåtgående trend i Piteå har ingen motsvarighet nationellt då andelen behöriga flickor snarare ökar men däremot jämförbart på regional nivå där flickornas andel tydligt minskar (från 86% till 82%). Pojkarna följer samma positiva utveckling som pojkarna i riket men avviker från länets pojkar som har en negativ utveckling de senaste åren (från 83% till 82% senaste åren). Pojkarna passerar flickornas resultat även på länsnivå så trenden med tydligt minskat studieresultat för flickor får snarast betraktas som ett regionalt fenomen än lokalt.

Andelen behöriga till gymnasiets yrkesprogram har minskat på tre av sex högstadietår i Piteå 2023 jämfört med 2022. På Christinaskolan bryts den negativa trenden för totala andelen behöriga, som minskat årligen tidigare. Sjulnässkolan är den enda skola 2023 som når 100% behörighet till gymnasiets yrkesprogram bland såväl pojkar som flickor, för

³⁹ www.kolada.se, N15428, hämtad 2024-02-21

⁴⁰ www.kolada.se, N15423, hämtad 2024-02-21

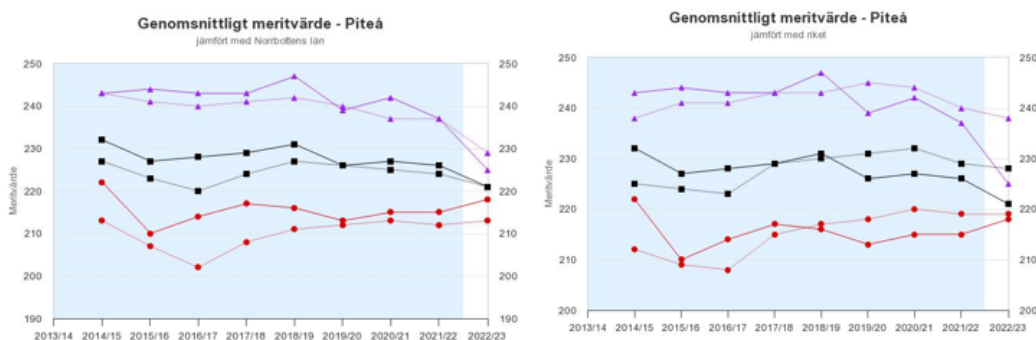

övrigt för tredje året i rad. Ser man till den tydliga minskningen av studieresultaten som flickorna i Piteå kommun uppvisar för 2023 så kan man konstatera att flickorna i Hortlax står för den största förändringen under de senaste fem åren. Efter att ha nått 100% behörighet under tre år i rad så sjunker resultatet de två senaste åren till att för 2023 utgöra en andel om 84%.

”Sammantaget vill vi dela in problematiken i två delar, där skolans organisation är en och svenskt skolsystem är ett annat. På lokal nivå ser vi att ekonomi påverkar resultat till viss del, där små enheters resultat får ett synligare och tydligare genomslag. Få elever ger större utfall i %. [...] Väger man samman de båda delarna så menar vi att de kring 2015 så minskade budgeten för elever i behov av särskilt stöd, de så kallade tilläggsbeloppen. Vi har en kostnadsökning på flera poster som i större utsträckning bekostas av elevpengen (Telefoni, skolskjuts, telefon, post etc.) Vidare så har det inte skett någon indexreglering avseende läromedelsbudget. Allt sammantaget ger detta efterverkningar på arbetet i klassrummen och i förlängningen då behörighet och meritpoäng.⁴¹”

Meritvärde, åk 9

Våren 2023 var det genomsnittliga nationella meritvärdet för elever i åk 9 229,0 poäng. Det är en minskning med 1,0 poäng jämfört med våren 2022. Piteås totala genomsnittliga meritvärde är 221,2 poäng för våren 2023, en minskning med 4,7 poäng från föregående år. Anledningen till den totala minskningen är flickornas tydligt försämrade resultat för året, en minskning med 12,4 poäng. Pojkarna höjer sitt genomsnittliga meritvärde med 3,4 poäng. Flickorna har dock i genomsnitt ett högre meritvärde än pojkarna under hela mätperioden alltsedan våren 1998. Våren 2023 var dock skillnaden mellan könen den lägsta såväl nationellt som lokalt under hela den period som LGr11/LGr22 varit gällande.

Källa: Siris, Skolverket. Meritvärdets utveckling under åtta år. Piteås meritvärden presenteras med heldragna (starkare) linjer. Diagrammen presenterar genomsnittligt meritvärde för pojkar (rött), flickor (lila) samt totalt medel (svart). I vänster diagram är länet jämförelsegrupp, i den högra är det riket. Piteås flickor tappar rejält i jämförelse med riket som helhet men den negativa trenden för flickorna är tydlig i hela länet.

Över tid har Piteås pojkar haft sämre utveckling av meritvärdet än flickorna. Pojkarnas resultat har haft nedåtgående trend från 2016 fram till och med 2020, då trenden bröts och resultaten åter vände uppåt och pojkarnas meritvärden är nu nästan i nivå med rikets siffror.

⁴¹ Citat av en av kommunens rektorer

Sammantaget har Piteå kommun haft en svag positiv trend sedan 2020 medan riket som haft en negativ trend i resultatet, något som bryts i år i och med flickornas försämrade resultat. Det genomsnittliga meritvärdet för Piteås pojkar 2023 ökar till 218 poäng medan flickorna minskar sitt genomsnittliga meritvärde med 15,1 meritpoäng till 224,9 jämfört med fjolårets 240 poäng. Meritvärdet för Piteås flickor hamnade under riksgenomsnittet 2019 efter att tidigare ha legat över rikets genomsnitt. Samtidigt innebär detta att glappet mellan pojkars och flickors medelvärde minskar ytterligare i Piteå. Det skiljer nu endast i snitt 6,9 meritpoäng mellan pojkar och flickor till flickornas fördel, vilket är den minsta differensen sedan 2015 då skillnaden var 22,1 poäng⁴², men det minskade glappet beror mer på flickornas försämrade resultat än pojkarnas förbättrade, även om pojkarnas resultat ökat sedan 2020. Flickornas försämrade skolresultat sammanfaller med uppgifter från skolornas elevhälsosamtal och kurativa arbete om flickors försämrade psykiska hälsa där det även av kvalitetsarbetena går att utläsa att flickornas andel bland elever med närvaroproblematik ökat sedan pandemin, något som även återspeglar sig regionalt såväl som nationellt.

”Om man tittar på meritvärden för åk 9 i hela Piteå kommun så ser vi att de sjunker något över tid och då måste vi ställa oss frågan vad det beror på. Vi vet att vi har elever som har hög frånvaro som beror på olika saker men som kräver resurser för att dels få dem att vara i skolan men även att kunna möta dem utifrån den problematik som finns (ex. psykisk ohälsa, strulande hemförhållanden, ovilja mot skolan etc). I och med att det läggs mycket resurser på en relativt liten del av eleverna så hamnar också de elever som med nöd och näppe klarar uppsatta kunskapsmål lite vid sidan av men som, med lite extra stöttning, skulle kunna nå ett högre meritvärde. Samma gäller förstås även de som ligger på de högsta kunskapsnivåerna - även där skulle vi kunna ”knuffa” upp dem om vi hade möjlighet att använda resurser även där.”⁴³”

Tittar man närmare på de enskilda skolornas sammanlagda meritvärden för pojkar och flickor våren 2023 så ökar elevernas sammanlagda meritvärde endast på en skola – Porsnässkolan. Ser man till utvecklingen uppdelat mellan könen så ökar pojkarna sina meritvärden på fyra skolor och minskar på två; Pitholm- och Sjulnässkolan. Flickorna minskar sina meritvärden på samtliga högstadienheter utom Porsnässkolan där de istället ökar med 19,3 meritpoäng efter att ha dippat rejält under fjolåret. Största minskningen bland flickorna står Solanderskolan för där flickorna minskar sitt snitt med hela 49,5 meritpoäng sedan förra året. Även på Sjulnässkolan står flickorna för en större minskning av sitt medelvärde då medelvärdet försämras med 29,3 meritpoäng jämfört med 2022.

Största ökningen för året på pojksidan finner vi på Christinaskolan där pojkarna höjer sitt meritvärde med 16,4 poäng. På Solanderskolan höjer pojkarna sitt genomsnittliga meritvärde med 14,3 poäng. Bland kommunens flickor har Porsnässkolan den högsta meritpoängen i kommunen, 236,3 poäng, medan Solanderskolan har det lägsta meritvärdet, 167,3 poäng. Pojkarna på Porsnässkolan har det högsta meritvärdet bland grundskolornas

---

⁴² www.kolada.se, N15507, hämtad 2024-02-21

⁴³ Citat av en av kommunens rektorer

pojkar för året, 225,3 poäng, hårsmånen före Christinaskolan med 223,8 och Pitholm på 221,4.

Grundskolans totala genomsnittliga meritvärde för 2023 sjunker något (4,7 poäng) och landar på 221,2 poäng vilket innebär att Piteå hamnar på en 99:e plats av landets 290 kommunala huvudmän. Därmed tappar Piteå en aning i förhållande till andra kommunala huvudmän och hamnar just utanför de 25% som har bäst sammanlagda meritvärde. Piteås grundskolor står sig fortsatt väl i konkurrensen med såväl länets som rikets övriga skolor med kommunalt huvudmannaskap sett till meritvärde. Piteås skolor uppvisar alltså inga avvikande resultat i jämförelse såväl över tid som i nuläge. De utmaningar som skolorna står inför är såväl regionala som nationella och är i sin tur konsekvenser och resultat av företeelser och fenomen i samhället överlag.

Utifrån den uppföljning som genomförts gällande elevers kunskapsresultat över tid kan rektorer och avdelningschef konstatera att det finns en stark koppling till barn i behov av särskilt stöd/funktionsvariationer samt frånvaroproblematik. Elever som ges möjlighet till särskilt stöd i form av särskild undervisningsgrupp eller inkludering på den egna skolan med möjlighet till varierad undervisning i mindre sammanhang med ett starkt socialt stöd och engagemang har större förutsättningar att lyckas.

”Vidare så medför det svenska skolsystemet att vi inte har möjlighet att genomföra alla åtgärder som vi idag tror kan medföra att fler elever skulle kunna tillgodogöras sig undervisningen. Vi ser att elever inom NPF till större utsträckning än andra elever blir hemma i större utsträckning, dessa skulle kunna nå längre med digital teknik och då delta via distans, eller sköta skolan via lärplattform (teams/annat). Vidare så är betyget F en faktor som inte kan bortses från. [...] Vår utmaning är att förhålla oss till samhällets utveckling och dess påverkan på våra elever. På lokal nivå vill vi fortsätta problematisera hur exempelvis sociala medier påverkar mående, hur vårdnadshavare inte klarar sin roll att fullgöra ansvaret gällande skolplikten.”⁴⁴

Uppföljning av förra årets utvecklingsområden, åk 9, grundskola

- *Följa frånvaron i grundskolan utifrån införandet av den gemensamma handlingsplanen*

Alla skolor har utifrån gemensam handlingsplan tagit fram arbetssätt lokalt på skolan. Arbetssätten kan skilja sig åt men vilar på den kommunövergripande handlingsplanen. Högstadieskolorna upplever att korttidsfrånvaron minskar men inte fullt ut som innan pandemin. Elever med långtidsfrånvaro har ökat under vt 2022 för att minska under ht 2023, ett fortsatt fokusområde. Framförallt gäller det flickor men på några skolor även pojkar. Ofta föreligger psykisk ohälsa med en NPF. Vi kan också se i kartläggningar att elever som har en frånvaro på 15-20% uppger god trivsel på skolan och inte upplever sig otrögga i skolan. Det är en god grund att stå på.

- *Fortsatt arbete med elevers motivation kopplat till planering och genomförande av undervisningen.*

---

⁴⁴ Citat av en av kommunens rektorer

Majoriteten av högstadieskolorna har arbetet med olika metoder för att öka trygghet, motivation, elevvård och studiero, genom olika insatser på olika skolor. Målet är uppfyllt i hög grad.

Utvecklingsområden inför läsåret 2024/2025, åk 9

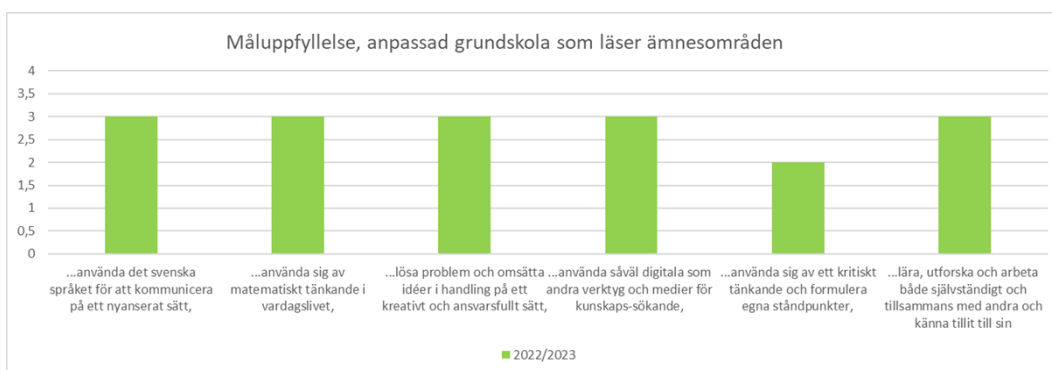
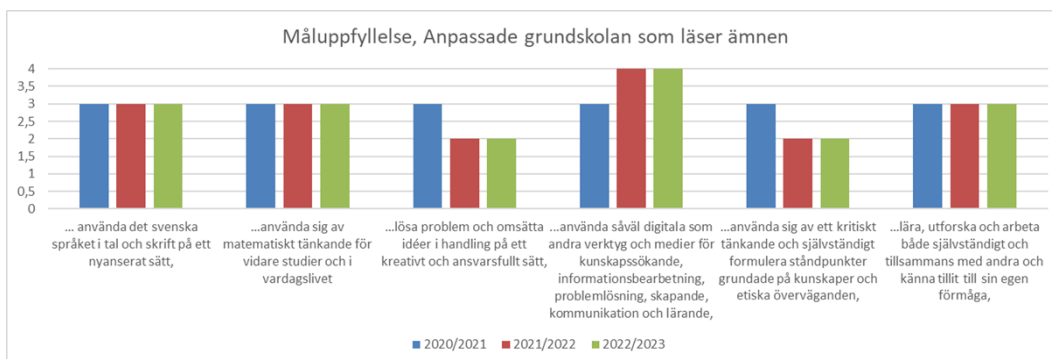
- Fortsatt arbete med elevers närvaro/frånvaro (rutinerna) och förståelse för bakgrunden till frånvaro utifrån ett generellt perspektiv.
- Bedömning av elevers prestationer och betygssättning i matematik

Anpassad grundskola

Från och med HT 2023 har särskolan bytt namn, verksamheten benämns numera *Anpassad grundskola*. Rönnskolan i Piteå bedriver, utöver anpassad grundskola, även förskoleklass och fritidshem för elever inom den anpassade grundskolan.

Måluppfyllelse hela den anpassade grundskolans verksamhet

Från och med hösten 2022 i den nya läroplanen, Lgra 22, beskrivs inte längre särskola med inriktningen träningskola. Allt benämns anpassad grundskola och eleverna läser ämnen och ämnesområden. Det ställs högre krav på de elever som läser ämnen. I den enkät som avdelningschef lämnat rektorerna, där skalan gått från "Inte uppfyllt" (1) till "Helt uppfyllt" (4), bedömer rektor för Rönnskolan att *undervisningen stämmer mot Lgra 22s mål och riktlinjer kring kunskaper* motsvarande 3,0 dvs "uppfyllt i hög grad". Detta gäller sammanfattningsvis för förskoleklassen, anpassade grundskolan och fritidshemmet. I enkäten uppger också rektor i vilken grad eleverna efter genomgången grundskola kan *använda såväl digitala som andra verktyg och medier för kunskapssökande, informationsbearbetning, problemlösning, skapande, kommunikation och lärande*. Målområdet är "Helt uppfyllt" 4,0 oavsett om man läser ämnen eller ämnesområden och det kan bekräftas genom insatser man genomfört med hjälp av digitala verktyg. De områden som rektor skattar lägst inom den verksamhet som läser ämnesområden och som bedöms som "Delvis uppfyllda" är elevernas förmåga att...*lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt och...använda sig av ett kritiskt tänkande och självständigt formulera ståndpunkter grundade på kunskaper och etiska överväganden*. Med tanke på elevunderlaget är det förmodligen de målområden som är svårast att uppfylla.

Förskoleklass, anpassad grundskola

2022/2023 integrerades förskoleklasseleverna med åk 1-3, man hade ingen renodlad förskoleklass.

Anpassad grundskola

Anpassade grundskolans undervisning behandlar läroplanens (Lgra 22) mål och riktlinjer mycket väl enligt rektor. De har mycket hög behörighet hos lärarna jämfört med riket. De anpassar lärmiljöer efter elevers skiftande behov och har fokus på att varje elev ska nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. För de som läser ämnesområden skriver rektor följande:

"Undervisningen har kontinuerligt utvecklats utefter den nya läroplanen. Lärarna inom ämnesområden har genomfört ett stort arbete, där processen fortfarande pågår, kring bedömning och dokumentation av kunskaper. Lärarna har också deltagit på fortbildning via SPSM.

Vi tillämpar erfarenhetsbaserad undervisning där eleverna stärks i sin tillit till den egna förmågan genom att de får tillfälle att pröva sig fram och lyckas.

Kommentarmaterialet når variationen av elevernas förutsättningar och förmågor. Det har varit ett bra verktyg för oss i planering, bedömning och utvärdering.⁴⁵

Och för de som läser ämnen:

”Skolan arbetar utifrån att alla elever naturligt ska ingå i klassens gemenskap och vara delaktiga utifrån sina förutsättningar. Verksamheten utgår ifrån att självtillit kan kompensera svårigheter. Vi arbetar utifrån att skapa en lärmiljö som är utmanande men trygg. Tydliga och genomtänkta genomgångar ger eleverna förståelse för lektionens innehåll och därmed bättre förutsättning att lyckas.⁴⁶”

Fritidshem, anpassad grundskola

Den anpassade grundskolan har inte en egen läroplan för fritidshemmet, utan följer den läroplan som gäller för grundskolan. Undervisningen i fritidshemmet behandlar läroplanens mål mycket väl och undervisningen anpassas efter elevernas olika behov och förutsättningar. Fritids på den anpassade grundskolan har arbetat med att utveckla lärmiljöerna och haft några längre projekt, bl.a. ett konstprojekt i samarbete med Café på bit. De har arbetat med aktivitetsgrupper med fokus på samspel och strävat efter att erbjuda aktiviteter som utmanar eleverna och ger dem möjlighet att utveckla sina kunskaper och erfarenheter, bland annat genom att nivåanpassa.

Uppföljning av förra årets utvecklingsområden, anpassad grundskola

- *Utveckla undervisningen efter nya läroplanen Lgrsär22.*

Undervisningen har kontinuerligt utvecklats utefter den nya läroplanen. Lärarna inom ämnesområden har genomfört ett stort arbete kring bedömning och dokumentation av kunskaper. Lärarna har också deltagit på fortbildning via SPSM.

- *Anpassad grundskola behöver på olika sätt arbeta för att utveckla elevernas förmåga att använda sig av ett kritiskt tänkande och förmåga att uttrycka sina åsikter på ett självständigt sätt.*
- *Ett annat utvecklingsområde är att eleverna får träna på att utveckla förmåga till att lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt.*

Skolan arbetar hårt med att alla elever naturligt ska ingå i klassens gemenskap och vara delaktiga utifrån sina förutsättningar. Om verksamheten vilar på denna grund skapas en bas av självförtroende som kompenserar svårigheter. Att våga prova och att våga misslyckas ger tryggare elever som utvecklas mer.

- *Fortsätta utveckla samverkan mellan fritids och skola. Arbeta för en varierad lärmiljö av god kvalitet.*

---

⁴⁵ Citat av en av kommunens rektorer

⁴⁶ Ibid.

Fritids har arbetat med att utveckla lärmiljöerna och haft några längre projekt, bl.a. ett konstprojekt i samarbete med Café på bit. Fritids har arbetat med aktivitetsgrupper med fokus på samspel och strävat efter att erbjuda aktiviteter som utmanar eleverna

Utvecklingsområden inför läsåret 2024/2025, anpassade grundskolan

Ämnesområden:

- Utveckla undervisningen med fokus på kapitel 1 i läroplanen – skolans värdegrund och uppdrag. Där finns vårt fokusområde ”Förmågorna”.

Ämnen:

- Kompetensutveckling för ny personal kring deras uppdrag i relation till den anpassade grundskolan, alla i arbetslaget behöver vara förtrogna med läroplanen och intentionerna med utbildningen i den anpassade grundskolan.

Fritidshemsverksamheten:

- Elevernas självständighet och samspel med kamrater genom att utveckla lärmiljöerna, utmanande aktiviteter, fördelat ansvar där personalen arbetar som stöd i bakgrunden.

Fritidshem

Uppskattad måluppfyllelse

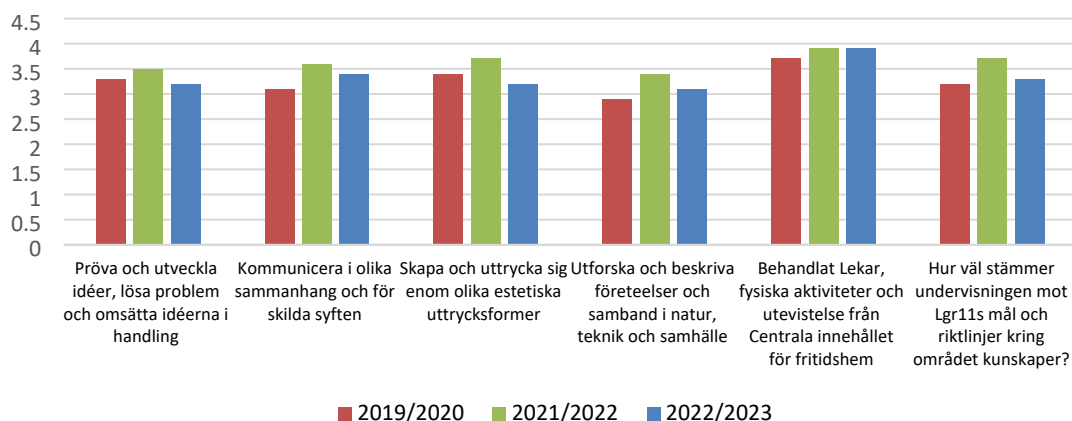
2016 fick fritidshemmet en egen del i läroplanen med syfte och centralt innehåll. Denna fjärde del ska tillsammans med läroplanens första och andra del vara utgångspunkt för undervisningen i fritidshemmet.

För de flesta målområden skattar rektorerna fritidshemmets måluppfyllelse något lägre inför årets kvalitetsrapport än tidigare år. Trots att skillnaderna är marginella och att kvalitén är god kan en bidragande orsak vara att i tider med dålig tillgång till timvikarier får ofta fritidspedagoger kompensera personalfrånvaro i skolan, som i sin tur påverkar fritidshemmets verksamhet. De områden där man framför allt anser att eleverna getts förutsättning att utveckla sina förmågor är kommunikation (3,4) samt hur väl man uppfyller Läroplanens mål och riktlinjer, vilket skattas 3,3 dvs. ”uppfyllt i hög grad”. Ett område som över tid skattas högt är fritidshemmets arbete med lekar, fysiska aktiviteter och utevistelse, 3,9 ”helt uppfyllt”, vilket också kan bekräftas av de aktiviteter som genomförts inom ramen för ”Hälsofrämjande skola”.

Eftersom undervisningen i fritidshemmen ska komplettera förskoleklass och skola i genomförandet och uppfyllandet av läroplanens mål är det positivt med hög måluppfyllelse trots att resultatet försämrats något. En bidragande orsak tror rektorerna är att andelen behörig personal är hög.

Eleverna givits möjlighet att utveckla sin förmåga att:

Undervisningen i fritidshemmen ska utgå ifrån elevernas behov, intressen och erfarenheter men också att eleverna utmanas till nya upptäckter. Fritidshemmen erbjuder variation av arbetssätt, uttryckssätt och lärmiljöer, samt erbjuder eleverna en trygg och meningsfull fritid. Lärarna i fritidshemmen arbetar relationellt vilket är en förutsättning för en gynnsam lärmiljö. Rektorer ger en samstämmig bild av måluppfyllelsen vilket vittnar om en likvärdighet bland fritidshemmen i kommunen.

”Eleverna behåller länge sin plats på flertalet fritidshem vilket kan ses som en god kvalitetsmarkör. Många fritidshem har satsat på en aktiv utemiljö som spänner över hela skoldagen som medför att eleverna är aktiva när de har utevistelse. Det har anordnats gemensamma träffar och utbildningar ex NPF för fritidspersonalen vilket har varit uppskattat och gett effekt i verksamheten.⁴⁷”

Flertalet skolor har haft SPSM-projekt, (specialpedagogiska skolmyndigheten) med fokus på inkluderande tillgänglig lärmiljö där även fritidspersonalen deltagit. Man använder bildstöd i verksamheten och även handledning av specialkompetenser för att finna rutiner och struktur och göra den ”fria verksamheten” tillgänglig för alla barn.

”En del fritidshem har genomgått Skolverkets moduler i ledarskap. Många fritidshem har arbetat med tillgänglig lärmiljö tex. tydliggörande pedagogik med bildstöd samt de sju frågorna Vad? När? Hur? Varför? Med vem? Tiden? Vad händer sedan? Vilket ger en trygghet för eleverna på fritidshemmet.⁴⁸”

Flertalet rektorer lyfter fritidsverksamheten som ”kittet” i ”huset” och vikariesituationen påverkar fritidshempersonalens arbetsbelastning och verksamheten på fritidshemmet. Eftersom det finns en skolplikt och rätt till undervisning utifrån den lagstadgade timplanen är det fritidshemmet och dess verksamhet som till vis del fått ”stryka på foten” på grund av personalfrånvaron och den bristande tillgången av vikarier. Kompetensförsörjningen och behöriga lärare i fritidshem är ett stort annalkande bekymmer. Rektorer och personal hyser

⁴⁷ Citat av en av kommunens rektorer

⁴⁸ Ibid.

en oro, det finns ingen utbildning för Lärare i fritidshem i Luleå och få söker utbildningen i Umeå och av det skälet har utbildningsförvaltningen tecknat avtal med Umeå universitet när det gäller arbetsintegrerad lärarutbildning (AIL) för lärare i fritidshem som startar ht 2024.

Uppföljning av förra årets utvecklingsområden, fritidshem

- *Synliggöra och reflektera kring tillgänglig lärmiljö i alla situationer, framför allt de rutinmässiga såsom övergångar, måltider.*

Uppfyllt i hög grad, se ovan.

- *Handlingsplan angående kompetensförsörjning för fritidshemmen.*

Det har inte upprättats någon handlingsplan men det görs insatser för att förbättra kompetensförsörjningen inom fritidshemmet

Utvecklingsområden inför läsåret 2024/2025, fritidshem

- Fortsatt arbete med kompetensförsörjning genom olika insatser och samverkan med övriga; HR-avdelningen, universitet och andra aktörer samt personalen själva.
- Genomföra AIL (arbetsintegrerad lärarutbildning) för lärare i fritidshem i samarbete med Umeå universitet.

Piteå ska erbjuda goda förutsättningar för ett livslångt lärande

Grundskolan i Piteå erbjuder en utbildning av hög kvalitet trots att våra resultat försämrats. Vi har en stor andel behöriga lärare, fritidspedagoger och förskollärare med mångårig erfarenhet. Man arbetar mycket väl med många delar av läroplanens kunskapsmål och utbildningen och elevernas resultat står sig trots allt väl i nationella jämförelser. Det man också kan konstatera är att lärarna i år sätter i större utsträckning lägre betyg i förhållande till hur eleverna presterat på nationella prov i jämförelse med riket. Kan det bero på att grundskolan i Piteå har en stor andel behöriga lärare som i sin tur påverkar bedömning och betygssättning? Eller beror det på att lärarna i och med den nya kursplanen fått större mandat att sätta ett sammanvägt betyg av elevers resultat? Skolan har i varje fall ej drabbats av betygsinflation vilket är positivt. Lärarna och skolan står för sin bedömning och de betyg man sätter.

Grundskolans resultat när det gäller skolnärvaro har förbättrats men vi behöver dock fortsättningsvis följa elevernas frånvaro i kvalitetsrapporten *Barn och unga* eftersom det finns en tydlig koppling mellan skolnärvaro och elevers resultat. Flickornas försämrade resultat i åk 9 behöver också nogsamt följas och det kommer att göras genom bland annat satsning inom ramen för Kunskapsbidraget (fd Statsbidraget för Likvärdig skola).

Under VT 2022 genomfördes utbildning och implementering av den reviderade Läroplanens inledande kapitel avseende värdegrund och Kursplanerna som gäller from 1 juli 2022. I uppföljande medarbetarsamtal med rektorerna berättar de att förstelärarna varit viktiga och haft ett stort ansvar för att planera och leda implementeringsarbetet.

Läroplanens inledande kapitel lyfter viktiga jämställdhets och värdegrundsfrågor. Respekt, hänsyn, bemötande, förhållningsätt, mänskliga värden och demokratiska grundläggande principer måste åter upp på agendan vilket rektorerna omskriver i underlaget till årets kvalitetsrapport. Det gäller alla stadier i grundskolan.

De nya kursplanerna och förändringarna i det centrala innehållet avseende omfattning, konkretionsgrad och progression samt den förändrade bedömningen av elevers kunskaper innebär, enligt avdelningschefs bedömning, ett större mandat och en ökad möjlighet för alla behöriga och professionella lärare i Piteå kommuns grundskola att leda och utveckla undervisningen för en ökad måluppfyllelse och ett livslångt lärande.

Uppföljning och redovisning av nämndens uppdrag från kvalitetsrapporten Utbildning, arbete och näringsliv Läsåret 2020–2021, (BUN 2023-09-08, § 76). redovisas i Bilaga 1.

Gymnasieskolan

Uppskattad måluppfyllelse

Strömbackaskolan

Läroplansområden Kunskaper (2.1)	 Målet ej uppfyllt	 Målet delvis uppfyllt	 Målet uppfyllt i hög grad	 Målet helt uppfyllt	Kommentarer till bedömning
Gymnasieelever med examen inom tre år					Mycket bra resultat nationellt sett. Vi har dock elever som inte fullföljt sin gymnasieexamen på grund av bl a psykisk ohälsa eller bristande motivation, något som påverkar vår målbedömning. Ingångsåret gymnasiestudierna var pandemin med växelvisa distansstudier vilket påverkade elevers struktur och rutiner.
Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet inom tre år.					Väldigt varierande mellan olika program hur det ser ut. För vissa är målet ej uppfyllt, för andra uppfyllt fullt ut. Elever på yrkesprogrammen Barn- och fritid samt Vård- och omsorg har hög måluppfyllelse för att vara yrkesprogram, mycket beroende på att deras studier oftast syftar till högre studier. Elever på yrkesförberedande program väljer annars hellre yrkeskurser än grundläggande behörighet för att vara bättre rustade i arbetslivet.

Betygspoäng efter avslutad gymnasieutbildning				Även här varierar det mycket mellan de olika programmen men totalt sett är det utifrån Koladas siffror svårt att sätta ett högre värde. Jämför vi med andra oss närliggande kommuner så är betygspoängen inte alarmerande. Vi ligger i paritet eller högre än många andra likvärdiga kommuner. Vi har också en skolenhet – Hugin, som ökat sina betygsvärden markant.
---	--	--	--	---

En stor fråga under detta år har varit hur lärare ska förhålla sig till den nya AI-tekniken. Ska vi arbeta med den, eller kan man hitta vägar för att stänga av och i så fall hur? En hel del kompetensutveckling kring denna fråga har vi kunnat få genom det vetenskapliga teamet och de föreläsare som de har anlitat. Helt klart är att undervisningen på ett eller annat sätt behöver förändras för att anpassas till den nya tekniken.

Grans

Nedan följer en sammanställning över några resultatnyckeltal från Kolada. Nyckeltalen över genomströmningen på 3 år baseras på alla elever som började på Grans ht-20 och sedan slutfört sina gymnasiestudier om 2500p på något program/någon gymnasieskola inom 3 år, dvs vt-23. Det behöver dock inte nödvändigtvis vara så att de elever som Kolada baserar sin statistik på slutför sina gymnasiestudier på Grans.

Elever som påbörjat sina studier på Grans (enligt Kolada)	2019	2020	2021	2022	2023
Gymnasieelever med examen inom 3 år, andel (%)	67,4	77,4	68,1	81,0	69,2
Betygspoäng efter avslutad gymnasieutbildning	13,6	14,1	13,9	14,4	14,3
Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 3 år, andel (%)	-	28,3	34,1	*	*

*Färre elever än 10 st, därav ingen andel redovisad.

Eftersom Grans är en skola med endast ett nationellt program innebär ett programbyte för oss att en elev inte blir kvar på skolan utan hamnar på någon annan skola. Då vårt upptagningsområde dessutom är hela regionen innebär det många gånger också en skola i en annan kommun. Många av de elever som finns med i Koladas statistik över genomströmningen har alltså inte slutfört sina gymnasiestudier på Grans, p g a avhopp under sina gymnasiestudier.

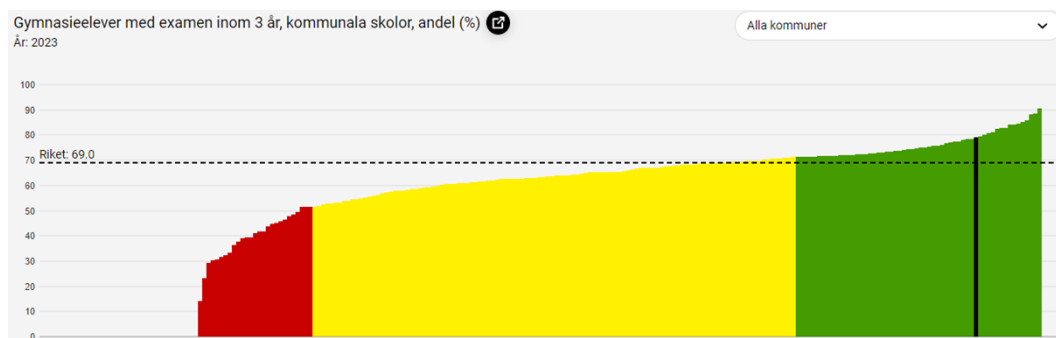
Utifrån de resultatnyckeltal, den analys och sammanställning som redovisats ovan kan vi dra slutsatsen att den undervisning som bedrivs på Grans naturbruksgymnasium på ett klart godkänt sätt tar upp och behandlar läroplanens mål och riktlinjer kring området *Kunskaper* (2.1). Vissa delar tas i vissa specifika ämnen och kurser och vissa punkter via APL och de internationella utbytena, andra genomförs utanför ordinarie ämnesundervisning på mentortiden.

Gymnasieexamen inom tre år

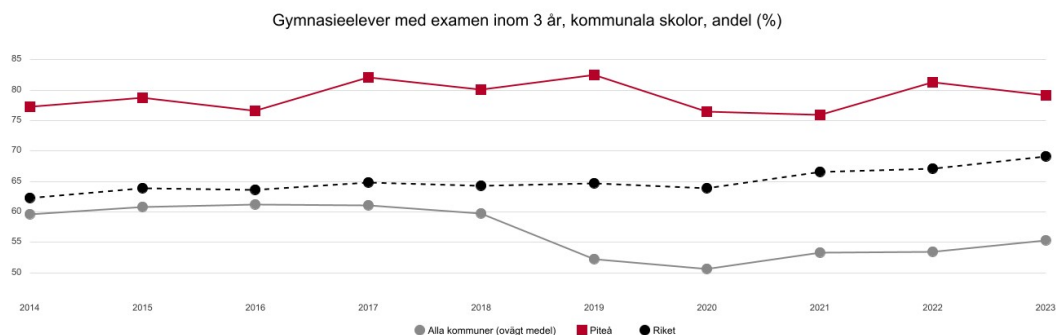
Strömbackaskolan

För att sätta Piteås gymnasieskolor i ett nationellt sammanhang redovisas nedan Piteås placering i en nationell skala⁴⁹. Det svarta strecket utgör placering i förhållande till andra kommunala skolor i riket. I och med detta kan man konstatera att Piteås gymnasieelever har goda förutsättningar till ett fortsatt yrkesliv eller vidare studier sett till att så många når gymnasieexamen.

En liten dipp när det gäller andel elever med examen kan skönjas i förhållande till året innan. Största nedgången finner man på de högskoleförberedande programmen där fjolårets ökning gick tillbaka till nivåer i paritet med åren innan, 2018-2021. Vi kan också se att det totalt sett är en högre andel kvinnor som når examen i förhållande till män (86% mot männens 82%). På yrkesprogrammen är förhållandet det motsatta. Där är det fler män i förhållande till kvinnor som uppnår en gymnasieexamen, men skillnaden är inte lika stor.

Lärlingskonceptet på Handels- och administrationsprogrammet bedöms ha bidragit till att 91% av eleverna fick yrkesexamen vilket ses som mycket positivt. Att andelen elever som når examen inom tre år minskat något kan dock bero på att elevernas studietid på gymnasiet inledningsvis var problematisk pga pandemin, den bestod växelvis av distansstudier vilket kan ha haft en negativ inverkan på vissa elevers skolgång.

"De elever som inte fick examen har en gemensam faktor, förutom att de är pojkar, och det är att de tappade motivationen till studierna under gymnasietiden. Mentorernas analys är att årets avgångselever fick en dålig start på gymnasiet genom att vi hade växelvis distansundervisning under delar av åk1 och åk2 som medförde att eleverna förväntades ta mer eget ansvar över studierna. En del av de elever som inte

⁴⁹ www.kolada.se, N17451, hämtad 2024-02-21

klarade examen tappade greppet under pandemin som de hade svårt att återta. Frånvaron blev hög, rester av skolarbete hopade sig och frånvaron ökade ytterligare. Eleverna ”valde” att ta F i vissa kurser trots att de visste att de inte skulle få examen. Specialpedagogen har funnits där och hjälpt eleverna att hålla struktur på uppgifter och prov, men eleverna orkade inte i slutet. /.../ Vi måste lyfta in motivation som prioriterat område på skolenheten.⁵⁰”

Grans

Enligt Kolada är det 69% av eleverna som påbörjat sina studier på Grans ht-20 som tog examen (enligt nyckeltalet innebär examen antingen gymnasieexamen eller studiebevis om minst 2500p). Det ligger i nivå med rikets värde på men det här läsåret långt under Piteå kommuns totala nivå; 79%.

För att få statistik som baseras på alla de elever som vt-22 avslutade sina gymnasiestudier om 2500p på Grans analyserar rektor alltid även Siris nyckeltal. Det representerar de elever som i realiteten funnits på skolan under majoriteten av sin gymnasietid, fått ta del av skolans undervisning och de som slutfört nationellt program om minst 2500p på Grans vt-23.

Elever som påbörjat sina studier på Grans (enligt Siris)	2019	2020	2021	2022	2023
Gymnasieelever med examen inom 3 år, lägeskommun, andel (%)	88,2	95,7	90,2	97,6	84,8

Om vi endast tittar på de 33 elever som slutförde sina gymnasiestudier om 2500p på Grans naturbruksgymnasium vt-23 har 28 av dem en gymnasieexamen. Av dessa är det fem elever som började hos oss som PRIV-elever (utan godkänt betyg i antingen Ma eller Eng från grundskolan). Av dessa har fyra elever gjort sig behöriga till naturbruksprogrammet, två av dessa fyra klarat gymnasieexamen och ytterligare två tagit examen med studiebevis utan att ha behövt gå ett fjärde år.

Det kan även vara så att effekterna av pandemin och distansundervisningen påverkat elevernas situation och resultat mer än förra läsårets avgångselever trots att avgångseleverna vt-23 hade en kortare period av distansstudier. De drabbades tidigt under sin gymnasietid av att gymnasieskolan någon månad in på höstterminen, i november, ställdes om till fjärrundervisning. Den pågick sedan i vårt fall helt eller delvis en bra bit in på vårterminen. Troligtvis är den här tuffa starten av en ny skolform, som i vårt fall för många innebär flytt till eget boende/internat, med att som elev ganska snabbt kastas ut i distansundervisning en stor orsak till att vi haft fler avhopp i årskursen (åk 20) jämfört med läsåren strax innan och efter.

Generellt varierar andelen elever som tar examen från Grans inom 3 år mycket under perioden 2019-2023 medan genomsnittliga betygspoängen ligger mer konstant och alltid i

⁵⁰ Citat av en av kommunens rektorer

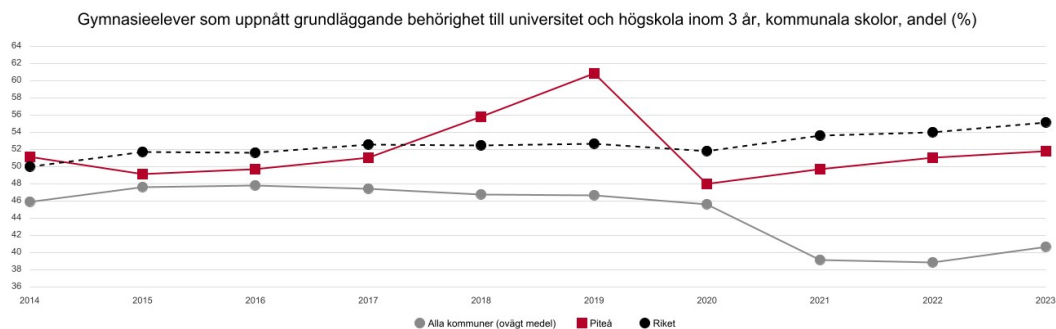

ungefär samma nivå som andra naturbruksprogram i riket eller som övriga yrkesprogram inom huvudmannen. En tänkbar anledning som vi ser är att det kan vara specifika ämnessvårigheter som gör att en elev inte klarar vissa kurser och då inte når gymnasieexamen samtidigt som betygen i andra kurser ger en hög genomsnittlig betygspoäng. Biologi 1, som är en programgemensam kurs på naturbruksprogrammet och därför behöver vara godkänd för gymnasieexamen, är ett exempel på en sådan kurs.

Grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 3 år

Strömbäckskolan

När det gäller den grundläggande behörigheten hade Strömbäckskolan en rätt kraftig uppgång åren 2018 och 2019 som sedan föll drastiskt år 2020. Sedan dess kan man se en viss återhämtning och i förhållande till andra kommuner i riket så visar Piteå ändå på goda resultat.⁵¹

För Piteå gymnasieskolors del får man utifrån de resultat som presenterats, anse att vi nått väldigt långt när det gäller måluppfyllelse av läroplanens mål. Den återkoppling vi får från branscher och elever som studerat hos oss är att eleverna generellt är mycket väl förberedda, både för yrkesliv och högre studier.

Grans

Det som sticker ut negativt är att andelen elever med grundläggande högskolebehörighet inom tre år minskat sedan 2021. Kolada har inga uppgifter för 2022 och 2023 då det är färre än 10 avgångselever med grundläggande högskolebehörighet. Enligt skolans egen statistik så är det 9 av de 37 avgångseleverna vt-23, dvs drygt 24%, som har grundläggande högskolebehörighet vilket är lika många till antalet som läsåret innan men en ökning av andelen, då gruppen avgångselever nu är färre.

Betygspoäng efter avslutad gymnasieutbildning

Strömbäckskolan

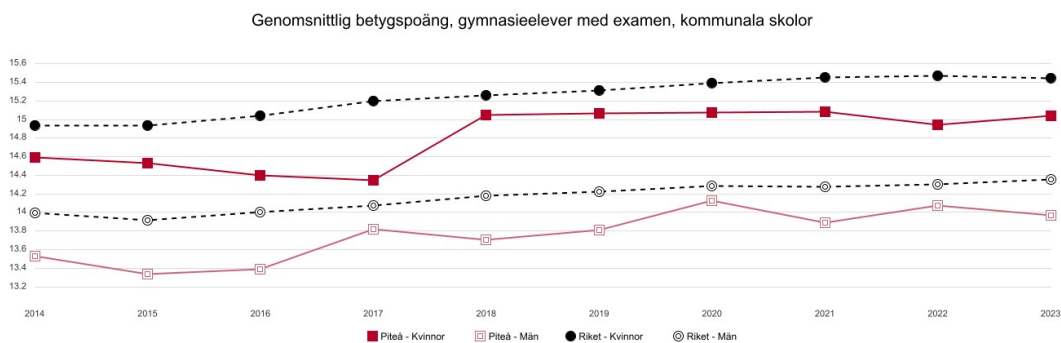
En utmaning i gymnasieskolan är betygen där Piteå totalt sett ligger på den röda nedersta kvartilen gällande meritpoäng. Diagrammet nedan är könsuppdelat och vi kan se att det är

⁵¹ www.kolada.se, N17479, hämtad 2024-02-21

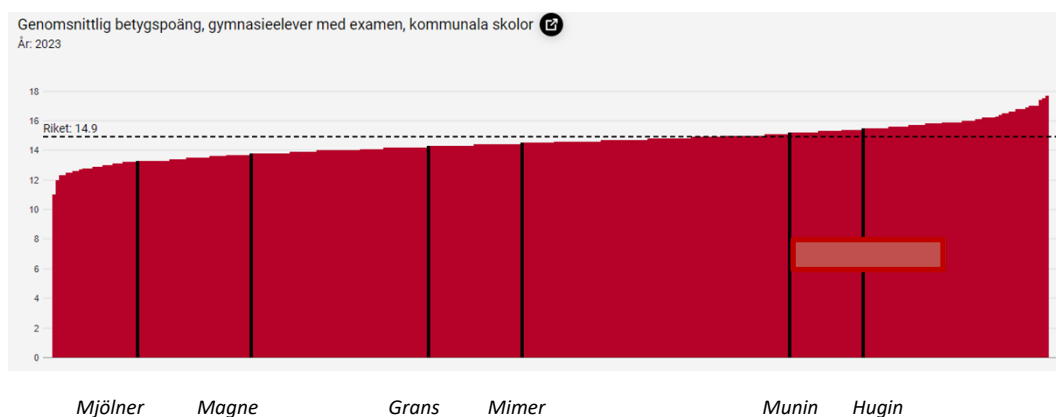

kvinnorna som står för de högre betygsnivåerna generellt sett i likhet med övriga kommunala skolor i riket, men Piteå ligger lägre totalt sett för båda grupperna.⁵²

I nedanstående diagram kan man se hur meritvärden fördelar sig mellan de olika skolenheterna. Vi kan utläsa att det är de yrkesprogram inom traditionellt manliga branscher som ligger lägst när det gäller meritvärden. Att Mimer placerar sig så pass långt ned har att göra med att Introduktionsprogrammen ingår i skolenheten, vilket drar ned det totala värdet.⁵³

Det man behöver ha klart för sig är att elevers avhopp från utbildningen, påverkar statistiken i Kolada på olika sätt. Till exempel hade Hugin några avbrott från Teknikprogrammet, där elever bytte program då de upplevde Teknikprogrammet som för tufft. Istället valde de yrkesprogram och gick ut med gymnasieexamen där. Detta inverkar negativt på statistiken för skolenhet Hugin, även om det för eleverna kanske blev ett positivt utfall.

För att fördjupa förståelsen och kunskaperna kring elevers betyg och vad det är som gör att resultaten är så låga i förhållande till riket gjorde avdelningschef för gymnasieskolan under hösten 2023 en analys av elevernas ingångsbetyg när de kom från år 9 och elevernas utgångsbetyg när de tog examen från gymnasieskolan samt en analys av detta. Underlaget kommer från elever som lämnade gymnasieskolan 2022. Grans och Magne sticker ut

⁵² www.kolada.se, N17691, hämtad 2024-02-21

⁵³ Ibid., hämtad 2024-02-21

jämfört med övriga skolenheter. Där hade eleverna låga ingångsbetyg men högre än snittet i riket i utgångsvärde.

Det är enbart på yrkesprogrammen som meritvärdena ökar, ibland ganska rejält om man jämför in- och utvärde. Enda undantaget är El- och energiprogrammet där elevernas meritvärden blev lägre än vad deras ingångsbetyg var. Här behövs en djupare analys genomföras för att ta reda på varför det ser ut på detta sätt. Kraven ökar naturligtvis på gymnasiet teoretiska program i förhållande till grundskolan och kurserna på högskoleförberedande program och yrkesprogram är inte helt lika. Ungdomar med praktiska färdigheter kanske äntligen får möjlighet att komma till sin rätt och få utdelning betygmässigt för detta men på vissa gymnasiegemensamma ämnen borde korrelationen mellan programmen vara bättre.

”Vi ser att vi tappar i både engelska och matematik, men når bättre resultat i svenska. Tappet i matematik är inget nytt. Många elever tycker att matematik är svårt och de har fått kämpa en hel del i grundskolan. /.../ Det som sticker ut ordentligt är engelska 5. Det är ett stort tapp från grundskolan och vad beror det på? Det här måste analyseras vidare på skolenhetsnivå men även på Strömbäckanivå.⁵⁴”

Förklaringar till Piteås betygsplacering nationellt kan vara:

- Hög andel elever på yrkesprogram påverkar de totala meritvärdena.
- Hög genomströmning. Vi klarar fler elever genom våra utbildningar och har i nationell jämförelse få avhopp. Detta kan då också återspegla sig i betygen, att de vi klarar inte har lika höga betyg och det ger utslag på helheten.
- På skolenhet Hugin tappar elever försprången från grundskolan i hög grad i förhållande till slutresultatet. Det har att göra med att det är färre grundläggande kurser och fler kurser på fördjupad nivå. Det är fler elever som får högre betyg i matematik 1 än matematik 5. Det höga tempot som krävs på utbildningarna påverkar också resultatet negativt. En jämförelse med likvärdiga skolenheter i andra likvärdiga kommuner visar på att Piteås meritvärden för dessa program ligger i linje med övriga skolor.
- Vi ser att det kan finnas en kultur på vissa yrkesprogram och i branscher, vilket påverkar elevers motivation att nå högre betyg i t ex gymnasiegemensamma ämnen. Det kan finnas en ”antipluggkultur” som innebär att elever tänker – jag ska ju ändå inte plugga vidare, jag ska jobba när jag går ut gymnasiet, så det räcker om jag når ett godkänt – ett E.
- Rektorer och lärare vid Strömbäckaskolan lägger stor vikt vid att verka för likvärdig och rättssäker bedömning och de jobbar med kollegial bedömning i de gymnasiegemensamma ämnena över program- och skolenhetsgränser. Samtidigt vet vi att det förekommer betygsinflation på många håll i landet, vilket uppmärksammas nationellt upp på regeringsnivå.

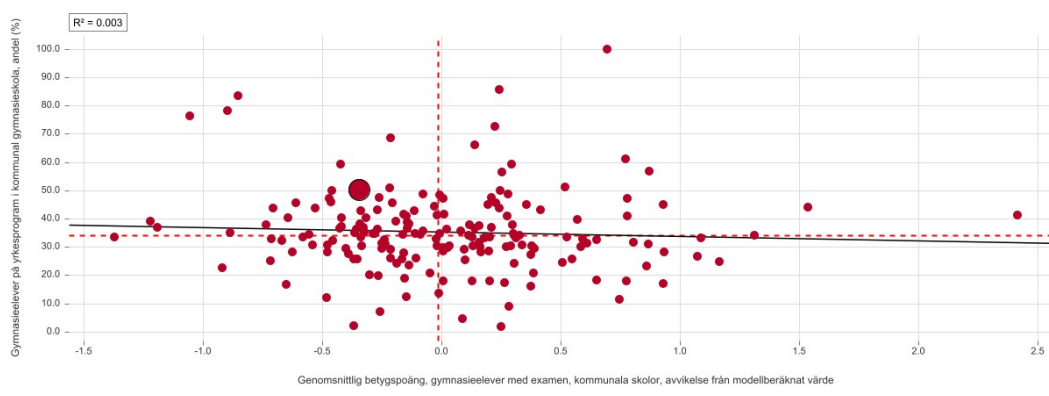
---

⁵⁴ Citat av en av kommunens rektorer

Jämförelse betygspoäng och korrelation med andel elever på yrkesprogram

Diagrammet nedan som visar på korrelationen mellan betyg och hur stor andel elever som finns på yrkesprogram. Den stora pricken anger Piteå kommun.

Röd stor markering är Piteå kommun

Kommuner som ligger över medianvärdet betygsmässigt, är ofta små kommuner, t ex Älvsbyn och Övertorneå. Kommuner som ligger i paritet med Piteå eller lägre när det gäller betyg är t ex, Luleå, Boden, Skellefteå, Umeå, Örnsköldsvik och Sundsvall, trots att dessa har lägre andel elever på yrkesprogram. En slutsats är därför att små kommuner och små skolor, har svårare att bedriva ett likvärdighetsarbete när det gäller betyg och bedömning, över en bredd av elever, lärare och program. Risken finns då att de hamnar högre i betygsättning än vad som annars skulle ha varit fallet.

Dessa antaganden får naturligtvis inte hindra oss från att fortsätta att hålla ögonen på elevernas meritvärden, kunskaperna som ska spegla betygen och lärarnas bedömning. Men rättssäkerheten i betygsättningen får det inte tummas på även om statistiken ser ut att tala emot oss. Att sätta betyg på elever ingår i en lärares myndighetsutövning. Läraren ska göra detta självständigt och oberoende. Det handlar om rättssäkerhet i uppdraget. Om ett betyg blivit uppenbart felaktigt, kan rektor korrigera ett betyg, men detta ska då endast handla om rena felaktigheter, inte en egen bedömning av rektor.

För att säkerställa en rättssäkerhet i bedömning och betygsättning ska rektor verka för att ett kollegialt lärande sker och att lärare har den kunskap som behövs för att bedömning och betygsättning blir så likvärdigt och så rätt som möjligt utifrån styrdokumentet. Det kollegiala lärandet sker i de olika ämneslagen som i vissa fall skär genom alla skolenheter på Strömbackaskolan, samt genom jämförelser med de nationella proven i vissa ämnen.

I rektorsrollen ingår också att följa lärares undervisning och att med stödjande strukturer säkerställa att undervisningen håller en hög kvalitet och att elever får utvecklas i sitt lärande och ges stöd för att nå sin fulla potential.

Grans

Genomsnittlig betygspoäng för avgångselever på Grans vt-23 (enligt Kolada/Siris)

	Grans (NB)	Piteå kommun (alla program) Endast yrkesprogram inom parentes	Riket (alla program) Endast yrkesprogram inom parentes	Riket (endast NB)
Elever med minst 2500p (gy-examen eller studiebevis)	14,3	14,5 (13,7)	14,5 (13,3)	14,2

Den genomsnittliga betygspoängen för de elever som slutförde Naturbruksprogrammet på Grans med minst studiebevis vt-23 är 14,3 poäng. Det är strax under Piteå kommuns genomsnittliga betygspoäng för alla nationella program, men högre än den genomsnittliga betygspoängen för Piteå kommuns yrkesprogram på 13,7 och även högre än genomsnittliga betygspoängen för naturbruksprogrammet i riket på 14,2. Naturbruksprogrammet är för övrigt det yrkesprogram i Sverige som har den högsta betygspoängen.

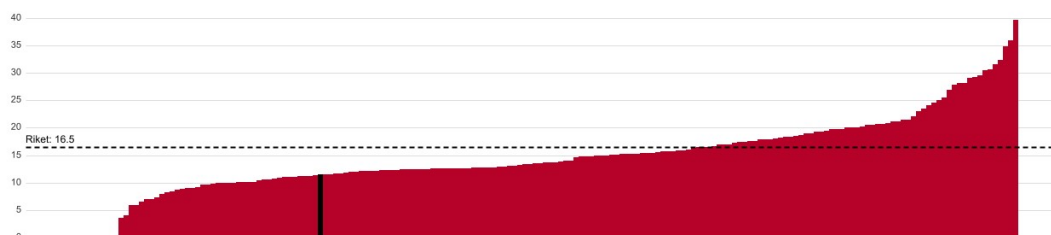
Oavsett om man tittar på Koladas eller Siris nyckeltal för genomströmningen för åren 2019-2023 kan man se en rejäl minskning från vt-22 till vt-23 medan den genomsnittliga betygspoängen minskar marginellt under samma tid. Troligtvis spelar den specifika gruppen avgångselever in. Eftersom vi är en liten skola påverkar varje individ statistiken extra mycket och vi vet utifrån meritvärden vid antagning att avgångseleverna vt-22 var en stark elevkull medan avgångseleverna vt-23 hade betydligt lägre meritvärden från högstadiet. Läsåret 2022/23 hade vi dessutom den minsta gruppen avgångselever sedan läsåret 2016/17 vilket gör statistiken extra osäker.

Gymnasieelever som gått över till universitet/högskola direkt efter avslutad gymnasieutbildning

Strömbäckaskolan

Diagrammet nedan visar på statistik från avgångsåret 2022. Vi kan se att vi har få elever som går över direkt till högre studier. Den största förklaringen till det är förstås att vi har 55 % av våra elever som studerar vid yrkesprogram där målet är övergång till arbete. Frågan är om det ens går att tala om att detta är en låg måluppfyllelse när hela den nationella ambitionen just nu är att få fler elever att gå yrkesprogram och gå ut i yrkeslivet direkt efter gymnasiet.⁵⁵

else: Gymnasieelever som gått över till universitet/högskola direkt efter slutförd gymnasieutbildning, kommunala skolor, andel (%) - Piteå (År:

⁵⁵ www.kolada.se, N17505, hämtad 2024-02-21

Grans

Inför läsåret 2023/24 blir det en strukturförändring på yrkesprogrammen då de kurser som krävs för grundläggande högskolebehörighet blir utgångspunkten för varje elev och man väljer bort dessa kurser i stället för, som tidigare, att välja till dem. Det innebär att elever kan ha studieplaner på 2500-2800p beroende på upplägg vilket blir lite utmaning planeringsmässigt med borde inte påverka allt för mycket då vi redan har ett liknande upplägg för dessa kurser. Förhoppningsvis kommer det innebära att fler elever tar chansen att läsa dessa kurser. Ett gemensamt ansvar för vägledning kring dessa kurser mellan SYV och den undervisande läraren kommer vara en framgångsfaktor.

Uppföljning av förra årets utvecklingsområden, gymnasieskolan

Strömbäckskolan

Alla skolenheter har jobbat med det långsiktiga utvecklingsarbetet ”Tillgänglig lärmiljö”. Rektorer, elevhälsa och lärare är involverade i detta arbete som går ut på att anpassa lärmiljön så att fler elever ska kunna hantera och klara sin skolvardag, sin utbildning, på ett bättre sätt. Det varierar något vad de olika skolenheterna har valt att lägga fokus på, men generellt har det handlat om att få till tydliga strukturer i undervisningssituationer, ledarskap i klassrummet, skapa goda förutsättningar för studiero, fasta platser på många håll, bildordlistor i verkstäder som kanske framförallt gynnar elever med svenska som andraspråk, motivation etc.

Arbetet har resulterat i en bättre samsyn kring undervisningssituationerna. Mål och aktiviteter kopplade till målen har arbetats fram på de olika enheterna och i programlagen. När gemensamma diskussioner förs kring gemensamma arbetssätt, har det lett fram till en öppenhet kring den egna undervisningen och en dela-kultur som i förlängningen ska gynna eleverna. På en skolenhet drar rektor slutsatsen att arbetet med relationer och ledarskap har gjort att meritvärdena på enheten höjts.

Grans

Under läsåret 2022/23 har vi jobbat vidare med de utvecklingsområden som prioriterats under de senaste läsåren. Kontinuerliga mötestider en gång i månaden (förutom APT), som leds av försteläraren och rektor, där fokus är på pedagogisk utveckling och kollegialt lärande har gjort att det finns en större medvetenhet hos hela kollegiet. Ett ansvar att gemensamt fånga upp eleven tidigare och ge de anpassningar som behövs, i respektive kurs, för att klara godkänt betyg i kurser och på sikt nå en gymnasieexamen. Under läsåret har de kollegiala mötestiderna använts till att implementera arbetet med tillgängliga lärmiljöer i hela arbetsgruppen – allt från undervisande lärare till elevhälsopersonal. Målet är att arbetet ska fortsätta även kommande läsår, då med fokus på den pedagogiska lärmiljön. Förhoppningen är att det på sikt ska ge effekt på genomströmningen, dvs fler elever som når examen och gör det utan att ha haft så många rester med sig på vägen.

Arbetet kring att minska frånvaron är fortsatt den absolut största utmaningen för oss och något som vi jobbat med under senaste fem läsåren men som tyvärr inte blivit bättre. Pandemin har dessutom försvårat arbetet rejält. Elever som påbörjar sina gymnasiestudier hos oss och redan har en skolbakgrund med mycket frånvaro är en stor utmaning. Goda interna rutiner i samband med skolstart med överlämning och skolstartssamtal och vidare arbetet med kartläggning av frånvaron bidrar till att en del elever kan vända den negativa frånvarotrenden.

Utvecklingsområden inför läsåret 2024/2025

Strömbäckaskolan

Fortsatt arbete med tillgänglig lärmiljö och främjande av närvaro. Vi måste också jobba vidare med hur vi ska hantera AI i skolans värld. Artificiell intelligens är här för att stanna och vi måste anpassa oss till dessa nya förutsättningar.

Vi behöver fortsätta göra djupare analyser av betygsättning så att vi så långt det är möjligt säkerställer en rättssäker bedömning och betygsättning. Då vi nu går in i ett stort arbete med införande av ämnesbetyg kommer detta att kugga i varandra men samtidigt kommer vi under några år att tappa möjligheten att jämföra våra resultat mellan olika år. För lärare och rektorer kommer det att krävas ett omfattande arbete att ställa om till ämnesbetyg.

Grans

Konkurrensen från andra skolor framförallt inom vissa yrkesområden bidrar till att mängden APL-platser (praktikplatser) är en utmaning. Vi behöver fortsatt se över APL, upplägg och planering, för att på ett bättre sätt nyttja våra resurser på skolan och samtidigt möjliggöra de samläsningar som är nödvändiga. Ett steg i detta är att etablera starkare lokala programråd, vilket är ett kontinuerligt utvecklingsområde. Positivt är att vi har många centrala aktörer bakom oss framför allt inom lantbrukssektorn som LRF, Hushållningssällskapet, Gröna näringar.

Anpassad gymnasieskola

Uppskattad måluppfyllelse

Bedömningen för läsåret 2022/2023 kring läroplanens mål och riktlinjer för Anpassad gymnasieskola gällande kunskaper 2.1 är att Strömbäckaskolan uppfyller kriterierna mycket väl.

Strömbackaskolans Anpassade gymnasium ger varje elev möjlighet att vara välrustad inför ett arbetsliv vilket kan innebära att arbeta på daglig verksamhet eller annat typ av arbete med stöd från arbetsmarknaden. Måluppfyllelsen vid Strömbackaskolan är mycket god där eleverna tillägnar sina kunskaper i de kurser eller ämnesområden som ingår i utbildningen och de kan använda dessa i såväl arbets- som vardagsliv. Varje enskild elev uppmärksammas och elever som är i behov får extra anpassningar eller särskilt stöd.

Vid den anpassade gymnasieskolan diskuteras det i programlagen runt kunskapssyn, centrala begrepp och pedagogik, hur kunskaperna förmedlas samt hur kunskapsutvecklingen sker. Diskussionerna om kunskap handlar om olika uttrycksformer såsom fakta, förståelse, färdighet samt förtrogenhet och hur de samspelar med varandra. Personalen strävar efter att eleverna blir medvetna om att nya kunskaper och insikter är förutsättningar för deras personliga utveckling. Lärarna utgår från den enskilda elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, det är av största vikt att stärka varje elevs självförtroende samt vilja och förmåga att lära.

Vid Individuella programmet bedömer och utvärderar läraren elevens kunskaper utifrån ämnesområden och i stället för betyg skriver lärare omdömen. De fyra elever som tog studenten från Individuella programmet erhöll ett Gymnasiebevis. Vid Nationella programmet sätts betyg på varje avslutad kurs. För godkända kurser ges betygen E, D, C, B eller A. Klarar eleven inte kraven för betyget E får hen inget betyg.

Lärarnas bedömning är att eleverna under läsåret 2022/2023 utvecklat flera färdigheter. Inför varje skoldag är personalen noga med förberedelse och struktur, vilket många gånger kan vara avgörande om elever blir delaktiga och aktiva under lektionen. Personalen strävar så långt som möjligt att försöka ge varje elev en individanpassad undervisning.

Kunskaperna som elever vid Individuella programmet uppnått i fram för allt ämnesområdet språk och kommunikation är till stor del kopplat till samarbetet med SPSM (specialpedagogiska skolmyndigheten). Ämnesområdet språk och kommunikation är viktigt i syfte att eleverna ska kunna samspela med andra, förstå sig själv och kunna påverka. Personalen har aktivt fördjupat sina kunskaper inom TAKK (Tecken som alternativ och kompletterande kommunikation) i syfte att ge eleverna fler möjligheter att kommunicera för att samspela och tolka språkligt budskap, vilket förhoppningsvis leder till större förståelse i de andra ämnesområdena. Flertalet elever vid Individuella programmet ligger på grundläggande kunskapsnivå och mycket av innehållet i det som finns i kursplanerna kan vara svårt för eleverna att fördjupa sig inom, det handlar främst om att delta och uppleva. Elevernas intresse för att använda sin iPad har ökat under läsåret i takt med att appen ”skolstil” används mer i undervisningen. Eleverna har använt ”skolstil” till att lösa uppgifter i sina arbetsböcker vilket också bidragit till ökad självständighet kring lärandet.

Vid Nationella programmet jobbar lärarna i samråd kring bedömning i syfte att kvalitetssäkra en rättvis och säker betygssättning. Lärarna förtydligar och konkretiserar för eleverna betygsriterierna och förklarar kunskaper och mål. Lärarna bryter ner målen i kurserna och förklarar dessa noggrant för eleverna eftersom det ibland kan upplevas som

abstrakta begrepp och svåra att förstå kring vilka kunskaper som eftersträvas för varje betygsnivå.

Uppföljning av förra årets utvecklingsområden, gymnasiesärskolan

I syfte att öka måluppfyllelsen kring tillgängliga lärmiljöer och i projektet ”lära för livet” vid Individuella programmet framkom vid en kartläggning att det fanns ett behov av att höja kompetensen bland all personal kring TAKK (Tecken som alternativ och kompletterande kommunikation). Under läsåret 2022/2023 genomförde all personal vid Individuella programmet, såväl lärare som assistenter, en verksamhetsnära fortbildning genom SPSM i syfte att använda flera olika kommunikationssätt i undervisningen med eleverna och därmed bidra till ökad tillgänglighet i lärmiljö. Effekterna av projektet kring TAKK har varit framgångsrikt och vid utvärdering av projektet i slutet av läsåret framkom att personalen använder tecken i större utsträckning i kommunikationen med eleverna och upplever att samtalet med eleverna blivit mer fördjupad och att de förstår mer av innehållet i dialogen. Personalen har även arbetat fram en större repertoar av ord och de påminner varandra om att teckna även inom arbetslaget, de har också upptäckt att de pratar saktare när de tecknar vilket ökar tillgängligheten för eleverna. Eleverna reagerar mer och tydligare när personalen använder tecken och bilder som stöd i kommunikationen och det blir en lugnare lärmiljö för det vardagliga pratet har minskat.

Vid Nationella programmet har det inringade målet kring den tillgängliga lärmiljön främst handlat om den sociala lärmiljön. Utvecklingsarbetet är att med kommunikation få fler samtal mellan elever och att de hittar former för att prata med varandra och inte enbart mellan elever och personal. Målet är att ha tillgång till lämpliga platser och aktiviteter där eleverna kan känna delaktighet i syfte att de vardagliga samtalen ska äga rum, vilket gör att eleverna bli rustade för ett självständigt vuxenliv.

”I elevernas ”uppis” är de aktiva med pussel, spel, bild, samtal kring nyhetsinslag kan äga rum som visas på elevernas tv. Vuxennärvaro i samband med de rastaktiviteter som erbjuds ger goda förutsättningar till delaktighet i ett socialt samspel. Här ser man tydligt att den tillgängliga lärmiljön blivit bättre och har resulterat i trygga och delaktiga elever över lag. Devisen ”Mår man bra så lär man sig bra” är något som synliggjorts alltmer genom vårt arbete med den tillgängliga lärmiljön.⁵⁶”

Vid Nationella programmet har även fokusområdet kring att utveckla APL (arbetsplatsförlagt lärande) och fördjupa samarbete med näringslivet implementerats fullt ut kring årshjul och strukturer. Lärarna lyckades mycket bra med att ordna APL- platser till elever i årskurs tre under läsåret 2022–2023. Det kan dels bero på att det finns ett strukturerat arbetssätt kring att planera kring före, under och efter APL för varje enskild elev, dels att samarbetet med aktuella företag har varit mycket bra.

---

⁵⁶ Citat av en av kommunens rektorer

Utvecklingsområden inför läsåret 2024/2025

Målet i det systematiska kvalitetsarbetet är att hålla i och hålla ut när det gäller TAKK vilket innebär att när det är implementerat full ut används kommunikationsstödet av all personal genomgående i dialog med eleverna. Det som kan utvecklas inom fokusområdet ”lära för livet” är att arbeta ytterligare med fem grundförmågor: ansvar, reflektion, samarbete, kreativitet och kommunikation.

Det som kan utvecklas på Nationella programmet är att lärarna kan bli bättre att tänka på att eleverna ska ha med sig ”livskunskaper” som innefattar den sociala lärmiljön.

Ledningsgruppens rekommendation

Även om Piteås resultat fortfarande är mycket goda och i regel ligger över såväl rikets som jämförbara kommuners resultat visar årets kvalitetsrapport likafullt på en allmän negativ trend i resultatutvecklingen. Trenden blir synlig genom hela skolväsendet, från förskolornas verksamhet upp till och med gymnasiet resultat. Även om resultaten faller för såväl flickor som pojkar är det framför allt flickornas resultatutveckling som oroar då denna är anmärkningsvärt stor och även tycks präglade regionen som helhet.

Åtterrapporten från förra årets kvalitetsrapport, läsåret 2021/2022, (Bilaga 1) belyser flickornas försämrade resultatutveckling till viss del, likafullt anser utbildningsförvaltningens ledningsgrupp att en djupare analys behöver göras som även kan leda fram till någon form av handlingsplan för att vända den negativa trenden. Ledningsgruppen tycker även att det vore önskvärt att denna analys och handlingsplan utarbetas i samråd med Skolverket i samband med vårens erbjudna kvalitetsdialog.

Utifrån ovanstående analys rekommenderar förvaltningens ledningsgrupp Barn- och utbildningsnämnden att utdela följande uppdrag till förvaltningschef:

- Inom ramen för Skolverkets kvalitetsdialog djupare analysera flickornas försämrade resultat samt utifrån analysen utarbeta en handlingsplan för att vända den negativa trenden.

Uppdraget skall vara genomfört och redovisas för nämnden i december månad 2024.

Piteå 2024-02-26

Malin Westling, Förvaltningschef

Uppdrag: Utredning av försämring av elevers läsinlärning

I samband med fjolårets Kvalitetsrapport utbildning, arbete och näringsliv, Läsåret 2021–2022 efterfrågar Barn- och utbildningsnämnden en utredning kring elevers försämrade läsinlärning samt en djupare analys av flickors försämrade resultat. (BUN 2023-09-08, § 76).

Elevers försämrade läsinlärning / läsutveckling

Bakgrund

De Nationella proven i åk 3 är en del av Garantin för tidiga stödinsatser.

Bestämmelser om Garantin för tidiga stödinsatser 1gäller sedan den 1 juli 2019. Syftet är att uppmärksamma elever som är i behov av stöd i sitt lärande och att stödinsatser i svenska, svenska som andraspråk och matematik ska sättas in tidigt och utformas efter varje elevs behov. Garantin består av ett antal obligatoriska delmoment så som kartläggningar, screeningar, samråd kring resultaten, beslut om åtgärder, uppföljning och överlämning till mottagande lärare.

- I förskoleklass ska elevernas språkliga medvetenhet och matematiska tänkande ska kartläggas. Det ska ske med stöd av ett nationellt kartläggningsmaterial.
- I årskurs 1 ska läraren bedöma elevernas kunskaper i ämnena svenska, svenska som andraspråk och matematik med hjälp av nationella bedömningsstöd.
- I årskurs 3 ska Nationella prov göras i ämnena svenska, svenska som andraspråk och matematik. Ett viktigt syfte med de nationella proven är att stödja lärarens kunskapsbedömning av enskilda elever. Provet i svenska och svenska som andraspråk består av åtta delprov som prövar förmågorna att tala/samtala, läsa och skriva. Samma förmåga kan prövas på olika sätt i flera delprov för att säkerställa att eleven får flera tillfällen att visa sin förmåga.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna. Resultat av garantins obligatoriska delar omhändertas i Piteå Kommun lokalt på skolorna och det är endast resultaten på Nationella prov som aggregeras till förvaltningsnivå.

De Nationella proven i åk 3 är därför en viktig mätpunkt i hur väl skolorna och organisationen lyckats stötta elevernas läs- och skrivutveckling. En god läsförmåga är en förutsättning för att nå kunskapsmålen i skolans alla ämnen.

Nationella prov åk 3 i svenska

Nuläge ALLA delprov

Av de elever som deltog i alla delprov för ämnesprovet i svenska 2023 klarade 77 % av Piteås elever alla delprov. I riket är motsvarande siffra 72 %. Här klarar alltså 5 procentenheter fler än i riket ALLA delprov. 2022 var skillnaden 4 procentenheter. När det gäller att klara alla delprov har Piteå 2023 alltså en blygsam ökning på en procentenhet. Flickor klarar i högre utsträckning än pojkar alla delprov (flickor 85%, pojkar 67%) och det är andelen flickor som klarat alla delprov som står för ökningen i det sammanlagda resultatet. Andelen pojkar som klarar alla delprov sjunker mer i Piteå än i riket (se diagram 4 och 5).

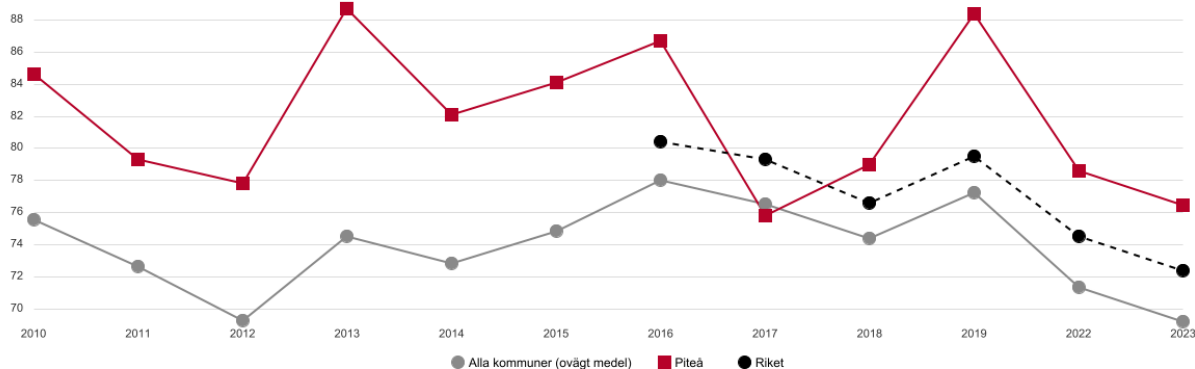
---

¹ [Garantin för tidiga stödinsatser – läsa skriva räkna - Skolverket](#)

Eftersom proven är olika år från år så är också svårighetsgraden olika. Det intressanta är därför hur Piteå klarar sig i relation till riket och inte själva andelen elever som klarat alla delprov.

(diagram 4) Elever i åk 3 som klarat alla delprov för ämnesprovet i svenska kommunala skolor, andel (%)

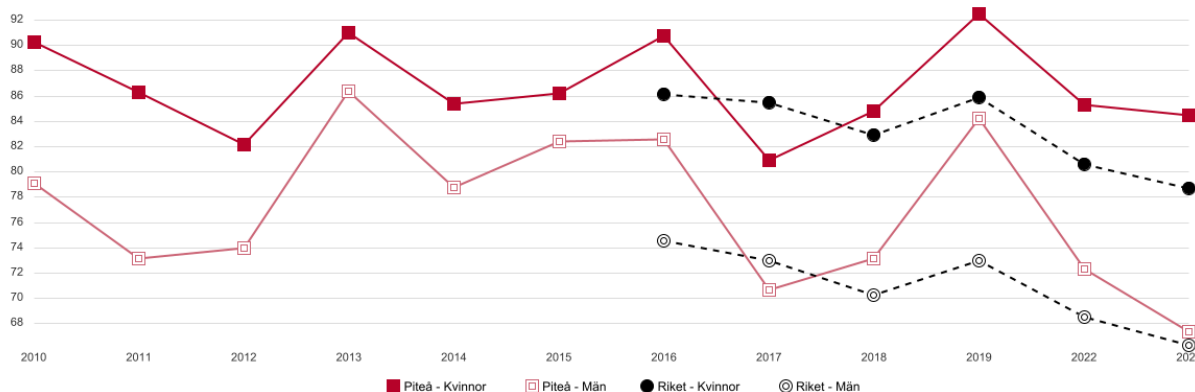
Andelen elever i åk 3 som klarat alla delar av nationella proven för ämnesprovet i svenska (ej svenska som andraspråk), kommunala skolor, andelen (%)

2

(diagram 5) Elever i åk 3 som klarat alla delprov för ämnesprovet i svenska, kommunala skolor, andel (%) Fördelat på kö

Andelen elever i åk 3 som klarat alla delar av nationella proven för ämnesprovet i svenska (ej svenska som andraspråk), kommunala skolor, andelen (%)

3

Nuläge specifika delprov

Av de elever som deltagit i de olika delproven för svenska varierar andelen som uppnått kravnivån mellan 88,6 och 98 procent beroende på delprov.

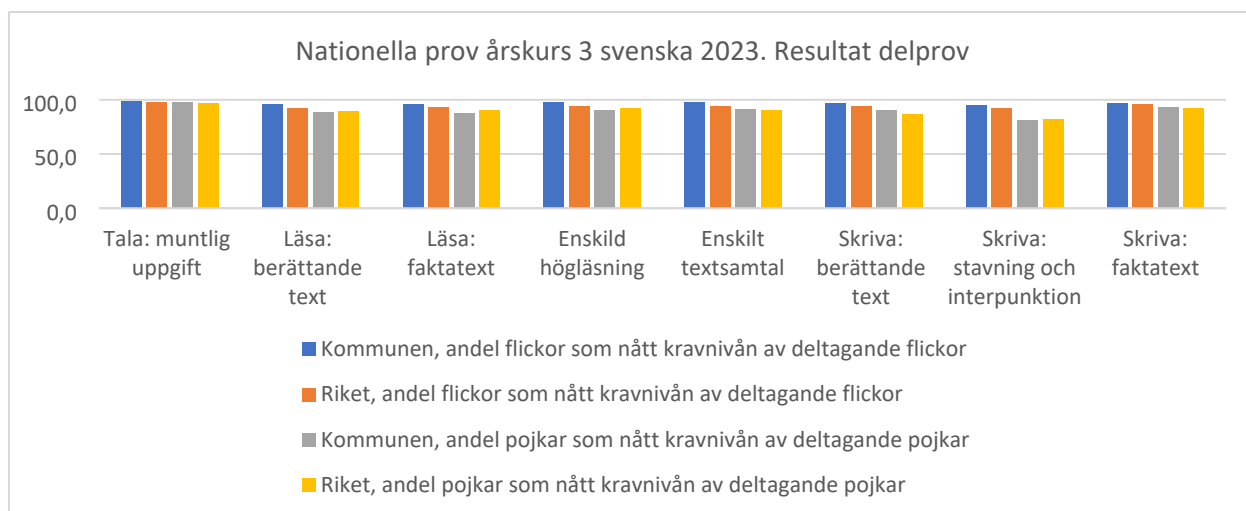
Kommunen har precis som i riket högst andel elever som uppnått kravnivån i delproven som prövar muntlig förmåga och minst andel elever som har uppnått kravnivån i delprovet för stavning och interpunktion. Skillnaderna mellan kommunens skolor var dock stor och varierade från 67,9 till 100 procent.

Störst skillnad mellan i vilken grad pojkar och flickor når kravnivån ser vi i delprovet som prövar stavning och interpunktion. Samma trend ses i riket (se diagram 6).

² [Fri sökning - Kolada](#)

³ [Fri sökning - Kolada](#)

Diagram 6

Nuläge läsning

När det gäller läsning håller trenden med sjunkande resultat i sig. Kommunens snitt på delproven för läsning är nu i paritet med rikets, från att tidigare legat 2-4 procent högre än riket. Pojkarna klarar i lägre utsträckning än flickor delproven som prövar läsning (berättelse, faktatext, högläsning). Tydligaste skillnaden ses i läsning av faktatext. Se diagram 7 och 8.

De Nationella proven har olika utformning varje år och därmed också olika svårighetsgrad. Därför går det inte bara att titta på hur stor andel elever som klarat kravnivån utan det intressanta är hur våra resultat står sig i relation till rikets resultat.

Diagram 7

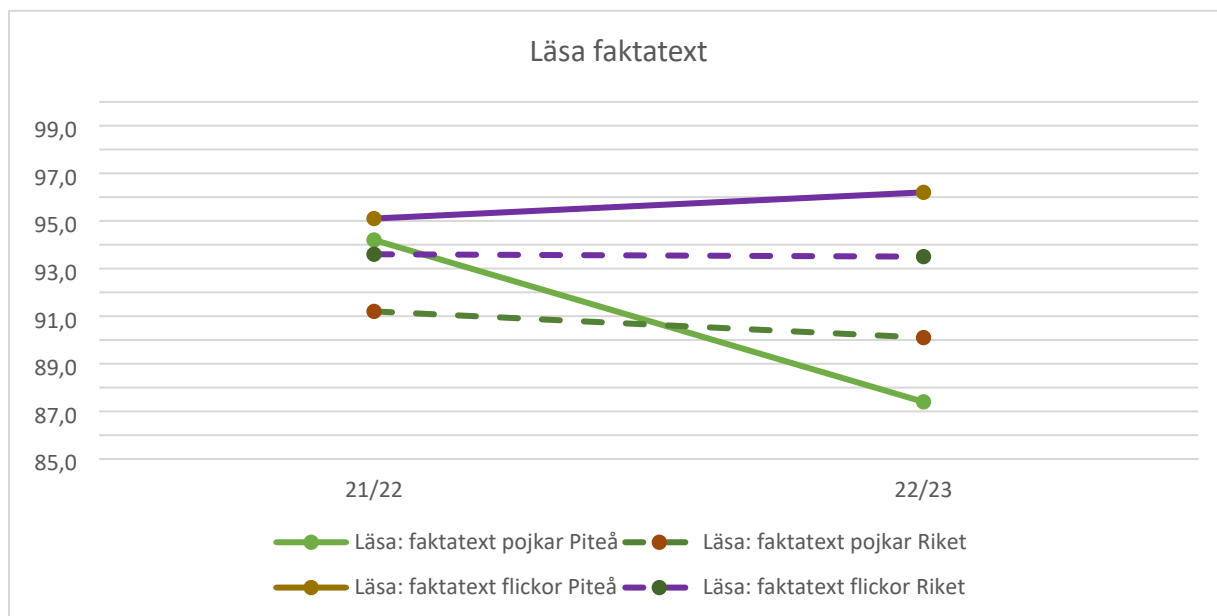
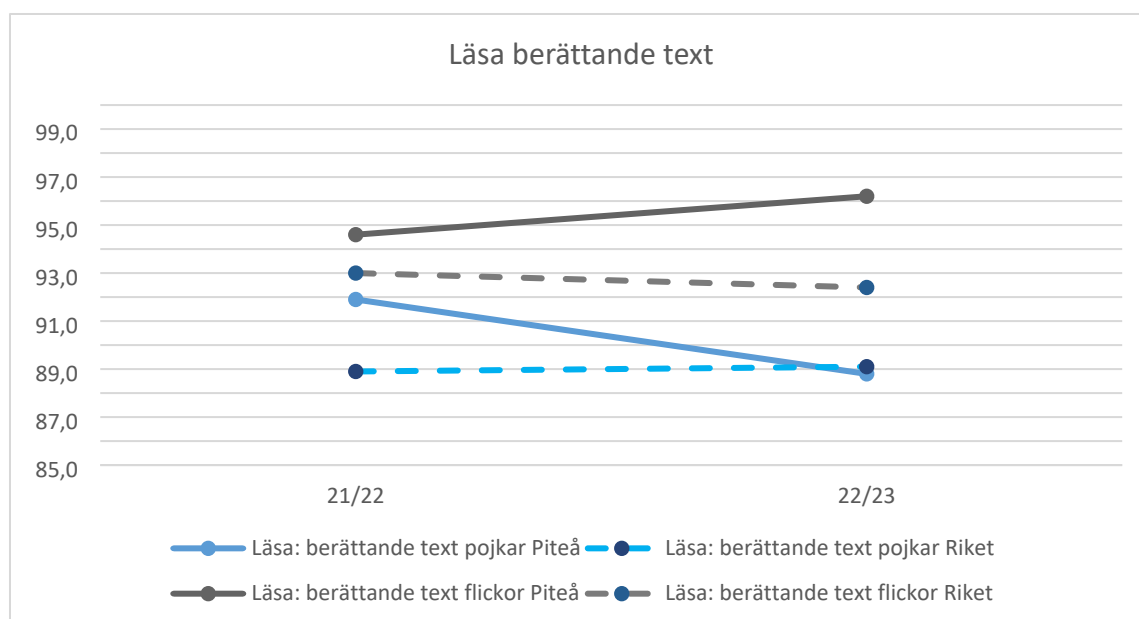

Diagram 8

Nuläge enskilda skolor

Vi ser att resultaten är ojämna och att allt för många elever inte uppnår fullgod läsförmåga. Skillnaderna mellan olika skolor inom kommunen ökar något gällande faktatext, men det är ingen tydlig trend.

Faktatext	Ljusgul = under kommunsnittet		Gul = under snittet i riket		Berättelse	Ljusgul = under kommunsnittet		Gul = under snittet i riket	
	ÅR 17-19	ÅR 18-19	ÅR 21-22	ÅR 22-23		ÅR 17-19	ÅR 18-19	ÅR 21-22	ÅR 22-23
1.Riket	90,1	94,6	92,4	91,8	1. Rikets nivå	93,3	94,5	90,9	90,7
2.Kommunsnitt	94,8	98	94,6	92	2. Kommunsnitt	97,2	97,8	93,2	92,6
Skola 1	97,1	100	93,8	95	Skola 1	97,1	100,0	93,8	95,0
Skola 2	93,8	97,1	100	100	Skola 2	87,5	94,1	97,8	97,1
Skola 3	93,8	100	96,4	85,7	Skola 3	100,0	92,0	92,9	85,7
Skola 4	94,4	96,3	100	78,9	Skola 4	100,0	96,3	100,0	73,7
Skola 5	90	96,3	90,3	77,4	Skola 5	100,0	100,0	93,5	87,1
Skola 6	90,9	100	100	100	Skola 6	100,0	100	100	100,0
Skola 7	89,5	100	95	100	Skola 7	89,5	100,0	90,0	94,1
Skola 8	92,3	100	83,3	95,2	Skola 8	100,0	100,0	83,3	95,0
Skola 9	88,9	90	96,3	87,2	Skola 9	88,9	93,3	96,3	92,3
Skola 10	92,3	100	90,6	97,4	Skola 10	100,0	100,0	100,0	97,4
Skola 11	97,8	93,5	100	93,3	Skola 11	97,8	100,0	96,3	100,0
Skola 12	97,3	100	95,7	100	Skola 12	100,0	100,0	82,6	100,0
Skola 13	100	100	100	89,3	Skola 13	100,0	100,0	90,0	85,7
Skola 14	90,9	100	100	100	Skola 14	100,0	100,0	100,0	100
Skola 15	97,8	100	93,9	100	Skola 15	95,7	100,0	97,0	97,4
Skola 16	96	100	83,9	85,7	Skola 16	100,0	95,2	80,6	92,9

Vilka skolor utmärker sig?

Det finns skolor som utmärker sig något. Skola 5 utmärker sig genom att ha ett lägre snitt än övriga, framför allt när det gäller läsning av faktatexter. Över tid har de också haft sämre resultat i jämförelse med andra enheter som ligger på samma socioekonomiska index. De ser en förklaring i brist på kontinuitet på grund av tex. sjukfrånvaro hos personal i flera grupper, vilket rubbar hela organisationen. Man lyfter också behovet av att ha en tydligare dialog med förskolan. Utmaningar i barngrupper kan också ha bidragit och hela skolan är engagerad i att NPF-anpassa sin miljö, sina rutiner och arbetssätt. För att tidigare kunna fånga upp de elever som behöver stärkas i sin läsutveckling har man valt att införa

Legi Lexi som screening i årskurs 1-3. Skola 5 efterfrågar större samsyn i kommunen gällande vilka elever som undantas från att göra prov och hur dessa registreras.

Skola 9 utmärker sig på likande sätt. Skola 9 söker förklaringar bland annat i stor personalomsättning med byten på viktiga nyckelpositioner och svårigheter att rekrytera ny behörig personal. Skola 9 har nu valt att införa Legi Lexi som screening i årskurs f-3 för att tidigare kunna fånga upp de elever som behöver stärkas i sin läsutveckling.

Skola 3 har också en nedåtgående trend. Man söker förklaringar i personalomsättning med byten på viktiga nyckelpositioner, svårigheter att rekrytera ny personal samt utmaningar i elevgrupperna. Skola 3 jobbar med att NPF-anpassa miljö, rutiner och arbetssätt. De har också inlett ett arbete med att öka kompetens och samsyn gällande läsundervisning samt tidig screening med LegiLexi för att bättre fånga upp elever i behov av extra stöd i sin läs- och skrivutveckling.

Oväntat goda resultat ser vi på Skola 12 som är en av två skolenheter med högst socioekonomiskt indexvärde. Där klarar alla elever kravnivån för läsdelarna i de Nationella proven och har över tid presterat väl trots högt soc. ek. index. Skolans goda resultat förklaras bland annat av av närheten till biblioteket, stabilitet i personalgruppen, lärarnas engagemang som utprovare för nationella prov samt en tydlig struktur för arbetet med garantin för tidiga stödinsatser.

Skolornas förklaringar till resultaten

Rektorerna har i samtal enats om generella förklaringar som vi tematiserat enligt nedan:

Behov av kompetenshöjning: *”Vi har tappat en del pedagoger med mycket kunskap kring läs och skrivinläring och nya har kommit in som inte har samma erfarenhet.” ” Alla elever möter inte samma undervisning.” ”Hur vi arbetar med specialpedagogiskt stöd påverkar läsförståelsen hos de yngre eleverna”*

Behov av kommunala stödstrukturer: *”De tidigare planerna för läs och skrivundervisning som fanns på några skolområden finns inte längre.” ”Mycket bra görs i undervisningen, men den röda tråden med upprepning och nötning har delvis fallit bort.”*

Personalbrist: *” I och med att lågstadiesatsningen försvann så har antalet pedagoger som arbetar med elevernas tidiga läs och skrivinläring minskat. Tid med pedagoger som jobbar med enskilda elever eller mindre grupper har minskat, vilket också påverkat inläringen.”*

Brist på studiero: *”Beteendeproblematik hos unga elever och ovana att följa en ledare/vara i grupp bland de yngre eleverna påverkar studieron i klassrummet. Även det påverkar den tidiga läsinläringen.”*

Framgångsfaktorer

Nedan en sammanställning av de faktorer som lyfts fram som betydelsefulla för elevers läsutveckling.

Gemensamt för skolor som lyckas är:

- Låg personalomsättning och erfarna lärare med hög kompetens
- Tydliga lokala rutiner för arbetet med Garantin för tidiga stödinsatser samt en lokal plan för screening för att komplettera de obligatoriska delarna i Garantin för tidiga stödinsatser.
- Insatser på gruppnivå, och framför allt på individnivå, för elever som riskerar att inte nå målen
- Uppföljning av kunskapsresultat och insatser
- Arbetssätt och arbetsformer som prioriterar gemensam och enskild läsning
- Tillgång till skönlitteratur och bibliotek
- Samsyn på skolan kring läsundervisning

- Bra läromedel

Gemensamt för skolor som inte når förväntade nivåer är ett utvecklingsbehov gällande någon eller några av ovanstående framgångsfaktorer.

Grundskolegemensamma åtgärder / insatser

Förvaltningen avser att fortsätta med, eller påbörja, nedanstående insatser för att stötta skolorna i arbetet med att vända trenden med sjunkande resultat i läsning.

För personalförsörjning: fortsatt arbete med kompetensförsörjningsplanen

För stöd i arbetet med Garantin för tidiga stödinsatser:

- grundskolechef ger rektorer i uppdrag att lämna in en handlingsplan för hur skolan arbetar för att på bästa sätt stödja elevernas läsutveckling, samt vilka åtgärder man tänker vidta för att förbättra resultaten. Språk-, läs- och skrivutvecklaren tar del av planen och ger rektorerna återkoppling.
- Språk-, läs och skrivutvecklaren tar fram exempel på för hur en skolas kompletterande screeningplan kan ses ut.

För kompetenshöjning, insatser på grupp- och individnivå samt stöd för utvärdering av insatser:

- Språk-, läs och skrivutvecklaren samt Forsknings- och utvecklingsteamet bistår skolor med kompetenshöjande insatser som föreläsningar, workshops, att leda kollegialt lärande och forskningscirklar.
- Följa resultatet av forskningsprojektet Läs kraft som genomförs vid två f-3 skolor i samarbete med FoU-teamet.
- En webbsida byggs upp där verksamheten får stöd i frågor relaterade till läs- och skrivundervisning.
- regelbundna nätverksträffar för specialpedagoger och lärare

För möjlighet till aggregerade resultat tidigare och tätare än Nationella prov åk 3:

- en ny lärplattform kan öppna möjligheter för att aggregera data uppåt till förvaltning utan att öka lärarnas arbetsbelastning
- rekommendation till skolorna att använda av screeningverktyget LegiLexi för att komplettera skolverkets obligatoriska bedömningsstöd. I LegiLexi kan huvudman i realtid följa kunskapsutvecklingen på skolnivå och årskursnivå.

Övrigt:

- Centrala skolbibliotekssamordnarens insatser fortsätter med:
  - utlån av boklådor
  - stöd till rektor för utveckling av skolbibliotek
  - stöd för läsutvecklande användning av PolyLino
- Språk-, läs och skrivutvecklaren ordnar läromedelsträff för lärare
- Logoped ordnar nätverksträffar för Specialpedagoger
- Språk-, läs och skrivutvecklaren verkar för större likvärdighet och samsyn i genomförande, bedömning och registrering av resultat av nationella prov i åk 3.

På gång från Statens Skolverk

Värt att notera är att Skolverket har i uppdrag att ta fram en plan för utveckling av kartläggningsmaterial och bedömningsstöd i de obligatoriska skolformerna gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning. I uppdraget ingår att analysera hur de obligatoriska kartläggningsmaterialen i förskoleklassen och bedömningsstöden i årskurs 1 kan utvecklas. Detta i syfte att utifrån behov ge en bättre bild av elevens kunskaper och av vilka arbetsätt som kan användas för att ge eleven rätt stöd i rätt tid.

Skolverket ska även analysera hur elevers tidiga kunskapsutveckling bättre kan följas på såväl lokal som nationell nivå, t.ex. genom ny statistikinsamling. Vidare ska Skolverket bedöma hur ytterligare frivilliga kartläggningsmaterial och bedömningsstöd bör införas.

Vid genomförandet av uppdraget ska myndigheten även beakta lärares administrativa börda och föra en dialog med relevanta aktörer. Myndigheten ska redogöra för ekonomiska och andra konsekvenser av planens olika delar. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 15 november 2024.

Flickors försämrade resultat

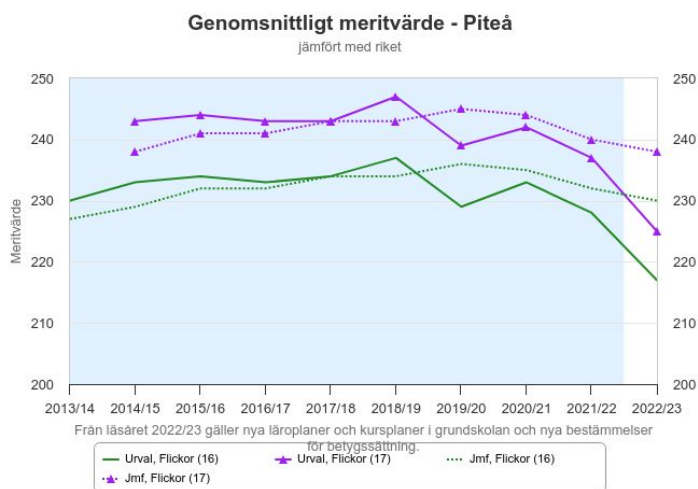
Bakgrund

Flickors meritvärde har minskat i hela Sverige sedan toppnoteringarna 2019. I Piteå har flickornas minskning 2020, 2021 och 2022 följt trenden i riket. Pandemin pekades 2022 ut som en orsak till minskningen.

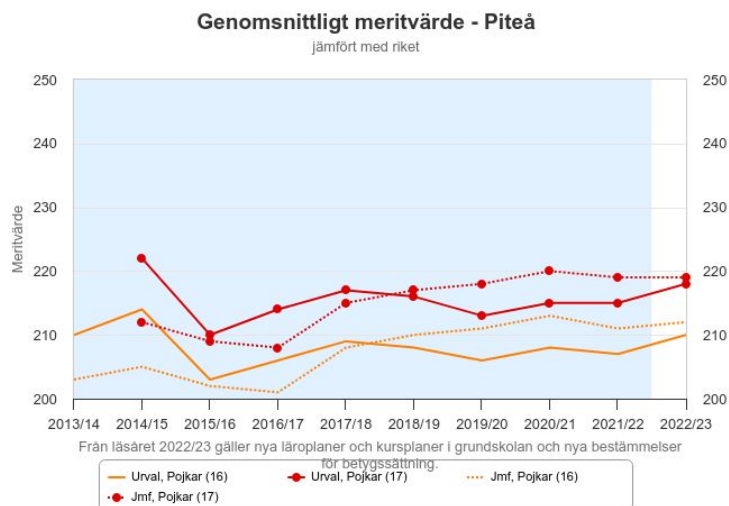
Nuläge

Flickors meritvärde har under 22/23 fortsatt minska. Nedgången är brantare i Piteå än i riket i övrigt och samstämmigt med övriga norrlandslän. Minskningen ses på alla skolor utom en. Flickors genomsnittliga meritvärde ligger nu lägre än i riket på samtliga skolor. Pojkars meritvärde ökar på alla skolor utom Sjulnäs och Pitholm.

I diagrammet nedan visas meritvärdet för flickor och pojkar i två separata diagram.

Resultat per ämne

Meritvärdet är ett sammanlagt poängvärde för elevernas betyg i ämnena. Kommunsnittet ger då en bild av hur högt betyg man fått i ämnet. Elever utan betyg i ett flertal av ämnena påverkar skolans genomsnittliga meritvärde.

21/22 minskade andelen godkända flickor i 17 av 18 ämnen. 22/23 fortsätter antalet godkända flickor minska i 8 ämnen men ökar i 10 ämnen. Detta borde påverka meritvärdet positivt mellan de två åren, men det har det inte gjort. Det sjunkande meritvärdet för flickor beror alltså i större utsträckning på lägre betyg, än på hur många elever som fått godkända betyg.

Möjliga förklaringar:

Rektorerna har enats om möjliga förklaringar som tematiserats enligt nedan. Många av förklaringarna placerar orsakerna utanför skolan "Vår gissning är att orsakerna ligger utanför skolan men att det är i skolan som vi ser effekten."

Faktorer i undervisningen: "Vi har under ett flertal år fokuserat på att försöka höja pojkars resultat, vilket kanske lett till att undervisning i större utsträckning tillgodosett pojkars behov."

Orsaker relaterade till NPF: "Många flickor med svårigheter syns inte när pojkarna med ett mer utagerande beteende tar all plats." "NPF hos flickor blir tydligare på mellanstadiet när kraven ökar, både kunskapsmässigt och socialt." "Antal flickor med NPF ökar." "Sättet att umgås, ofta via sociala medier, är svårt för många inom NPF och speciellt för flickor där det ställs höga krav för att klara av det. Detta gör att fokus inte finns på skolarbetet utan på det sociala."

Personal / resursbrist: "Antalet vuxna i klassrummet minskar."

Elevers hälsa: "Ohälsan hos flickor stiger både i Piteå kommun och i riket. Normer och förväntningar på hur man ska vara, se ut och hur lyckad man ska bli tenderar slå hårdare mot flickor och påverkar flickors mående negativt. Vi vet i dag det starka sambandet mellan hälsa och lärande. Så det försämrade resultat som flickor visar behöver förstås även ur denna aspekt." "Väntetiden på BUP är lång och när man väl får hjälp ges ofta rådet att sänka kraven och anpassa skolgången vilket rimligtvis påverkar studieresultatet."

Sociala medier: "... De (flickor som mår dåligt) påverkar varandra och påverkas av sociala medier där det finns många andra som mår dåligt. De hittar också en samhörighet bland andra med dåligt mående."

Rektorerna uttrycker oro över hur barns mående förändras till det sämre. De hänvisar till bland annat forskningsrapporten *Digitala medier och psykisk ohälsa hos barn och ungdomar: En forskningsöversikt (Sissela Nutley & Lisa Thorell)*⁴ som lyfter fram Sociala medier som en starkt bidragande faktor. Där skrivs bland annat:

"Det fanns också stöd i ett flertal studier för att användande av sociala medier förstärkte redan existerande psykisk ohälsa med tiden. Det sämre måendet ledde oftare till ett mer problematiskt användande som i sin tur förvärrade måendet i en negativ spiral. Generellt var de negativa effekterna mellan sociala medier och psykisk ohälsa starkare för flickor och för de i äldre tonåren. Sociala medier tycks ha en positivt stöttande funktion men är också en plattform som innebär en särskild risk för utsatthet för HBTQ-individer som redan har en förhöjd sårbarhet för psykisk ohälsa. Från de experimentella studierna är resultaten dock mer samstämmiga där en rad effekter bör lyftas fram rörande kopplingen mellan sociala medier och ungas psykiska mående. Att skicka textmeddelanden tillsammans med vänner var kopplat till högre välbefinnande och hade dessutom en återhämtande effekt efter att man varit utsatt för något stressande eller negativt. Tvärtom var passivt scrollande och interaktion med ytligt bekanta kopplat till ett sämre psykiskt mående. Att motta färre likes än andra gav också upphov till mer negativa känslor och jämförelse med andra. De som tidigare varit utsatta för mobbning hade särskilt negativa reaktioner på att motta färre likes än de som inte tidigare varit utsatta och förutspådde då risk för symtom på nedstämdhet/depression. Att titta på bilder innehållande skönhetsideal var genomgående kopplat till mer negativa känslor kring sin egen kropp, fler åtstörda beteenden och lägre självkänsla. Detta gällde även om det framgick att bilderna var redigerade. "

Grundskolegemensamma åtgärder / insatser

Inom ramen för likvärdig skola förstärks organisationen på huvudmannanivå med 1,0 kurators-, socionom-, beteendevetartjänst eller liknande för att i samverkan med t.ex. socialtjänsten och med prioriterat uppdrag utreda och främja flickors mående och lärande, utreda orsaker och beteendemönster till långvarig skolfrånvaro, hitta alternativ till möjliga åtgärder för återgång och understödja skolans arbete med andra instanser och myndigheter.

Utifrån rektorernas beskrivningar behöver det normkritiska perspektivet lyftas. Undervisningen behöver möta alla individer oavsett kön och anpassas så att olikheter i förmågor och färdigheter inte blir en begränsning utan en tillgång.

I Piteå finns framgångsrika SPSM-projekt som gett fördjupade kunskaper om ESSENCE och flickors signaler. Projekten har givit viktiga bidrag till hur skolan kan förstå och möta flickors behov. Detta kommer att ge ökade kunskaper kring normkritiskt arbete och brytande i könsnormer. Genom ökade kunskaper om, och synliggörandet av, flickors signaler och behov kan flickors behov tillgodoses i större utsträckning.

Skolan behöver fortsättningsvis ta ett större ansvar och stötta samarbetet mellan eleverna, vilket förhoppningsvis resulterar i att flickor ges större utrymme i klassrummet.

Erica Lövgren, läs- och skrivutvecklare

Elice Ökvist, avdelningschef grundskola

---

⁴ [digitala-medier-och-psykisk-ohalsa-hos-barn-och-ungdomar-en-forskningsoversikt_v4_rgb.pdf \(mediemyndigheten.se\)](#)